

Fostering green and social
entrepreneurship in school education
through a virtual business environment

WP2

Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών
στην Πράσινη και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

Table of Contents

Εισαγωγή	5
Ομάδες-Στόχοι.....	6
Μαθησιακοί Στόχοι	7
Επιχειρηματικός Τρόπος Σκέψης: Τι είναι και τι περιλαμβάνει;	9
1. Επισκόπηση	9
Μαθησιακά Αποτελέσματα.....	9
2. Εισαγωγή στην Επιχειρηματικότητα	11
3. Κατανόηση του Επιχειρηματικού Τρόπου Σκέψης.....	14
3.1. Επιχειρηματική σταδιοδρομία	14
3.2. Χαρακτηριστικά που διαμορφώνουν τον επιχειρηματικό τρόπο σκέψης.....	14
3.3. Επιχειρηματικά οφέλη για την κοινωνία.....	19
4. Γιατί να διδάξετε την επιχειρηματικότητα	21
4.1 Ο ρόλος των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας.....	21
4.2 Παραδείγματα επιτυχημένων επιχειρηματιών.....	23
5. Καλλιεργώντας μια τάξη με μελλοντικούς επιχειρηματίες.....	28
6. Πρακτικές Δραστηριότητες & Ασκήσεις.....	31
Πράσινη Επιχειρηματικότητα	38
1. Επισκόπηση	38
Μαθησιακά Αποτελέσματα.....	39
2. Εισαγωγή στην Πράσινη Επιχειρηματικότητα & Βασικές Έννοιες	40
2.1. Ορισμός της επιχειρηματικότητας και της πράσινης επιχειρηματικότητας	41
2.2. Διαφορετικές Κατηγορίες Πράσινης Επιχειρηματικότητας	42
2.3. Οφέλη της Πράσινης Επιχειρηματικότητας	46
2.4. Πιθανοί Κίνδυνοι της Πράσινης Επιχειρηματικότητας.....	47
3. Πράσινες Δεξιότητες.....	49
3.1. Κατηγορίες Πράσινων Δεξιοτήτων	49
3.2. Μετάβαση στις Πράσινες Δεξιότητες.....	50
3.3. Νέα πράσινα επαγγέλματα ή υφιστάμενα επαγγέλματα που γίνονται πιο "πράσινα";	51
3.4. Πράσινες Δεξιότητες για Καθαρή Τεχνολογία	53
3.5. Η ανάγκη για μια Στρατηγική Πράσινων Δεξιοτήτων σε μια επιχείρηση	55
4. Διδάσκοντας την Πράσινη Επιχειρηματικότητα	57

Project Partners

5. Πράσινα Επιχειρηματικά Μοντέλα	59
5.1. Διερεύνηση Πράσινων Επιχειρηματικών Ευκαιριών.....	59
5.2. Μελέτες περιπτώσεων επιτυχημένων πράσινων επιχειρηματιών	61
6. Πρακτικές Δραστηριότητες Πράσινης Επιχειρηματικότητας	64
6.1. Πρακτικές ασκήσεις και εργασίες για μαθητές.....	64
6.2. Επιτόπιες επισκέψεις ή εικονικές περιηγήσεις σε πράσινες επιχειρήσεις.....	67
Κοινωνική Επιχειρηματικότητα.....	71
1. Επισκόπηση	71
Μαθησιακά Αποτελέσματα.....	71
2. Εισαγωγή στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα	73
2.1. Κοινωνική Οικονομία.....	73
2.2. Κοινωνική Επιχειρηματικότητα	75
3. Βασικές Έννοιες στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα	78
3.1. Ηθικές Επιχειρηματικές Πρακτικές.....	78
3.2. Κοινωνικός Αντίκτυπος.....	80
3.3. Κοινωνική Καινοτομία	81
4. Διδάσκοντας την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα	84
4.1. Practical Organizational Behaviour Education (PROBE) - Πρακτική Εκπαίδευση Οργανωσιακής Συμπεριφοράς.....	86
4.2. Μέτρηση Κοινωνικού Αντίκτυπου.....	90
4.3. Δεοντολογικοί Προβληματισμοί	92
5. Εμπνέοντας την Κοινωνική Αλλαγή.....	95
5.1. Επιτυχημένα Εγχειρήματα Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.....	95
5.2. Εντοπισμός Πραγματικών Κοινωνικών Ζητημάτων και Λύσεων	98
6. Συμμετοχή Μαθητών σε Έργα Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.....	101
6.1. Πρακτικά Παραδείγματα Έργων.....	101
6.2. Συνεργασία με Σημαντικούς Ενδιαφερόμενους Φορείς.....	107
Προσεγγίσεις για τη Διδασκαλία της Επιχειρηματικότητας	110
1. Επισκόπηση	110
Μαθησιακά Αποτελέσματα.....	110
2. Παιδαγωγικές Στρατηγικές για την Εκπαίδευση στην Επιχειρηματικότητα.....	112
3. Δημιουργώντας Διαδραστικά Μαθησιακά Περιβάλλοντα	120
3.1. Παιχνιδοποίηση.....	121

Project Partners

4. Σχεδιασμός Προγράμματος Σπουδών Επιχειρηματικότητας	126
4.1. Διάρθρωση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος σπουδών για την επιχειρηματικότητα.....	126
4.2. Ευθυγράμμιση του προγράμματος σπουδών με τους μαθησιακούς στόχους.....	128
5. Εκτίμηση & Αξιολόγηση	131
6. Ο ρόλος του Εκπαιδευτικού ως Συντονιστή	135
6.1. Στρατηγικές για την καθοδήγηση των μαθητών μέσω επιχειρηματικών σχεδίων	137
6.2. Προσεγγίσεις Συμβουλευτικής και Καθοδήγησης	139
7. Ξεπερνώντας τις προκλήσεις	141
7.1. Προκλήσεις και Δυσκολίες	141
7.2. Συμβουλές για την αντιμετώπιση των προκλήσεων.....	143
Βιβλιογραφικές Πηγές.....	147

Creative Commons Licence

CC BY-NC 4.0

Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International

Αυτή η άδεια απαιτεί από τους επαναχρησιμοποιητές να δίνουν τα εύσημα στον δημιουργό. Επιτρέπει στους επαναχρησιμοποιητές να διανέμουν, να αναμειγνύουν, να προσαρμόζουν και να αξιοποιούν το υλικό σε οποιοδήποτε μέσο ή μορφή, μόνο για μη εμπορικούς σκοπούς.

Project Partners

Εισαγωγή

Καλώς ήρθατε στο Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών στην Πράσινη και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα, ένα καινοτόμο και ολοκληρωμένο βοήθημα που έχει σχεδιαστεί για να ενδυναμώσει τους εκπαιδευτικούς με τις γνώσεις και τα εργαλεία που είναι απαραίτητα για την καλλιέργεια της επόμενης γενιάς ηγετών με περιβαλλοντική και κοινωνική συνείδηση. Στον σημερινό ταχέως εξελισσόμενο κόσμο, που χαρακτηρίζεται από πιεστικές παγκόσμιες προκλήσεις όπως η κλιματική αλλαγή, η κοινωνική ανισότητα και η περιβαλλοντική υποβάθμιση, είναι επιτακτική ανάγκη να εφοδιάσουμε τους μαθητές με τις δεξιότητες και τις προοπτικές που απαιτούνται για την προληπτική αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων μέσω της επιχειρηματικότητας.

Γιατί η εκπαίδευση στην Πράσινη και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα έχει σημασία;

Η εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα έχει αναδειχθεί σε ισχυρό καταλύτη για μετασχηματιστικές αλλαγές, προσφέροντας στους μαθητές όχι μόνο τις γνώσεις για να επιτύχουν στον επιχειρηματικό κόσμο, αλλά και την ικανότητα να προωθήσουν θετικές περιβαλλοντικές και κοινωνικές αλλαγές. Η πράσινη επιχειρηματικότητα, με έμφαση στις βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές και την περιβαλλοντική διαχείριση, και η κοινωνική επιχειρηματικότητα, που αντιμετωπίζει καίρια κοινωνικά ζητήματα, έχουν αποκτήσει αξιοσημείωτη σημασία σε αυτή την εποχή της ανάγκης για βιωσιμότητα και κοινωνική ευθύνη.

Αξιοποιώντας τη δύναμη της εκπαίδευσης στην επιχειρηματικότητα, μπορούμε να εμψυχήσουμε στους μαθητές την ικανότητα να σκέφτονται κριτικά, να εντοπίζουν ευκαιρίες για θετικές αλλαγές και να αναπτύσσουν καινοτόμες λύσεις σε πολύπλοκα προβλήματα. Ως εκπαιδευτικοί, διαδραματίζετε καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της νοοτροπίας και των αξιών των μελλοντικών γενεών. Αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα θα σας εφοδιάσει με τις γνώσεις και τις δεξιότητες για να εμπνεύσετε τους μαθητές σας να γίνουν επιχειρηματίες με γνώμονα το σκοπό που θα αξιοποιήσουν τις επιχειρήσεις ως δύναμη για το καλό.

Δομή Προγράμματος

Το Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών στην Πράσινη και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα περιλαμβάνει τέσσερις ξεχωριστές ενότητες, καθεμία από τις οποίες εστιάζει σε μια κρίσιμη πτυχή της εκπαίδευσης στην επιχειρηματικότητα:

Project Partners

- 1. Επιχειρηματικός Τρόπος Σκέψης: Τι είναι και τι περιλαμβάνει;** Αυτή η ενότητα θέτει τα θεμέλια εξηγώντας τα βασικά στοιχεία της επιχειρηματικότητας και γιατί η επιχειρηματικός τρόπος σκέψης και η αντίστοιχη νοοτροπία είναι απαραίτητα για όλους.
- 2. Πράσινη Επιχειρηματικότητα:** Σε αυτή την ενότητα, εμβαθύνουμε στις βασικές έννοιες της πράσινης επιχειρηματικότητας, διερευνώντας τις βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές και την ενσωμάτωσή τους στο επιχειρηματικό ταξίδι.
- 3. Κοινωνική Επιχειρηματικότητα:** Εδώ, διερευνούμε τις βασικές αρχές της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, συμπεριλαμβανομένων των ηθικών εκτιμήσεων, της μέτρησης του κοινωνικού αντίκτυπου και των καινοτόμων στρατηγικών για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων.
- 4. Προσεγγίσεις για τη Διδασκαλία της Επιχειρηματικότητας:** Η τελευταία ενότητα προσφέρει πολύτιμες γνώσεις σχετικά με τις εκπαιδευτικές τεχνικές και μεθοδολογίες για τη διδασκαλία της επιχειρηματικότητας, τόσο σε γενικό πλαίσιο όσο και με ιδιαίτερη έμφαση στην επίτευξη θετικών αλλαγών για την κάλυψη περιβαλλοντικών και κοινωνικών αναγκών.

Αυτές οι ενότητες έχουν σχεδιαστεί για να είναι διαδραστικές, ελκυστικές και ενημερωτικές, παρέχοντάς σας τις γνώσεις και τα εργαλεία που είναι απαραίτητα για να εμπνεύσετε τους μαθητές σας να γίνουν οι φορείς αλλαγής και επίλυσης προβλημάτων που χρειάζεται επείγοντως ο κόσμος μας.

Σας προσκαλούμε να ξεκινήσετε αυτό το μετασχηματιστικό ταξίδι προς έναν πιο βιώσιμο και κοινωνικά δίκαιο κόσμο μέσω της εκπαίδευσης στην επιχειρηματικότητα. Μαζί, μπορούμε να έχουμε σημαντικό αντίκτυπο και να αναθρέψουμε μια γενιά μαθητών που όχι μόνο θα είναι προετοιμασμένοι για τις προκλήσεις του αύριο, αλλά και θα δεσμευτούν να δημιουργήσουν ένα φωτεινότερο, πιο βιώσιμο μέλλον για όλους.

Ομάδες-Στόχοι

Εκπαιδευτικοί: Αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα απευθύνεται κυρίως σε δασκάλους, εκπαιδευτές και εκπαιδευτικούς που εργάζονται σε διάφορα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος, από την πρωτοβάθμια έως τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Καλωσορίζουμε επίσης εκπαιδευτικούς σε

Project Partners

ιδρύματα επαγγελματικής και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που ενδιαφέρονται να ενσωματώσουν τις αρχές της πράσινης και κοινωνικής επιχειρηματικότητας στις διδακτικές τους πρακτικές.

Διευθυντές Εκπαίδευσης: Οι διαχειριστές σχολείων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που στοχεύουν στην ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων σπουδών και πρωτοβουλιών με επίκεντρο την επιχειρηματικότητα στα ιδρύματά τους θα βρουν πολύτιμες γνώσεις σε αυτό το πρόγραμμα.

Μαθησιακοί Στόχοι

Στο τέλος αυτού του εκπαιδευτικού προγράμματος, οι συμμετέχοντες θα:

- ✓ **Κατανοήσουν την Επιχειρηματικότητα και τη σημασία της:** Αποκτήστε μια ολοκληρωμένη κατανόηση της επιχειρηματικότητας, γιατί έχει σημασία και τη συνάφεια της στο πλαίσιο της εκπαίδευσης.
- ✓ **Καλλιεργήσουν Επιχειρηματικού Τρόπου Σκέψης:** Αναγνωρίστε τα γνωρίσματα και τα χαρακτηριστικά ενός επιχειρηματικού τρόπου σκέψης και τη σημασία του στην προώθηση της καινοτομίας και της επίλυσης προβλημάτων.
- ✓ **Μπορούν να διδάξουν την Πράσινη Επιχειρηματικότητα:** Αποκτήστε βαθιά γνώση των εννοιών της πράσινης επιχειρηματικότητας, των βιώσιμων επιχειρηματικών πρακτικών και των στρατηγικών για την αποτελεσματική διδασκαλία αυτών των αρχών.
- ✓ **Μπορούν να διδάξουν την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα:** Ανάπτυξη σταθερών θεμελίων στον τομέα της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, συμπεριλαμβανομένων των ηθικών προβληματισμών, της μέτρησης του κοινωνικού αντίκτυπου και της καινοτόμου επίλυσης προβλημάτων.
- ✓ **Μπορούν να διαμορφώσουν ένα Επιχειρηματικό Μαθησιακό Περιβάλλον:** Μάθετε παιδαγωγικές στρατηγικές και τεχνικές για τη δημιουργία ενός ελκυστικού και δυναμικού μαθησιακού περιβάλλοντος σχετικά με την επιχειρηματικότητα, που προωθούν τη δημιουργικότητα και την κριτική σκέψη.
- ✓ **Ενδυναμώνουν τους Μαθητές για επίτευξη Περιβαλλοντικού και Κοινωνικού Αντίκτυπου:** Εξοπλίστε τους μαθητές με τις δεξιότητες, τις γνώσεις και την αυτοπεποίθηση να εντοπίζουν και να αντιμετωπίζουν περιβαλλοντικές και κοινωνικές προκλήσεις μέσω της επιχειρηματικότητας.

Project Partners

- ✓ **Ενσωματώνουν Ηθικών και Βιώσιμων Πρακτικών:** Κατανόηση της σημασίας των ηθικών και βιώσιμων επιχειρηματικών πρακτικών και ενσωμάτωσή τους στην εκπαίδευση σε θέματα επιχειρηματικότητας.
- ✓ **Πρωθούν της Καινοτομίας και της Δημιουργικότητας:** Διερεύνηση μεθόδων για την ενθάρρυνση της καινοτομίας, της δημιουργικότητας και της προσαρμοστικής σκέψης μεταξύ των μαθητών, ενθαρρύνοντάς τους να παράγουν βιώσιμες λύσεις.
- ✓ **Μπορούν να αξιολογήσουν της Επιχειρηματικής Προόδου:** Ανακαλύψτε μεθόδους αξιολόγησης και εργαλεία για την αξιολόγηση της επιχειρηματικής πρόοδου των μαθητών, εξασφαλίζοντας αποτελεσματικά μαθησιακά αποτελέσματα.
- ✓ **Πρωθούν Επιχειρηματικά Σχέδια:** Μάθετε πώς να καθοδηγείτε τους μαθητές κατά τη διάρκεια επιχειρηματικών σχεδίων, παρέχοντας καθοδήγηση και υποστήριξη καθ' όλη τη διάρκεια του επιχειρηματικού τους ταξιδιού.

Αυτό το Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών έχει ως στόχο να παράσχει στους εκπαιδευτικούς και τους διοικητικούς υπαλλήλους εκπαίδευσης τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για να εμπνεύσουν και να καθοδηγήσουν τους μαθητές στο ταξίδι τους προς το να γίνουν επιτυχημένοι, κοινωνικά υπεύθυνοι και περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένοι επιχειρηματίες. Με αυτόν τον τρόπο, μπορούμε να διαμορφώσουμε ένα καλύτερο μέλλον, καλλιεργώντας μια γενιά ανθρώπων που δημιουργούν αλλαγές και είναι αφοσιωμένοι στην οικοδόμηση βιώσιμων, κοινωνικά ενταγμένων και περιβαλλοντικά υπεύθυνων επιχειρήσεων.

Project Partners

Επιχειρηματικός Τρόπος Σκέψης: Τι είναι και τι περιλαμβάνει;

1. Επισκόπηση

Ο σύγχρονος κόσμος εξελίσσεται ραγδαία, καθοδηγούμενος από τις τεχνολογικές εξελίξεις και τις οικονομικές αλλαγές. Σε αυτό το δυναμικό τοπίο, οι παραδοσιακές διαδρομές σταδιοδρομίας και τα εκπαιδευτικά μοντέλα δεν επαρκούν πλέον για να προετοιμάσουν τους μελλοντικούς ενήλικες για την επιτυχία. Αντ' αυτού, υπάρχει αυξανόμενη ανάγκη για την καλλιέργεια ενός επιχειρηματικού τρόπου σκέψης ως διδακτική ενότητα. Ο επιχειρηματικός τρόπος σκέψης δεν περιορίζεται στην έναρξη μιας επιχείρησης - είναι ένα σύνολο δεξιοτήτων, στάσεων και προοπτικών που μπορούν να ωφελήσουν τα άτομα σε διάφορες πτυχές της ζωής.

Η ενσωμάτωση της επιχειρηματικής νοοτροπίας στην εκπαίδευση δεν σημαίνει ότι κάθε μαθητής πρέπει να ξεκινήσει μια επιχείρηση. Αντίθετα, τους εφοδιάζει με ένα ευρύτερο σύνολο δεξιοτήτων που είναι ανεκτίμητες στον σύγχρονο κόσμο. Επιπλέον, ενθαρρύνει μια προσέγγιση για τη ζωή που εκτιμά την ανάληψη πρωτοβουλιών, τη μάθηση από τα λάθη και την προσαρμοστικότητα απέναντι στην αλλαγή. Για να είναι αποτελεσματική αυτή η διδακτική ενότητα, είναι απαραίτητο τα εκπαιδευτικά ιδρύματα να καλλιεργούν ένα περιβάλλον που ενθαρρύνει την επιχειρηματική σκέψη. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τον εντοπισμό μαθητών με προσωπικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα που χαρακτηρίζουν τον επιχειρηματία, τον επανασχεδιασμό του προγράμματος σπουδών, την προσφορά μαθημάτων επιχειρηματικότητας και την παροχή ευκαιριών στους μαθητές να εργαστούν σε έργα και προκλήσεις του πραγματικού κόσμου.

Εν κατακλείδι, ο επιχειρηματικός τρόπος σκέψης είναι κάτι περισσότερο από μια απλή πορεία προς την επιχειρηματική επιτυχία - είναι μια ισχυρή προσέγγιση της ζωής που εξοπλίζει τα άτομα με τις δεξιότητες και τις στάσεις που είναι απαραίτητες για να ευδοκιμήσουν στον συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο μας. Ενσωματώνοντας αυτή τη νοοτροπία στην εκπαίδευση, μπορούμε να προετοιμάσουμε τους μαθητές να είναι προσαρμοστικοί, καινοτόμοι, ανθεκτικοί και επιτυχημένοι σε οποιονδήποτε τομέα επιλέξουν να ακολουθήσουν. Είναι μια επένδυση στο μέλλον που ωφελεί τα άτομα και την κοινωνία στο σύνολό της.

Μαθησιακά Αποτελέσματα

- ✓ Κατανόηση της έννοιας του επιχειρηματικού τρόπου σκέψης και της σημασίας του στο σημερινό επιχειρηματικό τοπίο.

Project Partners

- ✓ Προσδιορισμός των βασικών χαρακτηριστικών και γνωρισμάτων που σχετίζονται με τον επιχειρηματικό τρόπο σκέψης.
- ✓ Παροχή στους εκπαιδευτικούς μιας ολοκληρωμένης κατανόησης σχετικά με το γιατί να διδάσκουν την επιχειρηματικότητα.
- ✓ Παρουσίαση επιτυχημένων ιστοριών που αφορούν παγκοσμίως διάσημους επιχειρηματίες.
- ✓ Παροχή πληροφοριών για το πώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ενσωματώσουν την επιχειρηματικότητα στην τάξη.
- ✓ Θα μάθετε πώς να αναγνωρίζετε τις προσωπικές σας δυνάμεις και τους τομείς ανάπτυξης σε σχέση με τον επιχειρηματικό τρόπο σκέψης.

Project Partners

2. Εισαγωγή στην Επιχειρηματικότητα

Η σημασία της επιχειρηματικότητας και οι παράγοντες που οδηγούν τα άτομα προς αυτή την κατεύθυνση καθορίζονται στο Global Entrepreneurship Monitor (GEM), το οποίο εξετάζει τις στάσεις των ενηλίκων ηλικίας 18 έως 64 ετών σχετικά με την επιχειρηματικότητα. Το 2022 ερωτήθηκαν σχεδόν 170.000 άτομα. Η μελέτη επικεντρώνεται σε τρεις κύριες πτυχές:

- (1) αν η επιχειρηματικότητα θεωρείται επιθυμητή επιλογή σταδιοδρομίας,
- (2) αν οι επιχειρηματίες θεωρούνται ότι έχουν υψηλό κοινωνικό κύρος, και
- (3) το επίπεδο της προσοχής που δίνουν τα μέσα ενημέρωσης στους επιχειρηματίες (GEM, 2023).

Οι άνθρωποι δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά για διάφορους λόγους, οι οποίοι μπορεί να περιλαμβάνουν:

- ✓ Κάνοντας τη διαφορά στον κόσμο.
- ✓ Οικοδόμηση σημαντικού πλούτου ή επίτευξη υψηλού εισοδήματος.
- ✓ Συνέχιση μιας οικογενειακής παράδοσης.
- ✓ Επιδίωξη αυτοαπασχόλησης ως μέσο βιοπορισμού όταν οι ευκαιρίες απασχόλησης είναι περιορισμένες.

Τα κίνητρα αυτά αντικατοπτρίζουν το ευρύ φάσμα φιλοδοξιών και συνθηκών που ωθούν τα άτομα να ξεκινήσουν επιχειρηματικές προσπάθειες. Ορισμένα άτομα παρακινούνται από την επιθυμία να δημιουργήσουν θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία ή να αντιμετωπίσουν συγκεκριμένες προκλήσεις. Άλλοι βλέπουν την επιχειρηματικότητα ως μια οδό προς την οικονομική επιτυχία και την ευκαιρία συγκέντρωσης σημαντικού πλούτου. Για ορισμένους, η επιχειρηματικότητα είναι ένας τρόπος να τιμήσουν και να συνεχίσουν μια οικογενειακή κληρονομιά ή παράδοση. Επιπλέον, σε καταστάσεις όπου οι ευκαιρίες απασχόλησης είναι σπάνιες, η επιχειρηματικότητα μπορεί να προσφέρει έναν εναλλακτικό τρόπο για να κερδίσει κανείς τα προς το ζην (Hirsch et al., 2017).

Επιπλέον, τα Ηνωμένα Έθνη, στην εγκεκριμένη Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, αναγνωρίζουν την επιχειρηματικότητα ως ζωτικό μηχανισμό για την προώθηση της επίτευξης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (ΣΒΑ). Η επιχειρηματικότητα θεωρείται ως μέσο για την προώθηση μιας πιο δίκαιης, περιβαλλοντικά βιώσιμης, ολόπλευρης και ποιοτικότερης ανάπτυξης. Από την άλλη πλευρά, οι δυνητικοί επιχειρηματίες δεν αναγνωρίζουν τη σημασία της εφαρμογής των ΣΒΑ στις επιχειρήσεις τους (GEM, 2023).

Project Partners

Ορισμένοι γενικοί δείκτες της μελέτης για το 2022/2023 είναι ότι σε 37 από τις 49 οικονομίες που εξετάστηκαν, ένα σημαντικό ποσοστό (άνω του 40%) των ατόμων που πίστευαν σε ευνοϊκές τοπικές επιχειρηματικές προοπτικές θα απέφευγε να ξεκινήσει το δικό του εγχείρημα λόγω του φόβου της αποτυχίας. Επίσης, οι καταναλωτικές υπηρεσίες και οι επιχειρηματικές υπηρεσίες, που ήταν οι δύο κύριοι τομείς για επιχειρηματικές εκκινήσεις το 2022. Από τις 49 οικονομίες που εξετάστηκαν στο GEM 2022/2023, μόνο σε τρεις χώρες (Τόγκο, Τυνησία και Αίγυπτος) παρατηρήθηκε μια κατάσταση όπου το συνολικό ποσοστό των νέων επιχειρηματικών εκκινήσεων στις καταναλωτικές υπηρεσίες και στις επιχειρηματικές υπηρεσίες ήταν κάτω από 60%. Τα επίπεδα επιχειρηματικής δραστηριότητας κατά την περίοδο της πανδημίας παρουσιάζουν ένα διαφοροποιημένο σενάριο, καθώς σε ορισμένες οικονομίες παρατηρήθηκε μείωση της συνολικής επιχειρηματικής δραστηριότητας αρχικών σταδίων, ενώ σε άλλες παρατηρήθηκε αύξηση. Η κατανόηση των παραγόντων που συνέβαλαν σε αυτές τις αποκλίνουσες τάσεις έχει κρίσιμες επιπτώσεις στην πολιτική. Η εξέταση των δεδομένων των δύο τελευταίων ετών αποκαλύπτει επίσης παρόμοιες μικτές προοπτικές (GEM, 2023).

Όσον αφορά τους ορισμούς της επιχειρηματικότητας, η βιβλιογραφία παρουσιάζει ποικίλους ορισμούς του "επιχειρηματία" και της "επιχειρηματικότητας", ο καθένας από τους οποίους προσφέρει μια μοναδική οπτική γωνία. Για παράδειγμα, ο John Stuart Mill έδωσε έμφαση στην ανάληψη κινδύνου, ο Joseph Schumpeter εστίασε στην καινοτομία, ενώ έχουν επίσης επισημανθεί ψυχολογικά χαρακτηριστικά. Άλλες οπτικές συνδέουν την επιχειρηματικότητα με συμπεριφορές και ικανότητες όπως ο δημιουργικός οπορτουνισμός και η διορατικότητα της αγοράς. Συνολικά, η επιχειρηματικότητα θεωρείται ως η διαχείριση της δικής μας επιχείρησης, η οποία περιλαμβάνει προσωπικές θυσίες, δημιουργικότητα και ανάληψη κινδύνων για τη δημιουργία αξίας. Αυτός ο ορισμός ενσωματώνει βασικά στοιχεία από προηγούμενους χαρακτηρισμούς, όπως η ιδιοκτησία, η καινοτομία, η πρωτοτυπία, η ανάληψη κινδύνου και ο δημιουργικός τυχодιωκτισμός, τα οποία εμφανίζονται σταθερά στη βιβλιογραφία (Greenhaus et al., 2019).

Σύμφωνα με τον OECD, η προώθηση της επιχειρηματικότητας μπορεί να επιτευχθεί με την εφαρμογή μιας στρατηγικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που περιλαμβάνει διάφορα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένων των σχολείων, των πανεπιστημίων και των προγραμμάτων σε επίπεδο βιομηχανίας ή επιχειρήσεων. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση αποσκοπεί στο να παρέχει στα άτομα τις απαραίτητες δεξιότητες και γνώσεις για την προώθηση της επιχειρηματικότητας. Η δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την επιχειρηματική συμπεριφορά απαιτεί ένα συνδυασμό κοινωνικών, πολιτικών και εκπαιδευτικών παραγόντων, μαζί με

Project Partners

μα ισχυρή έμφαση στην αποτίμηση της επιχειρηματικότητας. Το εκπαιδευτικό σύστημα διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της νοοτροπίας των παιδιών προς την επιχειρηματικότητα, ενώ τα μέλη της οικογένειας συμβάλλουν επίσης στην ανάπτυξη χαρακτηριστικών που συνδέονται με την επιχειρηματική συμπεριφορά (Mazzarol & Reboud, 2020).

Ο Πίνακας 1 απεικονίζει τις επιρροές που διαμορφώνουν ή πυροδοτούν την επιχειρηματική συμπεριφορά σε διάφορα στάδια της ζωής. Κατά τη διάρκεια της παιδικής και εφηβικής ηλικίας, οι γονείς και η οικογένεια, οι εκπαιδευτικές εμπειρίες και η επιλεγμένη επαγγελματική πορεία αποτελούν τους βασικούς παράγοντες. Εάν τα παιδιά και οι έφηβοι έχουν γονείς που είναι ιδιοκτήτες μικρών επιχειρήσεων, μπορούν να αποκτήσουν εμπειρία από πρώτο χέρι για τον τρόπο λειτουργίας μιας επιχείρησης, γεγονός που μπορεί να τα ενθαρρύνει να εισέλθουν στην οικογενειακή επιχείρηση ή να ξεκινήσουν τη δική τους. Ωστόσο, ορισμένα άτομα μπορεί να αποθαρρύνονται από τις πολλές ώρες εργασίας και το άγχος που συνδέονται με τις μικρές επιχειρήσεις, και οι γονείς τους μπορεί να τους αποθαρρύνουν από την επιδίωξη της επιχειρηματικότητας. Στην εφηβεία, η ομάδα των συνομηλίκων μπορεί να διαδραματίσει εξέχοντα ρόλο στη διαμόρφωση της μελλοντικής επαγγελματικής πορείας. Εάν η εστίαση μεταξύ της ομάδας των συνομηλίκων είναι προς την ακαδημαϊκή επιτυχία και την είσοδο σε καθιερωμένα επαγγέλματα μέσω του πανεπιστημίου, μπορεί να υπάρχει μικρότερο ενδιαφέρον για την επιχειρηματικότητα (Gibb, 1988).

Πίνακας 1: Επίδραση της εκπαίδευσης κατά τα στάδια της ζωής του μελλοντικού επιχειρηματία

ΣΤΑΔΙΑ ΖΩΗΣ				
Παιδική ηλικία	Εφηβεία	Πρώιμη ενήλικη ζωή	Μέση ενήλικη ζωή	Ύστερη ενήλικη ζωή
Οικογενειακή τάξη	Οικογενειακή επαγγελματική προτίμηση	Επιλογή συμπληρωματικής εκπαίδευσης	Εργασία και κινητικότητα της τάξης	Τάξη και πλούτος
Εργασία	Επιλογή επαγγελματικής εκπαίδευσης	Κατάταξη τάξης	Εργασία	Οικογενειακή κατάσταση
Εκπαίδευση	Εκπαιδευτικές αξίες και στόχοι	Οικογενειακή επιρροή	Οικογένεια και φίλοι	Ευκαιρίες εργασίας
Αξίες και Στόχοι	Φίλοι και κοινότητα	Φίλοι και κοινότητα	Ικανοποίηση από την εργασία	Ικανοποίηση από την εργασία
			Κοινωνική αλληλεπίδραση	Συνθηκές συνταξιοδότησης

Πηγή: (Gibb, 1988).

Project Partners

3. Κατανόηση του Επιχειρηματικού Τρόπου Σκέψης

3.1. Επιχειρηματική σταδιοδρομία

Οι επιχειρηματικές σταδιοδρομίες διακρίνονται από μια βαθιά προσωπική δέσμευση για την επιτυχία της επιχείρησης, επειδή η σταδιοδρομία και η επιχείρηση είναι αλληλένδετες. Τα αποτελέσματα στον ένα τομέα επηρεάζουν άμεσα τον άλλο, με αποτέλεσμα να υπάρχει υψηλότερο επίπεδο κινδύνου, συμπεριλαμβανομένης της πιθανότητας προσωπικής αποτυχίας, οικονομικής απώλειας και αστάθειας της καριέρας. (Greenhaus et al., 2019).

Η επιχειρηματική σταδιοδρομία ξεχωρίζει για το συγκριτικά χαμηλότερο επίπεδο δομής, προβλεψιμότητας και υποστήριξης σε σύγκριση με την παραδοσιακή απασχόληση. Ενώ ορισμένα άτομα επιδιώκουν σκόπιμα την ελευθερία από οργανωτικούς περιορισμούς, άλλοι μπορεί να βρίσκουν την έλλειψη εταιρικών υποδομών και συστημάτων υποστήριξης ανησυχητική, ιδίως αν δεν είναι προετοιμασμένοι (Greenhaus et al., 2019).

Μια άλλη χαρακτηριστική πτυχή της επιχειρηματικής σταδιοδρομίας είναι η ανάγκη για προληπτικό και καινοτόμο τρόπο σκέψης. Η φύση των επιχειρηματικών εγχειρημάτων απαιτεί ταχεία ανταπόκριση στις αβέβαιες συνθήκες της αγοράς και οι επιχειρηματίες πρέπει να έχουν την ικανότητα να προσαρμόζονται γρήγορα. Αντίθετα, οι παραδοσιακές σταδιοδρομίες χαρακτηρίζονται συχνά από περιβάλλοντα με πιο αργούς ρυθμούς που εμποδίζονται από τη γραφειοκρατία και τη διοίκηση που αποφεύγει τον κίνδυνο (Greenhaus et al., 2019).

Επιπλέον, οι επιχειρηματίες αναλαμβάνουν ταυτόχρονα πολλαπλούς λειτουργικούς ρόλους, διαχειριζόμενοι τομείς όπως οι λειτουργίες, το μάρκετινγκ, η λογιστική, οι διαχείριση ανθρώπινων πόρων και ο προγραμματισμός. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τις παραδοσιακές σταδιοδρομίες που συνήθως περιλαμβάνουν την εστίαση σε έναν λειτουργικό ρόλο κάθε φορά (Greenhaus et al., 2019).

3.2. Χαρακτηριστικά που διαμορφώνουν τον επιχειρηματικό τρόπο σκέψης

Η επιθυμία για **αυτονομία** και **ανεξαρτησία** είναι μια θεμελιώδης πτυχή που τα άτομα εκτιμούν στην εργασία τους, ανεξάρτητα από το καθεστώς απασχόλησής τους. Η αυτονομία και η ανεξαρτησία αναφέρονται στην ελευθερία που βιώνει ένα άτομο στην εργασία του, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας να λαμβάνει αποφάσεις, να εκφράζεται, να εργάζεται χωρίς στενή επίβλεψη και να είναι απαλλαγμένο από γραφειοκρατικές διαδικασίες. Η έρευνα του Edgar Schein σχετικά με το πλαίσιο

Project Partners

σταδιοδρομίας προσδιόρισε την αυτονομία/ανεξαρτησία ως πρωταρχική κατηγορία που περιγράφει την επαγγελματική αυτοαντίληψη ενός ατόμου. Τα άτομα με επίκεντρο την αυτονομία και την ανεξαρτησία δίνουν προτεραιότητα στην ελευθερία από οργανωτικούς-παραδοσιακούς κανόνες και περιορισμούς, προτιμώντας μια καριέρα όπου μπορούν να επιλέξουν πότε θα εργαστούν, πάνω σε τι θα εργαστούν και την ένταση των προσπαθειών τους.

Οι πρώτες έρευνες για τους επιχειρηματίες ανέδειξαν επίσης τη δυσκολία τους να υπακούουν σε πρόσωπα εξουσίας, καθώς συχνά έδειχναν απροθυμία να υποταχθούν στην εξουσία και ένιωθαν άβολα να εργάζονται υπό τις διαταγές της. Η επιδίωξη μιας επιχειρηματικής σταδιοδρομίας παρέχει στα άτομα μια διέξοδο για τις ανάγκες τους όσον αφορά την αυτονομία και την ανεξαρτησία, επιτρέποντάς τους να ξεφύγουν από την εξουσία και την εποπτεία. Πολλοί επιχειρηματίες που εγκαταλείπουν τις παραδοσιακές εταιρικές θέσεις εργασίας το κάνουν επειδή εκτιμούν την ελευθερία να λαμβάνουν αποφάσεις χωρίς την παρέμβαση ανώτερων διευθυντών ή στελεχών. Η επιθυμία για αυτονομία, ανεξαρτησία και ελευθερία αποτελεί σημαντικό κίνητρο για πολλούς επιχειρηματίες, καθώς η ιδιοκτησία και η διαχείριση της δικής τους επιχείρησης τους επιτρέπει να είναι ο εαυτός τους. Αυτή η έφεση της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο από τους επίδοξους επιχειρηματίες παγκοσμίως (Greenhaus et al., 2019).

Σύμφωνα με τον David McClelland, η **ανάγκη για επίτευξη στόχων** είναι ένα σημαντικό ψυχολογικό χαρακτηριστικό των επιχειρηματιών. Ο McClelland εντόπισε τρία χαρακτηριστικά συμπεριφοράς που παρατηρούνται συνήθως σε άτομα με υψηλή ανάγκη για επίτευξη: αναλαμβάνουν την προσωπική ευθύνη για την εξεύρεση λύσεων σε προβλήματα, θέτουν μέτριους στόχους απόδοσης και αναλαμβάνουν υπολογισμένους κινδύνους και επιθυμούν συγκεκριμένη ανατροφοδότηση σχετικά με την απόδοσή τους.

Πολυάριθμες μελέτες έχουν διερευνήσει τη σχέση μεταξύ της ανάγκης για επίτευξη και της επιχειρηματικότητας. Η πλειονότητα αυτών των ερευνών έχει διαπιστώσει ότι η ισχυρή ανάγκη για επίτευξη αποτελεί αξιόπιστο προβλεπτικό παράγοντα της επιχειρηματικής συμπεριφοράς. Αξίζει να σημειωθεί ότι η υψηλή ανάγκη για επίτευξη στόχων δεν αφορά αποκλειστικά τους επιχειρηματίες, αλλά παρατηρείται επίσης σε πολλούς επιτυχημένους ηγέτες. Ωστόσο, υπάρχουν επαρκή στοιχεία που υποδηλώνουν ότι η υψηλή ανάγκη για επίτευξη στόχων μπορεί να διαδραματίσει ρόλο στην επιρροή της απόφασης ενός ατόμου να ακολουθήσει την επιχειρηματικότητα.

Project Partners

Στο πλαίσιο της έναρξης μιας νέας επιχείρησης, είναι σημαντικό να εξεταστεί ο αντίκτυπος του φόβου της αποτυχίας. Ο φόβος της αποτυχίας μπορεί να αποτελέσει σημαντικό αποτρεπτικό παράγοντα για τα άτομα που εξετάζουν το ενδεχόμενο επιχειρηματικότητας. Ο φόβος αυτός μπορεί να πηγάζει από διάφορους παράγοντες, όπως οι οικονομικοί κίνδυνοι, οι κοινωνικές πιέσεις και οι προσωπικές ανασφάλειες. Έρευνες έχουν δείξει ότι τα άτομα που έχουν μεγαλύτερο φόβο αποτυχίας είναι λιγότερο πιθανό να ξεκινήσουν μια επιχείρηση.

Σε μελέτη που διεξήχθη από το Global Entrepreneurship Monitor (GEM) το 2022, διαπιστώθηκε ότι ο φόβος της αποτυχίας είναι ιδιαίτερα διαδεδομένος σε ορισμένες οικονομίες. Μεταξύ των 49 οικονομιών που συμμετείχαν στην έρευνα, τρεις οικονομίες ξεχώρισαν ως χώρες με ιδιαίτερα υψηλό φόβο αποτυχίας: Το Ιράν, η Τουρκία και η Γουατεμάλα. Σε αυτές τις οικονομίες, τα άτομα εξέφρασαν υψηλότερο επίπεδο ανησυχίας για τις πιθανές αρνητικές συνέπειες της έναρξης μιας επιχείρησης. Παρά το φόβο της αποτυχίας, η μελέτη του GEM ανέδειξε επίσης τους τομείς στους οποίους οι νέες επιχειρηματικές εκκινήσεις ήταν πιο διαδεδομένες. Η μελέτη διαπίστωσε ότι ο τομέας των καταναλωτικών υπηρεσιών και ο τομέας των επιχειρηματικών υπηρεσιών ήταν οι πρωταρχικοί τομείς για την έναρξη νέων επιχειρήσεων στην πλειονότητα των οικονομιών που εξετάστηκαν. Οι τομείς αυτοί περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα κλάδων, όπως το λιανικό εμπόριο, η φιλοξενία, οι επαγγελματικές υπηρεσίες και οι συμβουλευτικές (GEM, 2023).

Συμπερασματικά, ενώ η ανάγκη για επίτευξη στόχων είναι ένα σημαντικό χαρακτηριστικό των επιχειρηματιών, ο φόβος της αποτυχίας μπορεί να λειτουργήσει ως σημαντικός αποτρεπτικός παράγοντας για τα άτομα που σκέφτονται να επιχειρήσουν. Ωστόσο, παρά το φόβο αυτό, οι τομείς των καταναλωτικών υπηρεσιών και των επιχειρηματικών υπηρεσιών εξακολουθούν να αποτελούν τους κύριους τομείς για την έναρξη νέων επιχειρήσεων σε πολλές οικονομίες.

Σύμφωνα με την έρευνα, τα άτομα που έχουν **εσωτερικό κέντρο ελέγχου** πιστεύουν ότι έχουν την ικανότητα να ελέγχουν το περιβάλλον τους και να καθορίζουν οι ίδιοι τη μοίρα τους μέσω των πράξεων και των συμπεριφορών τους. Αυτή η αυτοπεποίθηση για την ικανότητά τους να διαμορφώνουν τη μοίρα τους μπορεί να τους κάνει πιο πιθανό να ακολουθήσουν το επιχειρηματικό ρίσκο και να επιτύχουν στον τομέα αυτό.

Ωστόσο, η σχέση μεταξύ του κέντρου ελέγχου και της επιχειρηματικής συμπεριφοράς δεν υποστηρίζεται σταθερά από μελέτες. Ενώ το εσωτερικό κέντρο ελέγχου συνδέεται γενικά με επιτυχημένα άτομα, όχι μόνο με επιχειρηματίες, υπάρχουν στοιχεία που υποδηλώνουν ότι μια

Project Partners

υψηλότερη εσωτερική θέση ελέγχου μπορεί να διαφοροποιεί τους επιχειρηματίες από τον γενικό πληθυσμό. Εκτός από άλλους παράγοντες, όπως η ανάγκη για επίτευξη στόχων, το εσωτερικό κέντρο ελέγχου μπορεί να αποτελεί βασική επιρροή στην απόφαση να ακολουθήσει και να επιτύχει μια επιχειρηματική σταδιοδρομία.

Έρευνες έχουν δείξει ότι τα άτομα με επιχειρηματικό τρόπο σκέψης είναι πιο επιδέξια στο **χειρισμό συγκρουσιακών και αβέβαιων καταστάσεων**, καθώς και στη διαχείριση πολλαπλών καθηκόντων με ασαφείς καταστάσεις. Αυτή η ικανότητα διαχείρισης των διαφόρων απαιτήσεων της ιδιοκτησίας επιχειρήσεων αναδεικνύει τη μεγαλύτερη ανοχή στην αβεβαιότητα που διαθέτουν οι επιχειρηματίες σε σύγκριση με τα οργανωτικά στελέχη.

Σχετικά με τον ορισμό της επιχειρηματικότητας, ένα κοινό χαρακτηριστικό που αναφέρεται είναι η **προθυμία ανάληψης κινδύνων**. Ενώ ορισμένες μελέτες έχουν διαπιστώσει ότι οι επιχειρηματίες είναι πιο πιθανό να αναλάβουν ρίσκα σε σύγκριση με τα διευθυντικά στελέχη των οργανισμών, άλλες μελέτες έχουν δείξει ανάμεικτα αποτελέσματα όσον αφορά την τάση ανάληψης ρίσκου ως χαρακτηριστικό προσωπικότητας των επιχειρηματιών. Ωστόσο, ορισμένοι μελετητές του μάνατζμεντ προτείνουν ότι, παρόλο που οι επιχειρηματίες λαμβάνουν πιο επιθετικές και προσανατολισμένες στον κίνδυνο αποφάσεις σε σύγκριση με τα διευθυντικά στελέχη σε μεγαλύτερους οργανισμούς, οι ίδιοι οι επιχειρηματίες μπορεί να μην αντιλαμβάνονται τις αποφάσεις αυτές ως εγγενώς επικίνδυνες. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι συχνά πιστεύουν ότι οι κίνδυνοι σε μια δεδομένη κατάσταση είναι συγκριτικά χαμηλότεροι. Η αντίληψη του επιχειρηματία για τον κίνδυνο επηρεάζεται από συγκεκριμένες γνωστικές προκαταλήψεις, όπως η υπερβολική αυτοπεποίθηση, η ψευδαίσθηση του ελέγχου και η χρήση περιορισμένων αλλά θετικών πληροφοριών. Επιπλέον, πολλοί επιχειρηματίες έχουν ισχυρή πίστη στην ικανότητά τους να διαμορφώνουν τα επιχειρηματικά αποτελέσματα, γεγονός που τους οδηγεί στο να αντιλαμβάνονται την πιθανότητα αποτυχίας ως σχετικά χαμηλή. Ως εκ τούτου, όταν έρχονται αντιμέτωποι με παρόμοιες καταστάσεις, οι επιχειρηματίες είναι πιθανό να αντιλαμβάνονται χαμηλότερα επίπεδα κινδύνου σε σύγκριση με τους μη επιχειρηματίες. Μπορεί να είναι πιο διορατικό να θεωρήσουμε τους επιχειρηματίες ως ειδικευμένους διαχειριστές κινδύνου που έχουν μια φυσική ικανότητα να μετριάζουν τις καταστάσεις που οι μη επιχειρηματίες μπορεί να αντιλαμβάνονται ως υψηλού κινδύνου.

Τα άτομα έχουν διαφορετικούς προσανατολισμούς προς την εργασία που επηρεάζονται από τα κίνητρα, τις αξίες και τα ταλέντα τους. Αυτοί οι προσανατολισμοί, γνωστοί ως άγκυρες σταδιοδρομίας,

Project Partners

αντανακλούν τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους στην επιλεγμένη σταδιοδρομία τους. Μία από τις άγκυρες καριέρας που προσδιορίστηκαν από τον Edgar Schein είναι η **επιχειρηματική άγκυρα**, όπου τα άτομα επικεντρώνονται κυρίως στη δημιουργία κάτι νέου και στην επίτευξη προσωπικής αναγνώρισης. Αυτή η άγκυρα σηματοδοτεί επίσης την επιθυμία για ελευθερία και αυτονομία στην οικοδόμηση του δικού τους οργανισμού και τη διαμόρφωση της επιχείρησής τους σύμφωνα με την αυτοεικόνα τους. Ουσιαστικά, η επιχειρηματική άγκυρα σταδιοδρομίας περιλαμβάνει τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας που έχουμε συζητήσει μέχρι τώρα, όπως η ανάγκη για επίτευξη, ο εσωτερικός τόπος ελέγχου, η ανοχή στην ασάφεια, η προθυμία ανάληψης κινδύνων και η επιθυμία για αυτονομία και έλεγχο. Υποδηλώνει επίσης ότι τα άτομα με αυτή την άγκυρα έχουν πίστη στις ικανότητές τους, διάθεση για καινοτομία, ανοχή στο άγχος και ενεργητική προσωπικότητα (Greenhaus et al., 2019). Ένας επιχειρηματίας πρέπει να διαθέτει το εφευρετικό πνεύμα της επιχειρηματικότητας για να συμμετέχει σε επιχειρηματικές προσπάθειες που παρουσιάζουν προοπτική για το μέλλον και την ικανότητα να λαμβάνει τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με τη μελλοντική αγορά (Cho & Lee, 2018).

Εκτός από τις άγκυρες σταδιοδρομίας του Schein, οι ερευνητές στον τομέα της μάνατζμεντ έχουν επίσης εξετάσει την έννοια του "επιχειρηματικού προσανατολισμού", η οποία είναι μια σύνθεση επιχειρηματικών χαρακτηριστικών που προέρχονται από την αυτο-εξερεύνηση. Ο επιχειρηματικός προσανατολισμός θεωρείται μια κατασκευή ανώτερης τάξης που αντιπροσωπεύει διάφορες υποκείμενες μεταβλητές που επηρεάζουν την επιχειρηματική συμπεριφορά και την επιτυχία, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης για αυτονομία, καινοτομία, ενεργητικότητα, ανάληψη κινδύνου και ανταγωνιστική επιθετικότητα.

Η **καινοτομικότητα** στο πλαίσιο της επιχειρηματικότητας αναφέρεται στην ικανότητα να επινοεί κανείς δημιουργικές και πρωτότυπες ιδέες. Περιλαμβάνει τη διεξαγωγή διαδικασιών δέουσας επιμέλειας, όπως η ανάπτυξη νέων προϊόντων, διαδικασιών, προμηθευτών και πρώτων υλών. Δημιουργώντας νέες αλλαγές ή συνδυασμούς μέσω δημιουργικών ιδεών, η καινοτομικότητα δημιουργεί αξία που επιθυμούν οι επιχειρήσεις (Cho & Lee, 2018).

Η **ικανότητα ανάληψης προληπτικής δράσης** περιλαμβάνει τη λήψη στρατηγικών αποφάσεων που αποσκοπούν στον έλεγχο της αγοράς. Αυτό επιτυγχάνεται με τον εντοπισμό και την αξιοποίηση των ευκαιριών της αγοράς και με την ικανότητα να αναγνωρίζονται οι εξελίξεις στην αγορά πριν από τους άλλους ανταγωνιστές. Πρόκειται για μια σημαντική ιδιότητα για τη δημιουργία ανταγωνιστικού

Project Partners

πλεονεκτήματος και τη διατήρηση της πρωτοπορίας με την ανακάλυψη νέων ευκαιριών με βάση τις μελλοντικές απαιτήσεις και την εισαγωγή νέων προϊόντων και υπηρεσιών στην αγορά (Cho & Lee, 2018).

3.3. Επιχειρηματικά οφέλη για την κοινωνία

Η δεκαετία του 1970 σηματοδότησε μια σημαντική αλλαγή στην παγκόσμια οικονομία, η οποία οδήγησε σε ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον για την επιχειρηματική συμπεριφορά. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, πολλές βιομηχανικές χώρες έγιναν μάρτυρες σημαντικών αλλαγών στην οικονομική τους τύχη (Gibb, 1988).

Στον ανεπτυγμένο κόσμο, οι παραδοσιακές μεταποιητικές βιομηχανίες γνώρισαν παρακμή λόγω της εμφάνισης νέων τεχνολογιών και της επέκτασης ανταγωνιστικών χωρών όπως η Ιαπωνία. Αυτή η αλλαγή οδήγησε στην άνοδο του τομέα των υπηρεσιών, ο οποίος απασχολεί πλέον την πλειονότητα των εργαζομένων στις μεταβιομηχανικές οικονομίες. Ως αποτέλεσμα, πολλές μεγάλες επιχειρήσεις άρχισαν να αναθέτουν υπηρεσίες σε εξωτερικούς συνεργάτες ή υπεργολαβίες σε μικρότερες επιχειρήσεις, μια τάση που απέκτησε δυναμική τη δεκαετία του 1990. Επιπλέον, οι εξαγορές της διοίκησης έχουν γίνει πιο διαδεδομένες στον εταιρικό τομέα, καθώς οι εργαζόμενοι επιθυμούν όλο και περισσότερο μεγαλύτερη ανεξαρτησία και ευελιξία στην εργασία (Mazzarol & Reboud, 2020).

Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας διευκολύνθηκε επίσης από την εισαγωγή νέων τεχνολογιών πληροφορικής από την δεκαετία του 1980 και μετά. Οι τεχνολογίες αυτές όχι μόνο δημιούργησαν εντελώς νέους κλάδους, αλλά επέτρεψαν επίσης την εμφάνιση νέων επιχειρηματιών. Επιπλέον, η αποκέντρωση που επέφεραν οι τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην προώθηση των επιχειρηματικών εγχειρημάτων (Mazzarol & Reboud, 2020).

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν τη δύναμη να διαταράξουν τους υφιστάμενους κλάδους και να οδηγήσουν ενδεχομένως σε απώλεια θέσεων εργασίας. Ωστόσο, δημιουργούν επίσης ευκαιρίες για την ανάπτυξη νέων βιομηχανιών και την ίδρυση επιχειρήσεων που δημιουργούν απασχόληση.

Ως εκ τούτου, το GEM μετρά το επίπεδο επιχειρηματικότητας των οικονομιών και τις χωρίζει σε τρεις κατηγορίες: οικονομίες που βασίζονται σε παράγοντες, οικονομίες που βασίζονται στην αποτελεσματικότητα και οικονομίες που βασίζονται στην καινοτομία. Οι οικονομίες με γνώμονα τον παράγοντα είναι συνήθως αναπτυσσόμενες χώρες με σημαντική εστίαση στη γεωργία και τη

Project Partners

βιοποριστική γεωργία στους αγροτικούς πληθυσμούς. Από την άλλη πλευρά, οι οικονομίες με γνώμονα την αποδοτικότητα έχουν υψηλό επίπεδο εκβιομηχάνισης και βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στη μεταποίηση σε βιομηχανίες έντασης κλίμακας. Τέλος, οι οικονομίες με γνώμονα την καινοτομία έχουν μια μεταβιομηχανική βιομηχανική βάση που επικεντρώνεται περισσότερο στις υπηρεσίες και στις επιχειρήσεις έντασης γνώσης, με μεγάλη έμφαση στις επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη και στην καινοτομία (GEM, 2018).

Όσον αφορά την έναρξη νέων επιχειρήσεων, η έκθεση Global Entrepreneurship Monitor (GEM) 2022 ρίχνει φως στους τομείς που επιλέγονται κυρίως από τους επιχειρηματίες στις διάφορες οικονομίες. Στην πλειονότητα των 49 οικονομιών που συμμετείχαν στην έρευνα, οι πρωταρχικοί τομείς για την έναρξη νέων επιχειρήσεων είναι οι υπηρεσίες προς τους καταναλωτές και οι υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις. Αυτοί οι τομείς φαίνεται να είναι οι πιο ελκυστικοί για τους επιχειρηματίες λόγω διαφόρων παραγόντων, όπως η ζήτηση της αγοράς, το δυναμικό ανάπτυξης και η ευκολία εισόδου (GEM, 2023).

Project Partners

4. Γιατί να διδάξετε την επιχειρηματικότητα

Με το αυξανόμενο ενδιαφέρον για την επιχειρηματική σταδιοδρομία, έχουν αυξηθεί οι διάφοροι μηχανισμοί υποστήριξης των επίδοξων επιχειρηματιών. Οι μηχανισμοί αυτοί περιλαμβάνουν κοινωνικά δίκτυα και συμμαχίες, προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης, δημοσιεύσεις και ιστότοπους. Επιπλέον, οι κυβερνήσεις σε όλα τα επίπεδα έχουν υλοποιήσει πρωτοβουλίες που είναι ειδικά σχεδιασμένες για την παροχή υποστήριξης σε άτομα που ξεκινούν και διαχειρίζονται τα δικά τους επιχειρηματικά εγχειρήματα. Οι πρωτοβουλίες αυτές αποσκοπούν στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που ευνοεί την επιχειρηματικότητα και παρέχει πόρους και βοήθεια στους επιχειρηματίες καθ' όλη τη διάρκεια της πορείας τους.

4.1 Ο ρόλος των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας

Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα σε όλο τον κόσμο έχουν αναγνωρίσει την αυξανόμενη σημασία και ζήτηση για προγράμματα εκπαίδευσης στην επιχειρηματικότητα. Ως αποτέλεσμα, τα ιδρύματα αυτά έχουν δημιουργήσει χιλιάδες προγράμματα και μαθήματα αφιερωμένα στην επιχειρηματικότητα, τα οποία υποστηρίζονται από πολυάριθμες προικισμένες έδρες και χρηματοδοτούμενα κέντρα. Πολλά από αυτά τα προγράμματα ξεκίνησαν αρχικά από επιτυχημένους αποφοίτους που ήθελαν να βοηθήσουν τους μαθητές να μάθουν για την ίδρυση και τη λειτουργία επιχειρήσεων.

Σε σχέση με την εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα, το εποικοδομητικό μοντέλο μπορεί να είναι ιδιαίτερα επωφελές. Με την εμπλοκή των μαθητών σε πραγματικές επιχειρηματικές εμπειρίες και την ενθάρρυνσή τους να συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία, μπορούν να αναπτύξουν βαθύτερη κατανόηση των παραγόντων που συμβάλλουν στην επιτυχία ή την αποτυχία στην επιχειρηματικότητα. Η προσέγγιση αυτή μπορεί επίσης να τονώσει τις ερμηνείες και τις εκτιμήσεις τους για τις επιχειρηματικές ευκαιρίες, προωθώντας τελικά μια πιο επιχειρηματική νοοτροπία. Η διδασκαλία της επιχειρηματικότητας θα πρέπει πράγματι να εστιάζει στην τόνωση των ερμηνειών και των εκτιμήσεων. Παρέχοντας στους μαθητές τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και πόρους και ενθαρρύνοντάς τους να αναλύουν και να αξιολογούν κριτικά τις επιχειρηματικές ευκαιρίες, η εκπαίδευση μπορεί να τους δώσει τη δυνατότητα να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις και να αναλαμβάνουν υπολογισμένους κινδύνους στις επιχειρηματικές τους προσπάθειες. (Cho & Lee, 2018).

Project Partners

Αυτά τα προγράμματα επιχειρηματικότητας είναι ιδιαίτερα δημοφιλή μεταξύ των μαθητών και απευθύνονται σε δύο κύριες ομάδες: παραδοσιακούς προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς μαθητές που ενδιαφέρονται να ακολουθήσουν μια επιχειρηματική σταδιοδρομία και μη παραδοσιακούς μαθητές που είναι ήδη ασκούμενοι ή δυνητικοί επιχειρηματίες και μπορεί να επιθυμούν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους. Αν και το συγκεκριμένο περιεχόμενο αυτών των μαθημάτων μπορεί να διαφέρει από σχολή σε σχολή, γενικά καλύπτουν παραδοσιακά επιχειρηματικά θέματα, όπως μάρκετινγκ, χρηματοοικονομικά, λογιστική και διοίκηση, με ιδιαίτερη έμφαση στις δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για την επιχειρηματικότητα.

Η συμμετοχή σε μαθήματα επιχειρηματικότητας μπορεί να ενισχύσει σημαντικά σημαντικές ικανότητες, όπως η ικανότητα εντοπισμού και αξιολόγησης επιχειρηματικών ευκαιριών, η εξασφάλιση χρηματοδότησης και κεφαλαίου, η ανάπτυξη νέων προϊόντων, η διαχείριση κινδύνων, η δημιουργία επιχειρηματικών σχεδίων και η δημιουργία επιχειρηματικών δικτύων. Επιπλέον, αυτά τα εκπαιδευτικά προγράμματα χρησιμεύουν ως ένα πολύτιμο εργαλείο για τα άτομα να διερευνήσουν τις επιλογές σταδιοδρομίας τους και να αποκτήσουν αυτογνωσία, βοηθώντας τα να καθορίσουν αν μια επιχειρηματική πορεία ταιριάζει με την προσωπικότητα και το υπόβαθρό τους. Το τοπίο της εκπαίδευσης στην επιχειρηματικότητα είναι πλούσιο και ποικιλόμορφο, προσφέροντας στους μαθητές μια ολοκληρωμένη πλατφόρμα για να αναπτύξουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις που είναι απαραίτητες για την επιτυχία στον επιχειρηματικό κόσμο.

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, η πεποίθηση ότι οι επιχειρηματίες είναι λιγότερο μορφωμένοι από τον γενικό πληθυσμό είναι αβάσιμη. Στην πραγματικότητα, η εκπαίδευση παίζει καθοριστικό ρόλο στην ανατροφή των επιχειρηματιών και τους βοηθά να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν. Αν και η τυπική εκπαίδευση δεν αποτελεί προϋπόθεση για την έναρξη μιας νέας επιχείρησης, παρέχει ισχυρά θεμέλια, ιδίως όταν είναι συναφή με το εγχείρημα. Οι επιχειρηματίες έχουν εντοπίσει την ανάγκη για εκπαίδευση σε τομείς όπως η χρηματοδότηση, ο στρατηγικός σχεδιασμός, το μάρκετινγκ (ιδίως η διανομή) και η διοίκηση. Οι αποτελεσματικές επικοινωνιακές δεξιότητες, τόσο γραπτές όσο και προφορικές, είναι επίσης απαραίτητες στις επιχειρηματικές δραστηριότητες. Επιπλέον, η γενική εκπαίδευση είναι πολύτιμη, καθώς διευκολύνει την αφομοίωση νέων γνώσεων, διευρύνει το σύνολο των ευκαιριών και βοηθά τους επιχειρηματίες να προσαρμόζονται σε νέες καταστάσεις. Ενώ η εκπαίδευση επηρεάζει θετικά την πιθανότητα ανακάλυψης νέων ευκαιριών, δεν καθορίζει αποκλειστικά το αν κάποιος θα δημιουργήσει μια νέα επιχείρηση για να αξιοποιήσει τις ευκαιρίες αυτές. Ωστόσο, τα άτομα που αντιλαμβάνονται ότι η

Project Partners

εκπαίδευσή τους ενισχύει τις επιχειρηματικές τους ικανότητες είναι πιο πρόθυμα να γίνουν επιχειρηματίες (Hirsch et al., 2017).

4.2 Παραδείγματα επιτυχημένων επιχειρηματιών

Canva – Melanie Perkins (32 χρονών, γυναίκα): Η Perkins είχε την πρώτη της ιδέα σε ηλικία 19 ετών το 2006, ενώ εκείνη και ο Obrecht σπούδαζαν στο πανεπιστήμιο του Περθ. Εκείνη την εποχή, κέρδιζε κάποια επιπλέον χρήματα διδάσκοντας προγράμματα σχεδίασης σε άλλους μαθητές. Ωστόσο, οι πλατφόρμες που παρείχαν η Microsoft και η Adobe θεωρούνταν πολύ δύσκολες από τους μαθητές, γεγονός που οδήγησε την Perkins να πιστέψει ότι έπρεπε να υπάρχει μια καλύτερη λύση.

Αυτό είναι εντυπωσιακό! Η έναρξη μιας επιχείρησης με περιορισμένους πόρους και εμπειρία δεν είναι εύκολη υπόθεση. Είναι υπέροχο να ακούμε ότι το ζευγάρι υιοθέτησε μια μικρή και διαχειρίσιμη προσέγγιση δημιουργώντας μια επιχείρηση σχεδιασμού σχολικών επετηρίδων στο διαδίκτυο με την ονομασία Fusion Books. Αυτό τους επέτρεψε να δοκιμάσουν την ιδέα τους και να δουν αν θα είχε απήχηση στο κοινό-στόχο τους. Ξεκινώντας έναν ιστότοπο που επέτρεπε στους μαθητές να συνεργάζονται και να σχεδιάζουν τις σελίδες προφίλ και τα άρθρα τους, μπόρεσαν να προσφέρουν μια μοναδική και εξατομικευμένη εμπειρία. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι η υπηρεσία τους περιλάμβανε την εκτύπωση και την παράδοση των επετηρίδων σε σχολεία σε όλη την Αυστραλία, γεγονός που προσέθεσε ευκολία για τους πελάτες τους. Συνολικά, είναι μια απόδειξη της αποφασιστικότητας και της δημιουργικότητάς τους στην εξεύρεση μιας εξειδικευμένης αγοράς στον τομέα της εκπαίδευσης.

Το Canva, μια δημοφιλής πλατφόρμα γραφιστικής σχεδίασης, είναι αρκετά επιτυχημένο όσον αφορά την παγκόσμια εμβέλειά του και την οικονομική του υποστήριξη. Έχει διευκολύνει τη δημιουργία σχεδόν 2 δισεκατομμυρίων σχεδίων σε 190 χώρες. Όχι μόνο αυτό, αλλά έχει επίσης συγκεντρώσει την υποστήριξη και την έγκριση από αξιοσημείωτες προσωπικότητες όπως ο Owen Wilson και ο Woody Harrelson.

Τον Οκτώβριο του 2019, το Canva πραγματοποίησε έναν γύρο χρηματοδότησης που συγκέντρωσε το εντυπωσιακό ποσό των 85 εκατομμυρίων δολαρίων. Η χρηματοδότηση αυτή έγινε υπό την αιγίδα της Bond Capital, μιας επενδυτικής εταιρείας με έδρα τη Silicon Valley και επικεφαλής τη γνωστή επενδύτρια Mary Meeker. Ως αποτέλεσμα αυτού του γύρου χρηματοδότησης, η αποτίμηση της

Project Partners

εταιρείας Canva εκτιμήθηκε ότι θα ανέλθει σε περίπου 3,2 δισεκατομμύρια δολάρια το 2020 (CNBC, 2020).

X (πρώην Twitter), Tesla και SpaceX - Elon Musk (52 χρονών, άντρας): Είναι ο διευθύνων σύμβουλος της X (πρώην Twitter), της Tesla και της SpaceX. Από σήμερα, θεωρείται ο πλουσιότερος άνθρωπος στον κόσμο. Ο Έλον Μασκ είναι γνωστός για τις αρκετά έντονες απόψεις του για διάφορα θέματα και συχνά χρησιμοποιεί την πλατφόρμα του για να εκφράσει τις απόψεις του.

Το επιχειρηματικό ταξίδι του Μασκ ξεκίνησε αφού εγκατέλειψε το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών φυσικής στο Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ. Κατά τη διάρκεια της "έκρηξης των dotcom" στη δεκαετία του 1990, ίδρυσε δύο νεοφυείς επιχειρήσεις τεχνολογίας: μια εταιρεία διαδικτυακού λογισμικού και μια εταιρεία διαδικτυακών τραπεζών. Τελικά, η εταιρεία ηλεκτρονικών τραπεζικών συναλλαγών εξελίχθηκε στην PayPal, η οποία αργότερα εξαγοράστηκε από την eBay έναντι του ιλιγγιώδους ποσού των 1,5 δισεκατομμυρίων δολαρίων το 2002.

Μετά από αυτή την επιτυχία, ο Μασκ αποφάσισε να επενδύσει τον πλούτο του σε δύο φιλόδοξα εγχειρήματα. Η πρώτη ήταν η SpaceX, μια εταιρεία πυραύλων με στόχο την παροχή μιας οικονομικά αποδοτικής εναλλακτικής λύσης στις προσπάθειες εξερεύνησης του διαστήματος της Nasa. Το δεύτερο εγχείρημα ήταν η Tesla, μια εταιρεία ηλεκτρικών αυτοκινήτων. Αρχικά ως πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της Tesla, ο Μασκ ανέλαβε αργότερα το ρόλο του διευθύνοντος συμβούλου το 2008.

Συνολικά, το ταξίδι του Μασκ αναδεικνύει την ικανότητά του να εντοπίζει ευκαιρίες και να αναλαμβάνει υπολογισμένους κινδύνους στον κλάδο της τεχνολογίας. Από τις πρώτες του νεοσύστατες επιχειρήσεις μέχρι τους σημερινούς του ρόλους στη SpaceX και την Tesla, έχει επιδείξει πάθος για την καινοτομία και διάθεση για τη δημιουργία πρωτοποριακών λύσεων.

Του έχει πιστωθεί η αναδιάρθρωση βιομηχανιών και επισημαίνεται η εξαγορά της πλατφόρμας κοινωνικής δικτύωσης Twitter τον Οκτώβριο του 2022. Έκτοτε, έχει κάνει αλλαγές στην εταιρεία, όπως η μείωση του εργατικού δυναμικού της, η μετονομασία της σε X και η εισαγωγή νέων premium συνδρομών. Στόχος είναι το X να γίνει μια "εφαρμογή για τα πάντα" που θα προσφέρει διάφορες υπηρεσίες. Ωστόσο, η αξία της εταιρείας φέρεται να έχει μειωθεί από 44 δισεκατομμύρια δολάρια σε 19 δισεκατομμύρια δολάρια. Το απόσπασμα αναφέρει επίσης την εμπλοκή του κ. Musk στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης, όπου ήταν πρώτος επενδυτής στη μητρική εταιρεία ChatGPT πριν ξεκινήσει

Project Partners

τη δική του εταιρεία με την ονομασία xAI τον Ιούλιο. Η αποστολή της xAI περιγράφεται ως "η κατανόηση της πραγματικής φύσης του σύμπαντος"

Σύμφωνα με το Bloomberg και το Forbes, από τον Νοέμβριο του 2023, κατατάσσεται ως ο πλουσιότερος άνθρωπος στον κόσμο, με εκτιμώμενη καθαρή αξία που κυμαίνεται από 198 δισεκατομμύρια δολάρια έως 220 δισεκατομμύρια δολάρια. (BBC, 2023).

Amazon - Jeff Bezos (59 χρονών, άντρας): Είναι ο πρόεδρος και η περιουσία του ανέρχεται σε 162,5 δισεκατομμύρια δολάρια. Είναι Αμερικανός επιχειρηματίας, αναγνωρίζεται ευρέως για τον σημαντικό του ρόλο στην ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου. Είναι ο ιδρυτής και διευθύνων σύμβουλος της Amazon.com, Inc., ενός ηλεκτρονικού καταστήματος λιανικής πώλησης που ξεκίνησε με την πώληση βιβλίων και αργότερα επεκτάθηκε για να προσφέρει ένα ευρύ φάσμα προϊόντων. Υπό την ηγεσία του Μπέζος, η Amazon έγινε ο μεγαλύτερος λιανοπωλητής στον Παγκόσμιο Ιστό και έθεσε τα πρότυπα για τις διαδικτυακές πωλήσεις.

Το ταξίδι του Bezos ξεκίνησε κατά τη διάρκεια των γυμνασιακών του χρόνων, όταν ίδρυσε το Dream Institute, ένα κέντρο αφιερωμένο στην προώθηση της δημιουργικής σκέψης των νέων μαθητών. Μετά την αποφοίτησή του από το Πανεπιστήμιο Princeton το 1986 με πτυχία ηλεκτρολόγου μηχανικού και επιστήμης των υπολογιστών, διερεύνησε διάφορες ευκαιρίες σταδιοδρομίας προτού ενταχθεί στην επενδυτική τράπεζα D.E. Shaw & Co. της Νέας Υόρκης το 1990. Ο Bezos ανέβηκε γρήγορα στην ιεραρχία και έγινε ο νεότερος ανώτερος αντιπρόεδρος της εταιρείας. Σε αυτόν τον ρόλο, επικεντρώθηκε στην αξιολόγηση των επενδυτικών δυνατοτήτων του διαδικτύου, το οποίο γνώριζε εκθετική ανάπτυξη με ρυθμό πάνω από 2.000% ετησίως.

Οι τεράστιες δυνατότητες του διαδικτύου πυροδότησαν το επιχειρηματικό πνεύμα του Bezos. Το 1994 πήρε την τολμηρή απόφαση να εγκαταλείψει την D.E. Shaw και να μετακομίσει στο Σιάτλ της Ουάσινγκτον, όπου δημιούργησε ένα εικονικό βιβλιοπωλείο στο γκαράζ του. Με μια μικρή ομάδα υπαλλήλων, ο Μπέζος άρχισε να αναπτύσσει το απαραίτητο λογισμικό για τον ιστότοπο. Τον Ιούλιο του 1995, η Amazon έκανε το ντεμπούτο της πουλώντας το πρώτο της βιβλίο.

Καθ' όλη τη διάρκεια της καριέρας του, ο Μπέζος έχει επιδείξει μια οραματική προσέγγιση στο ηλεκτρονικό εμπόριο και έχει επεκτείνει συνεχώς τις προσφορές προϊόντων και υπηρεσιών της Amazon. Σήμερα, η εταιρεία έχει εξελιχθεί σε έναν πολυεθνικό όμιλο που περιλαμβάνει διάφορους κλάδους, όπως το cloud computing, τις υπηρεσίες streaming και την τεχνητή νοημοσύνη. Η καινοτόμος

Project Partners

νοοτροπία και η αποφασιστικότητα του Μπέζος έχουν αναμφίβολα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην επιτυχία της Amazon και στην επιρροή της στο τοπίο του διαδικτυακού λιανεμπορίου (Forbes, 2023).

Harpo Productions - Oprah Winfrey (69 χρονών, γυναίκα): Με καθαρή περιουσία 2,49 δισεκατομμυρίων, θεωρείται ευρέως ως μία από τις πλουσιότερες και πιο επιτυχημένες γυναίκες επιχειρηματίες στον κόσμο. Έχει γίνει εμβληματικό σύμβολο του αμερικανικού ονείρου, ενσαρκώνοντας τα ιδανικά της επιτυχίας και των επιτευγμάτων.

Η πορεία της Όπρα προς τη δημιουργία της αυτοκρατορίας της στα μέσα ενημέρωσης δεν ήταν εύκολη. Αντιμέτωπη πολλά εμπόδια και προσωπικές δυσκολίες από νεαρή ηλικία. Μεγαλώνοντας σε αγροτικές περιοχές του Μισισσιπή και του Τενεσί τη δεκαετία του 1950 και του '60, έπρεπε να αντιμετωπίσει οικονομικές δυσκολίες, μια περίπλοκη οικογενειακή δομή και την τραυματική εμπειρία της σεξουαλικής κακοποίησης και της απώλειας ενός μωρού.

Παρά τις προκλήσεις αυτές, η καριέρα της Όπρα στα μέσα ενημέρωσης άρχισε να παίρνει σάρκα και οστά όταν άρχισε να εργάζεται στον ραδιοφωνικό σταθμό του σχολείου της. Στην ηλικία των 19 ετών, ήταν συμπαρουσιάστρια ενός τοπικού ειδησεογραφικού σταθμού, ο οποίος αποτέλεσε εφαλτήριο για τη μελλοντική της επιτυχία. Σύντομα μεταπήδησε στην παρουσίαση πρωινών εκπομπών και τελικά ξεκίνησε το δικό της talk show, The Oprah Winfrey Show, το 1986.

Ωστόσο, η Όπρα δεν έμεινε μόνο στην παρουσίαση ενός επιτυχημένου talk show. Αξιοποίησε τη δημοτικότητά της για να ιδρύσει τη δική της εταιρεία παραγωγής, την Harpo Productions. Αναλαμβάνοντας την παραγωγή του talk show της από το ABC, η Harpo Productions έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της εκπομπής στο εμβληματικό πρόγραμμα που έγινε.

Ακόμη και σήμερα, η Όπρα παραμένει διευθύνουσα σύμβουλος της Harpo Productions και επιβλέπει το Oprah Winfrey Network (OWN). Συνεχίζει να παράγει τηλεοπτικές σειρές και έχει επεκτείνει την επιρροή της και σε άλλα μέσα, όπως βιβλία, ραδιοφωνικές εκπομπές, υποκριτική και φωνητική ερμηνεία. Επιπλέον, η Όπρα χρησιμοποιεί τον πλούτο της για φιλανθρωπικές προσπάθειες, επιδρώντας θετικά σε διάφορες κοινότητες.

Η ιστορία επιτυχίας της Όπρα αποτελεί απόδειξη της ανθεκτικότητας και της αποφασιστικότητάς της. Παρά το γεγονός ότι αντιμετώπισε προσωπικές προκλήσεις και ξεπέρασε τον σεξισμό και τον ρατσισμό, έχει γίνει πρωτοπόρος και πηγή έμπνευσης για επιχειρηματίες και πολίτες.

Project Partners

En κατακλείδι, η άνοδος της Όπρα Γουίνφρεϊ στην επιτυχία είναι μια πραγματική αντανάκλαση της ακλόνητης δύναμης και της αποφασιστικότητάς της. Από το ταπεινό της ξεκίνημα, έχτισε μια αυτοκρατορία και έγινε μια σημαίνουσα προσωπικότητα στη βιομηχανία των μέσων ενημέρωσης. Η ιστορία της χρησιμεύει ως υπενθύμιση ότι με επιμονή και ισχυρό όραμα, μπορεί κανείς να ξεπεράσει κάθε εμπόδιο και να επιτύχει το μεγαλείο (EWOR Team, 2022).

Project Partners

5. Καλλιεργώντας μια τάξη με μελλοντικούς επιχειρηματίες

Η επιλογή μιας επιχειρηματικής σταδιοδρομίας, αν και διαφέρει από την επιλογή μιας παραδοσιακής επαγγελματικής σταδιοδρομίας, θα πρέπει να βασίζεται σε μια ολοκληρωμένη ανάλυση των προσωπικών επιθυμιών, των χαρακτηριστικών και σε μια ενδελεχή αξιολόγηση του εργασιακού περιβάλλοντος. Οι μελετητές στον τομέα του management αναφέρονται στην επιθυμία να γίνει κανείς επιχειρηματίας ως επιχειρηματική πρόθεση. Αυτή παραπέμπει στο ενδιαφέρον και την προσωπική πεποίθηση ενός ατόμου να ακολουθήσει μια επιχειρηματική σταδιοδρομία, η οποία επηρεάζεται από προσωπικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες. Η ισχυρή επιχειρηματική πρόθεση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην πραγματική ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας, καθώς συνδέεται με πτυχές παρακίνησης όπως ο καθορισμός στόχων και η ανάπτυξη στρατηγικής. Επομένως, ο στόχος να γίνει κανείς επιχειρηματίας θα πρέπει να είναι το αποτέλεσμα μιας συστηματικής και διεξοδικής διαδικασίας αυτοεξερεύνησης και κατανόησης του περιβάλλοντος σταδιοδρομίας. Αυτή η διερεύνηση θα πρέπει να οδηγήσει σε καλύτερη κατανόηση του κατά πόσον η επιχειρηματική σταδιοδρομία είναι μια σοφή επιλογή. Επιπλέον, καθ' όλη τη διάρκεια του επιχειρηματικού ταξιδιού κάποιου, είναι σημαντικό να επανεκτιμάται και να αξιολογείται τακτικά η επιλεγμένη πορεία.

Η διαδικασία της μάθησης και της εκπαίδευσης υπερβαίνει την απλή απόκτηση γνώσεων. Η παραδοσιακή συμπεριφοριστική προσέγγιση, όπου οι μαθητές θεωρούνται παθητικοί δέκτες πληροφοριών, έχει αντικατασταθεί από το εποικοδομητικό μοντέλο. Το μοντέλο αυτό αναγνωρίζει ότι ο πραγματικός στόχος της εκπαίδευσης είναι να βοηθήσει τους μαθητές να αναπτύξουν τους δικούς τους τρόπους οργάνωσης και δόμησης της γνώσης. Οι ερμηνείες και οι εκτιμήσεις είναι ζωτικής σημασίας για τις επιχειρηματικές αποφάσεις και τη συμπεριφορά. Επηρεάζονται από το κοινωνικό και περιβαλλοντικό υπόβαθρο του ατόμου. Αυτή η σύνδεση μεταξύ ερμηνειών και εκτιμήσεων μπορεί να αξιοποιηθεί στην εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα. Με την ενσωμάτωση διδασκαλιών που διεγείρουν τις ερμηνείες και τις εκτιμήσεις της επιχειρηματικής λήψης αποφάσεων και δράσης, μπορεί να ενισχυθεί το κίνητρο για επιχειρηματική λήψη αποφάσεων και δράση (Carsrud & Brannback, 2009).

Εκτός από την παροχή πληροφοριών και γνώσεων, τα μαθήματα για την επιχειρηματικότητα, την καινοτομία και τη στρατηγική διοίκηση θα πρέπει επίσης να εστιάζουν στη διδασκαλία της διαχείρισης των συναισθημάτων και της γνώσης. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την αντιμετώπιση των αρνητικών συναισθημάτων. Τα μαθήματα αυτά μπορούν επίσης να ωφελήσουν τους αναλυτές και

Project Partners

τους μάντζερ, καθώς μπορούν να ενημερωθούν για τη σημασία των υποκειμενικών αξιολογήσεων και των πραγματικών συναισθημάτων στη λήψη αποφάσεων και κρίσεων (Carsrud & Brannback, 2009).

Η εκπαίδευση σε θέματα επιχειρηματικότητας διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην ενίσχυση της επιχειρηματικής εγρήγορσης και των δεξιοτήτων αξιολόγησης της βιωσιμότητας. Με τον τρόπο αυτό, συμβάλλει στην ανάπτυξη του ανθρώπινου και κοινωνικού κεφαλαίου, το οποίο με τη σειρά του ενισχύει την επιχειρηματική αυτοαποτελεσματικότητα. Ουσιαστικά, η εκπαίδευση επιχειρηματικότητας λειτουργεί ως οπτομέτρης παρέχοντας ένα σαφές πλαίσιο στους δυνητικούς επιχειρηματίες, μειώνοντας τη διαχειριστική τους άγνοια. Επιπλέον, είναι σημαντικό για την επιχειρηματική εκπαίδευση να αντιμετωπίσει την υπερβολική αυτοπεποίθηση και τη χρήση απλουστευτικών κανόνων λήψης αποφάσεων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την ευαισθητοποίηση σχετικά με την υποβέλτιστη λειτουργία των γνωστικών προκαταλήψεων και των ευρετικών μεθόδων. Τέλος, η επιχειρηματική εκπαίδευση είναι πιθανό να αυξήσει τον αριθμό των νέων εγχειρημάτων με την ανάδειξη των οικονομικών και ψυχολογικών οφελών που συνδέονται με την επιτυχή επιχειρηματικότητα (Carsrud & Brannback, 2009).

Οι αναδυόμενοι εκπαιδευτές επιχειρηματικότητας πρέπει να αποφύγουν να κολλήσουν σε παλιούς τρόπους σκέψης. Όπως επεσήμανε ο John Maynard Keynes, η πρόκληση δεν είναι απαραίτητα η αποδοχή νέων ιδεών, αλλά μάλλον η αποδέσμευση από τις παλιές. Αυτό είναι ιδιαίτερα κρίσιμο σε έναν ταχέως εξελισσόμενο τομέα όπως η επιχειρηματικότητα, όπου η καινοτομία και η προσαρμοστικότητα αποτελούν κλειδί. Υιοθετώντας μια νοοτροπία συνεχούς μάθησης και μένοντας ανοιχτοί σε νέες προσεγγίσεις, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να εξοπλίσουν καλύτερα την επόμενη γενιά επιχειρηματιών για να περιηγηθούν στο διαρκώς μεταβαλλόμενο επιχειρηματικό τοπίο (Kuratko, 2005).

Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να διαμορφώσει έναν επιχειρηματικό τρόπο σκέψης στην τάξη χρησιμοποιώντας τρεις πηγές πληροφοριών. Η **πρώτη πηγή** παρέχει δεδομένα που σχετίζονται με την επιχειρηματική διαδικασία ή προοπτική και είναι οι ερευνητικές δημοσιεύσεις, οι οποίες είναι ακαδημαϊκές μελέτες και άρθρα που εμβαθύνουν σε διάφορες πτυχές της επιχειρηματικότητας (Kuratko, 2005). Αυτές οι δημοσιεύσεις είναι συνήθως αξιολογημένες από ομότιμους και παρέχουν αυστηρή ανάλυση και γνώσεις στον τομέα. Άλλη πηγή είναι οι εκλαϊκευμένες δημοσιεύσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν βιβλία, περιοδικά και διαδικτυακά άρθρα που απευθύνονται σε ένα ευρύτερο κοινό.

Project Partners

Αυτές οι δημοσιεύσεις συχνά προσφέρουν πρακτικές συμβουλές, ιστορίες επιτυχίας και τάσεις στον τομέα της επιχειρηματικότητας. Επίσης, τα δεδομένα που συλλέγονται μέσω ερευνών και ερευνητικών μελετών που διεξάγονται από οργανισμούς και ιδρύματα θα μπορούσαν να αποτελέσουν πρόσθετη πηγή πληροφοριών. Αυτές οι έρευνες συχνά συγκεντρώνουν πληροφορίες από τους ίδιους τους επιχειρηματίες, καθώς και από άλλους ενδιαφερόμενους φορείς, όπως επενδυτές, φορείς χάραξης πολιτικής και εμπειρογνώμονες του κλάδου.

Η **δεύτερη σημαντική πηγή** που αναφέρεται είναι η άμεση παρατήρηση των επιχειρηματιών που ασκούν το επάγγελμα, η οποία μπορεί να αντληθεί μέσω συνεντεύξεων, ερευνών και μελετών περίπτωσης. Η ανάλυση αυτών των εμπειριών επιτρέπει την κατανόηση των γνωρισμάτων, των χαρακτηριστικών και των προσωπικοτήτων των μεμονωμένων επιχειρηματιών και βοηθά στον εντοπισμό κοινών χαρακτηριστικών που εξηγούν την προοπτική (Kuratko, 2005).

Η **τελευταία πηγή** είναι ομιλίες και παρουσιάσεις από επιχειρηματίες που ασκούν το επάγγελμα, συμπεριλαμβανομένων και των σεμιναρίων. Αν και αυτή η πηγή μπορεί να μην παρέχει τόσο μεγάλο βάθος όσο οι δύο προηγούμενες, εξακολουθεί να προσφέρει την ευκαιρία να μάθουμε για την επιχειρηματική προοπτική. Τα προγράμματα φιλοξενίας επιχειρηματιών σε πανεπιστήμια αποτελούν παράδειγμα για την αξία των προφορικών παρουσιάσεων στην εκπαίδευση των ανθρώπων σχετικά με την επιχειρηματικότητα (Kuratko, 2005).

Συνδυάζοντας δεδομένα από αυτές τις τρεις πηγές, οι μαθητές μπορούν να αποκτήσουν μια ολοκληρωμένη κατανόηση του επιχειρηματικού τοπίου και να λάβουν τεκμηριωμένες αποφάσεις.

Project Partners

6. Πρακτικές Δραστηριότητες & Ασκήσεις

Η ανάπτυξη του επιχειρηματικού τρόπου σκέψης ξεκινά από το σημείο όπου το άτομο αξιολογεί την **αυτογνωσία** του για την επιλογή στόχων σταδιοδρομίας που ευθυγραμμίζονται με τα ενδιαφέροντα, τις αξίες και τις προτιμήσεις του τρόπου ζωής του. Υπάρχουν διάφορα εργαλεία αξιολόγησης, τα οποία έχουν συγκεκριμένες κατηγορίες που υποδεικνύουν αν ένα άτομο διαθέτει επιχειρηματική αυτοαντίληψη ή επιχειρηματικό μοτίβο δράσης. Εκτός από την κατανόηση των προσωπικών ενδιαφερόντων και των ψυχολογικών χαρακτηριστικών, οι επίδοχοι επιχειρηματίες θα πρέπει επίσης να εξετάσουν θεμελιώδη ερωτήματα σχετικά με την επιχειρηματική επιτυχία. Ορισμένες από αυτές τις ερωτήσεις περιλαμβάνουν: Είναι η επιχειρηματική μου ιδέα αρκετά ισχυρή; Διαθέτω τις απαραίτητες διοικητικές δεξιότητες για την επιτυχία; Πόση σημασία δίνω στα χρήματα; Μπορώ να διαχειριστώ τους κινδύνους που συνδέονται με την ιδιοκτησία της δικής μου επιχείρησης; Πώς θα αντιδράσει η οικογένειά μου αν επιλέξω να γίνω επιχειρηματίας; Είναι ζωτικής σημασίας να αναγνωρίσουμε ότι η καριέρα του επιχειρηματία και η ίδια η επιχείρηση είναι στενά συνυφασμένες, καθιστώντας αναγκαία την αξιολόγηση τόσο των συμφερόντων, των αναγκών και των πιθανοτήτων επιτυχίας του ατόμου όσο και της επιχείρησης (Greenhaus et al., 2019).

Ένα άλλο ζήτημα είναι ότι η κατανόηση του **εργασιακού περιβάλλοντος** από την/τον επιχειρηματία, υπερβαίνοντας τη συλλογή πληροφοριών για τον εαυτό του. Περιλαμβάνει επίσης την ανάλυση των συνθηκών που θα αντιμετώπιζε η πιθανή εταιρεία της/του. Αυτή η αξιολόγηση του εργασιακού περιβάλλοντος χρησιμεύει ως περιβαλλοντική ανάλυση για την εταιρεία, περιλαμβάνοντας προσδοκίες σχετικά με τη χρηματοδότηση και τις οικονομικές συνθήκες, τις δημογραφικές αλλαγές, τις προτιμήσεις της αγοράς, τα νομικά και ρυθμιστικά ζητήματα, τις τεχνολογικές εξελίξεις και διάφορους άλλους παράγοντες. Κατά την επιλογή μιας επιχειρηματικής σταδιοδρομίας και την επιλογή ενός τύπου επιχείρησης, είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη οι γνώσεις που αποκτώνται μέσω αυτής της εξέτασης του περιβάλλοντος.

Η ροή της ανάλυσης βασίζεται στην έρευνα των Bazkiaei et al. (2020).

Προτείνεται η ακόλουθη **πρακτική άσκηση**:

Θα γίνει εισαγωγή σχετικά με το έργο και την προστασία των προσωπικών δεδομένων από τον GDPR. Ανάλογα με τον στοχευόμενο μαθητικό πληθυσμό, κάθε εκπαιδευτικός θα ευθυγραμμίσει αυτό το μέρος.

Project Partners

Οι συμμετέχοντες καλούνται να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο. Θα γίνει εισαγωγή σχετικά με το έργο, την προστασία των προσωπικών δεδομένων βάσει του κανονισμού GDPR και τον υπεύθυνο επικοινωνίας ως πάροχο πρόσθετων πληροφοριών. Ανάλογα με τον στοχευόμενο μαθητικό πληθυσμό, κάθε εκπαιδευτικός θα προσαρμόσει αυτό το μέρος.

Το **πρώτο μέρος** του ερωτηματολογίου συλλέγει δημογραφικά στοιχεία των ερωτηθέντων. Οι ερωτήσεις είναι:

Ηλικία του ερωτηθέντος: _____

Φύλλο: ___ Αρσενικό ___ Θυληκό

Τόπος γεννήσεως: _____

Τόπος κατοικίας: _____

Το **δεύτερο μέρος** του ερωτηματολογίου χρησιμεύει στους συμμετέχοντες για να αξιολογήσουν τα προσωπικά τους χαρακτηριστικά. Υπάρχουν 5 αναγνωρισμένα προσωπικά χαρακτηριστικά που μπορούν να μετρηθούν βάσει του Big-5 Inventory (John & Srivastava, 1999). Κάθε μαθητής/τρια πρέπει να γράψει αν συμφωνεί με κάθε δήλωση.

Δηλώσεις	Διαφωνώ απόλυτα (1)	Διαφωνώ (2)	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ (3)	Συμφωνώ (4)	Συμφωνώ απόλυτα (5)
1. Είμαι ομιλητικός/ή	1	2	3	4	5
2. Τενω να βρίσκει λάθη στους άλλους	1	2	3	4	5
3. Κάνω λεπτομερή δουλειά	1	2	3	4	5
4. Είμαι καταθλιπτικός/ή	1	2	3	4	5
5. Είμαι πρωτότυπος/η, έχω νέες ιδέες	1	2	3	4	5
6. Είμαι επιφυλακτικός	1	2	3	4	5
7. Είμαι εξυπηρετικός/η και ανιδιοτελής με τους άλλους	1	2	3	4	5
8. Μπορεί να είμαι κάπως απρόσεκτος/η	1	2	3	4	5
9. Είμαι χαλαρός/η, χειρίζομαι καλά το άγχος	1	2	3	4	5
10. Είμαι περίεργος/η για πολλά διαφορετικά πράγματα	1	2	3	4	5

Project Partners

11. Είμαι γεμάτος/η ενέργεια	1	2	3	4	5
12. Ξεκινάω καυγάδες με άλλους	1	2	3	4	5
13. Είμαι αξιόπιστος/η εργαζόμενος/η	1	2	3	4	5
14. Μπορεί να γίνω έντονος/η	1	2	3	4	5
15. Είμαι ευφυής, βαθιά σκεπτόμενος/η	1	2	3	4	5
16. Προκαλώ μεγάλο ενθουσιασμό	1	2	3	4	5
17. Έχω συγχωρητική φύση	1	2	3	4	5
18. Τείνω να είμαι ανοργάνωτος/η	1	2	3	4	5
19. Ανησυχώ πολύ	1	2	3	4	5
20. Έχω ζωηρή φαντασία	1	2	3	4	5
21. Συνήθως είμαι ήσυχος/η	1	2	3	4	5
22. Εμπιστεύομαι εύκολα	1	2	3	4	5
23. Τείνω να είμαι τεμπέλης/α	1	2	3	4	5
24. Είμαι συναισθηματικά σταθερός/η, δεν αναστατώνομαι εύκολα	1	2	3	4	5
25. Είμαι εφευρετικός/ή	1	2	3	4	5
26. Έχω διεκδικητική προσωπικότητα	1	2	3	4	5
27. Μπορεί να είμαι ψυχρός/ή και απόμακρος/η	1	2	3	4	5
28. Επιμένω μέχρι να πετύχω το στόχο μου	1	2	3	4	5
29. Μπορεί να είμαι κυκλοθυμικός/ή	1	2	3	4	5
30. Εκτιμώ τις καλλιτεχνικές, εικαστικές εμπειρίες	1	2	3	4	5
31. Είμαι μερικές φορές ντροπαλός/ή	1	2	3	4	5
32. Είμαι διακριτικός/ή και ευγενικός/ή σχεδόν με όλους	1	2	3	4	5
33. Εκτελώ τα καθήκοντα αποτελεσματικά	1	2	3	4	5

Project Partners

34. Παραμένω ήρεμος/η σε τεταμένες καταστάσεις	1	2	3	4	5
35. Προτιμάω εργασία ρουτίνας	1	2	3	4	5
36. Είμαι εξωστρεφής, κοινωνικός/ή	1	2	3	4	5
37. Είμαι μερικές φορές αγενής με τους άλλους	1	2	3	4	5
38. Κάνω σχέδια και τα υλοποιεί	1	2	3	4	5
39. Γίνομαι εύκολα νευρικός	1	2	3	4	5
40. Γίνομαι εύκολα νευρικός/ή	1	2	3	4	5
41. Έχω κάποια καλλιτεχνικά ενδιαφέροντα	1	2	3	4	5
42. Θέλω να συνεργάζομαι με άλλους	1	2	3	4	5
43. Αποσπάται εύκολα η προσοχή μου	1	2	3	4	5
44. Μου αρέσει η τέχνη, η μουσική ή η λογοτεχνία	1	2	3	4	5

Υπολογισμός των προσωπικών χαρακτηριστικών:

Εξωστρέφεια: 1, 6r, 11, 16, 21r, 26, 31r, 36

Συναίνεση: 2r, 7, 12r, 17, 22, 27r, 32, 37r, 42

Ευσυνειδησία: 3, 8r, 13, 18r, 23r, 28, 33, 38, 43r

Νευρωτισμός: 4, 9r, 14, 19, 24r, 29, 34r, 39

Ανοιχτότητα: 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35r, 40, 41r, 44

R - στοιχεία με αντίστροφη βαθμολόγηση

Προσωπικές στάσεις (Liñán & Chen, 2009): Παρακαλώ δηλώστε το βαθμό συμφωνίας σας με τις ακόλουθες προτάσεις από το 1 (διαφωνώ απόλυτα) έως το 7 (συμφωνώ απόλυτα).

	Διαφωνώ απόλυτα (1)	Διαφωνώ (2)	Διαφωνώ μερικώς (3)	Ουδέτερο (4)	Συμφωνώ μερικώς (5)	Συμφωνώ (6)	Συμφωνώ απόλυτα (7)
1. Το να είμαι επιχειρηματίας έχει περισσότερα πλεονεκτήματα	1	2	3	4	5	6	7

Project Partners

παρά μειονεκτήματα για μένα.							
2. Η επιχειρηματική σταδιοδρομία είναι ελκυστική για μένα.	1	2	3	4	5	6	7
3. Αν είχα την ευκαιρία και τους πόρους, θα ήθελα να ιδρύσω μια εταιρεία.	1	2	3	4	5	6	7
4. Το να είμαι επιχειρηματίας θα ήταν μεγάλη ευχαρίστηση για μένα.	1	2	3	4	5	6	7
5. Μεταξύ διαφόρων επιλογών, θα προτιμούσα να γίνω επιχειρηματίας.	1	2	3	4	5	6	7

Υποκειμενικοί κανόνες: Αν αποφασίζατε να ιδρύσετε μια εταιρεία, θα ενέκριναν οι άνθρωποι γύρω σας την απόφασή σας αυτή; Σημειώστε από το 1 (απορρίπτετε πλήρως) έως το 7 (εγκρίνετε πλήρως).

	Διαφωνώ απόλυτα (1)	Διαφωνώ (2)	Διαφωνώ μερικώς (3)	Ουδέτερο (4)	Συμφωνώ μερικώς (5)	Συμφωνώ (6)	Συμφωνώ απόλυτα (7)
1. Η στενή σας οικογένεια	1	2	3	4	5	6	7
2. Οι φίλοι σας	1	2	3	4	5	6	7
3. Οι συνάδελφοί σας	1	2	3	4	5	6	7

Αντιλαμβανόμενος έλεγχος συμπεριφοράς (Liñán & Chen, 2009): Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε με τις ακόλουθες δηλώσεις σχετικά με τις επιχειρηματικές σας ικανότητες; Βαθμολογήστε τις από το 1 (διαφωνώ απόλυτα) έως το 7 (συμφωνώ απόλυτα).

Project Partners

	Διαφωνώ απόλυτα (1)	Διαφωνώ (2)	Διαφωνώ μερικώς (3)	Ουδέτερο (4)	Συμφωνώ μερικώς (5)	Συμφωνώ (6)	Συμφωνώ απόλυτα (7)
1. Η έναρξη μιας επιχείρησης και η διατήρησή της θα ήταν εύκολη για μένα.	1	2	3	4	5	6	7
2. Είμαι έτοιμος/η να ξεκινήσω μια βιώσιμη επιχείρηση.	1	2	3	4	5	6	7
3. Μπορώ να ελέγξω τη διαδικασία δημιουργίας μιας νέας εταιρείας.	1	2	3	4	5	6	7
4. Γνωρίζω τις απαραίτητες πρακτικές λεπτομέρειες για την ίδρυση μιας εταιρείας.	1	2	3	4	5	6	7
5. Ξέρω πώς να αναπτύσσω ένα επιχειρηματικό σχέδιο.	1	2	3	4	5	6	7
6. Αν προσπαθούσα να ξεκινήσω μια επιχείρηση, θα είχα μεγάλες πιθανότητες επιτυχίας.	1	2	3	4	5	6	7

Επιχειρηματική πρόθεση (Liñán & Chen, 2009): Παρακαλείσθε να δηλώσετε το βαθμό συμφωνίας σας με τις ακόλουθες δηλώσεις από το 1 (διαφωνώ απόλυτα) έως το 7 (συμφωνώ απόλυτα).

Project Partners

	Διαφωνώ απόλυτα (1)	Διαφωνώ (2)	Διαφωνώ μερικώς (3)	Ουδέτερο (4)	Συμφωνώ μερικώς (5)	Συμφωνώ (6)	Συμφωνώ απόλυτα (7)
1. Είμαι έτοιμος για όλα προκειμένου να γίνω επιχειρηματίας.	1	2	3	4	5	6	7
2. Ο επαγγελματικός μου στόχος είναι να γίνω επιχειρηματίας.	1	2	3	4	5	6	7
3. Θα προσπαθήσω να ξεκινήσω και να διευθύνω τη δική μου εταιρεία.	1	2	3	4	5	6	7
4. Είμαι αποφασισμένος/η να δημιουργήσω μια εταιρεία στο μέλλον.	1	2	3	4	5	6	7
5. Σκέφτομαι σοβαρά να ξεκινήσω μια εταιρεία.	1	2	3	4	5	6	7
6. Έχω σταθερή πρόθεση να ξεκινήσω μια επιχείρηση μια μέρα.	1	2	3	4	5	6	7

Μετά την ολοκλήρωση του ερωτηματολογίου, οι μαθητές θα υπολογίσουν τον μέσο όρο των απαντήσεων κάθε μέρους και θα συζητήσουν τα αποτελέσματά τους μεταξύ των συμμαθητών τους και με τον εκπαιδευτικό. Μπορούν να συζητήσουν για το ποια προσωπικά χαρακτηριστικά θεωρούν σημαντικά για τον μελλοντικό επιχειρηματία και πόσο σημαντικά θεωρούν την εξωστρέφεια, τη δεκτικότητα, την ευσυνειδησία, τον νευρωτισμό και την ανοιχτότητα ως Big-5 προσωπικά χαρακτηριστικά για τον/την επιχειρηματία.

Project Partners

Πράσινη Επιχειρηματικότητα

1. Επισκόπηση

Ο φυσικός κόσμος στον οποίο ζούμε είναι ένα υπερσύνολο οργανισμών και στοιχείων που αλληλεπιδρούν και των οποίων η ύπαρξη είναι καθοριστική για την επιβίωσή μας. Οι φυσικοί πόροι δεν είναι απεριόριστοι. Κρίσιμα περιβαλλοντικά προβλήματα έχουν κυριαρχήσει στη δημόσια συζήτηση για την προστασία του περιβάλλοντος τις τελευταίες δεκαετίες. Αν και η αέναη εξέλιξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας συνέβαλε στη δημιουργία γνώσεων και δεξιοτήτων που οδήγησαν σε πρωτοφανή οικονομική ανάπτυξη και ευημερία, το περιβαλλοντικό πρόβλημα είναι πιο οξύ από ποτέ.

Σε καμία άλλη περίοδο της σύγχρονης ιστορίας οι περιβαλλοντικές προκλήσεις δεν ήταν τόσο έντονες. Το περιβάλλον βρίσκεται σε κρίση. Η διαρκώς αυξανόμενη παγκόσμια ανησυχία για την κλιματική αλλαγή, την εξάντληση των φυσικών πόρων, την αποψίλωση των δασών, την απώλεια της βιοποικιλότητας και τη ρύπανση των υδάτινων πόρων έχουν θέσει το δίλημμα «ανάπτυξη ή περιβάλλον» σε νέα βάση. Η προστασία του περιβάλλοντος συγκαταλέγεται στις προτεραιότητες της ευρωπαϊκής και παγκόσμιας πολιτικής και διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των περισσότερων εθνικών πολιτικών για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Η βιώσιμη ανάπτυξη, δηλαδή το μοντέλο ανάπτυξης που ικανοποιεί τις σημερινές ανθρώπινες ανάγκες χωρίς να επηρεάζει αρνητικά την ευημερία και την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες, έχει οριστεί ως η αλληλεπίδραση τριών διαφορετικών αλλά ταυτόχρονα πλήρως αλληλοεξαρτώμενων συστημάτων: του οικονομικού, του κοινωνικού και του περιβαλλοντικού. Η επιδίωξη της βιώσιμης ανάπτυξης προϋποθέτει την οικονομική αποτελεσματικότητα και ταυτόχρονα την κοινωνική δικαιοσύνη, την προστασία του περιβάλλοντος και τη διατήρηση των πόρων.

Η πράσινη οικονομία είναι ένα αναπτυξιακό μοντέλο που αναγνωρίζει τη διασύνδεση της οικονομίας και της παραγωγής με τα φυσικά οικοσυστήματα και στοχεύει στην αποσύνδεση (απεξάρτηση) της ανάπτυξης της οικονομίας από την καταστροφή του περιβάλλοντος. Έχει συνδεθεί κυρίως με τις επιπτώσεις της οικονομίας στην κλιματική αλλαγή και την υπερθέρμανση του πλανήτη.

Η πράσινη επιχειρηματικότητα είναι η προσπάθεια συμφιλίωσης δύο βασικών και φαινομενικά αντικρουόμενων αναγκών: Οικονομική ανάπτυξη και προστασία του περιβάλλοντος. Το περιβάλλον

Project Partners

και η ανταγωνιστικότητα είναι συμπληρωματικές και όχι αντικρουόμενες έννοιες, καθώς η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ισχυρή ανταγωνιστικότητα και, επομένως, για τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

Η ενότητα «Πράσινη Επιχειρηματικότητα» έχει ως στόχο να παράσχει στους εκπαιδευτικούς τις γνώσεις σχετικά με τις βασικές αρχές της πράσινης επιχειρηματικότητας και τα εργαλεία που απαιτούνται για να την επικοινωνήσουν με επιτυχία στους μαθητές τους. Αναδεικνύεται η σημασία της πράσινης επιχειρηματικότητας προσφέροντας στους εκπαιδευτικούς μια επισκόπηση της πράσινης οικονομίας, παρέχοντας παραδείγματα καλών επιχειρηματικών πρακτικών και καινοτομίας στα πλαίσια της διδασκαλίας τους. Στις βασικές έννοιες περιλαμβάνονται οι κυβερνητικές πολιτικές, η βιώσιμη ανάπτυξη, οι υπεύθυνες καταναλωτικές πρακτικές και τα φιλικά προς το περιβάλλον συστήματα διαχείρισης.

Μαθησιακά Αποτελέσματα

- ✓ Ορισμός και εξήγηση των βασικών αρχών της πράσινης επιχειρηματικότητας.
- ✓ Αναγνώριση του κρίσιμου ρόλου της πράσινης επιχειρηματικότητας στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων.
- ✓ Επεξήγηση του ρόλου που μπορεί να διαδραματίσει η πράσινη επιχειρηματικότητα τόσο ως μοχλός επιχειρηματικής κερδοφορίας όσο και ως μέσο προστασίας του περιβάλλοντος.
- ✓ Προσδιορισμός της σημασίας τόσο της συμπεριφοράς των πολιτών/καταναλωτών όσο και των κυβερνητικών πολιτικών για την προώθηση της πράσινης επιχειρηματικότητας.
- ✓ Αναγνώριση των ευκαιριών και των κινδύνων που χαρακτηρίζουν την πράσινη επιχειρηματικότητα καθώς και του ρόλου των εργαλείων και μεθόδων διασφάλισης περιβαλλοντικής ποιότητας.
- ✓ Κατανόηση του ρόλου της πράσινης επιχειρηματικότητας στην προώθηση της αναπτυξιακής εμπειρίας αλλά και της σχέσης της με την κοινωνική ευθύνη.

Project Partners

2. Εισαγωγή στην Πράσινη Επιχειρηματικότητα & Βασικές Έννοιες

Εδώ και πολλά χρόνια, η προσέγγιση των περιβαλλοντικών και αναπτυξιακών προκλήσεων γίνεται μέσω της βιώσιμης ανάπτυξης, η οποία συνήθως θεωρείται ως το σημείο συνάντησης των αναγκών της σημερινής γενιάς και της ικανότητας των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες. Αν και η προσέγγιση αυτή ήταν παραγωγική από πολλές απόψεις, δεν υπήρχε σαφής τρόπος επίτευξης των στόχων αυτών. Η πράσινη ανάπτυξη δεν αντικαθιστά τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η πράσινη ανάπτυξη αντιμετωπίζει τις περιβαλλοντικές προκλήσεις και τις αναπτυξιακές συναντήσεις και αφορά την αξιοποίηση των ευκαιριών για την υλοποίηση των δύο μαζί.

Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής είναι σημαντική για την αποφυγή σοβαρών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών συνεπειών και τη διατήρηση των προτύπων ευημερίας σε όλο τον κόσμο. Τα τελευταία χρόνια έχει αποδειχθεί η δυνατότητα μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και η επίτευξη πράσινης, βιώσιμης ανάπτυξης. Υπό τις σημερινές συνθήκες, η επανεξέταση της σχέσης μεταξύ επιχειρηματικότητας και περιβάλλοντος είναι απαραίτητη.

Παράδειγμα Αλληλεπίδρασης μεταξύ Επιχειρήσεων και Περιβάλλοντος

Η σχέση αλληλεπίδρασης μεταξύ της επιχειρηματικής δραστηριότητας και του περιβάλλοντος στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης εκφράζεται συχνά με το μοντέλο της οικολογικής αποδοτικότητας, το οποίο συχνά ορίζεται επίσης ως παραγωγικότητα ή αποδοτικότητα των πόρων. Οικολογική αποδοτικότητα σημαίνει την επιδίωξη της μεγαλύτερης δυνατής χρησιμότητας ανά μονάδα πρώτης ύλης ή φυσικού/ενεργειακού πόρου. Ένα συχνό μέτρο της οικολογικής αποδοτικότητας είναι η κατανάλωση καυσίμου εκφρασμένη σε χιλιόμετρα ανά λίτρο. Ενώ η χιλιομετρική απόσταση εκφράζει τη χρησιμότητα, η μονάδα μέτρησης του λίτρου δηλώνει ουσιαστικά τον όγκο του καυσίμου που απαιτείται για την επίτευξη αυτής της χρησιμότητας.

Οι διεθνείς οικονομικές τάσεις δείχνουν το δρόμο προς την οικολογική ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας. Το κόστος χρήσης των πόρων και η διαχείριση των αποβλήτων της παραγωγής, η συνεχιζόμενη έλλειψη συγκεκριμένων πρώτων υλών καθώς και η θέσπιση πράσινων φόρων δείχνουν ότι μια πιο ρεαλιστική και συχνά ευκολότερη προσέγγιση για την επίτευξη κέρδους για μια επιχείρηση είναι η μείωση του κόστους που σχετίζεται με το περιβάλλον σε σχέση με την επίτευξη αύξησης των πωλήσεων. Η αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της παραγωγικής διαδικασίας

Project Partners

στο φυσικό περιβάλλον έχει προταθεί ως κρίσιμη στρατηγική προσέγγιση για την επιχειρηματική δραστηριότητα που βασίζεται στη βιώσιμη ανάπτυξη αλλά και στην ανάπτυξη καινοτόμων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων. Οι πράσινοι επιχειρηματίες μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου μέσω της ικανότητάς τους να αναπτύσσουν και να αναπτύξουν καινοτόμες πράσινες λύσεις. Αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντική κινητήρια δύναμη στην παγκόσμια προσπάθεια για τη μετρίαση της κλιματικής αλλαγής που προκαλείται από τις ανθρώπινες δραστηριότητες, η οποία διευκολύνεται από δημόσιες πολιτικές που προωθούν την πράσινη επιχειρηματικότητα.

Παράδειγμα Πρωτοβουλίας για την Πράσινη Ανάπτυξη

Πρωτοβουλία για τον φωτισμό της Αφρικής: Finance Corporation με στόχο να βοηθήσει στην ανάπτυξη εμπορικών αγορών φωτισμού εκτός δικτύου στην υποσαχάρια Αφρική. Με σκοπό να παρέχει ασφαλή, προσιτό και σύγχρονο φωτισμό εκτός δικτύου σε 2,5 εκατομμύρια ανθρώπους στην Αφρική έως το 2012 και σε 250 εκατομμύρια ανθρώπους έως το 2030, το πρόγραμμα κινητοποιεί τον ιδιωτικό τομέα για τη δημιουργία βιώσιμων αγορών στην Κένυα, τη Γκάνα, την Τανζανία, την Αιθιοπία, τη Σενεγάλη και το Μάλι.

2.1. Ορισμός της επιχειρηματικότητας και της πράσινης επιχειρηματικότητας

Ο επιχειρηματίας ορίζεται ως το άτομο που παίρνει μια αρχική ιδέα και αναπτύσσει μια επιχείρηση γύρω από αυτήν, διευθύνει την επιχείρηση και αναλαμβάνει το ρίσκο της επιτυχίας ή της αποτυχίας της. Ορισμένοι μελετητές προτείνουν έναν ευρύτερο ορισμό που περιλαμβάνει οποιονδήποτε δημιουργεί και διευθύνει μια επιχείρηση, ενώ άλλοι προτείνουν ότι επιχειρηματίας είναι κάποιος που καινοτομεί και ηγείται σε έναν συγκεκριμένο τομέα.

Προσθέτοντας το «πράσινο» στοιχείο στον ορισμό, ένας πράσινος επιχειρηματίας θα μπορούσε να περιγραφεί ως ένα άτομο ή μια εταιρεία που αναλαμβάνει μια επιχείρηση και προσπαθεί να βρει νέες λύσεις για τη μείωση των περιβαλλοντικών της επιπτώσεων.

Ένα κοινό χαρακτηριστικό κάθε (πράσινου) επιχειρηματία είναι ότι ξεκινά επιχειρηματικά εγχειρήματα με ένα ποσοστό ρίσκου. Τα αποτελέσματα στην καλύτερη περίπτωση δεν είναι εύκολο να προβλεφθούν και η πιθανότητα αποτυχίας υπάρχει πάντα. Όπως κάθε άλλος επιχειρηματίας, μια πράσινη επιχείρηση περνά από μια διαδικασία αξιολόγησης μιας νέας ευκαιρίας, απόκτησης

Project Partners

χρηματοδότησης, ανάπτυξης ενός επιχειρηματικού σχεδίου και επιτυχούς διαχείρισης του νέου επιχειρηματικού εγχειρήματος.

Κοινό χαρακτηριστικό των πράσινων επιχειρηματιών είναι ότι η επιχείρησή τους, αν και δεν έχει ουδέτερο ή θετικό αποτέλεσμα σε κάθε στοιχείο της, έχει συνολικά θετικό αντίκτυπο στο φυσικό περιβάλλον και δείχνει το δρόμο προς μια πιο βιώσιμη κοινωνία. Πράγματι, δεν είναι πιθανό η επιχείρηση οποιουδήποτε πράσινου επιχειρηματία να είναι 100% πράσινη. Θα υπάρχει κάποιος τομέας στην επιχείρηση όπου χρησιμοποιούνται κάποιοι μη φιλικό προς το περιβάλλον πόροι ή υπηρεσίες και παράγονται απόβλητα. Παρ' όλα αυτά, οι πράσινοι επιχειρηματίες φέρνουν στις αγορές νέα προϊόντα ή υπηρεσίες που έχουν συνολικά θετικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο.

2.2. Διαφορετικές Κατηγορίες Πράσινης Επιχειρηματικότητας

Η επιχειρηματικότητα και ο Περιβαλλοντισμός βασίζονται στην αντίληψη της αξίας. Οι στάσεις που αναφέρονται σε περιβαλλοντικές ανησυχίες δημιουργούν ευκαιρίες που μπορούν να αξιοποιηθούν επιχειρηματικά. Οι περιβαλλοντικοί επιχειρηματίες όχι μόνο αναγνωρίζουν τομείς αξίας αλλά και δημιουργούν πραγματικές επιχειρήσεις για την προώθηση αλλαγών στην κοινωνία. (Anderson, 1998). Η βιβλιογραφία σχετικά με την πράσινη οικονομία αναγνωρίζει τέσσερις διαφορετικές κατηγορίες πράσινων επιχειρηματιών:

1. Ο καινοτόμος επιχειρηματίας καθοδηγείται από μία παρόρμηση επίτευξης οικονομικού κέρδους που εντοπίζει μια οικολογική τρύπα ή ευκαιρία. Αυτός ο τύπος πράσινου επιχειρηματία έχει επηρεαστεί κυρίως από διαρθρωτικούς παράγοντες, όπως οι κανονισμοί.
2. Ο οραματιστής τύπος, ένας ιδεαλιστής που θέτει ως στόχο να μεταμορφώσει τον κόσμο, οραματίζεται ένα βιώσιμο μέλλον και είναι έτοιμος να αναλάβει σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές, καθοδηγώντας την οικολογική καινοτομία. Το προσωπικό σύστημα πεποιθήσεων αυτού του είδους πράσινου επιχειρηματία θεωρεί την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και τη βιώσιμη ανάπτυξη ως τους σημαντικότερους στόχους.
3. Ο ηθικός ανεξάρτητος. Ατομικιστής με ομοϊδεατικές εμπειρίες από το παρελθόν και όχι κάποιος που οραματίζεται έναν κόσμο που αλλάζει. Οι ηθικοί ανεξάρτητοι είναι πρόθυμοι να δημιουργήσουν εναλλακτικές επιχειρήσεις και όχι συμβατικές επιχειρήσεις.
4. Ο τυχαίος πράσινος επιχειρηματίας. Η κινητήρια δύναμη αυτού του τύπου πράσινου επιχειρηματία είναι το κέρδος. Αναφέρεται σε άτομα που παρακινούνται κυρίως από οικονομικούς στόχους και όχι από συγκεκριμένες περιβαλλοντικές αξίες. Αυτός ο τύπος

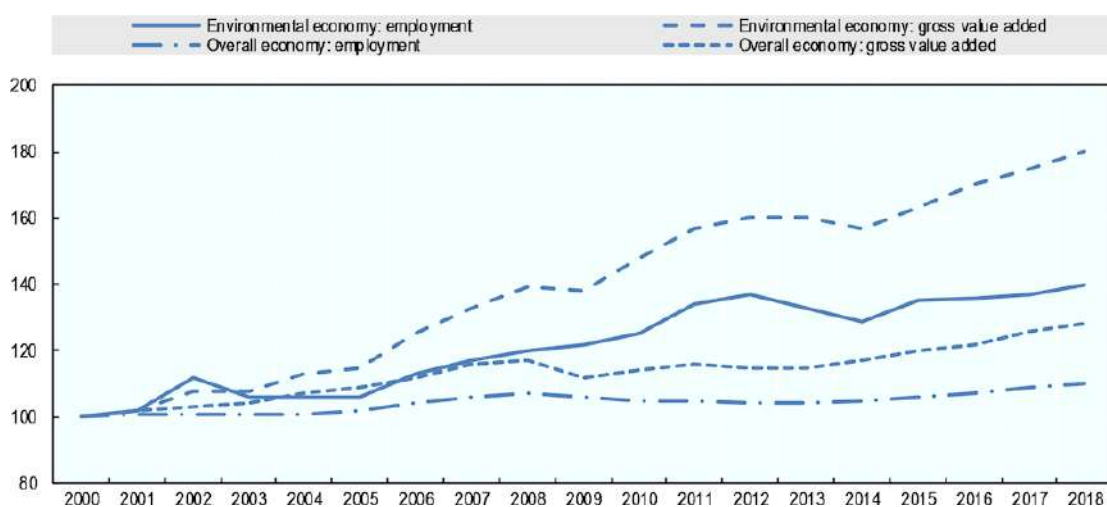
Project Partners

πράσινου επιχειρηματία είναι κάποιος που έχει επηρεαστεί από άλλους πριν γίνει πράσινος επιχειρηματίας.

Συμπεραίνεται ότι στις κατηγορίες των πράσινων επιχειρηματιών υπάρχουν βαθιές διαφορές ως προς τη σημασία που αποδίδουν στον στόχο αυτό, όπως στους ορισμούς ή στην ορολογία. Χρησιμοποιούνται επίσης όροι όπως "οικοεπιχειρηματίας", που αναφέρονται σε ένα άτομο που επιδιώκει να μετασχηματίσει έναν τομέα της οικονομίας προς την κατεύθυνση της βιωσιμότητας, ξεκινώντας μια επιχείρηση στον εν λόγω τομέα με πράσινο σχεδιασμό, πράσινες διαδικασίες και μια δια βίου δέσμευση για βιωσιμότητα σε ό,τι λέγεται και γίνεται" (Isaak, 2002), υπήρξαν επίσης δημιουργικοί επιχειρηματίες σε όλο τον κόσμο οι οποίοι εντόπισαν διάφορες ευκαιρίες που προκύπτουν από τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων και οφελών και έτσι μετέτρεψαν την επιχείρησή τους σε πράσινη. Οι πράσινοι επιχειρηματίες μπορούν να αντιστοιχηθούν σε τέσσερις ευρείς τύπους κατά μήκος δύο διαστάσεων: Επιδίωξη κέρδους έναντι κοινωνικής αποστολής και νεοσύστατες επιχειρήσεις έναντι καθιερωμένων επιχειρήσεων. Κάθε τύπος πράσινου επιχειρηματία έχει διαφορετικά κίνητρα και επιθυμητά αποτελέσματα (Νικολαου, et al., 2018).

Η πράσινη επιχειρηματικότητα είναι μια σύγχρονη μορφή οικονομικής δραστηριότητας που ανταποκρίνεται στις ανάγκες της επιχειρηματικής κερδοφορίας και ανάπτυξης λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη την περιβαλλοντική διάσταση, αντιμετωπίζοντάς την ως ευκαιρία και όχι ως εμπόδιο. Όλο και περισσότερες επιχειρήσεις σε όλο τον κόσμο επιδιώκουν να συμβάλουν στην προστασία του περιβάλλοντος και στον περιορισμό της κλιματικής αλλαγής επενδύοντας στην έρευνα και την ανάπτυξη πράσινων τεχνολογιών και πρακτικών.

Πηγή: Eurostat 2022

Project Partners

Η βιομηχανία αρχίζει να αναλαμβάνει πιο ενεργό ρόλο στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων για την κλιματική αλλαγή, λόγω παραγόντων όπως:

- η ανταπόκριση στη ζήτηση των καταναλωτών και των επιχειρήσεων,
- πρωτοπορώντας στο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, αναπτύσσοντας, εξελίσσοντας και αναζητώντας νέες τεχνολογίες και διαδικασίες,
- η ανάπτυξη νέων αγορών γύρω από τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου,
- οι παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού που ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες κανονιστικές και αγοραστικές απαιτήσεις,
- η πώληση υπηρεσιών και προϊόντων με χαμηλές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου (GHG),
- και το αυξανόμενο οικονομικό κόστος που συνδέεται με την κλιματική αλλαγή

Στο πλαίσιο αυτό, μια επιχειρηματική δραστηριότητα που λειτουργεί και αναπτύσσεται συνδυάζοντας την προστασία του περιβάλλοντος και τη διατήρηση της ποιότητάς του έχει αποκτήσει εξέχουσα σημασία μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και των φορέων του σύγχρονου οικονομικού συστήματος. Χαρακτηρίζει τη μορφή επιχειρηματικότητας που ακολουθεί περιβαλλοντικά υπεύθυνες διαδικασίες παραγωγής και λειτουργίας, ενώ ταυτόχρονα προωθεί την προσφορά προϊόντων ή/και υπηρεσιών με ιδιότητες που τα καθιστούν φιλικά προς το περιβάλλον.

Εκτός από τις προσπάθειες του ιδιωτικού τομέα, οι κυβερνητικές πολιτικές είναι ζωτικής σημασίας για την πράσινη μετάβαση. Οι Anderson και Wolff (1996) προσδιορίζουν τον επιχειρηματικό τομέα, την κατανάλωση και την κυβερνητική πολιτική ως τις κύριες δυνάμεις του οικονομικού συστήματος και τους καθοριστικούς παράγοντες για την προστασία του περιβάλλοντος. Απαιτούνται κυβερνητικές δράσεις για τη μείωση των περιβαλλοντικών ζημιών και τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας, για την ανάπτυξη των αγορών και των πιο πράσινων τεχνολογιών και υπηρεσιών. Ακόμη και όταν αυτές οι πολιτικές γίνονται σωστά, η επένδυση στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών μπορεί να είναι δαπανηρή και επικίνδυνη για τις επιχειρήσεις που βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο. Όπως και σε άλλους τομείς, μπορεί να χρειαστούν ειδικά μέτρα από τη δέσμη πολιτικών για την καινοτομία για την αντιμετώπιση των αδυναμιών της αγοράς που εμποδίζουν την ανάπτυξη και τη διάδοση των νέων πράσινων τεχνολογιών.

Η επιχειρηματική δραστηριότητα, ως μέρος του οικονομικού συστήματος και της παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών, έχει ενεργό ρόλο στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η νομοθεσία για το περιβάλλον αυξάνεται σε έκταση, σε διάφορες διατάξεις και κανονισμούς, καθώς

Project Partners

και τις πιέσεις των ομάδων συμφερόντων των καταναλωτών σε θέματα περιβαλλοντικής σημασίας, τότε η μεμονωμένη επιχείρηση έχει ισχυρό κίνητρο να πράξει πιο ενεργά και να ενσωματώσει στη στρατηγική της πρακτικές για το περιβάλλον.

Η πράσινη επιχειρηματικότητα ακολουθεί στρατηγικό σχεδιασμό που δίνει έμφαση στην αποδοτικότερη χρήση των φυσικών πόρων, στη σωστή διαχείριση των αποβλήτων της παραγωγικής διαδικασίας, στη βέλτιστη ικανοποίηση των καταναλωτών μέσω καινοτόμων προϊόντων και στην αντιμετώπιση των αναπτυξιακών προκλήσεων μέσω μιας ολιστικής προσέγγισης για την αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος.

Αρκετοί βασικοί παράγοντες επηρεάζουν την πράσινη επιχειρηματικότητα. Η ανάγκη των κοινωνιών να προσαρμοστούν στο περιβάλλον είναι ο κύριος παράγοντας που ωθεί την πράσινη επιχειρηματικότητα. Καθώς οι περιβαλλοντικές πιέσεις γίνονται όλο και πιο έντονες, οι κοινωνίες αναζητούν έναν πιο βιώσιμο τρόπο ζωής. Η ζήτηση για πράσινα προϊόντα και υπηρεσίες αυξάνεται και οι παγκόσμιες αγορές αναζητούν επιχειρήσεις και τεχνολογίες φιλικές προς το κλίμα. Για παράδειγμα, η Συμφωνία του Παρισιού έχει οδηγήσει σε επενδυτικές ευκαιρίες ύψους περίπου 23 τρισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ στις αναδυόμενες αγορές μεταξύ 2016 και 2030 (IFC, 2016).

Τομέας	Παράδειγμα Τεχνολογίας
Πρόσβαση στην ηλεκτρική ενέργεια	Έξυπνα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας Τεχνολογίες εκτός δικτύου, όπως η τοπική ανεμογεννήτρια
Κλιματική αλλαγή / Μείωση των εκπομπών	Έξυπνα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας Τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας: αιολική, ηλιακή, γεωθερμική, θαλάσσια ενέργεια, βιομάζα, υδροηλεκτρική ενέργεια κ.λπ. Ηλεκτρικά και υβριδικά οχήματα Σύλληψη και αποθήκευση άνθρακα Υποδομές ανθεκτικές στο κλίμα: θαλάσσια τείχη, αποχετευτική ικανότητα, διαχείριση των υδάτων, των δασών και της βιοποικιλότητας κ.λπ.
Γεωργία	Μηχανική άρδευση και τεχνικές καλλιέργειας Καλλιέργειες ανθεκτικές στην ξηρασία και καλλιεργητικές πρακτικές
Ενεργειακή απόδοση κτιρίων	Έξυπνα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας και έξυπνοι μετρητές Θερμομόνωση Ενεργειακά αποδοτικός φωτισμός

Project Partners

	Σόμπες ανάκτησης ενέργειας με χρήση θερμοηλεκτρικών γεννητριών
Μεταφορές	Ταχεία διέλευση λεωφορείων Οχήματα και καύσιμα με χαμηλές εκπομπές: βιοαέριο, υβριδικά και ηλεκτρικά οχήματα που συνδέονται με την πρίζα

2.3. Οφέλη της Πράσινης Επιχειρηματικότητας

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η συμμόρφωση με το νομικό και κανονιστικό πλαίσιο για το περιβάλλον αποτελεί αφετηρία για την πράσινη επιχειρηματικότητα, τα επιμέρους στάδια των ευκαιριών περιλαμβάνουν άμεσα και έμμεσα οφέλη για μια επιχείρηση. Τα άμεσα οφέλη στο εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης, όπως η μείωση του κόστους και άλλα άμεσα οικονομικά οφέλη, επιτυγχάνονται μέσω της εξοικονόμησης πόρων, της βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης και της μείωσης των αποβλήτων. Όλες οι εξοικονομήσεις που προέρχονται από το οικολογικό προσανατολισμό της επιχείρησης έχουν θετικό αντίκτυπο στο περιθώριο κέρδους του οργανισμού.

Ενώ τα άμεσα οφέλη προέρχονται από τη μείωση του λειτουργικού κόστους, τα έμμεσα οφέλη αφορούν το εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης. Συγκεκριμένα, η προσέλκυση και η διατήρηση ενός ποιοτικού εργατικού δυναμικού, ενώ παράλληλα δημιουργείται μια ισχυρή οργανωτική κουλτούρα/ομαδικό πνεύμα. Οι εργαζόμενοι προτιμούν να εργάζονται σε μια περιβαλλοντικά υπεύθυνη εταιρεία και ομοίως, οι υποψήφιοι για εργασία (με όλες τις άλλες παραμέτρους να είναι ίσες) θα προτιμήσουν να εργαστούν σε έναν οργανισμό που διαχειρίζεται με συνέπεια τις επιπτώσεις του στο περιβάλλον. Έχει επισημανθεί ότι οι εταιρείες που εφαρμόζουν πράσινες πολιτικές και συστηματικές πρακτικές περιβαλλοντικής ευθύνης απολαμβάνουν υψηλότερη παραγωγικότητα της εργασίας με όλα τα οικονομικά οφέλη που απορρέουν από αυτήν.

Η οικολογική ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας αυξάνει επίσης τη συνολική επιχειρηματική αξία. Οι εγκαταστάσεις παραγωγής που έχουν χαμηλές εκπομπές CO₂ ή υψηλή ενεργειακή απόδοση, συμβάλλουν σε υψηλότερη συνολική λογιστική αποτίμηση της αξίας της επιχείρησης σε σύγκριση με μια συμβατική επιχείρηση. Επιπλέον, μειώνεται η πιθανότητα παραβίασης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας (με αποτέλεσμα την επιβολή προστίμων ή άλλων κυρώσεων που ενδέχεται να επιβληθούν), γεγονός που δημιουργεί πρόσθετα έμμεσα οφέλη στα οικονομικά αποτελέσματα της επιχείρησης.

Project Partners

Ωστόσο, εκτός από τα οικονομικά και οργανωτικά κέρδη, μια πράσινη επιχείρηση επωφελείται από τη διαφοροποίηση της αγοράς στην οποία δραστηριοποιείται και την εκμετάλλευση νέων και αναδυόμενων αγορών. Η πιο ουσιαστική ευκαιρία που δίνεται από το πράσινο μιας επιχείρησης είναι η ώθηση στο branding, το όνομα που αναγνωρίζουμε ότι ανήκει και ταιριάζει σε έναν οργανισμό ή ένα προϊόν. Αυτό είναι ιδιαίτερα έντονο στις επιχειρήσεις του τριτογενούς τομέα, όπου το κόστος των πρώτων υλών, των αποβλήτων και του νερού αποτελεί συνήθως ένα μικρό μέρος του λειτουργικού κόστους. Οι πράσινες επιχειρήσεις τείνουν να απολαμβάνουν μεγαλύτερη εκτίμηση στην αγορά, να προσελκύουν πελάτες με περιβαλλοντική συνείδηση και να κερδίζουν δημόσιους και ιδιωτικούς διαγωνισμούς.

2.4. Πιθανοί Κίνδυνοι της Πράσινης Επιχειρηματικότητας

Ωστόσο, η μετάβαση στην πράσινη επιχειρηματικότητα και την περιβαλλοντικά υπεύθυνη οικονομική δραστηριότητα ενέχει αναπόφευκτα πιθανούς κινδύνους που μπορούν να οδηγήσουν ολόκληρο το επιχειρηματικό εγχείρημα σε αποτυχία. Ο κυριότερος εσωτερικός κίνδυνος είναι η αποσύνδεση των περιβαλλοντικών δράσεων της επιχείρησης από τα οικονομικά της αποτελέσματα. Σε κάθε περίπτωση, ο σχεδιασμός και οι πρακτικές που σχεδιάζονται και εφαρμόζονται για το οικολογικό προσανατολισμό μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας δεν πρέπει να υπερβαίνουν την ικανότητα της τελευταίας να είναι οικονομικά αποδοτική, δηλαδή κερδοφόρα. Η υπερεκτίμηση της οικονομικής βιωσιμότητας της επιχείρησης με την υπερβολική εστίαση σε επενδύσεις σε φιλικές προς το περιβάλλον λειτουργίες και παραγωγή μπορεί να οδηγήσει σε ζημίες ή ακόμη χειρότερα στην παύση της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Τρεις κύριοι εξωτερικοί κίνδυνοι αφορούν:

1. μη ρεαλιστική διερεύνηση και αξιολόγηση των αναδυόμενων πράσινων αγορών
2. επενδύσεις σε τεχνολογίες και πράσινες πρακτικές που δεν έχουν "ωριμάσει" ή δεν έχουν δοκιμαστεί στο χρόνο, και
3. την κριτική εις βάρος της επιχείρησης όταν αυτή προσπαθεί να προβάλλει μια φιλοπεριβαλλοντική δημόσια εικόνα, η οποία απέχει σημαντικά από την πραγματικότητα και τις πρακτικές που ακολουθεί ο οργανισμός (greenwash).

Οι περισσότερες πράσινες αγορές αγαθών και υπηρεσιών βρίσκονται ακόμη υπό διαμόρφωση και το ποσοστό των καταναλωτών που είναι πρόθυμοι να τα αγοράσουν (ακόμη και αν είναι ακριβότερα) είναι ακόμη σχετικά μικρό. Για τους λόγους αυτούς, η ποιότητα των πράσινων προϊόντων/υπηρεσιών θα πρέπει να είναι παρόμοια ή υψηλότερη από τα συμβατικά. Επιπλέον, οι μέθοδοι σχεδιασμού

Project Partners

οικολογικών προϊόντων χρειάζονται μια δεδομένη περίοδο ανάπτυξης, προσαρμογής και δοκιμών, ώστε οι τεχνολογίες και οι πρακτικές που θα αναπτυχθούν να ωριμάσουν και να περάσουν σε παραγωγή μεγάλης κλίμακας. Η επένδυση σε ημιτελείς πράσινες τεχνολογίες και πρακτικές που δεν είναι έτοιμες για μαζική παραγωγή είναι ένα συνηθισμένο λάθος που συναντάται στον κλάδο της πράσινης επιχειρηματικότητας, ένας δυνητικός κίνδυνος που μπορεί να οδηγήσει στην αποτυχία ολόκληρου του εγχειρήματος.

Τέλος, ένας καθοριστικός κίνδυνος που μπορεί να βλάψει ανεπανόρθωτα την πράσινη επιχειρηματικότητα είναι η υπερβολική έμφαση στο φιλοπεριβαλλοντικό προφίλ του οργανισμού ή στις οικολογικές ιδιότητες του παραγόμενου προϊόντος/υπηρεσίας, όταν οι σχετικοί ισχυρισμοί δεν είναι 100% ακριβείς. Και ενώ οι επιπτώσεις τέτοιων πρακτικών μπορεί να είναι προσωρινές για γιγαντιαίες εταιρείες, για μια μικρή επιχείρηση μπορεί να βλάψουν σοβαρά τη φήμη και την πελατειακή της βάση.

Project Partners

3. Πράσινες Δεξιότητες

Η κλιματική αλλαγή και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος θέτουν σε κίνδυνο την ευημερία και το βιοτικό μας επίπεδο σε όλο τον κόσμο σήμερα και στο μέλλον. Η πιο πρόσφατη έκθεση της IPCC, της Διακυβερνητικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή, επιβεβαίωσε ότι οι ανθρώπινες δραστηριότητες έχουν προκαλέσει πρωτοφανείς κλιματικές αλλαγές. Αυτό έχει ήδη καταστροφικές επιπτώσεις σε παγκόσμιο επίπεδο μέσω της αύξησης των ακραίων καιρικών φαινομένων και, κατά συνέπεια, των φυσικών καταστροφών. Τα πρόσφατα ακραία καιρικά φαινόμενα μας υπενθύμισαν με τον χειρότερο δυνατό τρόπο τις τραγικές επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης στις κοινότητες σε όλο τον κόσμο. Πολλές διεθνείς διασκέψεις πραγματοποιήθηκαν φέτος για τις κυβερνήσεις των χωρών προκειμένου να συζητήσουν αυτές τις επιπτώσεις. Τέτοιες συζητήσεις πραγματοποιήθηκαν στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ και στη Διάσκεψη της Γλασκώβης (COP26), όπου το επίκεντρο των συζητήσεων ήταν η επιτάχυνση της μετάβασης σε μια πιο πράσινη οικονομία.

Μεταξύ άλλων, η παγκόσμια ανάγκη περιορισμού της κλιματικής αλλαγής σημαίνει ότι χρειαζόμαστε ανθρώπινο δυναμικό με τις απαιτούμενες δεξιότητες για τη δημιουργία και τη διατήρηση νέων περιβαλλοντικών βιομηχανιών, υπηρεσιών και πρακτικών. Επομένως, είναι σημαντικό, σε αυτό το σημείο, να τονιστεί ότι οι πράσινες δεξιότητες είναι ζωτικής σημασίας για αυτόν τον μετασχηματισμό. Ποιες είναι όμως οι "πράσινες" θέσεις εργασίας που έχουν τη μεγαλύτερη ζήτηση στην αγορά;

Ο γενικός όρος "δεξιότητες" θα μπορούσε να οριστεί ως ο συνδυασμός των αντιλήψεων, των γνώσεων, των ικανοτήτων και της εμπειρίας που απαιτούνται για την εκτέλεση ενός συγκεκριμένου έργου ή εργασίας. Μια από τις πιο διαδεδομένες και ευρέως χρησιμοποιούμενες ταξινομήσεις στον τομέα της μάθησης, η οποία προσεγγίζει τις παραπάνω έννοιες (γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις), είναι η τυπολογία των εκπαιδευτικών στόχων που προτάθηκε από τον Bloom και τους συνεργάτες του (1956), γνωστή και με το ακρωνύμιο KSA (knowledge, skills, attitudes).

3.1. Κατηγορίες Πράσινων Δεξιοτήτων

Σύμφωνα με το CEDEFOP (2014), οι πράσινες δεξιότητες μπορούν να χωριστούν σε τρεις κατηγορίες:

- Οι γενικές πράσινες δεξιότητες βοηθούν στην ανάπτυξη ευαισθητοποίησης ή στην υλοποίηση δράσεων αποδοτικής χρήσης των πόρων.

Project Partners

- Οι ειδικές πράσινες δεξιότητες απαιτούνται για την εφαρμογή προτύπων και διαδικασιών για την προστασία των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας και τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, υλικών και νερού.
- Υψηλά εξειδικευμένες πράσινες δεξιότητες απαιτούνται για την ανάπτυξη και εφαρμογή πράσινων τεχνολογιών, όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η επεξεργασία ή η ανακύκλωση λυμάτων.

Οι πράσινες θέσεις εργασίας έχουν ήδη μεγάλη ζήτηση. Εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας αναμένεται να δημιουργηθούν την επόμενη δεκαετία χάρη στις νέες πολιτικές και δεσμεύσεις για το κλίμα. Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας προβλέπει ότι μέχρι το 2030 θα έχουν δημιουργηθεί 24 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας στην πράσινη οικονομία.

Σύμφωνα με τον OECD (2005), η βιώσιμη ανάπτυξη εξαρτάται σημαντικά από τις δεξιότητες του πληθυσμού - όπου με τον όρο δεξιότητες δεν αναφερόμαστε μόνο στις γνώσεις αλλά και στις στάσεις και τις αξίες στις οποίες "εκπαιδεύονται" οι πολίτες μέσω της υποχρεωτικής γενικής εκπαίδευσης που παρέχει κάθε κράτος στους πολίτες του.

3.2. Μετάβαση στις Πράσινες Δεξιότητες

Υπάρχει αυξανόμενη συναίνεση ότι για να αποκτήσουμε τις βασικές δεξιότητες που απαιτούνται για τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, πρέπει να δοθεί μεγάλη προσοχή στη βελτίωση των υφιστάμενων δεξιοτήτων και όχι στην ανάπτυξη νέων προγραμμάτων και κατάρτισης για την παροχή νέων δεξιοτήτων.

Από το 2017 η ζήτηση για πράσινες δεξιότητες έχει αυξηθεί δραματικά. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τόσο οι εταιρείες όσο και οι κυβερνήσεις καταβάλλουν μεγάλες προσπάθειες για την επίτευξη των στόχων τους για τη βιωσιμότητα. Φαίνεται ότι η ζήτηση για θέσεις εργασίας στους τομείς του πετρελαίου και του φυσικού αερίου έχει μειωθεί, ενώ η ζήτηση για περιβαλλοντικές θέσεις έχει αυξηθεί.

Ο τομέας της αυτοκινητοβιομηχανίας αποτελεί επίσης τομέα υψηλής προτεραιότητας στη Γερμανία, τη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, λόγω των οφελών για την απασχόληση και των βιομηχανικών τομέων από την αναδιάρθρωση και τις επενδύσεις σε νέα οχήματα. Επίσης, εξακολουθούν να πραγματοποιούνται μεγάλες επενδύσεις σε περιβαλλοντικές υποδομές, προϊόντα και υπηρεσίες, μέσω κυβερνητικών επενδυτικών προγραμμάτων, επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας και προμηθευτών.

Project Partners

Οι πράσινες δεξιότητες είναι οι γνώσεις, οι ικανότητες, οι αξίες και οι στάσεις που απαιτούνται για να ζει, να αναπτύσσει και να υποστηρίζει κανείς μια βιώσιμη και αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία και, συνεπώς, κοινωνία. Είναι εκείνες οι δεξιότητες που συμβάλλουν στην πρόληψη, την παρακολούθηση ή την καταπολέμηση της περιβαλλοντικής ρύπανσης. Επίσης, οι πράσινες δεξιότητες θεωρείται ότι συμβάλλουν στη βελτίωση της διαχείρισης και της συντήρησης των φυσικών πόρων, τους οποίους χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις για την παραγωγή αγαθών και την παροχή υπηρεσιών.

Ένα άλλο πολύ ενδιαφέρον σημείο είναι το γεγονός ότι καθώς αυξάνεται η ζήτηση για πράσινες θέσεις εργασίας, οι εργοδότες φαίνεται να αναζητούν πράσινες δεξιότητες αντί για κάποιο πανεπιστημιακό πτυχίο. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι επί του παρόντος υπάρχει υψηλή ζήτηση και χαμηλή προσφορά. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου οι χρηματοοικονομικοί επενδυτές προσλαμβάνουν επιστήμονες που ειδικεύονται στο κλίμα, χωρίς αυτοί να έχουν καμία κατάρτιση σε χρηματοοικονομικά θέματα. Και αυτό γιατί πιστεύουν ότι μπορούν να αξιολογήσουν καλύτερα τα κλιματικά οφέλη μιας επερχόμενης επένδυσης. Οι υποψήφιοι με πράσινες δεξιότητες "πράσινα ταλέντα" καταφέρνουν να ξεχωρίζουν καθώς περνούν από διαφορετικά πρότυπα αξιολόγησης. Ένα "πράσινο" ταλέντο είναι κάποιος που έχει τουλάχιστον μία δεξιότητα στο βιογραφικό του που θα μπορούσε να είναι χρήσιμη σε ένα περιβαλλοντικό έργο, ή κάποιος που εργάζεται σε μια πράσινη θέση εργασίας.

3.3. Νέα πράσινα επαγγέλματα ή υφιστάμενα επαγγέλματα που γίνονται πιο "πράσινα";

Είναι συχνά δύσκολο να γίνει διάκριση μεταξύ των νέων επαγγελμάτων που αναπτύσσονται με περιβαλλοντικό προσανατολισμό και των υφιστάμενων επαγγελμάτων που γίνονται πιο πράσινα και αυτό απαιτεί σημαντικό επίπεδο κρίσης. Στις περισσότερες χώρες της ΕΕ έχουν ήδη καθιερωθεί συστήματα για τον προσδιορισμό των αναγκών σε δεξιότητες με βάση το περιβάλλον και την ανταπόκριση στις ανάγκες αυτές.

Οι εθνικές έρευνες διαπιστώνουν ένα γενικό πρόβλημα στην προσπάθεια διάκρισης των νέων επαγγελμάτων από την εξέλιξη και τις αλλαγές στα υπάρχοντα. Οι περιβαλλοντικές πολιτικές και τα συναφή προγράμματα δεν είναι πιθανό να οδηγήσουν σε εντελώς νέα επαγγέλματα σύμφωνα με τις νεοεμφανιζόμενες αρμοδιότητες. Ως εκ τούτου, ο βαθμός εξέλιξης και αλλαγής του προφίλ των υφιστάμενων δεξιοτήτων είναι αμφίβολος, αν θα οδηγήσει σε ένα νέο επάγγελμα ή θα μεταβάλει ένα υφιστάμενο.

Project Partners

Οι εργοδότες αρχίζουν να απαιτούν από τους εργαζομένους να γνωρίζουν πώς να κάνουν τη δουλειά τους με βιώσιμο τρόπο. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται τεράστια αύξηση της ζήτησης για πράσινες δεξιότητες, η οποία φτάνει σε διψήφια ή τριψήφια ποσοστά. Οι ηγέτες σε όλο το φάσμα των επιχειρήσεων έχουν θέσει πολύ φιλόδοξους επιχειρηματικούς στόχους για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Οι τομείς στους οποίους παρατηρείται αυτή η ζήτηση είναι η διαχείριση των οικοσυστημάτων, η περιβαλλοντική πολιτική και η βιωσιμότητα. Οι εργοδότες αρχίζουν να ζητούν εργαζόμενους που γνωρίζουν πώς να κάνουν τη δουλειά τους με βιώσιμο τρόπο.

Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι κορυφαίοι υποψήφιοι είναι άτομα με πολύ εξειδικευμένες δεξιότητες, που έχουν ήδη μια οικολογική σταδιοδρομία (περιβαλλοντολόγοι, διαχειριστές αειφορίας, βιολόγοι, γεωπόνοι). Η ανάπτυξη "πράσινων" ταλέντων αυξάνεται με ταχείς ρυθμούς στις βιομηχανίες εξόρυξης και ενέργειας. Ωστόσο, παρατηρείται μια σημαντική αλλαγή στις τάσεις. Υπάρχει αυξημένη ζήτηση για πράσινες δεξιότητες σε τομείς που δεν ήταν παραδοσιακά πράσινοι. Οι πράσινες θέσεις εργασίας έχουν εξαπλωθεί σε ένα ευρύ φάσμα βιομηχανιών. Από τις πιο προφανείς, όπως ο κλάδος των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, μέχρι τις λιγότερο αναμενόμενες, όπως τα χρηματοοικονομικά, η τεχνολογία της μόδας και οι μεταφορές. Ωστόσο, το συνολικό ποσοστό των πράσινων θέσεων εργασίας είναι πολύ υψηλότερο στους τομείς της υγείας, της γεωργίας, των μεταφορών και των κατασκευών.

Παράδειγμα Συνδυασμού Πράσινης Οικονομίας & Κατασκευαστικός Τομέας

Υπολογίζεται ότι η κατασκευαστική βιομηχανία καταναλώνει περίπου το 40-50% των φυσικών πρώτων υλών που χρησιμοποιεί ο άνθρωπος (περίπου 3 δισεκατομμύρια τόνους υλικών ετησίως), περισσότερο από οποιονδήποτε άλλο βιομηχανικό τομέα. Ταυτόχρονα, ευθύνεται για το 30-50% των συνολικών αποβλήτων των βιομηχανικών χωρών. Παράλληλα, ο κτιριακός τομέας στην ΕΕ καταναλώνει κατά μέσο όρο περίπου 40% της ενέργειας, συμβάλλοντας με αντίστοιχο ποσοστό στις εκπομπές CO₂.

Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής αποτελεί προτεραιότητα, ενώ η δράση για το κλίμα προσφέρει ήδη ευκαιρίες για το παρόν και το μέλλον. Η ανάγκη στροφής προς βιώσιμες και φιλικές προς το περιβάλλον μεθόδους παραγωγής και κατανάλωσης έχει καταστεί αναγκαιότητα, τόσο για τις ανεπτυγμένες όσο και για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Η μετάβαση σε μια Πράσινη Οικονομία, μια οικονομία αποδοτικής χρήσης των πόρων, απαιτεί αλλαγές που θα οδηγήσουν σε νέα επιχειρηματικά μοντέλα, προϊόντα/υπηρεσίες και θα αλλάξουν τις διαδικασίες παραγωγής. Αυτή η οικολογική αλλαγή

Project Partners

θα αλλάξει σίγουρα τις απαιτούμενες δεξιότητες, την αναβάθμιση και την επανεκπαίδευση, καθώς και τα καθήκοντα που σχετίζονται με πολλά από τα υφιστάμενα επαγγέλματα και τομείς.

Η Ευρώπη ήταν πάντα πρωτοπόρος σε τέτοιες δράσεις, υλοποιώντας τις φιλοδοξίες της μετάβασης. Η ταχεία μετάβαση προς μια κλιματικά ουδέτερη Ευρώπη καθώς και ο ψηφιακός μετασχηματισμός αλλάζουν την καθημερινή μας ζωή και τον τρόπο με τον οποίο εργαζόμαστε, μαθαίνουμε και αλληλεπιδρούμε.

Η Ευρώπη μπορεί να επιτύχει αυτές τις προοπτικές μόνο αν οι άνθρωποι αναπτύξουν τις κατάλληλες δεξιότητες. Οι βασικές προκλήσεις απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή. Η ενδυνάμωση των γυναικών, το άνοιγμα της αγοράς εργασίας για τα άτομα με αναπηρία, η ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και η μεταβολή των δημογραφικών δεδομένων.

Όλες οι χώρες της ΕΕ επικεντρώνονται στους ίδιους τομείς του "πράσινου δυναμικού" - ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, κατασκευές και μεταφορές - οι οποίοι αντικατοπτρίζουν την κυρίαρχη έμφαση στην κλιματική αλλαγή. Αυτό αντανακλά τη σημασία που αποδίδεται στη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και τις δυνατότητες αύξησης της εθνικής ενεργειακής ασφάλειας και προώθησης της απασχόλησης.

Πολλοί Ευρωπαίοι θα χρειαστεί να επανεκπαιδευτούν σε μια νέα δεξιότητα ή να βελτιώσουν τις υπάρχουσες δεξιότητές τους για να προσαρμοστούν στην αλλαγή της αγοράς εργασίας. Για να υποστηρίξει μια ανθεκτική και δίκαιη ανάκαμψη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δρομολόγησε το Πακέτο Δεξιοτήτων και κάλεσε τους ιδιώτες και τις επιχειρήσεις να δράσουν, να αναπτύξουν περισσότερες και καλύτερες δεξιότητες και να τις αξιοποιήσουν. Τα μέσα για τη βελτίωση των πράσινων δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού είναι η εκπαίδευση και η κατάρτιση.

3.4. Πράσινες Δεξιότητες για Καθαρή Τεχνολογία

Υπάρχει αυξανόμενη υποστήριξη για προϊόντα και υπηρεσίες που βελτιώνουν τις λειτουργικές επιδόσεις και την αποδοτικότητα, μειώνοντας παράλληλα τις εισροές, τα απόβλητα και την κατανάλωση ενέργειας (καθαρή τεχνολογία). Αυτό έχει οδηγήσει σε νέα επαγγέλματα, όπως οι διαχειριστές και χειριστές συστημάτων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και σε υβριδικές ή διατομεακές επαγγελματικές δραστηριότητες, όπως οι ενεργειακοί έλεγχοι και οι υπηρεσίες ενεργειακής απόδοσης.

Project Partners

Τα επαγγέλματα αυτά δεν είναι εντελώς νέα και συχνά αποτελούν συνδυασμό δεξιοτήτων από συναφή επαγγέλματα. Μια μελέτη (στη Δανία) των Brøndum & Fliess (2009) εξέτασε τα νέα επαγγέλματα που προέκυψαν λόγω των νέων ευκαιριών της αγοράς που παρέχουν οι φιλικές προς το περιβάλλον λύσεις και διαπίστωσε ότι 12 τομείς ικανοτήτων χαρακτηρίζουν τα επαγγέλματα καθαρής τεχνολογίας:

1. Κατανόηση της αγοράς και της συμπεριφοράς των χρηστών (εξειδίκευση λύσεων)
2. Αντίκτυπος της παγκοσμιοποίησης - ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, επιχειρηματικά μοντέλα, συμπράξεις
3. Καινοτομία (διαδικασία, προϊόν, επιχειρηματικά μοντέλα)
4. τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών - ΤΠΕ
5. ΤΠΕ - γνώση της τεχνολογίας παραγωγής
6. Εγκατάσταση και συντήρηση
7. Γνώση της τεχνολογίας των υλικών, όπως τα εναλλακτικά υλικά, η επαναχρησιμοποίηση των υλικών
8. Περιβάλλον, κλίμα, βιωσιμότητα
9. Δεξιότητες επικοινωνίας - συμπεριλαμβανομένης της γνώσης της αγγλικής γλώσσας και της ομαδικής εργασίας
10. Διαδικασία και σχεδιασμός
11. Αυτοματισμοί
12. Δοκιμές και τεκμηρίωση

Συνολικά, η βιβλιογραφία δείχνει ένα κενό στις πρακτικές πράσινες δεξιότητες σε σύγκριση με τις γενικότερες πράσινες δεξιότητες και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι εργαζόμενοι συχνά σχεδιάζουν μαθήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε πιο πρακτικές πράσινες δραστηριότητες..

Οι δημόσιοι οργανισμοί και ο ιδιωτικός τομέας, οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, οι πάροχοι εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι εταιρείες και οι εργαζόμενοι έχουν όλοι να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο. Θα πρέπει να ενώσουν τις δυνάμεις τους για την αναβάθμιση και την επανεκπαίδευση των ανθρώπων στην Ευρώπη. Στόχος είναι να βελτιωθεί η συνάφεια των δεξιοτήτων στην ΕΕ, να ενισχυθεί η βιώσιμη ανταγωνιστικότητα και να διασφαλιστεί η κοινωνική δικαιοσύνη. Το Πακέτο Δεξιοτήτων παρέχει ανταλλαγή γνώσεων, ευκαιρίες δικτύωσης, καθοδήγηση και πληροφορίες σχετικά με τη σχετική χρηματοδότηση της ΕΕ.

Project Partners

Η οικοδόμηση εταιρικών σχέσεων και η ανάληψη συγκεκριμένων δεσμεύσεων για την αναβάθμιση και την επανεκπαίδευση σε ολόκληρη την Ευρώπη αποτελεί προτεραιότητα. Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις αναφέρουν ότι η έλλειψη δεξιοτήτων εμποδίζει τις επενδύσεις τους. Όλοι οι δυνητικοί εταίροι, είτε ανήκουν στον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, είτε είναι εθνικοί ή περιφερειακοί, θα πρέπει να συμμετάσχουν στην πρωτοβουλία για την αναβάθμιση και επανακατάρτιση. Αρκετοί τομείς υφίστανται πρωτοφανείς αλλαγές, καθώς πολλά επαγγέλματα και διαδικασίες επαναπροσδιορίζονται και η σημασία ορισμένων δεξιοτήτων αποδυναμώνεται. Σε αυτούς τους δύσκολους καιρούς, το Πακέτο Δεξιοτήτων συμβάλλει στην αποτελεσματική σύνδεση των σχετικών φορέων και ανοίγει το δρόμο για ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης δεξιοτήτων.

3.5. Η ανάγκη για μια Στρατηγική Πράσινων Δεξιοτήτων σε μια επιχείρηση

Παρά τη συμπερίληψη στις περιβαλλοντικές στρατηγικές και τα προγράμματα ορισμένων επιμέρους δεξιοτήτων και τη σταδιακή ανάπτυξη διαφόρων περιβαλλοντικών προγραμμάτων στο πλαίσιο της επαγγελματικής κατάρτισης και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, δεν υπάρχουν σαφείς εθνικές στρατηγικές που να στοχεύουν στην κάλυψη των αναγκών σε δεξιότητες μιας πράσινης οικονομίας. Σε όλα τα κράτη μέλη, συναντά κανείς δημόσια έγγραφα στρατηγικής σχετικά με τον προσδιορισμό της ανάγκης για περισσότερη κατάρτιση, αλλά δεν φαίνεται να υπάρχει μια συνολική και ολοκληρωμένη στρατηγική για την κατάρτιση δεξιοτήτων που να προσδιορίζει τις ανάγκες σε δεξιότητες των σχετικών επαγγελμάτων.

Με την πάροδο του χρόνου, οι υπάρχουσες ή μελλοντικές εκπαιδευτικές δομές θα κληθούν να ενσωματώσουν στα προγράμματα σπουδών τους μαθήματα που θα παρέχουν τους απαραίτητους πόρους για έναν "εργαζόμενο με πράσινο κολάρο". Στο μέλλον, όλες οι θέσεις εργασίας θα είναι πράσινες. Η κατανόηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ενός επαγγέλματος πρέπει να ενσωματωθεί στα συστήματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης. Θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών. Δεν υπάρχουν αρκετοί εκπαιδευτικοί με γνώσεις σε περιβαλλοντικά θέματα, και δεξιότητες για να διδάξουν τις νέες τεχνικές. Οι ελλείψεις είναι ιδιαίτερα σοβαρές στους τομείς της γεωργίας και των κατασκευών.

Για να εξασφαλιστεί η επιτυχής δέσμευση, οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να κατανοήσουν τον σκοπό και τους στόχους της πρωτοβουλίας. Η σημασία της διασφάλισης μιας ισχυρής σύνδεσης μεταξύ στρατηγικών και φορέων επί τόπου, πείθοντας και εμπλέκοντας όλους τους σχετικούς

Project Partners

ενδιαφερόμενους φορείς. Ένα γενικό πλαίσιο δεξιοτήτων που απαιτεί σήμερα η αγορά των πράσινων επιχειρήσεων από τους εργαζομένους της μπορεί να οριστεί ως εξής

- Οικολογικός σχεδιασμός και παροχή εξειδικευμένων περιβαλλοντικών συμβουλών
- Πιστοποίηση περιβαλλοντικών προτύπων
- Αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ενός έργου
- Γνώση φιλικών προς το περιβάλλον υλικών και αξιολόγηση του κύκλου ζωής των προϊόντων
- Γνώση του ευρωπαϊκού συστήματος εμπορίας εκπομπών CO₂
- Υπολογισμός της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων
- Εμπειρία και ικανότητα εφαρμογής μηχανικών, χημικών και βιολογικών μεθόδων περιβαλλοντικής αποκατάστασης.
- Ενισχυμένες δεξιότητες σε χειρωνακτικά επαγγέλματα όπως η γεωργία, η δασοκομία και η αλιεία.

Η πράσινη ανάπτυξη επιδιώκει τη δημιουργία μονοπατιών για τη βιώσιμη ανάπτυξη μέσω ενός συνδυασμού καινοτομίας και δέσμευσης του ιδιωτικού τομέα σε ένα υποστηρικτικό εθνικό και διεθνές πλαίσιο πολιτικής. Στοχεύει στην ταυτόχρονη αντιμετώπιση τριών προκλήσεων: ενθάρρυνση της ανάπτυξης και της μείωσης της φτώχειας, δημιουργία νέων και πιο ζωντανών οικονομιών που βασίζονται σε καθαρές τεχνολογίες και εξασφάλιση ενός ολόενα και πιο πράσινου κόσμου. Η πρόβλεψη των αναγκών σε πράσινες δεξιότητες τείνει να πραγματοποιείται ad hoc, κυρίως από περιφερειακούς οργανισμούς και τη βιομηχανία, συνήθως σε μικρή κλίμακα και για ένα συγκεκριμένο επάγγελμα. Όπου η ανάπτυξη των δεξιοτήτων λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος, επικεντρώνεται στην πρόοδο των νέων προγραμμάτων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση. Όπου τα εκπαιδευτικά συστήματα αδυνατούν να παράσχουν την απαιτούμενη κατάρτιση, παρατηρείται ένας συνδυασμός προγραμματισμένων και ad hoc μέτρων, με τη συμμετοχή τοπικών αρχών, εκπροσώπων του τομέα και επιχειρήσεων.

Η ανάγκη βελτίωσης των υφιστάμενων συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης ώστε να καλυφθεί η ανάγκη για δεξιότητες φιλικές προς το περιβάλλον είναι ευρέως τεκμηριωμένη. Η έμφαση για βελτίωση τείνει να δίνεται στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και όχι τόσο στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση ενηλίκων ή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι περιπτώσιολογικές μελέτες στις εθνικές εκθέσεις παρέχουν ισχυρές αποδείξεις προόδου για την εξασφάλιση αυτών των βελτιώσεων και θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως καλά παραδείγματα.

Project Partners

4. Διδάσκοντας την Πράσινη Επιχειρηματικότητα

Τα περιβαλλοντικά ζητήματα, η κλιματική αλλαγή και η αειφόρος ανάπτυξη αποτελούν μερικές από τις πιο πιεστικές ανησυχίες της εποχής μας. Η εκπαίδευση για την πράσινη επιχειρηματικότητα δεν πρέπει να γίνεται με την παραδοσιακή θεώρηση της διαδικασίας, αλλά με μια προσέγγιση βασισμένη στην πράξη, χρησιμοποιώντας μια επιλογή πρακτικών, η οποία περιλαμβάνει το παιχνίδι, την ενσυναίσθηση, τη δημιουργία και τον πειραματισμό. Η αποτελεσματική μετάδοση των αρχών της πράσινης επιχειρηματικότητας στους μαθητές απαιτεί μια μελετημένη προσέγγιση που συνδυάζει καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας και κατάλληλους πόρους. Ως εκπαιδευτικοί, είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε τις μοναδικές προκλήσεις και ευκαιρίες που συνδέονται με την ενσωμάτωση της αειφορίας στην εκπαίδευση της επιχειρηματικότητας. Η παρούσα ενότητα παρέχει πληροφορίες σχετικά με αποτελεσματικές μεθόδους διδασκαλίας και πόρους που μπορούν να προωθήσουν την ολοκληρωμένη κατανόηση της πράσινης επιχειρηματικότητας από τους μαθητές.

Καινοτόμες Διδακτικές Μέθοδοι:

- Μάθηση με βάση το Έργο (Project-Based Learning): Ενεργοποίηση των μαθητών σε πρακτικές, βασισμένες σε έργα εμπειρίες μάθησης που τους επιτρέπουν να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν βιώσιμες επιχειρηματικές ιδέες. Αναθέστε τους εργασίες που τους προτρέπουν να σκεφτούν κριτικά σχετικά με τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις των επιχειρηματικών τους προσπαθειών.
- Προσκεκλημένοι Ομιλητές και Επισκέψεις στο Πεδίο: Προσκαλέστε επιτυχημένους πράσινους επιχειρηματίες και εμπειρογνώμονες σε θέματα βιωσιμότητας για να μοιραστούν τις εμπειρίες τους με τους μαθητές. Οργανώστε επισκέψεις σε βιώσιμες επιχειρήσεις, φιλικές προς το περιβάλλον εγκαταστάσεις ή περιβαλλοντικές οργανώσεις για να παρέχετε γνώσεις από τον πραγματικό κόσμο.

Διαδραστικοί Πόροι:

- Μελέτες Περιπτώσεων: Χρησιμοποιήστε μελέτες περιπτώσεων που αναδεικνύουν επιτυχημένα εγχειρήματα πράσινης επιχειρηματικότητας. Αυτά τα παραδείγματα από τον πραγματικό κόσμο μπορούν να προσφέρουν πρακτικά μαθήματα σχετικά με την αντιμετώπιση των προκλήσεων, τη μέτρηση του περιβαλλοντικού αντίκτυπου και τη δημιουργία ενός βιώσιμου επιχειρηματικού μοντέλου.

Project Partners

- Διαδικτυακές Πλατφόρμες: Αξιοποιήστε διαδικτυακές πλατφόρμες που παρέχουν πόρους σχετικά με την πράσινη επιχειρηματικότητα, τις πρακτικές βιωσιμότητας και τα φιλικά προς το περιβάλλον επιχειρηματικά μοντέλα. Ενσωματώστε διαδραστικές προσομοιώσεις ή παιχνίδια που επιτρέπουν στους μαθητές να διερευνήσουν τις συνέπειες των επιχειρηματικών τους αποφάσεων στο περιβάλλον.

Ενσωμάτωση της Βιωσιμότητας:

- Ενσωμάτωση στο Πρόγραμμα Σπουδών: Ενσωμάτωση των αρχών της βιωσιμότητας στο υπάρχον πρόγραμμα σπουδών για την επιχειρηματικότητα. Υπογραμμίστε τη σημασία της τριπλής σκέψης, όπου οι μαθητές εξετάζουν όχι μόνο το κέρδος αλλά και τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις των επιχειρηματικών τους αποφάσεων.
- Διατημηματικές Διασυνδέσεις: Συνεργασία με άλλα γνωστικά αντικείμενα για τη δημιουργία μιας διαθεματικής μαθησιακής εμπειρίας. Εξερευνήστε τις συνδέσεις μεταξύ επιστήμης, οικονομίας και ηθικής για να τονίσετε τη διασυνδεδεμένη φύση της πράσινης επιχειρηματικότητας..

Πρακτική Εφαρμογή:

- Επιχειρηματικές Θερμοκοιτίδες: Δημιουργία θερμοκοιτίδων επιχειρηματικότητας στο σχολικό περιβάλλον, όπου οι μαθητές μπορούν να οργανώνουν, να αναπτύξουν και να δρομολογούν τις πράσινες επιχειρηματικές τους ιδέες. Παρέχετε καθοδήγηση και πόρους για να τους βοηθήσετε να ξεπεράσουν τις προκλήσεις της βιώσιμης επιχειρηματικότητας.
- Έργα Κοινωνικής Δέσμευσης: Ενθαρρύνετε τους μαθητές να ξεκινήσουν έργα που αφορούν τοπικά περιβαλλοντικά ζητήματα. Αυτή η πρακτική εμπειρία τους επιτρέπει να εφαρμόσουν τις θεωρητικές γνώσεις σε προβλήματα του πραγματικού κόσμου, καλλιεργώντας το αίσθημα της κοινωνικής ευθύνης.

Στρατηγικές Αξιολόγησης:

- Αξιολόγηση Έργου: Αξιολόγηση των μαθητών με βάση τον περιβαλλοντικό και κοινωνικό αντίκτυπο των επιχειρηματικών τους σχεδίων. Εξετάστε τη βιωσιμότητα των επιχειρηματικών τους μοντέλων, την αποτελεσματικότητα των λύσεών τους και την ικανότητά τους να επικοινωνούν τα ευρύτερα οφέλη στην κοινότητα.

Project Partners

- Αναστοχασμός και Αναφορά: Ενσωματώστε πρακτικές αναστοχασμού στις αξιολογήσεις, προτρέποντας τους μαθητές να αξιολογήσουν κριτικά τις πτυχές της βιωσιμότητας των επιχειρημάτων τους. Ζητήστε τους να προετοιμάσουν εκθέσεις που περιγράφουν τις οικολογικές και κοινωνικές εκτιμήσεις που ενσωματώνονται στα επιχειρηματικά τους σχέδια.

Συμπερασματικά, η διδασκαλία της πράσινης επιχειρηματικότητας απαιτεί ένα δυναμικό μείγμα καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας, επιμελημένων πόρων και μια ολοκληρωμένη ενσωμάτωση των αρχών της αειφορίας. Παρέχοντας στους μαθητές μια πλούσια μαθησιακή εμπειρία που συνδυάζει τη θεωρία με πρακτικές εφαρμογές, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ενδυναμώσουν την επόμενη γενιά να γίνει περιβαλλοντικά συνειδητοποιημένη και κοινωνικά υπεύθυνη επιχειρηματίας.

5. Πράσινα Επιχειρηματικά Μοντέλα

5.1. Διερεύνηση Πράσινων Επιχειρηματικών Ευκαιριών

Το ταξίδι της εξερεύνησης των πράσινων επιχειρηματικών ευκαιριών μπορεί να αποτελέσει μια μεταμορφωτική και σημαντική εμπειρία για τους μαθητές, εφοδιάζοντάς τους με τις γνώσεις και τη νοοτροπία να συμβάλουν σε ένα βιώσιμο μέλλον. Οι ακόλουθες προτάσεις μπορούν να αποτελέσουν οδηγό για τους μαθητές ώστε να εξερευνήσουν πράσινες επιχειρηματικές ευκαιρίες τόσο τώρα όσο και στη μετέπειτα ενήλικη ζωή τους:

Περιβαλλοντική Ευαισθητοποίηση:

Ξεκινήστε σήμερα: Ξεκινήστε χτίζοντας ένα ισχυρό θεμέλιο περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης. Ενημερωθείτε για τα τρέχοντα περιβαλλοντικά ζητήματα, την κλιματική αλλαγή και τις αναδυόμενες τάσεις βιωσιμότητας. Παρακολουθήστε αξιόπιστες πηγές ειδήσεων, ντοκιμαντέρ και περιβαλλοντικές οργανώσεις για να κατανοήσετε τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο πλανήτης μας.

Εξωσχολική Δέσμευση:

Συμμετοχή σε Περιβαλλοντικές Λέσχες: Μπορείτε να συμμετάσχετε ή να ξεκινήσετε περιβαλλοντικές λέσχες στο σχολείο ή την κοινότητά σας. Αυτές οι πλατφόρμες προσφέρουν ευκαιρίες να συνεργαστείτε με άτομα με παρόμοιες ιδέες, να μοιραστείτε ιδέες και να συνεργαστείτε σε έργα με περιβαλλοντική συνειδητότητα.

Project Partners

Έρευνα και Καινοτομία:

Εξερευνήστε τις Πράσινες Τεχνολογίες: Βυθιστείτε στην έρευνα για τις πράσινες τεχνολογίες και καινοτομίες. Να είστε περίεργοι για τις εξελίξεις στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τη βιώσιμη γεωργία, τη μείωση των αποβλήτων και τα φιλικά προς το περιβάλλον υλικά. Η κατανόηση των τελευταίων εξελίξεων θα σας ανοίξει τα μάτια για πιθανές επιχειρηματικές ευκαιρίες.

Δικτύωση:

Συνδεθείτε με Πράσινους Επιχειρηματίες: Παρακολουθήστε εργαστήρια, σεμινάρια ή εκδηλώσεις δικτύωσης που εστιάζουν στην βιωσιμότητα και την πράσινη επιχειρηματικότητα. Συνδεθείτε με επιχειρηματίες του χώρου, μάθετε από τις εμπειρίες τους και αναζητήστε καθοδήγηση για να καθοδηγήσετε το δικό σας ταξίδι.

Πρακτική Άσκηση και Εθελοντική Εργασία:

Επιλέξτε Ευκαιρίες με επίκεντρο τη Βιωσιμότητα: Αναζητήστε ευκαιρίες πρακτικής άσκησης ή εθελοντισμού σε οργανισμούς που δίνουν προτεραιότητα στη βιωσιμότητα. Αυτή η πρακτική εμπειρία θα σας προσφέρει γνώσεις σχετικά με τις καθημερινές λειτουργίες των επιχειρήσεων που έχουν δεσμευτεί για την περιβαλλοντική υπευθυνότητα.

Επιχειρηματικός Τρόπος Σκέψης:

Σκεφτείτε πέρα από το κέρδος: Καλλιεργήστε ένα επιχειρηματικό τρόπο σκέψης που υπερβαίνει το κέρδος. Σκεφτείτε την τριπλή κατώτατη γραμμή - άνθρωποι, πλανήτης και κέρδος. Εξερευνήστε επιχειρηματικές ιδέες που συμβάλλουν θετικά στο περιβάλλον και την κοινωνία, εξασφαλίζοντας παράλληλα την οικονομική βιωσιμότητα.

Προσέγγιση για την Επίλυση Προβλημάτων:

Προσδιορισμός Τοπικών Προκλήσεων: Αναγνωρίστε τις περιβαλλοντικές προκλήσεις της τοπικής σας κοινότητας. Είτε πρόκειται για τη διαχείριση αποβλήτων, την ενεργειακή απόδοση ή τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, ο εντοπισμός τοπικών προβλημάτων μπορεί να οδηγήσει σε αποτελεσματικές και καθοδηγούμενες από την κοινότητα πράσινες επιχειρηματικές λύσεις.

Project Partners

Συνεργασία και Συμπράξεις:

Χτίστε ένα Δίκτυο: Προώθηση της συνεργασίας με συναδέλφους, εκπαιδευτικούς και επαγγελματίες που μοιράζονται το ίδιο ενδιαφέρον για τη βιωσιμότητα. Οι συνεργατικές προσπάθειες μπορούν να οδηγήσουν στην ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρηματικών μοντέλων που αντιμετωπίζουν σύνθετες περιβαλλοντικές προκλήσεις.

Μείντε Τεχνολογικά Ενημερωμένοι:

Εξερευνήστε τις Πράσινες Τεχνολογίες: Εξοικειωθείτε με τις πράσινες τεχνολογίες και τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να ενσωματωθούν στα επιχειρηματικά μοντέλα. Τεχνολογίες όπως οι λύσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι εφαρμογές βιώσιμης γεωργίας και οι καινοτομίες προϊόντων φιλικών προς το περιβάλλον παρουσιάζουν συναρπαστικές ευκαιρίες.

Συνεχής Μάθηση:

Παραμείνετε Ενημερωμένοι: Το τοπίο των πράσινων επιχειρήσεων εξελίσσεται συνεχώς. Ενημερωθείτε για τις τάσεις της αγοράς, τις αλλαγές πολιτικής και τις αναδυόμενες τεχνολογίες. Η συνεχή μάθηση θα σας δώσει τη δυνατότητα να προσαρμοστείτε και να καινοτομήσετε στον διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο της βιώσιμης επιχειρηματικότητας.

Μαθήματα και Προγράμματα Επιχειρηματικότητας:

Εγγραφείτε σε Συναφή Μαθήματα: Εκμεταλλευτείτε τα μαθήματα και τα προγράμματα που εστιάζουν ειδικά στις βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές. Πολλές διαδικτυακές πλατφόρμες και ιδρύματα προσφέρουν πιστοποιήσεις ή πτυχία στην πράσινη επιχειρηματικότητα.

Με την υιοθέτηση αυτών των βημάτων, οι μαθητές μπορούν να θέσουν τις βάσεις για τη διερεύνηση πράσινων επιχειρηματικών ευκαιριών καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους και πέραν αυτής. Είτε ξεκινώντας έργα στο σχολείο, είτε ακολουθώντας βιώσιμες ειδικότητες, είτε συμμετέχοντας σε εξωσχολικές δραστηριότητες με περιβαλλοντική συνείδηση, οι μαθητές μπορούν να συμβάλουν ενεργά στην οικοδόμηση ενός πιο πράσινου, πιο βιώσιμου μέλλοντος.

5.2. Μελέτες περιπτώσεων επιτυχημένων πράσινων επιχειρηματιών

Elon Musk - Tesla, Inc.: Ο Elon Musk είναι ένας εξέχων επιχειρηματίας γνωστός για τη δέσμευσή του στις βιώσιμες μεταφορές. Η Tesla, Inc., που ιδρύθηκε από τον Μασκ, έχει γίνει παγκόσμιος ηγέτης στα

Project Partners

ηλεκτρικά οχήματα και στις λύσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα, τα ηλιακά προϊόντα και οι λύσεις αποθήκευσης ενέργειας της Tesla στοχεύουν στη μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα. Το όραμα του Μασκ υπερβαίνει το κέρδος, εστιάζοντας στη δημιουργία ενός βιώσιμου μέλλοντος για τις μεταφορές και την ενέργεια.

Wang Shi - Vanke: Ο Γουάνγκ Σι, ιδρυτής της China Vanke Co., είναι πρωτοπόρος στην πράσινη δόμηση και τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη. Η Vanke είναι μία από τις μεγαλύτερες εταιρείες ανάπτυξης ακινήτων στην Κίνα. Η Vanke δίνει προτεραιότητα στην φιλική προς το περιβάλλον αρχιτεκτονική, τα ενεργειακά αποδοτικά κτίρια και τον πράσινο πολεοδομικό σχεδιασμό. Η ηγεσία του Γουάνγκ Σι δίνει έμφαση στην ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στον πυρήνα της ανάπτυξης ακινήτων.

Denise Coates - Tesla Solar Roof: Η Ντενίζ Κόατς, διευθύνουσα σύμβουλος της Tesla Solar Roof, διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην επανάσταση στον κλάδο της ηλιακής ενέργειας. Η Tesla Solar Roof προσφέρει αισθητικά ευχάριστες ηλιακές λύσεις για οικιστικά και εμπορικά κτίρια. Η Κόατς ηγήθηκε της ανάπτυξης ηλιακών κεραμιδιών οροφής που συνδυάζονται άψογα με τα παραδοσιακά υλικά στέγης. Αυτή η καινοτομία καθιστά την ανανεώσιμη ενέργεια πιο προσιτή και οπτικά ελκυστική, ενθαρρύνοντας την ευρεία υιοθέτηση.

Dale Vince - Ecotricity: Ο Ντέιλ Βινς, ιδρυτής της Ecotricity, είναι ένας πράσινος επιχειρηματίας αφοσιωμένος στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η Ecotricity είναι μια εταιρεία πράσινης ενέργειας που παρέχει καθαρή ηλεκτρική ενέργεια σε πελάτες στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η εταιρεία του Βινς επικεντρώνεται στην παραγωγή αιολικής και ηλιακής ενέργειας. Η Ecotricity έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της χρήσης καθαρών πηγών ενέργειας και στη μείωση της εξάρτησης από μη ανανεώσιμες επιλογές.

Tom Szaky - TerraCycle: Ο Τομ Ζάκυ, ιδρυτής της TerraCycle, είναι ένας οραματιστής επιχειρηματίας που επικεντρώνεται στη μείωση των αποβλήτων και την ανακύκλωση. Η TerraCycle είναι γνωστή για την καινοτόμο προσέγγισή της στην επαναχρησιμοποίηση υλικών που είναι δύσκολο να ανακυκλωθούν. Η εταιρεία του Ζάκυ ασχολείται με την ανακύκλωση, δημιουργώντας νέα προϊόντα από υλικά που παραδοσιακά θεωρούνται απόβλητα. Η επιτυχία της TerraCycle αναδεικνύει τις δυνατότητες της κυκλικής οικονομίας για την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Safia Minney - People Tree: Η Σαφία Μίνεϊ, ιδρύτρια της People Tree, είναι πρωτοπόρος στον τομέα της βιώσιμης μόδας. Η People Tree είναι μια μάρκα δίκαιου εμπορίου και βιώσιμης μόδας που δίνει

Project Partners

έμφαση στις ηθικές πρακτικές στη βιομηχανία της μόδας. Η δέσμευση της Μίνεϊ στις αρχές του δίκαιου εμπορίου έχει επηρεάσει τη βιομηχανία της μόδας προωθώντας τη διαφάνεια, την ηθική προμήθεια και την ενδυνάμωση των τεχνιτών. Η People Tree αποδεικνύει ότι οι βιώσιμες πρακτικές μπορούν να ευδοκιμήσουν στην ανταγωνιστική αγορά της μόδας.

Αυτές οι μελέτες περιπτώσεων παρουσιάζουν τις διαφορετικές προσεγγίσεις των επιτυχημένων πράσινων επιχειρηματιών. Από τα ηλεκτρικά οχήματα έως τη βιώσιμη μόδα και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οι επιχειρηματίες αυτοί έχουν αποδείξει ότι οι επιχειρήσεις με περιβαλλοντική συνείδηση μπορούν να οδηγήσουν τόσο σε κερδοφορία όσο και σε θετικό κοινωνικό αντίκτυπο.

Project Partners

6. Πρακτικές Δραστηριότητες Πράσινης Επιχειρηματικότητας

6.1. Πρακτικές ασκήσεις και εργασίες για μαθητές

Οι ακόλουθες λεπτομερείς οδηγίες παρέχουν έναν βήμα προς βήμα οδηγό για κάθε άσκηση, διασφαλίζοντας ότι οι μαθητές ασχολούνται ενεργά με τις έννοιες της πράσινης επιχειρηματικότητας, αναπτύσσοντας παράλληλα πρακτικές δεξιότητες και γνώσεις.

Ανάπτυξη Πράσινου Επιχειρηματικού Σχεδίου:

Εμπλέξτε τους μαθητές σε μια βιωματική μαθησιακή εμπειρία, βάζοντάς τους να αναπτύξουν πράσινα επιχειρηματικά σχέδια. Ξεκινήστε με μια συζήτηση στην τάξη σχετικά με επιτυχημένες πράσινες επιχειρήσεις, δίνοντας έμφαση στις αρχές της βιωσιμότητας, της ηθικής προμήθειας και του αντίκτυπου στην κοινότητα. Σχηματίστε μικρές ομάδες και αναθέστε σε κάθε ομάδα να ερευνήσει και να επινοήσει ένα μοναδικό φιλικό προς το περιβάλλον προϊόν ή υπηρεσία. Οι μαθητές θα πρέπει να ενσωματώσουν οικονομικές προβλέψεις, εξασφαλίζοντας ισορροπία μεταξύ κερδοφορίας και βιωσιμότητας. Ενθαρρύνετε τους να εξετάσουν πιθανές προκλήσεις και ευκαιρίες στην οικολογική αγορά. Η τελική εργασία περιλαμβάνει μια παρουσίαση όπου οι ομάδες παρουσιάζουν τα οικολογικά επιχειρηματικά τους σχέδια, τονίζοντας τα περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα και τον πιθανό αντίκτυπο στην κοινότητα.

Εργαστήριο Οικολογικής Καινοτομίας:

Πρώθηση της δημιουργικότητας και των δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων των μαθητών μέσω ενός εργαστηρίου οικολογικής καινοτομίας. Ξεκινήστε με την παρουσίαση διαφόρων περιβαλλοντικών προκλήσεων και καθοδηγήστε τους μαθητές να επιλέξουν ένα συγκεκριμένο θέμα για την εστίασή τους. Διεξάγετε συνεδρίες καταιγισμού ιδεών για τη δημιουργία δημιουργικών λύσεων, δίνοντας έμφαση στην καινοτομία και την εξωστρεφή σκέψη. Στη συνέχεια, οι μαθητές προχωρούν στο στάδιο της δημιουργίας πρωτοτύπων, δημιουργώντας φυσικά ή ψηφιακά πρωτότυπα των φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων ή υπηρεσιών τους. Το αποκορύφωμα είναι μια παρουσίαση όπου κάθε μαθητής ή ομάδα εξηγεί τα οικολογικά οφέλη και τις πιθανές επιπτώσεις της καινοτόμου λύσης τους.

Project Partners

Έλεγχος Βιωσιμότητας:

Παρέχετε στους μαθητές μια πρακτική εμπειρία στην εφαρμογή των αρχών της βιωσιμότητας σε ένα τοπικό επιχειρηματικό πλαίσιο με έναν έλεγχο βιωσιμότητας. Ξεκινήστε βοηθώντας τους μαθητές να επιλέξουν μια τοπική επιχείρηση που επιθυμεί να συμμετάσχει στον έλεγχο. Οι μαθητές διεξάγουν μια ολοκληρωμένη ανάλυση, εξετάζοντας την κατανάλωση ενέργειας, τις πρακτικές διαχείρισης αποβλήτων και τη βιωσιμότητα της αλυσίδας εφοδιασμού της επιχείρησης. Με βάση τα ευρήματά τους, οι μαθητές προτείνουν στους ιδιοκτήτες της επιχείρησης προτάσεις για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών πρακτικών τους. Η τελική εργασία περιλαμβάνει μια παρουσίαση όπου οι μαθητές ανακοινώνουν τα αποτελέσματα του ελέγχου βιωσιμότητας και τις συστάσεις τους στους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων, προωθώντας τη συνεργασία.

Πράσινη Εκστρατεία Μάρκετινγκ:

Ανάπτυξη της κατανόησης των αρχών του πράσινου μάρκετινγκ από τους μαθητές μέσω μιας εκστρατείας πράσινου μάρκετινγκ. Ξεκινήστε με μια συζήτηση στην τάξη σχετικά με επιτυχημένες εκστρατείες πράσινου μάρκετινγκ, δίνοντας έμφαση στον αντίκτυπό τους στη συμπεριφορά των καταναλωτών και στα περιβαλλοντικά μηνύματα. Σχηματίστε μικρές ομάδες και αναθέστε σε κάθε ομάδα την αποστολή να αναπτύξει μια ολοκληρωμένη στρατηγική μάρκετινγκ που να αναδεικνύει τη βιωσιμότητα, την ηθική προμήθεια και τα περιβαλλοντικά οφέλη. Στη συνέχεια, οι μαθητές δημιουργούν ελκυστικό περιεχόμενο, συμπεριλαμβανομένου οπτικού υλικού, μηνυμάτων και αναρτήσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ευθυγραμμισμένο με τις πράσινες αξίες. Η εκστρατεία εκτελείται, με τους μαθητές να διαδίδουν το περιεχόμενό τους μέσω διάφορων καναλιών, όπως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αφίσες ή εκδηλώσεις. Η τελική αξιολόγηση περιλαμβάνει την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας της εκστρατείας τους με την ανάλυση της ανταπόκρισης των καταναλωτών και των πιθανών περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Πρόκληση Ανακύκλωσης:

Ενθαρρύνετε τη δημιουργικότητα και την επινοητικότητα των μαθητών με μια πρόκληση ανακύκλωσης. Ξεκινήστε παρέχοντας μια ποικιλία ανακυκλώσιμων υλικών, προκαλώντας τους μαθητές να σκεφτούν πέρα από τα παραδοσιακά αντικείμενα. Στη φάση του σχεδιασμού, οι μαθητές σκιαγραφούν ιδέες για έργα ανακύκλωσης, λαμβάνοντας υπόψη τα διαθέσιμα υλικά. Προχωρήστε στη φάση δημιουργίας, όπου οι μαθητές κατασκευάζουν πρωτότυπα ή πλήρως λειτουργικά

Project Partners

ανακυκλωμένα προϊόντα, με έμφαση στην επαναχρησιμοποίηση και τη δημιουργική μετατροπή απορριπτόμενων αντικειμένων. Η τελική εργασία περιλαμβάνει μια παρουσίαση όπου οι μαθητές παρουσιάζουν τις ανακυκλωμένες δημιουργίες τους στο σχολείο ή την τοπική κοινότητα, εξηγώντας την περιβαλλοντική σημασία κάθε έργου. Εξετάστε το ενδεχόμενο να φιλοξενήσετε μια έκθεση ή να δημιουργήσετε μια ειδική έκθεση μέσα στο σχολείο για να παρουσιάσετε τα ανακυκλωμένα προϊόντα και να ευαισθητοποιήσετε τους μαθητές σχετικά με τη μείωση των απορριμμάτων.

Πρόκληση Οικολογικής Καινοτομίας:

Προκαλέστε τους μαθητές να αναπτύξουν καινοτόμες λύσεις σε φλέγοντα περιβαλλοντικά ζητήματα με έναν διαγωνισμό οικολογικής καινοτομίας. Προσδιορίστε συγκεκριμένα προβλήματα που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα, όπως η μείωση των πλαστικών απορριμμάτων, η εξοικονόμηση νερού ή η προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Σε μικρές ομάδες, οι μαθητές κάνουν καταγισμό ιδεών, σχεδιάζουν και κατασκευάζουν πρωτότυπα τις φιλικές προς το περιβάλλον καινοτομίες τους. Δώστε έμφαση στη σημασία της εξέτασης του κύκλου ζωής του προϊόντος, από την προμήθεια των πρώτων υλών μέχρι την απόρριψη. Οι μαθητές παρουσιάζουν τα πρωτότυπά τους, αναφέροντας λεπτομερώς τα περιβαλλοντικά οφέλη και τις πιθανές προκλήσεις. Η άσκηση αυτή καλλιεργεί τη δημιουργικότητα, τις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων και την κατανόηση του ρόλου της καινοτομίας στις βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές.

Pitching για Βιώσιμα Προϊόντα:

Βάλτε τους μαθητές στο ρόλο των επιχειρηματιών με οικολογική συνείδηση, αναθέτοντάς τους ένα έργο "Sustainable Product Pitch". Κάθε μαθητής ή ομάδα επιλέγει ένα προϊόν και το επανασχεδιάζει ώστε να είναι πιο φιλικό προς το περιβάλλον. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη χρήση ανακυκλωμένων υλικών, τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας ή την ενσωμάτωση βιώσιμης συσκευασίας. Οι μαθητές δημιουργούν μια ολοκληρωμένη παρουσίαση που περιλαμβάνει τα περιβαλλοντικά οφέλη, τη ζήτηση της αγοράς και τις πιθανές προκλήσεις. Για να ενισχύσετε την εμπειρία, οργανώστε μια "δεξαμενή αιεφόρων καρχαριών", όπου οι μαθητές παρουσιάζουν τις προτάσεις τους σε μια ομάδα εκπαιδευτικών, τοπικών επιχειρηματιών ή περιβαλλοντικών εμπειρογνομόνων, οι οποίοι παρέχουν ανατροφοδότηση και αξιολογούν τη βιωσιμότητα κάθε προϊόντος. Αυτή η άσκηση συνδυάζει τη δημιουργικότητα, την επιχειρηματικότητα και την εστίαση στις βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές.

Project Partners

Σχέδιο Κοινοτικής Πράσινης Πρωτοβουλίας:

Ενθαρρύνετε τους μαθητές να έχουν απτό αντίκτυπο στην τοπική τους κοινότητα με ένα έργο Κοινοτικής Πράσινης Πρωτοβουλίας. Ξεκινήστε εντοπίζοντας ένα περιβαλλοντικό ζήτημα στο σχολείο ή στη γειτονιά, όπως η διαχείριση των αποβλήτων ή οι χώροι πρασίνου. Οι μαθητές εργάζονται συνεργατικά για την ανάπτυξη και υλοποίηση ενός έργου που αντιμετωπίζει το εντοπισμένο ζήτημα. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει τη διοργάνωση ενός κοινοτικού καθαρισμού, την καθιέρωση ενός προγράμματος ανακύκλωσης ή τη δημιουργία ενός χώρου πρασίνου. Καθ' όλη τη διάρκεια του έργου, οι μαθητές καταγράφουν την πρόοδό τους, τις προκλήσεις που αντιμετώπισαν και τον συνολικό αντίκτυπο στην κοινότητα. Η τελική αξιολόγηση περιλαμβάνει μια παρουσίαση που συνοψίζει τα αποτελέσματα του έργου, τα διδάγματα και τους μελλοντικούς στόχους βιωσιμότητας για την κοινότητα.

Σειρά Συνεντεύξεων σε Πράσινες Επιχειρήσεις:

Προώθηση συνδέσεων μεταξύ μαθητών και επιτυχημένων πράσινων επιχειρηματιών μέσω μιας σειράς συνεντεύξεων για πράσινες επιχειρήσεις. Αναθέστε στους μαθητές να ερευνήσουν και να εντοπίσουν τοπικούς ή παγκόσμιους πράσινους επιχειρηματίες που έχουν συμβάλει σημαντικά στην αειφορία. Προσκαλέστε αυτούς τους επιχειρηματίες να συμμετάσχουν σε μια σειρά συνεντεύξεων όπου οι μαθητές μπορούν να ρωτήσουν για την πορεία τους, τις προκλήσεις που αντιμετώπισαν και τον αντίκτυπο των επιχειρήσεών τους στο περιβάλλον και την κοινωνία. Η άσκηση αυτή όχι μόνο παρέχει πολύτιμες γνώσεις αλλά επιτρέπει επίσης στους μαθητές να συνδεθούν με επαγγελματίες του πραγματικού κόσμου. Οι μαθητές μπορούν να τεκμηριώσουν τις συνεντεύξεις μέσω άρθρων, podcasts ή παρουσιάσεων βίντεο, δημιουργώντας μια πηγή που εμπνέει τους συμμαθητές τους να εξετάσουν το ενδεχόμενο σταδιοδρομίας στην πράσινη επιχειρηματικότητα.

6.2. Επιτόπιες επισκέψεις ή εικονικές περιηγήσεις σε πράσινες επιχειρήσεις

Η πραγματοποίηση επιτόπιων επισκέψεων και εικονικών περιηγήσεων σε πράσινες επιχειρήσεις είναι μια καίρια πτυχή του εμπλουτισμού της κατανόησης των μαθητών για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την πράσινη επιχειρηματικότητα. Αυτές οι εμπειρίες όχι μόνο ζωντανεύουν τις θεωρητικές έννοιες αλλά παρέχουν επίσης απτές γνώσεις σχετικά με τις πρακτικές εφαρμογές των φιλικών προς το περιβάλλον πρακτικών. Εξερευνώντας ποικίλες πτυχές των πράσινων πρωτοβουλιών,

Project Partners

οι μαθητές αποκτούν μια ολοκληρωμένη προοπτική για το πώς οι επιχειρήσεις μπορούν να συμβάλουν σε ένα πιο βιώσιμο και περιβαλλοντικά συνειδητοποιημένο μέλλον. Οι ακόλουθες προτάσεις περιλαμβάνουν ένα εύρος ευκαιριών για επιτόπιες επισκέψεις και εικονικές περιηγήσεις, καθεμία από τις οποίες έχει σχεδιαστεί για να προσφέρει στους μαθητές πολύτιμη έκθεση σε πραγματικά παραδείγματα πράσινων επιχειρηματικών πρακτικών.

Επίσκεψη σε τοπική εγκατάσταση ανακύκλωσης:

Οργανώστε μια επίσκεψη σε μια τοπική εγκατάσταση ανακύκλωσης, όπου οι μαθητές μπορούν να παρακολουθήσουν από πρώτο χέρι τη διαδικασία διαλογής και ανακύκλωσης διαφόρων υλικών. Η ξενάγηση αυτή παρέχει πληροφορίες σχετικά με τη διαχείριση των αποβλήτων, τις αρχές της κυκλικής οικονομίας και τη σημασία της ανακύκλωσης για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Εικονική περιήγηση σε ένα βιώσιμο αγρόκτημα:

Οργανώστε μια εικονική περιήγηση σε ένα βιώσιμο αγρόκτημα για να εξερευνήσετε φιλικές προς το περιβάλλον γεωργικές πρακτικές. Οι μαθητές μπορούν να μάθουν για τη βιολογική γεωργία, την εναλλαγή καλλιεργειών και τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στη γεωργία. Οι συζητήσεις με τους αγρότες μπορούν να αναδείξουν τις προκλήσεις και τα οφέλη της βιώσιμης γεωργίας.

Επίσκεψη σε εργοστάσιο πράσινης ενέργειας:

Προγραμματίστε μια επίσκεψη σε μια εγκατάσταση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως ένα ηλιακό ή αιολικό πάρκο. Οι μαθητές μπορούν να κατανοήσουν τους μηχανισμούς παραγωγής καθαρής ενέργειας, να εξερευνήσουν την τεχνολογία πίσω από τις ανανεώσιμες πηγές και να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με τις δυνατότητες της βιώσιμης ενέργειας για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Παρουσίαση τοπικών πράσινων επιχειρήσεων:

Συνεργαστείτε με τοπικές πράσινες επιχειρήσεις για μια εκδήλωση επίδειξης στο σχολείο. Προσκαλέστε εκπροσώπους να στήσουν περίπτερα, να μοιραστούν τα φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα ή υπηρεσίες τους και να συνομιλήσουν με τους μαθητές. Αυτή η διαδραστική εκδήλωση παρέχει στους μαθητές την ευκαιρία να γνωρίσουν διάφορα βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα.

Project Partners

Περιήγηση στην εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων:

Οργανώστε μια επίσκεψη σε μια μονάδα επεξεργασίας λυμάτων για να εκπαιδέσετε τους μαθητές σχετικά με τη διατήρηση του νερού και τις διαδικασίες καθαρισμού. Η κατανόηση του τρόπου επεξεργασίας και ανακύκλωσης των υγρών αποβλήτων συμβάλλει στην ευαισθητοποίησή τους σχετικά με τη βιωσιμότητα του νερού και την περιβαλλοντική διαχείριση.

Εικονική περιήγηση σε φιλική προς το περιβάλλον αρχιτεκτονική:

Εξερευνήστε μια εικονική περιήγηση σε πράσινα κτίρια ή έργα βιώσιμης αρχιτεκτονικής. Οι μαθητές μπορούν να παρακολουθήσουν πώς οι επιλογές σχεδιασμού, τα υλικά και οι μέθοδοι κατασκευής συμβάλλουν στην ενεργειακή απόδοση και τις μειωμένες περιβαλλοντικές επιπτώσεις στις αρχιτεκτονικές πρακτικές.

Εξερεύνηση φυσικού καταφυγίου:

Προγραμματίστε μια επίσκεψη σε ένα τοπικό φυσικό καταφύγιο ή πάρκο για να τονίσετε τη σημασία της βιοποικιλότητας και της διατήρησης των οικοσυστημάτων. Μια ξενάγηση μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να εκτιμήσουν τη διασύνδεση της φύσης και το ρόλο της διατήρησης στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας.

Προβολή πράσινης τεχνολογίας:

Συνεργαστείτε με εταιρείες που ειδικεύονται στις πράσινες τεχνολογίες για μια εκδήλωση επίδειξης. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει επιδείξεις ενεργειακά αποδοτικών συσκευών, ηλεκτρικών οχημάτων και άλλων καινοτομιών που συμβάλλουν σε ένα πιο βιώσιμο μέλλον.

Επίσκεψη στην τοπική αγορά αγροτών:

Πηγαίνετε τους μαθητές σε μια τοπική αγορά αγροτών για να έρθουν σε επαφή με παραγωγούς που ασκούν βιώσιμη γεωργία. Συζητήστε με τους αγρότες, μάθετε για τις μεθόδους βιολογικής γεωργίας και εξερευνήστε τα οφέλη της υποστήριξης τοπικών, βιώσιμων πηγών τροφίμων.

Περιήγηση σε εργοστάσιο παραγωγής με οικολογική συνείδηση:

Οργανώστε μια ξενάγηση σε ένα εργοστάσιο παραγωγής που έχει δεσμευτεί για βιώσιμες πρακτικές παραγωγής. Οι μαθητές μπορούν να παρατηρήσουν πώς οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν φιλικά προς

Project Partners

το περιβάλλον μέτρα στις διαδικασίες παραγωγής τους, μειώνοντας τα απόβλητα και ελαχιστοποιώντας τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Project Partners

Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

1. Επισκόπηση

Η ενότητα "Κοινωνική Επιχειρηματικότητα" στο πλαίσιο του προγράμματος κατάρτισης εκπαιδευτικών προσφέρει μια ολοκληρωμένη εξερεύνηση του πεδίου της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, παρέχοντας στους εκπαιδευτικούς μια βαθιά κατανόηση των βασικών αρχών και του ζωτικού ρόλου της στην αντιμετώπιση πιεστικών κοινωνικών προκλήσεων. Η ενότητα αυτή στοχεύει να εφοδιάσει τους εκπαιδευτικούς με τις γνώσεις και τα εργαλεία που απαιτούνται για την αποτελεσματική διδασκαλία της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, εμπνέοντας τους μαθητές να γίνουν φορείς κοινωνικής αλλαγής. Ξεκινά με μια εισαγωγή στην κοινωνική επιχειρηματικότητα, διασαφηνίζοντας τον ορισμό και τις βασικές αρχές της, ενώ παράλληλα υπογραμμίζει τον βαθύ ρόλο της στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων. Εδώ, οι εκπαιδευτικοί θα κατανοήσουν τη σημασία της ενσωμάτωσης των ηθικών επιχειρηματικών πρακτικών και της κοινωνικής καινοτομίας στη διδασκαλία τους.

Μια βασική εστίαση της ενότητας έγκειται στην κατανόηση των αρχών της μέτρησης του κοινωνικού αντίκτυπου, επιτρέποντας στους εκπαιδευτικούς να καθοδηγήσουν τους μαθητές να κάνουν μια μετρήσιμη διαφορά στον κόσμο. Η εκπαιδευτική ενότητα εμβαθύνει στις παιδαγωγικές στρατηγικές, δίνοντας έμφαση στις αποτελεσματικές προσεγγίσεις για την εμπλοκή των μαθητών στην εκπαίδευση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Επιπλέον, διερευνά την ενσωμάτωση της ηθικής και της κοινωνικής ευθύνης στο πρόγραμμα σπουδών. Στο πλαίσιο της κατάρτισης, οι εκπαιδευτικοί θα εξετάσουν ενδελεχώς επιτυχημένα εγχειρήματα κοινωνικής επιχειρηματικότητας, αντλώντας έμπνευση από παραδείγματα του πραγματικού κόσμου. Επιπλέον, η ενότητα ενθαρρύνει τους εκπαιδευτικούς να παρακινήσουν τους μαθητές να εντοπίσουν πιεστικά κοινωνικά ζητήματα και να επινοήσουν καινοτόμες λύσεις. Δίνοντας έμφαση σε πρακτικά έργα και στη συνεργασία με κοινοτικές οργανώσεις ή μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ), οι εκπαιδευτικοί θα δώσουν τη δυνατότητα στους μαθητές να συμμετάσχουν ενεργά στη δημιουργία θετικού κοινωνικού αντίκτυπου.

Μαθησιακά Αποτελέσματα

- ✓ Ορισμός και επεξήγηση των βασικών αρχών της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.
- ✓ Αναγνώριση του κρίσιμου ρόλου της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων.

Project Partners

- ✓ Κατανόηση των εννοιών της μέτρησης του κοινωνικού αντίκτυπου και των ηθικών επιχειρηματικών πρακτικών.
- ✓ Κατανόηση της σημασίας της κοινωνικής καινοτομίας και της επίλυσης προβλημάτων στο πλαίσιο της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.
- ✓ Εφαρμογή αποτελεσματικών παιδαγωγικών προσεγγίσεων για τη διδασκαλία της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.
- ✓ Ενσωμάτωση της ηθικής και της κοινωνικής ευθύνης στο πρόγραμμα σπουδών.
- ✓ Διερεύνηση επιτυχημένων εγχειρημάτων κοινωνικής επιχειρηματικότητας για την έμπνευση διδακτικών πρακτικών.
- ✓ Ενθάρρυνση των μαθητών να εντοπίζουν πειστικά κοινωνικά ζητήματα και να προτείνουν καινοτόμες λύσεις.
- ✓ Δημιουργία και διαχείριση πρακτικών έργων που ενδυναμώνουν τους μαθητές να προωθήσουν θετικές κοινωνικές αλλαγές.
- ✓ Προώθηση της συνεργασίας με κοινοτικές οργανώσεις και ΜΚΟ για την ενίσχυση του αντίκτυπου των έργων κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Project Partners

2. Εισαγωγή στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

Τα αυξανόμενα κοινωνικά χάσματα κατά τη διαδικασία της παγκοσμιοποίησης προκάλεσαν σημαντικές αλλαγές στην πολιτική, την οικονομία, την κοινωνία και τον πολιτισμό. Αυτό γέννησε τη φιλοσοφία της συνεργασίας και τις πρώτες μορφές συνεταιρισμών, με στόχο την καλύτερη κατανομή του εισοδήματος για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των εργαζομένων. Διαφορετικά μοντέλα που βασίζονται στις αρχές της δικαιοσύνης και της ισότητας αναπτύσσονται για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των μελών. Τα μοντέλα αυτά είναι γνωστά ως Κοινωνική Οικονομία, Αλληλέγγυα Οικονομία, Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (ΚΑΛΟ), Λαϊκή Οικονομία, Οικονομία Καλής Διαβίωσης ή Οικονομία Τρίτου Τομέα (González, 2019). Ακολουθούν διαφορετικές θεωρητικές θέσεις και κοινωνικά πλαίσια και είναι ένα πλαίσιο που δεν κυριαρχείται από ιδιωτικούς ή δημόσιους φορείς (Haugh, 2005).

2.1. Κοινωνική Οικονομία

Η κοινωνική οικονομία τα πήγε καλύτερα από άλλους τομείς κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης. Διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην κοινωνική αλλαγή, διότι διαφέρει από το παραδοσιακό οικονομικό μοντέλο, το οποίο θέτει τους ανθρώπους, τις ανάγκες τους, τις δεξιότητες και τις ευκαιρίες απασχόλησης στο επίκεντρο του οικονομικού συστήματος, ενώ εστιάζει στην κοινωνική ευημερία και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και της προόδου των ατόμων (González, 2019).

Υπάρχει πληθώρα ορισμών της Κοινωνικής Οικονομίας και της Αλληλέγγυας Οικονομίας. Ο επικρατέστερος ορισμός είναι αυτός που δίνεται από τον ΟΟΣΑ (OECD) (2018), όπου ο όρος "Κοινωνική Οικονομία" περιλαμβάνει μια σειρά από οντότητες, όπως ενώσεις, συνεταιρισμούς, οργανώσεις αλληλοβοήθειας, ιδρύματα και, πιο πρόσφατα, κοινωνικές επιχειρήσεις. Οι οντότητες αυτές χαρακτηρίζονται από τη δέσμευσή τους στις αρχές της αλληλεγγύης, δίνοντας προτεραιότητα στους ανθρώπους έναντι του κεφαλαίου και τηρώντας τη δημοκρατική και συμμετοχική διακυβέρνηση. Οι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας ξεχωρίζουν με δύο βασικούς τρόπους: πρώτον, ως προς τον θεμελιώδη σκοπό τους, ο οποίος περιστρέφεται γύρω από την αντιμετώπιση των κοινωνικών αναγκών και την ενεργό επιδίωξη κοινωνικών στόχων - δεύτερον, ως προς τη λειτουργική τους προσέγγιση, η οποία χαρακτηρίζεται από την υιοθέτηση ξεχωριστών επιχειρηματικών μοντέλων που έχουν τις ρίζες τους στη συνεργασία, συχνά σε κοινοτικό ή τοπικό επίπεδο (OECD, 2022).

Project Partners

Η έννοια της Αλληλέγγυας Οικονομίας επιδιώκει να προωθήσει τον μετασχηματισμό των οικονομιών και των κοινωνιών με την υιοθέτηση των αρχών της αλληλεγγύης και της κοινωνικής ενσωμάτωσης. Η ερμηνεία του όρου αυτού ποικίλλει ανάλογα με το περιφερειακό πλαίσιο στο οποίο εφαρμόζεται. Για παράδειγμα, στη Νότια Αμερική, υποδηλώνει κυρίως την άτυπη οικονομία και τις αυτοδιαχειριζόμενες οικονομικές προσπάθειες τόσο στην ύπαιθρο όσο και στις πόλεις. Στον Καναδά, συνδέεται στενά με την κοινοτική οικονομική ανάπτυξη, η οποία περιλαμβάνει τοπικές προσπάθειες βάσης που αποσκοπούν στη δημιουργία οικονομικών ευκαιριών που βελτιώνουν τις κοινωνικές συνθήκες, ιδίως για τα πιο μη προνομιούχα μέλη της κοινωνίας. Στην Ευρώπη, η έννοια περιλαμβάνει επίσης πρωτοβουλίες αλληλεγγύης, κυρίως αλλά όχι αποκλειστικά στο πλαίσιο κοινοτικών υπηρεσιών, όπως υπηρεσίες φροντίδας ηλικιωμένων ή παιδιών (OECD, 2022).

Ενίοτε, η φράση "αλληλεγγύη" συνδυάζεται με τον όρο "κοινωνική οικονομία" για να περιλάβει ένα ευρύ φάσμα προσεγγίσεων, το οποίο περιλαμβάνει όλο το φάσμα των ενώσεων, των συνεταιρισμών, των αλληλοβοηθούμενων οργανώσεων, των ιδρυμάτων και των κοινωνικών επιχειρήσεων. Αυτό επεκτείνεται επίσης σε πρωτοβουλίες που βασίζονται στην κοινότητα, στη βάση, ακόμη και σε αυτοσχέδιες πρωτοβουλίες που είναι αφιερωμένες στη διερεύνηση νέων δρόμων οικονομικής ανάπτυξης (OECD, 2022). Για παράδειγμα, οι Labrador Machín κ.ά. (2017) υποστηρίζουν ότι η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία προωθεί τη συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και συνεργατικών οργανώσεων, που δεσμεύονται να δημιουργούν, να μοιράζονται και να χρησιμοποιούν προϊόντα και υπηρεσίες για μη κερδοσκοπικούς σκοπούς με υποστηρικτικό τρόπο.

Η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία περιλαμβάνει τέσσερις διακριτές κατηγορίες οργανώσεων που χαρακτηρίζονται από κοινές αρχές και μεθόδους λειτουργίας. Οι κατηγορίες αυτές περιλαμβάνουν ενώσεις, συνεταιρισμούς, ιδρύματα και αλληλασφαλιστικές εταιρείες. Πιο πρόσφατα, η έννοια της κοινωνικής επιχείρησης έχει συμπεριληφθεί σε αυτές τις κατηγορίες για να αναγνωρίσει επιχειρηματικές και προσανατολισμένες στην αγορά πρωτοβουλίες που επιδιώκουν να δημιουργήσουν θετικά αποτελέσματα είτε για το ευρύτερο κοινό είτε για συγκεκριμένες ευάλωτες ομάδες (OECD, 2022). Η λογική πίσω από αυτούς τους τέσσερις οργανωτικούς τύπους είναι η εξής:

- Μια ένωση ή εθελοντική οργάνωση αντιπροσωπεύει μια ανεξάρτητη, αυτοδιοικούμενη ομάδα ατόμων που έχουν ενωθεί πρόθυμα για να αναλάβουν δράση για τη βελτίωση της κοινότητάς τους. Η πρωταρχική τους εστίαση δεν είναι το οικονομικό κέρδος (OECD, 2003).

Project Partners

- Ένας συνεταιρισμός είναι μια ανεξάρτητη συνέλευση φυσικών ή/και νομικών προσώπων που έχουν εθελοντικά ενωθεί για να εκπληρώσουν τις κοινές οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες και προσδοκίες τους μέσω μιας επιχείρησης που ανήκει από κοινού και διοικείται δημοκρατικά (International Cooperative Alliance, 1995).
- Τα ιδρύματα είναι φιλανθρωπικά ιδρύματα που δομούνται κυρίως ως διαρκείς συλλογές προικισμένων κεφαλαίων, οι αποδόσεις των οποίων χρησιμοποιούνται για το μακροπρόθεσμο όφελος συγκεκριμένων γεωγραφικών κοινοτήτων ή δραστηριοτήτων του μη κερδοσκοπικού τομέα. Τα ιδρύματα λειτουργούν ως οργανισμοί χορήγησης επιχορηγήσεων και πάροχοι κοινωνικών, υγειονομικών και πολιτιστικών υπηρεσιών (Noya & Clarence, 2007).
- Η αλληλέγγυα εταιρεία είναι μια οντότητα που ανήκει και διοικείται από τα μέλη της, αφιερωμένη στην εξυπηρέτηση των συλλογικών τους συμφερόντων. Οι εταιρείες αλληλοβοήθειας μπορούν να εκδηλωθούν ως ομάδες αυτοβοήθειας, φιλικές εταιρείες και συνεταιρισμοί. Οι οργανισμοί αυτοί αποκλείουν τη συμμετοχή των μετόχων και αντίθετα ενώνουν τα μέλη που στοχεύουν στην παροχή μιας κοινής υπηρεσίας από την οποία όλοι αποκομίζουν οφέλη (Noya & Clarence, 2007).
- Μία κοινωνική επιχείρηση είναι μια ιδιωτική εταιρεία που λειτουργεί προς όφελος της ευρύτερης κοινότητας ή συγκεκριμένων ευάλωτων ομάδων. Πρωταρχικός στόχος δεν είναι η μεγιστοποίηση των κερδών για προσωπικό όφελος, αλλά η επανεπένδυση τους για τη διατήρηση των κοινωνικών και κοινωνικών τους στόχων. Μπορεί να προσφέρει νέες λύσεις σε κοινωνικά ζητήματα, όπως ο κοινωνικός αποκλεισμός και η ανεργία (OECD, 1999). Διαφέρει από τους περισσότερους άλλους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς ως προς τον τρόπο λειτουργίας του, τους κοινωνικούς στόχους που επιδιώκει και τις επιχειρηματικές πρακτικές του (Haugh, 2005).

2.2. Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

Έχοντας αποσαφηνίσει τις έννοιες που σχετίζονται με την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, το υπόλοιπο της ενότητας θα επικεντρωθεί στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και τις Κοινωνικές Κοινωνίες. Η κοινωνική επιχειρηματικότητα σηματοδοτεί το επιτακτικό κάλεσμα για την υποκίνηση του κοινωνικού μετασχηματισμού. Αυτό που διακρίνει αυτόν τον τομέα και τους αφοσιωμένους επαγγελματίες του είναι η υπόσχεση που υπόσχεται, προσφέροντας διαρκή και εκτεταμένα κοινωνικά οφέλη. Αυτή η δέσμευση για θετικό αντίκτυπο και διευκόλυνση της διαρκούς αλλαγής διαφοροποιεί

Project Partners

την κοινωνική επιχειρηματικότητα από άλλους τομείς. Χαρακτηρίζεται από την αταλάντευτη εστίαση στη δημιουργία ουσιαστικής, μετασχηματιστικής αξίας για την κοινωνία, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζει κρίσιμα κοινωνικά ζητήματα. Οι κοινωνικοί επιχειρηματίες καθοδηγούνται από την επιθυμία να επιφέρουν ουσιαστική και βιώσιμη αλλαγή, επαναπροσδιορίζοντας τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζουμε τα πολύπλοκα προβλήματα και αφήνοντας ένα βαθύ και διαρκές σημάδι στον κόσμο. Έτσι, η κοινωνική επιχειρηματικότητα αντιπροσωπεύει μια ξεχωριστή προσέγγιση για την αντιμετώπιση κοινωνικών ζητημάτων και την προώθηση θετικών αλλαγών στις κοινότητες και τις κοινωνίες.

Υπάρχουν πολλοί ορισμοί και περιγραφές που χρησιμοποιούνται από εμπειρογνώμονες και υπεύθυνους χάραξης πολιτικής για να περιγράψουν τη δομή των κοινωνικών επιχειρήσεων. Αυτοί περιλαμβάνουν μερικές κοινές λέξεις-κλειδιά, όπως "μια ιδιωτική εταιρεία που λειτουργεί προς όφελος του κοινού" (OECD, 1999:10), "κερδοσκοπικές κοινωνικές εταιρείες" (Dees and Anderson 2003) και "εταιρείες κοινωνικού σκοπού" (Wallace 1999). Ωστόσο, οι κοινωνικές επιχειρήσεις χρησιμοποιούν διαφορετικές νομικές μορφές και συμμορφώνονται με διαφορετικές νομικές δομές, φορολογικές ευθύνες και υποχρεώσεις ανάμεσα στις χώρες (Haugh, 2005).

Ωστόσο, η βιβλιογραφία συμφωνεί για το ρόλο της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων μέσω της τόνωσης της καινοτομίας και της οικονομικής προόδου. Πιο συγκεκριμένα, με βάση μια πρόσφατη βιβλιογραφική ανασκόπηση που αναπτύχθηκε από τους Abirami κ.ά. (2023), συνδυάζει επιχειρηματικές ιδέες με έναν σημαντικό κοινωνικό σκοπό, δημιουργώντας νέες απαντήσεις που αποφέρουν πλεονεκτήματα τόσο στην οικονομία όσο και στην κοινωνία. Οι κοινωνικοί επιχειρηματίες εφαρμόζουν διαφορετικές προσεγγίσεις για τη δημιουργία καινοτομίας σε διάφορους οικονομικούς τομείς. Αυτές περιλαμβάνουν τη συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς, τη χρήση της τεχνολογίας και των ψηφιακών πλατφορμών, την προώθηση της ανταλλαγής γνώσεων, την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την εμπλοκή σε επενδύσεις κοινωνικού αντίκτυπου. Επιπλέον, η κοινωνική επιχειρηματικότητα επηρεάζει σημαντικά την οικονομική ανάπτυξη, καθώς δημιουργεί θέσεις εργασίας με την ίδρυση νέων επιχειρήσεων και την ανάπτυξη των υφιστάμενων. Με την αντιμετώπιση προβλημάτων όπως η φτώχεια και η ανισότητα, η κοινωνική επιχειρηματικότητα προωθεί την ευρύτερη κοινωνικοοικονομική πρόοδο σε τοπικές περιοχές και περιφέρειες. Επιπλέον, προωθεί βιώσιμες και χωρίς αποκλεισμούς μεθόδους καινοτομίας, δίνοντας προτεραιότητα στην κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα στα επιχειρηματικά μοντέλα της, με

Project Partners

αποτέλεσμα την ανάπτυξη ευρηματικών λύσεων για την αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών και περιβαλλοντικών ζητημάτων.

Η κοινωνική επιχειρηματικότητα συνδυάζει κοινωνικούς και οικονομικούς στόχους, δημιουργώντας βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα που αποφέρουν έσοδα και βελτιώνουν την κοινωνία. Με τη μοναδική δύναμη να συνδέει τις κερδοσκοπικές εταιρείες με τους κοινωνικούς σκοπούς, η κοινωνική επιχειρηματικότητα δίνει τη δυνατότητα στα άτομα να οικοδομήσουν έναν καλύτερο κόσμο. Προσελκύει ένα ευρύ φάσμα επιχειρηματιών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που θέλουν να κάνουν θετική διαφορά, μέσω αυτής της υβριδικής προσέγγισης. Ως εκ τούτου, η κοινωνική επιχειρηματικότητα διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς, ικανοποιώντας τις απαιτήσεις περιθωριοποιημένων και μη προνομιούχων κοινοτήτων, φωτίζοντας ζητήματα όπως η φτώχεια, η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση και η πρόσβαση στις απαραίτητες υπηρεσίες. Φέρνοντας δημιουργικές λύσεις, οι κοινωνικοί επιχειρηματίες δίνουν ώθηση και εξοπλίζουν αυτές τις κοινότητες, μειώνουν τις ανισότητες και ανοίγουν το δρόμο για την οικονομική συμμετοχή και την πρόοδο.

Project Partners

3. Βασικές Έννοιες στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

Καθώς εμβαθύνουμε στον κόσμο της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, συναντάμε βασικές έννοιες που υποστηρίζουν τις πρακτικές αυτού του πρωτοποριακού τομέα. Σε αυτή την ενότητα, διερευνούμε τρεις κρίσιμες διαστάσεις: τις ηθικές επιχειρηματικές πρακτικές, τη μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου και την τέχνη της κοινωνικής καινοτομίας και της επίλυσης προβλημάτων. Εδώ, θα εξετάσουμε αυτές τις διαστάσεις και θα διερευνήσουμε την αλληλεπίδρασή τους για να οδηγήσουν τη μετασχηματιστική δύναμη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Οι τρεις αυτοί πυλώνες αποτελούν τη ραχοκοκαλιά του τοπίου της κοινωνικής επιχειρηματικότητας: καλλιέργεια της ηθικής συμπεριφοράς, αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των κοινωνικών πρωτοβουλιών και προώθηση καινοτόμων λύσεων για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων.

3.1. Ηθικές Επιχειρηματικές Πρακτικές

Προχωρώντας με μια κριτική προοπτική, οι εξελίξεις στη μελέτη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας δεν συνοδεύτηκαν από μια σε βάθος ανάλυση από ηθική άποψη (Cornelius, et al., 2008). Υπάρχει η αντίληψη ότι η κοινωνική εστίαση συνεπάγεται ότι οι προθέσεις είναι πιθανώς ηθικά ορθές-στηρίζονται σε αρχές, είναι ηθικά δικαιολογημένες και έγκυρες (Chell, et al., 2016).

Η λέξη "ηθική" προέρχεται από τον ελληνικό όρο "ήθος", που σημαίνει "έθιμο" ή "συναίσθημα" (Toffler, 1986). Αν και είναι δύσκολο να οριστεί ακριβώς τι είναι η ηθική, λέγεται ότι είναι οι αρχές που καθορίζουν τι είναι ηθικά σωστό και μπορούν να επηρεάσουν τη συμπεριφορά, τις επιλογές και τις πράξεις ενός ατόμου (Bartlett & Preston, 2000). Η ηθική επικεντρώνεται στον προσδιορισμό του "τι είναι σωστό" και "τι είναι λάθος" (Morris, et al., 2002). Υπερβαίνει την ελάχιστη απαίτηση της τήρησης των κανόνων και αντιθέτως κατανοεί τη λογική που κρύβεται πίσω από αυτούς.

Τα ηθικά ζητήματα συζητούνται συχνά σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των οργανισμών και των επιχειρήσεων (Cremer & Vandekerckhove, 2017). Στο επιχειρηματικό περιβάλλον, η ηθική διαδραματίζει σημαντικό ρόλο (Ferrell & Fraedrich, 2015), καθώς οποιαδήποτε παραβίαση των ηθικών κανόνων μπορεί να βλάψει τη φήμη του οργανισμού και της επιχείρησής του. Υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις όπου οι ανήθικες ενέργειες των εταιρειών οδήγησαν στην καταστροφή τους. Έτσι, αποτελεί πλέον συνήθη πρακτική για πολλούς ηγέτες επιχειρήσεων να συμπεριλαμβάνουν κώδικες δεοντολογικής συμπεριφοράς στις διαφημίσεις και τις ατζέντες τους, προκειμένου να καταδεικνύουν την ύπαρξη καλής συμπεριφοράς εντός του οργανισμού (Bull et al., 2008).

Project Partners

Όπως και οι άλλοι επιχειρηματίες, οι κοινωνικοί επιχειρηματίες χρησιμοποιούν επιχειρηματικές τακτικές και εφευρετικές λύσεις για να αυξήσουν τα κέρδη τους, αλλά στοχεύουν στην προώθηση της κοινωνικής αποστολής του οργανισμού και όχι στον προσωπικό τους πλουτισμό. Οι κοινωνικοί επιχειρηματίες διακρίνονται από τους συμβατικούς συναδέλφους τους από την κινητήρια δύναμη και τον σκοπό της επιχειρηματικότητας. Ως εκ τούτου, οι κοινωνικοί επιχειρηματίες θεωρούνται συχνά ως αξιοθαύμαστα άτομα που διαθέτουν ισχυρή ηθική, αυτοπαρακίνηση, πάθος και δέσμευση για την αντιμετώπιση αναγνωρισμένων κοινωνικών προβλημάτων με την εφευρετική επιχειρηματική τους ιδέα (Bacq & Janssen, 2011- Drayton, 2002). Στη βιβλιογραφία αναφέρονται επίσης ως κάποιος που επιλέγει εγωιστικά να επιδιώξει τον θρίαμβο της κοινωνικής επιχείρησης (Zahra et al., 2009). Ωστόσο, θεωρείται ότι οι κοινωνικοί επιχειρηματίες μπορεί να αντιμετωπίσουν δύσκολες επιλογές που θα μπορούσαν να εμποδίσουν τις ηθικές τους αρχές λόγω των δύσκολων και κυμαινόμενων οικονομικών συνθηκών στις οποίες δραστηριοποιούνται (Zahra et al., 2009).

Υπάρχουν τρία επίπεδα - το μικρο, το μεσαίο και το μάκρο - της επιχειρηματικής ηθικής. Στο μικροεπίπεδο εξετάζεται η προοπτική των ατόμων εντός του οργανισμού. Ο ίδιος ο οργανισμός, συμπεριλαμβανομένης της δομής και της κουλτούρας του, αποτελεί το επίκεντρο του μεσοεπιπέδου. Το μακροεπίπεδο αφορά τους θεσμούς, την αγορά, την κυβέρνηση, την εθνική κουλτούρα και τις παραδόσεις (Spence, 1999). Η επιχειρηματική ηθική σε έναν οργανισμό εξαρτάται από τρεις παράγοντες σύμφωνα με τους Svensson & Wood (2008): τις προσδοκίες της κοινωνίας, την αντίληψη της για την αξία του οργανισμού και την αξιολόγηση της απόδοσης του οργανισμού. Η κοινωνία αναμένει το σεβασμό των κανόνων και των νόμων, μαζί με τη συμβολή του οργανισμού στην κοινωνική ανάπτυξη κατά τη διάρκεια των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του. Ένας οργανισμός συμμετέχει στην κοινωνία, συνεργαζόμενος με διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη. Αυτό βοηθά την κοινωνία να κατανοήσει το ρόλο και τη σχέση του οργανισμού με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Σκοπός της αξιολόγησης είναι να προσδιοριστεί ο βαθμός στον οποίο ο οργανισμός είναι υπεύθυνος για την κοινωνία στην οποία δραστηριοποιείται.

Εκτός από τα παραπάνω, οι κοινωνικοί επιχειρηματίες, όπως και κάθε άλλος επιχειρηματίας, αντιμετωπίζουν ηθικές προκλήσεις. Ειδικά για τη μορφή μιας κοινωνικής επιχείρησης, οι κοινωνικοί επιχειρηματίες μπορεί να αντιμετωπίσουν ηθικά διλήμματα σε έξι βασικούς τομείς: καθορισμός της νομικής δομής, διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού, διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας, διαφάνεια και λογοδοσία, διαχείριση των συνεργασιών και παρέκκλιση από την αποστολή (Paswan, 2018). Η πολυπλοκότητα αυτών των ηθικών προβληματισμών στο πεδίο της κοινωνικής

Project Partners

επιχειρηματικότητας αντικατοπτρίζει την περίπλοκη φύση των εγχειρημάτων τους, απαιτώντας βαθιά ενδοσκόπηση και λήψη αποφάσεων βάσει αρχών. Επιπλέον, το ηθικό υπόβαθρο της κοινωνικής επιχειρηματικότητας εκτείνεται πέρα από τον ίδιο τον οργανισμό, επεκτεινόμενο στις κοινωνικές προσδοκίες και αντιλήψεις. Η κοινωνία προσβλέπει σε αυτούς τους φορείς αλλαγής όχι μόνο να δημιουργήσουν καινοτόμες λύσεις αλλά και να ενσαρκώσουν τα ηθικά πρότυπα που αντανakλούν τις προσδοκίες και τις αξίες μιας ολοένα και πιο συνειδητοποιημένης παγκόσμιας κοινότητας. Έτσι, είναι προφανές ότι, καθώς το πεδίο της κοινωνικής επιχειρηματικότητας συνεχίζει να ξεδιπλώνεται, η σημασία και η πολυπλοκότητα των ηθικών επιχειρηματικών πρακτικών σε αυτόν τον τομέα έχουν φθάσει σε ένα κομβικό σημείο, απαιτώντας αυξημένη προσοχή και μια προσέγγιση αρχών..

3.2. Κοινωνικός Αντίκτυπος

Ένας τρόπος για να ξεπεραστούν αυτές οι δυσκολίες είναι η μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου, μια ιδιαίτερα σημαντική πτυχή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Η μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου αξιολογεί την κοινωνική αξία και τον αντίκτυπο των δραστηριοτήτων των κερδοσκοπικών ή μη κερδοσκοπικών οργανισμών. Ενώ κάθε επιχείρηση μπορεί να δημιουργήσει κοινωνική αξία, οι κοινωνικές επιχειρήσεις έχουν σχεδιαστεί ειδικά για να αντιμετωπίζουν κοινωνικές προκλήσεις και να παράγουν κοινωνικό αντίκτυπο. Η αξιολόγηση της ακαδημαϊκής έρευνας και των υφιστάμενων νόμων και πολιτικών αποκαλύπτει σημαντικά χαρακτηριστικά των κοινωνικών επιχειρήσεων. Η επίτευξη θετικού αντίκτυπου στην κοινωνία είναι μόνο μία από τις απαραίτητες προϋποθέσεις, και ίσως η σημαντικότερη, για να αναγνωριστεί μια οντότητα ως κοινωνική επιχείρηση (Hadad & Găucă, 2014). Επιπλέον, η μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου μπορεί να βοηθήσει τις κοινωνικές επιχειρήσεις να καθορίσουν πρακτικούς στόχους, να παρακολουθήσουν και να βελτιώσουν τις επιδόσεις τους και να θέσουν προτεραιότητες στις αποφάσεις τους. Μπορεί επίσης να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητά τους όσον αφορά την πρόσβαση στις κεφαλαιαγορές (Nicholls, 2007).

Η έννοια του κοινωνικού αντίκτυπου διαμορφώνεται συνήθως μέσω τεσσάρων θεμελιωδών συνιστώσεων (Clifford, 2014). Οι συνιστώσες αυτές περιλαμβάνουν την αξία που παράγεται ως αποτέλεσμα των ενεργειών ενός ατόμου (Emerson et al., 2000), την αξία που αντιλαμβάνονται οι δικαιούχοι και κάθε άλλο μέρος που επηρεάζεται από τις εν λόγω ενέργειες (Kolodinsky, et al., 2006), μια συνολική αξιολόγηση που λαμβάνει υπόψη τόσο τις ευνοϊκές όσο και τις δυσμενείς συνέπειες (Wainwright, 2002), και μια εκτίμηση του αντίκτυπου σε σχέση με το πώς θα ήταν οι συνθήκες αν δεν είχε πραγματοποιηθεί η προτεινόμενη δραστηριότητα.

Project Partners

Η αξιολόγηση του κοινωνικού αντίκτυπου περιλαμβάνει την ενδελεχή αξιολόγηση διαφόρων σημαντικών παραγόντων για να προσδιοριστεί πόσο αποτελεσματική και ουσιαστική είναι μια κοινωνική επιχειρηματική προσπάθεια. Σύμφωνα με τους Rawhouser κ.ά. (2019), οι παράγοντες αυτοί περιλαμβάνουν το "Τι", το οποίο επικεντρώνεται στα συγκεκριμένα αποτελέσματα που επιδιώκει και επιτυγχάνει πραγματικά το έργο. Περιλαμβάνει το "Ποιος", το οποίο προσδιορίζει τους συγκεκριμένους ανθρώπους ή ομάδες που επωφελούνται από αυτά τα αποτελέσματα. Περιλαμβάνει επίσης τη μέτρηση του πεδίου εφαρμογής, της διάρκειας και του μεγέθους του αντίκτυπου του έργου. Αυτό είναι γνωστό ως "Πόσο". Εξετάζουμε επίσης την πτυχή "Συνεισφορά", η οποία είναι καίριας σημασίας για τον προσδιορισμό του κατά πόσον οι παρατηρούμενες μεταβολές είναι άμεσο αποτέλεσμα του έργου ή συνέπεια εξωτερικών, ανεξάρτητων δυνάμεων. Τέλος, εξετάζουμε διεξοδικά τη διάσταση "Κίνδυνος", αξιολογώντας τυχόν αρνητικές επιπτώσεις που συνδέονται με τα προαναφερθέντα κριτήρια. Αυτές οι πέντε συνιστώσες δημιουργούν μια πλήρη δομή για την αξιολόγηση και την κατανόηση των σύνθετων επιπτώσεων στην κοινωνία, επιτρέποντας στους κοινωνικούς επιχειρηματίες να βελτιώσουν τα έργα τους και να αυξήσουν τον εποικοδομητικό αντίκτυπό τους στην κοινωνία.

3.3. Κοινωνική Καινοτομία

Η μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου στην κοινωνική επιχειρηματικότητα συνδέεται στενά με τους πρωταρχικούς στόχους της επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων και της κοινωνικής καινοτομίας. Οι κοινωνικοί επιχειρηματίες ξεκινούν τα έργα τους με κύριο στόχο να επιφέρουν θετική αλλαγή στην κοινωνία, αντιμετωπίζοντας παράλληλα πιεστικά προβλήματα. Η διαδικασία μέτρησης του κοινωνικού αντίκτυπου λειτουργεί ως οδηγός που κατευθύνει αυτούς τους επιχειρηματίες στο ταξίδι τους. Τους βοηθά στην αξιολόγηση του αντίκτυπου των καινοτόμων απαντήσεων και των μεθόδων επίλυσης προβλημάτων που εφαρμόζουν. Αξιολογώντας τα πραγματικά αποτελέσματα και τις επιπτώσεις των πρωτοβουλιών τους, οι κοινωνικοί επιχειρηματίες μπορούν να βελτιώσουν τις τεχνικές τους, να λάβουν αποφάσεις βάσει δεδομένων και να αυξήσουν πιο αποτελεσματικά τις λύσεις τους. Μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτή την τεχνική για να παραμείνουν ευθυγραμμισμένοι με τον πρωταρχικό τους σκοπό και να επιφέρουν θετικές και διαρκείς αλλαγές στις κοινότητες και τους τομείς στους οποίους εργάζονται. Έτσι, η μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου γεφυρώνει το χάσμα μεταξύ των φιλοδοξιών της κοινωνικής καινοτομίας και των πρακτικών αποτελεσμάτων της επίλυσης προβλημάτων. Με τον τρόπο αυτό, διασφαλίζει ότι οι κοινωνικοί επιχειρηματίες μπορούν να ξεκλειδώσουν το πραγματικό δυναμικό της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Project Partners

Η κοινωνική καινοτομία αποτελεί βασικό στοιχείο της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Η κοινωνική καινοτομία περιλαμβάνει τέσσερα βασικά στοιχεία - την ικανοποίηση μιας απαίτησης, την ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων, την τροποποίηση των κοινωνικών δομών και ενώσεων και την ενίσχυση της ικανότητας της κοινωνίας να αναλάβει δράση (Portales, 2019). Η εκπλήρωση αναγκών είναι η πρωταρχική εστίαση της κοινωνικής καινοτομίας. Σκοπός της είναι να ικανοποιήσει μια ανάγκη που δεν έχει ακόμη ικανοποιηθεί ή να καλύψει μια ανάγκη που είναι περιττή, άδικη ή χωρίς νόημα. Αυτό ορίζει τον λόγο της καινοτομίας, γιατί προέκυψε και ποιο προϊόν ή αξία στοχεύει να προσφέρει στην κοινωνία. Η καινοτομία λύσης αφορά την ικανοποίηση αναγκών με τρόπους διαφορετικούς από τον συμβατικό τρόπο. Η αλληλουχία για την ικανοποίηση της ανάγκης πρέπει να είναι τακτική. Αυτή η καινοτομία μπορεί να συμβεί με την κατασκευή κάτι νέου ή την προσθήκη νέων χαρακτηριστικών για την ικανοποίηση της ανάγκης. Αυτή η πτυχή καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο η λύση είναι καινοτόμος και τον τρόπο με τον οποίο εκτελείται. Η συνιστώσα της αλλαγής της δομής και των κοινωνικών σχέσεων σημαίνει ότι μια κοινωνική καινοτομία μετασηματίζει την κοινωνία μεταβάλλοντας τη δομή της. Η κοινωνική καινοτομία αποσκοπεί στη δημιουργία νέων συνδέσεων μεταξύ των μελών της κοινωνίας, επιτρέποντας την εισροή νέων συμμετεχόντων στην κοινότητα. Ο παράγοντας αυτός επικεντρώνεται στην πρόοδο που επιτυγχάνεται μέσω της κοινωνικής καινοτομίας όταν ικανοποιούνται οι απαιτήσεις και συμμετέχουν περισσότεροι φορείς. Η ιδέα της διεύρυνσης της ικανότητας της κοινωνίας να αναλαμβάνει δράση και να αποκτά τους απαραίτητους πόρους για την αντιμετώπιση των απαιτήσεων σημαίνει ότι μια κοινωνική καινοτομία πρέπει να υποστηρίζει την ενδυνάμωση διαφορετικών συμμετεχόντων, ιδίως των περιθωριοποιημένων. Αυτή η ενδυνάμωση συμβάλλει στη δημιουργία μιας πιο ισχυρής κοινότητας που μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις ανάγκες της. Απαιτεί τη συνεργασία διαφορετικών ατόμων και ομάδων, δεδομένου ότι ένα άτομο από μόνο του δεν μπορεί να δημιουργήσει μακροχρόνια κοινωνική αλλαγή.

Η ιδέα της κοινωνικής καινοτομίας έχει διευκολύνει τον καθένα να προτείνει λύσεις που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες κοινωνικές ανάγκες ή στην αντιμετώπιση ενός συγκεκριμένου προβλήματος. Όταν πρόκειται για κοινωνική καινοτομία, όλοι αναμένεται να συμβάλουν στην αντιμετώπιση κοινωνικών ζητημάτων και να δημιουργήσουν τα δικά τους σχέδια κοινωνικής καινοτομίας. Δεν αφορά μόνο αυτούς, αλλά και όλους τους ενδιαφερόμενους που θέλουν να οικοδομήσουν μια πιο δίκαιη και ισότιμη κοινωνία. Αυτή η προσέγγιση της ένταξης αμφισβητεί την παραδοσιακή ιδέα ότι η επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων αποτελεί ευθύνη μόνο της κυβέρνησης ή των μη κερδοσκοπικών οργανισμών. Ενθαρρύνει μια ολιστική θεώρηση της κοινωνίας

Project Partners

και δίνει τη δυνατότητα σε κάθε άτομο να συμμετέχει στην κοινωνική αλλαγή, αντί να παρατηρεί απλώς από τα παρασκήνια. Με αυτόν τον τρόπο η κοινωνική καινοτομία χρησιμοποιείται για την αντιμετώπιση των κοινωνικών, περιβαλλοντικών και δημογραφικών προκλήσεων που αυξάνονται. Πολλοί φορείς εμπλέκονται σε αυτό και χωρίς τη συμμετοχή τους θα ήταν αδύνατο να επιλυθούν αυτά τα προβλήματα. Η κοινωνική καινοτομία δεν αφορά μόνο τη συμμετοχή πολλών φορέων, αλλά απαιτεί επίσης φορείς από όλους τους τομείς της κοινωνίας, επειδή τα προβλήματα που αντιμετωπίζει είναι πολύπλοκα, περιλαμβάνουν πολλούς κλάδους και εμφανίζονται σε πολλαπλά επίπεδα.

Project Partners

4. Διδάσκοντας την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

Ενδιαφέροντα και δυναμικά θέματα, όπως η κοινωνική επιχειρηματικότητα, μπορεί να φαίνονται στεγνά και υπερβολικά εννοιολογικά στους μαθητές όταν διδάσκονται με συμβατικές παιδαγωγικές μεθόδους. Στόχος μας είναι να δώσουμε μια νέα προοπτική εμπλέκοντας τους μαθητές σε αυτά τα θέματα μέσω βιωματικών και πρακτικών προσεγγίσεων μάθησης. Αυτές οι τεχνικές έχουν την ικανότητα να ζωντανεύουν το μαθησιακό υλικό και να παρέχουν μια ικανοποιητική εμπειρία τόσο για τους μαθητές όσο και για τους εκπαιδευτικούς.

Αυτός ο ειδικός τομέας συνδυάζει τις επιχειρηματικές αρχές με μια σοβαρή αφοσίωση στην αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών ζητημάτων. Αυτό τον καθιστά ιδανικό για μελέτη και ενσωμάτωση σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Εισάγοντας τους μαθητές στην κοινωνική επιχειρηματικότητα, τους δίνουμε την τεχνογνωσία, τις ικανότητες και τις ηθικές δομές που απαιτούνται για να γίνουν σημαντικοί ηγέτες στις γειτονιές τους και όχι μόνο. Στη συνέχεια, θα εξετάσουμε μεθόδους διδασκαλίας και συμβουλές για τους εκπαιδευτικούς ώστε να εκπαιδεύσουν με επιτυχία τους μαθητές στην κοινωνική επιχειρηματικότητα στην τάξη, καλλιεργώντας ένα νέο κύμα κοινωνικά ευαισθητοποιημένων και εφευρετικών στοχαστών. Ως εκ τούτου, παρακάτω ο αναγνώστης μπορεί να βρει χρήσιμα παραδείγματα μεθοδολογιών για τη διδασκαλία της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην τάξη. Αναλυτικότερα:

- **Μάθηση με βάση το έργο (Project-Based Learning):** Ενθαρρύνετε τους μαθητές να αναπτύξουν τα κοινωνικά επιχειρηματικά τους εγχειρήματα μέσω πρακτικής μάθησης με βάση το έργο. Για παράδειγμα, βάλτε τους να δημιουργήσουν ένα επιχειρηματικό σχέδιο για ένα βιώσιμο έργο, όπως ένας κοινοτικός κήπος που αντιμετωπίζει την τοπική επισιτιστική ανασφάλεια. Παρέχετε καθοδήγηση σχετικά με την έρευνα αγοράς, τη συγκέντρωση κεφαλαίων και τα μοντέλα βιωσιμότητας.
- **Μελέτες περίπτωσης:** Αξιοποιήστε πραγματικές μελέτες περιπτώσεων επιτυχημένων κοινωνικών επιχειρήσεων όπως η TOMS Shoes ή η Grameen Bank. Η ανάλυση αυτών των παραδειγμάτων βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν τις πρακτικές προκλήσεις και τις καινοτόμες λύσεις στην κοινωνική επιχειρηματικότητα.
- **Προσκεκλημένοι ομιλητές:** Προσκαλέστε κοινωνικούς επιχειρηματίες ή ειδικούς στον τομέα να μιλήσουν στην τάξη σας. Για παράδειγμα, ένας τοπικός κοινωνικός επιχειρηματίας που

Project Partners

ξεκίνησε ένα πρόγραμμα καθοδήγησης νέων μπορεί να προσφέρει πολύτιμες πληροφορίες για τις εμπειρίες και τις προκλήσεις τους.

- **Παιχνίδια Προσομοίωσης:** Παίξτε παιχνίδια προσομοίωσης όπως το «Social Entrepreneurship Challenge». Αυτό το παιχνίδι επιτρέπει στους μαθητές να παίξουν ρόλους κοινωνικών επιχειρηματιών, λαμβάνοντας αποφάσεις σχετικά με τις επιχειρήσεις τους, τη χρηματοδότηση και την κατανομή των πόρων.
- **Κοινοτική Εμπλοκή:** Ενθαρρύνετε τους μαθητές να ασχοληθούν με την τοπική τους κοινότητα. Για παράδειγμα, μπορούν να εργαστούν σε έργα με έναν τοπικό μη κερδοσκοπικό οργανισμό, εντοπίζοντας τις ανάγκες της κοινότητας και αναπτύσσοντας λύσεις, όπως η οργάνωση μιας πρωτοβουλίας καθαρισμού ή η δημιουργία ενός προγράμματος ανακύκλωσης.
- **Διδασκαλία Συμμαθητών:** Αναθέστε στους μαθητές να διδάξουν στους συμμαθητές τους διάφορες πτυχές της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Για παράδειγμα, κάθε ομάδα μπορεί να διερευνήσει διαφορετικά επιχειρηματικά μοντέλα, όπως το μοντέλο «Buy One Give One» που χρησιμοποιείται από εταιρείες όπως η Warby Parker ή μοντέλα κοινωνικού franchising όπως η Grameen Danone.
- **Διεπιστημονική Μάθηση:** Ενσωματώστε την κοινωνική επιχειρηματικότητα με άλλα μαθήματα, όπως ηθική, περιβαλλοντική επιστήμη ή οικονομικά. Για παράδειγμα, σε ένα μάθημα περιβαλλοντικής κατεύθυνσης, οι μαθητές μπορούν να διερευνήσουν πώς οι κοινωνικές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν οικολογικά ζητήματα μέσω φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων και βιώσιμων πρακτικών.
- **Προγράμματα Συμβουλευτικής:** Δημιουργήστε προγράμματα συμβουλευτικής και καθοδήγησης όπου οι μαθητές συνεργάζονται με τοπικούς κοινωνικούς επιχειρηματίες. Μπορούν να παρακολουθήσουν τον επιχειρηματία, να αποκτήσουν γνώσεις για το έργο τους και να λάβουν καθοδήγηση για την έναρξη των δικών τους κοινωνικών επιχειρήσεων.
- **Μετρήσεις Κοινωνικού Αντίκτυπου:** Διδάξτε στους μαθητές να μετρούν τον κοινωνικό αντίκτυπο των πρωτοβουλιών τους. Παρέχετε καθοδήγηση σχετικά με τη χρήση εργαλείων όπως το πλαίσιο κοινωνικής απόδοσης της επένδυσης (Social Return on Investment - SROI) και τη συμμετοχή μελών της κοινότητας για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των έργων τους.
- **Διαγωνισμοί Pitch:** Διοργανώστε διαγωνισμούς κοινωνικής επιχειρηματικότητας, όπου οι μαθητές παρουσιάζουν τις ιδέες τους για το έργο τους σε μια επιτροπή κριτών,

Project Partners

προσομοιώνοντας ένα πραγματικό σενάριο. Οι εκδηλώσεις αυτές μπορούν να βοηθήσουν στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων επικοινωνίας και παρουσίασης των μαθητών.

- **Αναστοχαστικά Ημερολόγια:** Ενθαρρύνετε τους μαθητές να διατηρούν ημερολόγια αναστοχασμού όπου καταγράφουν τις εμπειρίες, τις προκλήσεις και τα διδάγματα που αποκόμισαν κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Αυτά τα ημερολόγια μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να παρακολουθήσουν την προσωπική τους ανάπτυξη ως κοινωνικοί επιχειρηματίες.
- **Ανάλυση της Επικαιρότητας:** Συζητήστε πρόσφατες ειδήσεις και γεγονότα που σχετίζονται με την κοινωνική επιχειρηματικότητα, επιτρέποντας στους μαθητές να συνδέσουν τη μάθηση στην τάξη με τις εξελίξεις και τα παραδείγματα του πραγματικού κόσμου.
- **Παγκόσμια Προοπτική:** Εξερευνήστε την κοινωνική επιχειρηματικότητα σε παγκόσμια κλίμακα, μελετώντας οργανισμούς όπως η Κίνα ή η BRAC που δραστηριοποιούνται διεθνώς. Ζητήστε από τους μαθητές να αναλύσουν τον τρόπο με τον οποίο οι οργανισμοί αυτοί προσαρμόζουν τα μοντέλα τους σε διαφορετικά πολιτιστικά και οικονομικά πλαίσια.

Με την ενσωμάτωση αυτών των παιδαγωγικών προσεγγίσεων, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δημιουργήσουν ελκυστικά και δυναμικά περιβάλλοντα για τη διδασκαλία της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, καλλιεργώντας την καινοτομία και την ενσυναίσθηση μεταξύ των μαθητών, ενώ παράλληλα τους προετοιμάζουν να αντιμετωπίσουν πιεστικά κοινωνικά ζητήματα.

Στην επόμενη υποενότητα, παρουσιάζεται μια πιο λεπτομερής μεθοδολογία στο πλαίσιο της βιωματικής μάθησης που θα βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να ενσωματώσουν τη διδασκαλία της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στο πρόγραμμα σπουδών τους.

4.1. Practical Organizational Behaviour Education (PROBE)- Πρακτική Εκπαίδευση Οργανωσιακής Συμπεριφοράς

Το PROBE δημιουργήθηκε από τον Nirenberg το 1994 ως μια μέθοδος διδασκαλίας που εμπλέκει τους μαθητές από πρώτο χέρι στη μαθησιακή διαδικασία σε ένα μικρό ιδιωτικό πανεπιστήμιο.

Αναλυτικότερα, το PROBE συνδυάζει μια πρακτική προσέγγιση με μια μέθοδο που επικεντρώνεται στους μαθητές, δίνοντας τη δυνατότητα σε ανθρώπους από όλες τις κουλτούρες και τα υπόβαθρα να αναπτύξουν τη θεωρία από τη δική τους εμπειρία (Nirenberg, 1994). Το PROBE παρέχει στους μαθητές την ευκαιρία να οργανώσουν, να υλοποιήσουν και να αξιολογήσουν ένα πραγματικό επιχειρηματικό

Project Partners

έργο μέσα σε λίγους μήνες. Ο εκπαιδευτικός ενεργεί κυρίως ως διευκολυντής. Παρακολουθεί τις οργανώσεις των μαθητών και λειτουργεί ως πηγή για αυτούς όταν αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να ενθαρρύνει τις ομάδες των μαθητών να αξιολογήσουν τις στρατηγικές, τις αποφάσεις και τις διαπροσωπικές αλληλεπιδράσεις που συνέβαλαν στα επιτεύγματα και τις αποτυχίες τους.

Υπάρχουν ορισμένες σημαντικές κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή της προσέγγισης PROBE (Nirenberg, 1994; Shaw, et al., 1999; Shaw, 2004). Πρώτα απ' όλα, το έργο μπορεί να διαρκέσει έξι ολόκληρους μήνες ή λιγότερο. Οι ομάδες μαθητών μπορούν να αποτελούνται από 5 έως 7 άτομα. Κατά τη διάρκεια της πρώτης εβδομάδας, οι μαθητές προετοιμάζουν και υποβάλλουν τα βιογραφικά τους στον εκπαιδευτικό, ο οποίος τα αξιολογεί και «προσλαμβάνει» τους διευθύνοντες συμβούλους. Στη συνέχεια, οι CEOs παίρνουν τα υπόλοιπα βιογραφικά και επιλέγουν τα μέλη της εταιρείας τους.

Η επόμενη φάση απαιτεί από κάθε εταιρεία να έχει μια ιδέα για ένα προϊόν ή μια υπηρεσία που θα προταθεί κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, να αναπτύξει ένα επιχειρηματικό σχέδιο και τελικά να το υλοποιήσει. Εδώ, ξεκινάμε με τη συζήτηση του τρόπου του καταγισμού ιδεών, και στη συνέχεια προχωράμε σε μια δραστηριότητα όπου οι μαθητές απαριθμούν όλα τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα που επηρεάζουν το σχολείο και τη γειτονιά που μπορούν να σκεφτούν. Τέλος, οι ομάδες αποφασίζουν ποιο κοινωνικό πρόβλημα θα προσπαθήσουν να αντιμετωπίσουν μέσω της εταιρείας τους.

Σύμφωνα με τους Gundlach & Zivnuska (2010), η μέθοδος αυτή είναι χρήσιμη επειδή οι μαθητές μαθαίνουν σημαντικές τεχνικές λήψης αποφάσεων.

Τους προτρέπουν επίσης να απομακρυνθούν από την εστίαση σε πραγματικά έργα και αντ' αυτού να μιλήσουν για κοινωνικές ή περιβαλλοντικές ανησυχίες για τις οποίες αισθάνονται έντονα.

Τα ζητήματα αυτά μπορεί επίσης να παρέχουν επιχειρηματικές ευκαιρίες. Κατά συνέπεια, οι μαθητές εισάγονται σε σημαντικές διαδικασίες στρατηγικής σκέψης και λήψης αποφάσεων που είναι απαραίτητες για επιτυχημένα εγχειρήματα. Μόλις οι μαθητές συμφωνήσουν σε ένα έργο, μπορούν να αρχίσουν να γράφουν τα επιχειρηματικά τους σχέδια. Η έκταση και το περιεχόμενο αυτών των σχεδίων θα διαφέρουν ανάλογα με τους στόχους του εκπαιδευτικού και τις δυνατότητες των μαθητών. Τα επιχειρηματικά σχέδια μπορούν να ενσωματώνουν δηλώσεις σκοπού και καθορισμένους στόχους για καθένα από τα τρία αποτελέσματα της τριπλής κατώτατης γραμμής, καθώς και αναλύσεις

Project Partners

SWOT (Δυνατά σημεία, Αδυναμίες, Ευκαιρίες, Απειλές), προϋπολογισμούς, αξιολογήσεις κόστους/οφέλους, μελλοντικές προβλέψεις και οποιεσδήποτε άλλες απαιτήσεις που συνδέονται με τους στόχους του μαθήματος.

Αυτό το σχέδιο κοινωνικού επιχειρηματικού σχεδίου μπορεί να είναι ένα φανταστικό έργο για μια κοινωνικής επιχείρησης. Το Επιχειρηματικό Σχέδιο Κοινωνικής Επιχείρησης μπορεί να έχει τη μορφή μη κερδοσκοπικού, κερδοσκοπικού ή υβριδικού οργανισμού. Οι μαθητές πρέπει να παρέχουν μια περίληψη των βασικών στοιχείων του σχεδίου, ως εξής:

- Βασική ιδέα πίσω από την επιχείρηση και η ευκαιρία που οδήγησε στη δημιουργία της.
- Οι ιδέες τους για την αλλαγή και τα επιθυμητά κοινωνικά αποτελέσματα.
- Προσδιορισμός του ποιος θα ωφεληθεί από την πρωτοβουλία και πώς θα προκύψει αξία.
- Περιγράψτε τις δυνάμεις και τα πλεονεκτήματα της διοικητικής ομάδας.
- Ανάπτυξη σαφούς σχεδίου για την υποδομή που θα καλύπτει τις ανάγκες των δικαιούχων/πελατών.
- Εφαρμόστε μια βιώσιμη οικονομική στρατηγική για να εξασφαλίσετε τουλάχιστον ισοσκελισμένη κερδοφορία.
- Παρουσίαση προβλέψεων για τα τρία πρώτα έτη εσόδων, καθαρού εισοδήματος και απαιτήσεων χρηματοδότησης.
- Καθιέρωση ενός αποτελεσματικού μοντέλου για τη χρήση κοινοτικών πόρων.
- Εκτίμηση του κοινωνικού αντίκτυπου σε μετρήσιμους όρους.

Κατά τη διαδικασία του PROBE (Nirenberg, 1994; Shaw, et al., 1999; Shaw, 2004), οι διδασκαλίες παρέχονται σε στυλ just-in-time. Τις πρώτες εβδομάδες θα εξερευνήσουμε θέματα όπως η δημιουργία ομάδας, η ενθάρρυνση της δημιουργικότητας και η λήψη ομαδικών αποφάσεων. Στα μέσα του μαθήματος, θα εξερευνήσουμε την ηγεσία, τα κίνητρα και την αντιμετώπιση των συγκρούσεων, ενώ προς το τέλος θα εξετάσουμε την οργανωτική αλλαγή. Κάθε εβδομάδα κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, οι μαθητές θα επικεντρώνονται σε διαλέξεις και μελέτες περιπτώσεων που βασίζονται σε παρουσιάσεις, καθώς και στη διεξαγωγή ασκήσεων και συζητήσεων σχετικά με δραστηριότητες και διαδικασίες της εκάστοτε εταιρείας. Ο εκπαιδευτικός συναντάται με κάθε εταιρεία ξεχωριστά δύο ή τρεις φορές ανά εξάμηνο (για παράδειγμα, τις εβδομάδες 3, 7 και 9 ενός εξαμήνου 13 εβδομάδων). Επιπλέον, πραγματοποιούνται ειδικές συναντήσεις μεταξύ του εκπαιδευτικού και των διευθύνοντων συμβούλων. Κατά τη διάρκεια των διδασκαλιών σε κρίσιμες

Project Partners

περιόδους του εξαμήνου, χρησιμοποιούνται ομαδικές ασκήσεις για τη βελτίωση της συζήτησης και της ανάλυσης εντός της ομάδας. Ο εκπαιδευτικός ενεργεί ως διαμεσολαβητής για να ενθαρρύνει την ανοιχτή συζήτηση των προβλημάτων σε μια προσπάθεια επίλυσής τους. Για σημαντικά θέματα, προτείνεται η συνέχιση της συζήτησης στην επόμενη συνάντηση της ομάδας.

Οι Gundlach & Zivnuska (2010) πρότειναν μερικές ενδιαφέρουσες τροποποιήσεις στο αρχικό μοντέλο PROBE. Μια σημαντική τροποποίηση αφορά την αποτελεσματική λειτουργία των μαθητικών ομάδων ως κοινωνικών επιχειρηματιών, δηλαδή εκείνων που δημιουργούν οικονομικά βιώσιμες λύσεις σε κοινωνικά ζητήματα. Αυτή η προσαρμογή βρίσκεται στον πυρήνα της αποστολής κάθε ομάδας. Επιπλέον, είναι σημαντικό να ενσωματωθεί η απαίτηση να θέτουν οι μαθητές στόχους κέρδους στο πλαίσιο των επιχειρηματικών τους σχεδίων κατά την προσαρμογή του σχεδίου PROBE. Αυτό διασφαλίζει ότι η κερδοσκοπική πτυχή του έργου παραμένει σε περίοπτη θέση, ακόμη και κατά τη φάση του καταγισμού ιδεών, όπου ορισμένες ομάδες μπορεί αρχικά να επικεντρωθούν μόνο στα κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη. Θα πρέπει να τονιστεί ότι «η βιώσιμη κοινωνική αλλαγή μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω κερδοσκοπικών δραστηριοτήτων» (Tracey & Phillips, 2007). Αυτή η έμφαση αντικατοπτρίζει τα επιχειρηματικά εγχειρήματα του πραγματικού κόσμου, προσθέτοντας ένα πρόσθετο επίπεδο πρόκλησης. Όταν οι μαθητές αναγκάζονται να εξετάσουν την κερδοφορία, τείνουν να προχωρούν πέρα από μικρά, μεμονωμένα έργα, όπως καθαρισμοί πάρκων ή έρανοι για φιλανθρωπικούς σκοπούς. Μια άλλη σημαντική τροποποίηση είναι η υποχρέωση των μαθητών να θέσουν κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους για το έργο τους. Τονίζουμε στους μαθητές ότι δεν αρκεί να αποκομίσουν κέρδος, αλλά πρέπει να στοχεύουν και στη βελτίωση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών συνθηκών κατά τη διαδικασία. Ο συνδυασμός και των τριών στόχων στο πλαίσιο μιας ιδέας έργου είναι αναμφίβολα η πιο δύσκολη πτυχή του έργου, αλλά και η πιο κρίσιμη για την επίτευξη ποιοτικών και ικανοποιητικών αποτελεσμάτων.

Μια άλλη σημαντική πτυχή είναι το τμήμα αξιολόγησης του μοντέλου μάθησης PROBE, το οποίο αποτελείται από διάφορα στοιχεία (Nirenberg, 1994). Πρώτον, το μάθημα περιλαμβάνει ομαδικές αξιολογήσεις όπου οι ομάδες αναλύουν το υλικό του μαθήματος και το συνδέουν με τους οργανισμούς τους. Αυτό παρακινεί τους μαθητές να διερευνήσουν θέματα όπως η ηγεσία, η ανάθεση εργασίας, η επικοινωνία σε επίπεδο ομάδας, τα συστήματα συγκέντρωσης κεφαλαίων, η εποπτεία του προϋπολογισμού, η διαφήμιση και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων, τα οποία σχετίζονται στενά με το περιεχόμενο του μαθήματος. Όταν οι μαθητές αναλαμβάνουν να συνδέσουν την ύλη με τις πρακτικές τους εμπειρίες και δυσκολίες, ο εκπαιδευτικός δημιουργεί ένα μάθημα που έχει τις ρίζες

Project Partners

του στις ανάγκες των μαθητών. Αυτό, κατά συνέπεια, εμπνέει τους μαθητές να αναλύουν και να επιλύουν προβλήματα. Επιπλέον, χρησιμοποιούνται δύο τρόποι αξιολόγησης των ατόμων: κουίζ και προσωπικά μαθησιακά ημερολόγια. Τα κουίζ δημιουργούνται με τη χρήση του υλικού της τάξης που έχει ανατεθεί για να παρακινήσουν τους μαθητές να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με το περιεχόμενο του μαθήματος, επιτρέποντάς τους να το εφαρμόσουν αποτελεσματικότερα στους ρόλους τους εντός του οργανισμού. Τα κουίζ μπορεί να ποικίλλουν ως προς τη μορφή, με επιλογές για επιλογές με ή χωρίς χρόνο και διαφορετικούς τύπους ερωτήσεων, συμπεριλαμβανομένων των ερωτήσεων σωστού/λάθους, αντιστοίχισης, πολλαπλών επιλογών ή σύντομων δοκιμών. Επιπλέον, οι μαθητές πρέπει να συντάσσουν και να γράφουν εκθέσεις μαθησιακού ημερολογίου για σημαντικά γεγονότα που συναντούν. Οι εκθέσεις αυτές πρέπει να τηρούνται εμπιστευτικά μεταξύ του εκπαιδευτικού και των μαθητών και δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να αξιολογήσουν και να ερμηνεύσουν αξιοσημείωτα περιστατικά ή αξιοσημείωτα θέματα. Η εργασία αυτή προωθεί επίσης την εφαρμογή των εννοιών και των θεωριών του μαθήματος μέσω του αναστοχασμού των προηγούμενων εμπειριών.

4.2. Μέτρηση Κοινωνικού Αντίκτυπου

Η διδασκαλία της κοινωνικής επιχειρηματικότητας δεν αφορά μόνο την παρακίνηση της αλλαγής, αλλά και την εξασφάλιση της πραγματοποίησής της. Η μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου είναι ζωτικής σημασίας για τη διαδικασία αυτή. Ακολουθούν ορισμένα βήματα για το πώς να μετρήσετε την αποτελεσματικότητα των πρωτοβουλιών κοινωνικής επιχειρηματικότητας των μαθητών σας.

1. **Καθορίστε Σαφείς Στόχους:** Βοηθήστε τους μαθητές σας να καθορίσουν σαφείς και συγκεκριμένους κοινωνικούς στόχους πριν ξεκινήσουν τα έργα κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Οι στόχοι αυτοί θα πρέπει να ευθυγραμμίζονται με την αποστολή και τις αξίες του έργου τους και να είναι μετρήσιμοι. Ενθαρρύνετε τους να σκεφτούν ποια αλλαγή θέλουν να δημιουργήσουν.
2. **Επιλογή Σχετικών Μετρήσεων:** Όταν εργάζεστε σε κοινωνικά έργα, βοηθήστε τους μαθητές σας να προσδιορίσουν τις πιο σχετικές μετρήσεις ή τους βασικούς δείκτες απόδοσης (key performance indicators - KPIs) που σχετίζονται άμεσα με τους κοινωνικούς τους στόχους. Αυτές οι μετρήσεις μπορεί να ποικίλλουν ανάλογα με την εστίαση του έργου, είτε πρόκειται για τη μείωση της φτώχειας, την περιβαλλοντική βιωσιμότητα ή την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη.

Project Partners

3. **Συλλογή και Ανάλυση δεδομένων:** Διδάξτε στους μαθητές σας τη σημασία της συλλογής δεδομένων σχετικά με τις επιλεγμένες μετρήσεις τους. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει έρευνες, συνεντεύξεις, παρατηρήσεις ή δεδομένα από διάφορες πηγές. Δείξτε τους πώς να αναλύουν τα δεδομένα για να αξιολογούν με ακρίβεια τον αντίκτυπο του έργου τους.
4. **Βασική Μέτρηση:** Για να βοηθήσετε τους μαθητές σας να αξιολογήσουν αποτελεσματικά τον αντίκτυπό τους, καθοδηγήστε τους στην καθιέρωση μιας βασικής μέτρησης πριν από την εφαρμογή των κοινωνικών πρωτοβουλιών τους. Αυτή η γραμμή βάσης χρησιμεύει ως σημείο σύγκρισης για την κατανόηση της αλλαγής που δημιουργείται από τις ενέργειές τους.
5. **Ποσοτικά και Ποιοτικά δεδομένα:** Εξηγήστε στους μαθητές σας τη σημασία της εξέτασης τόσο των ποσοτικών όσο και των ποιοτικών δεδομένων. Τα ποσοτικά δεδομένα παρέχουν αριθμητικές γνώσεις, ενώ τα ποιοτικά δεδομένα προσφέρουν μια βαθύτερη κατανόηση των εμπειριών και των αντιλήψεων των δικαιούχων.
6. **Δέσμευση των Ενδιαφερομένων Μερών:** Εμπλέξτε τους μαθητές σας στη διαδικασία σύμπραξης με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Ενθαρρύνετε τους να συγκεντρώσουν πληροφορίες από τους δικαιούχους και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Οι προοπτικές τους μπορούν να προσφέρουν πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με την αποτελεσματικότητα των κοινωνικών προγραμμάτων και πρωτοβουλιών.
7. **Συγκριτική Ανάλυση:** Βοηθήστε τους μαθητές σας να κατανοήσουν την έννοια της συγκριτικής ανάλυσης, η οποία περιλαμβάνει τη σύγκριση των αποτελεσμάτων της κοινωνικής τους πρωτοβουλίας με το τι θα συνέβαινε αν δεν υπήρχε το συγκεκριμένο εγχείρημα. Αυτή η συγκριτική ανάλυση βοηθά στον προσδιορισμό του πραγματικού αντίκτυπου.
8. **Τακτική Παρακολούθηση και Υποβολή Εκθέσεων:** Δώστε έμφαση στη σημασία της τακτικής παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων. Η μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου είναι μια συνεχής διαδικασία. Ενθαρρύνετε τους μαθητές σας να αναφέρουν τακτικά την πρόοδό τους, γεγονός που δημιουργεί εμπιστοσύνη και επιτρέπει προσαρμογές ανάλογα με τις ανάγκες.
9. **Επιβεβαίωση από Τρίτους:** Εξηγήστε ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, οι κοινωνικοί επιχειρηματίες επιλέγουν την επιβεβαίωση από τρίτους για να επικυρώσουν τις εκτιμήσεις του αντίκτυπού τους. Συζητήστε πώς η ανεξάρτητη επαλήθευση μπορεί να ενισχύσει την αξιοπιστία του αναφερόμενου αντίκτυπου.

Project Partners

10. **Μάθηση και Προσαρμογή:** Βεβαιωθείτε ότι οι μαθητές σας κατανοούν ότι η μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου δεν αφορά μόνο την ποσοτικοποίηση των αποτελεσμάτων - είναι επίσης ένα εργαλείο μάθησης και προσαρμογής. Θα πρέπει να χρησιμοποιούν τις γνώσεις που αποκτούν από τη μέτρηση για να βελτιώσουν τις στρατηγικές τους και να βελτιώσουν τον αντίκτυπό τους.
11. **Δεοντολογικά Ζητήματα:** Τέλος, εμφυσήστε στους μαθητές σας τους ηθικούς προβληματισμούς που είναι απαραίτητοι κατά τη μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου. Βεβαιωθείτε ότι σέβονται την ιδιωτική ζωή και την αξιοπρέπεια των δικαιούχων και ότι διεξάγουν τη διαδικασία μέτρησης με ακεραιότητα.

4.3. Δεοντολογικοί Προβληματισμοί

Η υποβολή ερωτήσεων που προκαλούν προβληματισμό μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να προβληματιστούν σχετικά με τις ηθικές εκτιμήσεις των πρωτοβουλιών κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Ακολουθούν μερικές ερωτήσεις που μπορούν να θέσουν οι εκπαιδευτικοί στους μαθητές τους:

- **Ευημερία των Ωφελουμένων:** Με ποιον τρόπο η πρωτοβουλία σας δίνει προτεραιότητα στην ευημερία και την αξιοπρέπεια των ωφελουμένων που στοχεύει να βοηθήσει; Λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες και οι προτιμήσεις τους;
- **Διαφάνεια και Υπευθυνότητα:** Πόσο διαφανείς είναι οι δραστηριότητες και τα οικονομικά του έργου σας για τα ενδιαφερόμενα μέρη σας, συμπεριλαμβανομένων των δωρητών, των εταίρων και των δικαιούχων; Πώς διασφαλίζετε τη υπευθυνότητα για τους πόρους που σας εμπιστεύονται;
- **Κοινωνικές και Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις:** Έχετε αξιολογήσει τις πιθανές θετικές και αρνητικές επιπτώσεις της πρωτοβουλίας σας στην κοινωνία και το περιβάλλον; Πώς σκοπεύετε να μεγιστοποιήσετε τα θετικά αποτελέσματα και να ελαχιστοποιήσετε τη ζημία;
- **Δίκαιο Εμπόριο και Ηθική Προμήθεια:** Εάν η πρωτοβουλία σας περιλαμβάνει την ανάπτυξη προϊόντων ή το εμπόριο, πώς διασφαλίζετε δίκαιους μισθούς, συνθήκες εργασίας και ηθικές πρακτικές προμήθειας στην αλυσίδα εφοδιασμού σας;
- **Απόρρητο και Συγκατάθεση μετά από Ενημέρωση:** Πώς προστατεύετε την ιδιωτική ζωή και τα δικαιώματα των ατόμων που συμμετέχουν στο έργο σας; Έχετε λάβει τη συγκατάθεση μετά

Project Partners

από ενημέρωση από τα άτομα με τα οποία αλληλεπιδράτε, ιδίως σε ευαίσθητους τομείς όπως η συλλογή δεδομένων;

- **Πολιτιστική Ευαισθητοποίηση:** Είστε ευαίσθητοι στις πολιτισμικές διαφορές και τους κανόνες στις κοινότητες όπου δραστηριοποιείστε; Πώς διασφαλίζετε ότι το έργο σας σέβεται και εκτιμά τα τοπικά έθιμα;
- **Κατανομή Πόρων:** Πώς αποφασίζετε πώς κατανέμονται οι πόροι που λαμβάνετε, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης και του χρόνου των εθελοντών, στις διάφορες πτυχές του έργου σας; Είναι αυτή η κατανομή δίκαιη και σύμφωνη με την αποστολή σας;
- **Μακροπρόθεσμος Αντίκτυπος:** Τι μέτρα έχετε λάβει για να διασφαλίσετε ότι τα οφέλη του έργου σας είναι βιώσιμα και δεν προκαλούν εξάρτηση; Πώς σχεδιάζετε τον μακροπρόθεσμο αντίκτυπο των πρωτοβουλιών σας;
- **Αποφυγή Επιβλαβών Συνεπειών:** Πώς μετριάζετε τις πιθανές επιβλαβείς ή ακούσιες συνέπειες που μπορεί να προκύψουν από το έργο σας; Υπάρχουν διασφαλίσεις για την αντιμετώπιση ηθικών διλημάτων που προκύπτουν;
- **Δέσμευση των Ενδιαφερομένων Μερών:** Πώς εμπλέκετε και συνεργάζεστε με τα ενδιαφερόμενα μέρη σας, συμπεριλαμβανομένων των δικαιούχων, στη διαδικασία λήψης αποφάσεων; Ακούτε τα σχόλιά τους και προσαρμόζετε ανάλογα τις πρωτοβουλίες σας;
- **Ειλικρινής Εκπροσώπηση:** Είναι ειλικρινής και διαφανής ο τρόπος με τον οποίο εκπροσωπείτε το έργο σας στο κοινό και τους δωρητές; Αποφεύγετε τις υπερβολές ή τους παραπλανητικούς ισχυρισμούς σχετικά με τον αντίκτυπό σας;
- **Περιβαλλοντική Υπευθυνότητα:** Η πρωτοβουλία σας ενσωματώνει περιβαλλοντικά υπεύθυνες πρακτικές; Ελαχιστοποιείτε τα απόβλητα και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις στις δραστηριότητές σας;
- **Νομική Συμμόρφωση:** Γνωρίζετε και συμμορφώνεστε με όλους τους σχετικούς νόμους και κανονισμούς στις περιοχές όπου δραστηριοποιείστε; Πώς χειρίζεστε καταστάσεις όπου οι νομικές απαιτήσεις ενδέχεται να συγκρούονται με τις ηθικές αρχές;
- **Δίκαιοι Μισθοί και Αποζημίωση:** Πώς καθορίζετε τη δίκαιη αμοιβή των εργαζομένων, των εθελοντών και των εταίρων που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία σας; Αντιμετωπίζετε τυχόν ανισότητες;

Project Partners

- **Συμπερίληψη:** Πόσο συμπεριληπτική είναι η πρωτοβουλία σας όσον αφορά τη φυλή, το φύλο, τις ικανότητες και άλλους παράγοντες ποικιλομορφίας; Εργάζεστε ενεργά για να ξεπεράσετε τις προκαταλήψεις και να προωθήσετε την ποικιλομορφία και την ένταξη;

Τα ερωτήματα αυτά μπορούν να αποτελέσουν αφετηρία για την τόνωση των συζητήσεων και των ηθικών προβληματισμών μεταξύ των μαθητών που συμμετέχουν σε πρωτοβουλίες κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να τις προσαρμόσουν και να τις επεκτείνουν για να προωθήσουν βαθύτερη κριτική σκέψη και ηθική συνείδηση στις τάξεις τους.

Project Partners

5. Εμπνέοντας την Κοινωνική Αλλαγή

5.1. Επιτυχημένα Εγχειρήματα Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας

Η κοινωνική επιχειρηματικότητα έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο τα τελευταία χρόνια, με σημαντικές πρωτοβουλίες τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε τοπικό επίπεδο. Τα ακόλουθα παραδείγματα επιτυχημένων εγχειρημάτων κοινωνικής επιχειρηματικότητας είναι ίσως τα πιο γνωστά και παρουσιάζουν ένα ευρύ φάσμα πρωτοβουλιών που αντιμετωπίζουν διάφορες κοινωνικές προκλήσεις. Ενσωματώνουν διαφορετικά επιχειρηματικά μοντέλα και προσεγγίσεις, αλλά μοιράζονται μια κοινή δέσμευση για τη δημιουργία θετικού κοινωνικού αντίκτυπου.

Παπούτσια TOMS: Η TOMS, που ιδρύθηκε το 2006 από τον Blake Mycoskie, είναι ένα εξαιρετικό παράδειγμα κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Με κάθε αγορά παπουτσιών, ένα ζευγάρι δωρίζεται σε ένα παιδί που το έχει ανάγκη - αυτή η επιχειρηματική προσέγγιση "Ένα για Ένα" συνδυάζει το κέρδος με το κοινωνικό όφελος, καθιερώνοντας την TOMS ως ένα διάσημο παγκόσμιο εμπορικό σήμα στον τομέα των κοινωνικών επιχειρήσεων. Η TOMS έχει πλέον επεκταθεί πέρα από τα παπούτσια και σε άλλους κλάδους, αλλά εξακολουθεί να λειτουργεί με το επιχειρηματικό μοντέλο "Ένα για Ένα". Πρόκειται για έναν κερδοσκοπικό οργανισμό με φιλανθρωπικό στοιχείο. Η επιχείρηση αναζητά άτομα που μοιράζονται τις αξίες και τις ιδέες της και προσφέρει επιχορηγήσεις για να τα βοηθήσει. Διευρύνει την εμβέλειά της εμβαθύνοντας σε διάφορες κατηγορίες, όπως ρούχα, αξεσουάρ και τεχνολογία, συμπεριλαμβανομένης της επέκτασης σε διάφορες περιοχές. Για τη διατήρηση ενός βιώσιμου επιχειρηματικού μοντέλου, είναι απαραίτητο να συνεχίσει να δημιουργεί και να αναπτύσσει νέα αντικείμενα που προσελκύουν πελάτες σε όλο τον κόσμο. Επίσης, η TOMS θα πρέπει να διασφαλίζει επαγρυπνώντας ότι οι ενέργειές της συμμορφώνονται με τη δέσμευσή της για το "Ένα για Ένα". Ο θρίαμβος της TOMS στη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για την κυκλοφορία της αφήγησής της και την προσέλκυση ενός κολοσσιαίου κοινού θα μπορούσε να είναι εξίσου επισφαλής για τη φήμη της και τη συνολική επιχειρηματική της δομή, εάν προκύψουν ανησυχίες σχετικά με τη συμμόρφωση και την ηθική, καθώς και ανεπαρκής διαχείριση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (Naeini, et al., 2015).

Grameen Τράπεζα: Η τράπεζα αυτή, που ιδρύθηκε από τον βραβευμένο με Νόμπελ Ειρήνης Μοχάμεντ Γιούνους στο Μπαγκλαντές, παρέχει μικροδάνεια σε φτωχά άτομα, ιδίως γυναίκες, βοηθώντας στη δημιουργία μικρών επιχειρήσεων. Μέσω των μικροπιστώσεων, η τράπεζα έχει βοηθήσει εκατομμύρια ανθρώπους να βγουν από τη φτώχεια από την ίδρυσή της το 1976,

Project Partners

αναδεικνύοντας την επιρροή της οικονομικής ένταξης στην κοινωνική επιχειρηματικότητα. Οι μικροπιστώσεις, γνωστές και ως μικροτραπεζική ή μικροχρηματοδότηση, είναι ένας τρόπος παροχής πιστώσεων, συχνά με τη μορφή μικρών δανείων χωρίς να απαιτούνται εγγυήσεις, σε δανειολήπτες που δεν ταιριάζουν στο παραδοσιακό προφίλ δανεισμού. Αυτό περιλαμβάνει άτομα σε αγροτικές ή ελάχιστα ανεπτυγμένες περιοχές που μπορεί να μην έχουν πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Η Grameen έγινε ανεξάρτητη τράπεζα το 1983. Έχει την έδρα της στη Ντάκα του Μπαγκλαντές και διαθέτει περισσότερα από 2.200 υποκαταστήματα σε όλη τη χώρα. Η προσέγγιση της Grameen έχει αποδειχθεί ότι είναι ένας επιτυχημένος τρόπος για την παροχή βοήθειας στους φτωχούς. Παρέχοντάς τους ευκαιρίες να βοηθήσουν τον εαυτό τους, η Grameen έχει γίνει σύμβολο ενός αποτελεσματικού μέσου βοήθειας των φτωχών. Αξίζει να σημειωθεί ότι πάνω από το 97% των δικαιούχων του προγράμματος δανείων της Grameen είναι γυναίκες (Britannica, χ.ε.).

Fair Trade USA: Η Fair Trade USA, που ιδρύθηκε το 1998 από τον Paul Rice, πιστοποιεί τα προϊόντα που συμμορφώνονται με τους ηθικούς κανόνες παραγωγής. Ο οργανισμός εγγυάται ότι οι προμηθευτές, ιδίως εκείνοι στις αναπτυσσόμενες χώρες, λαμβάνουν δίκαιη αμοιβή για τα προϊόντα τους. Η δράση αυτή έχει μεταμορφώσει τον ηθικό καταναλωτισμό και είχε θετικό αντίκτυπο στην ευημερία πολυάριθμων εργαζομένων. Από την ίδρυσή της, η μη κερδοσκοπική οργάνωση έχει επεκτείνει τον καφέ με πιστοποίηση Fair Trade Certified™ από μηδενικό σε πέντε τοις εκατό της βιομηχανίας καφέ στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ο καφές Fair Trade έχει γίνει όλο και πιο δημοφιλής σε μεγάλες αλυσίδες καφέ, όπως τα Starbucks και τα Dunkin' Donuts. Ένα από τα μεγαλύτερα πλεονεκτήματα του Fair Trade USA είναι η αποστολή του να ενδυναμώνει τις τοπικές κοινότητες, προσφέροντας ευκαιρίες και οφέλη σε όσους βρίσκονται σε μειονεκτική θέση. Η εταιρεία έχει ιστορικό παροχής υπηρεσιών πιστοποίησης, καθώς και ελέγχων, συμβουλών και κατάρτισης. Η θετική φήμη της εταιρείας στην αγορά έχει οδηγήσει τους αγρότες να λαμβάνουν υψηλότερα περιθώρια κέρδους από την πώληση των προϊόντων τους στην εταιρεία. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της φτώχειας τόσο για τους αγρότες όσο και για τους εργαζόμενους. Οι πρακτικές αυτές έχουν καθιερώσει την εταιρεία ως αξιόπιστη και αξιόπιστη. Σήμερα, περισσότεροι από 2 εκατομμύρια αγρότες και εργαζόμενοι συμμετέχουν στο Fairtrade παγκοσμίως. Το σύστημα Fairtrade περιλαμβάνει πάνω από 100 χώρες και το σήμα Fairtrade μπορεί να βρεθεί σε περισσότερα από 37.000 προϊόντα (www.fairtradeamerica.org, χ.ε.; www.thecasesolutions.com, χ.ε.).

The Big Issue: Το The Big Issue ιδρύθηκε το 1991 από τον John Bird και τον Gordon Roddick και είναι μια εφημερίδα που πωλείται από άστεγους για να κερδίσουν χρήματα. Έτσι, το Big Issue είναι μια

Project Partners

κοινωνική επιχείρηση που ευαισθητοποιεί για την έλλειψη στέγης. Η πώληση των εφημερίδων μπορεί επίσης να δώσει εργασία στους άστεγους, καθώς κερδίζουν χρήματα από την πώληση των περιοδικών και τη διαφήμιση. Το ίδρυμα Big Issue είναι ο φιλανθρωπικός βραχίονας του οργανισμού Big Issue Company Ltd. Στόχος του είναι να στηρίξει τις προσπάθειες της εταιρείας να αντιμετωπίσει τα βαθύτερα αίτια της έλλειψης στέγης. Με εκδόσεις σε όλο το Ηνωμένο Βασίλειο και σε άλλα έθνη, αποτελεί κορυφαίο παράδειγμα κοινωνικής επιχείρησης που αντιμετωπίζει ένα ζωτικής σημασίας κοινωνικό πρόβλημα. Επιπλέον, έχουν επενδύσει 400 εκατομμύρια λίρες σε περισσότερες από 500 κοινωνικές επιχειρήσεις από το 2005 (www.bigissue.com, χ.ε.).

Teach For All: Βασισμένο στο μοντέλο Teach For America που δημιούργησε η Wendy Kopp, το Teach For All είναι μια παγκόσμια ομάδα οργανώσεων με στόχο να προσφέρει άριστη εκπαίδευση σε υποβαθμισμένες περιοχές. Επιλέγοντας και εκπαιδύοντας εξαιρετικούς αποφοίτους για να διδάξουν σε μη προνομιούχα σχολεία, το πρόγραμμα αυτό αντιμετωπίζει τις εκπαιδευτικές ανισότητες σε πολλές χώρες. Προσλαμβάνουν ταλαντούχους ηγέτες από τα έθνη τους για να διδάξουν σε υποβαθμισμένες περιοχές για τουλάχιστον δύο χρόνια. Υποστηρίζουν και εκπαιδύουν αυτούς τους ηγέτες ώστε να συνεργάζονται με οικογένειες και μέλη της κοινότητας για την επίτευξη κοινών στόχων για την επιτυχία των μαθητών. Αυτοί οι ηγέτες συνεχίζουν να συνεργάζονται με άλλους εκπαιδευτικούς, συμμάχους και κοινότητες για να βελτιώσουν την ποιότητα της εκπαίδευσης των μαθητών και να πραγματοποιήσουν τις απαραίτητες συστημικές αλλαγές ώστε όλα τα παιδιά να επιτύχουν. Το παγκόσμιο δίκτυο εργαζομένων, εκπαιδευτικών, πρώην μαθητών και υποστηρικτών ανταλλάσσει ιδέες για να επιταχύνει ο ένας την ανάπτυξη του άλλου και να ενισχύσει τον συλλογικό τους αντίκτυπο (teachforall.org, χ.ε.).

Patagonia: Αυτή η εταιρεία ρούχων για την ύπαιθρο, που ιδρύθηκε από τον Yvon Chouinard, είναι πρωτοπόρος στις βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές. Η Patagonia δίνει ένα ποσοστό των κερδών της σε οικολογικούς σκοπούς, χρησιμοποιεί επαναχρησιμοποιημένα υλικά και προωθεί τους καταναλωτές να αγοράζουν λιγότερο. Οι ισχυρές δεσμεύσεις τους για το περιβάλλον και την ηθική τους έχουν κερδίσει μια πιστή πελατειακή βάση. Πιο συγκεκριμένα, η Patagonia έχει δεσμευτεί να δωρίζει το 1% των εσόδων από τις πωλήσεις της για την υποστήριξη περιβαλλοντικών ομάδων από το 1985 μέσω του One Percent for the Planet, μιας ομάδας στην ίδρυση της οποίας συνέβαλε ο Yvon Chouinard. Για να ευαισθητοποιήσει την κοινή γνώμη σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της μόδας, η εταιρεία έχει ξεκινήσει εκστρατείες μάρκετινγκ. Επιπλέον, παρέχει υπηρεσίες επισκευής παλαιών αντικειμένων και διευκολύνει προγράμματα ανακύκλωσης ή ανταλλαγής. Η εταιρεία ίδρυσε επίσης

Project Partners

το 2015 το Common Threads Partnership, μια διαδικτυακή πλατφόρμα τύπου δημοπρασίας που επιτρέπει την άμεση πώληση μεταχειρισμένων ρούχων Patagonia (en.wikipedia.org, χ.ε.).

Τα παραπάνω εγχειρήματα υπογραμμίζουν τη σημασία των βιώσιμων επιχειρηματικών μοντέλων με πραγματική δέσμευση για θετικό κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο, καθώς φέρνουν μοναδικές προσεγγίσεις στο προσκήνιο της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Λειτουργούν ως παραδείγματα έμπνευσης για τις μελλοντικές γενιές κοινωνικών επιχειρηματιών, αναδεικνύοντας τους ποικίλους τρόπους με τους οποίους οι επιχειρήσεις μπορούν να προωθήσουν την κοινωνική αλλαγή, επιτυγχάνοντας παράλληλα μεγάλη οικονομική επιτυχία.

5.2. Εντοπισμός Πραγματικών Κοινωνικών Ζητημάτων και Λύσεων

Πώς όμως μπορούν οι μαθητές να εντοπίσουν πραγματικά κοινωνικά ζητήματα που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην αντιμετώπισή τους;

Η ενθάρρυνση των μαθητών να αναγνωρίζουν απτά κοινωνικά προβλήματα και να συμμετέχουν στην επίλυσή τους αποτελεί κρίσιμη συνιστώσα της εκπαίδευσης στην κοινωνική επιχειρηματικότητα. Για να βοηθηθούν οι μαθητές σε αυτή την προσπάθεια, παρέχονται ορισμένες κατευθυντήριες γραμμές παρακάτω.

- **Παρατήρηση και Ενσυναίσθηση:** Ενθαρρύνετε τους μαθητές να παρατηρούν προσεκτικά το περιβάλλον τους, τις κοινότητες και τον ευρύτερο κόσμο. Ενισχύστε τη συμπόνια παροτρύνοντάς τους να φανταστούν τον εαυτό τους στην κατάσταση των άλλων, λαμβάνοντας υπόψη τις δυσκολίες, τις απαιτήσεις και τις ανησυχίες που έχουν οι άνθρωποι.
- **Έρευνα και Κατανόηση:** Οι μαθητές θα πρέπει να ξεκινήσουν με την έρευνα και την απόκτηση μιας ολοκληρωμένης κατανόησης των θεμάτων που είναι σημαντικά για αυτούς. Μπορούν να χρησιμοποιήσουν διαδικτυακές πηγές, βιβλία, άρθρα και ντοκιμαντέρ για να ενημερωθούν καλά για διάφορα κοινωνικά ζητήματα.
- **Αλληλεπίδραση με την Τοπική Κοινότητα:** Η εμπλοκή με την τοπική τους κοινότητα είναι μια εξαιρετική ευκαιρία για τους μαθητές να αναγνωρίσουν σημαντικές προκλήσεις. Οι μαθητές μπορούν να βοηθήσουν τις οργανώσεις της κοινότητας ως εθελοντές, να μιλήσουν με τους ντόπιους και να δουν από κοντά τις προκλήσεις τους.
- **Καταιγισμός Ιδεών:** Για να τους βοηθήσετε να δημιουργήσουν δημιουργικές λύσεις για τα προβλήματα αυτά, ενθαρρύνετε ασκήσεις καταιγισμού ιδεών. Είναι ζωτικής σημασίας να

Project Partners

δημιουργηθεί μια ατμόσφαιρα που να υποστηρίζει την καινοτόμο σκέψη από αυτή την άποψη, προωθώντας αντισυμβατικές προσεγγίσεις έναντι των τυπικών.

- **Συμμετοχή των Ενδιαφερόμενων Μερών:** Οι προσκεκλημένοι ομιλητές και οι επισκέψεις σε συναφείς τομείς είναι επίσης σπουδαία εργαλεία που πρέπει να εξετάσετε. Προσκαλέστε ομιλητές που ασχολούνται ενεργά με κοινωνικά ζητήματα. Επισκεφθείτε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, κοινωνικές επιχειρήσεις και κοινοτικές πρωτοβουλίες για πρακτικές ιδέες και έμπνευση.
- **Αξιολόγηση Αναγκών:** Οι μαθητές θα μπορούσαν να διεξάγουν μια αξιολόγηση αναγκών για να κατανοήσουν τις συγκεκριμένες ανάγκες της κοινότητας ή της ομάδας που επηρεάζεται από το ζήτημα. Αυτό περιλαμβάνει άμεση επικοινωνία με το κοινό-στόχο για τον εντοπισμό των πιο πιεστικών αναγκών του.
- **Συνεργασία:** Η συνεργασία είναι ζωτικής σημασίας για την επίλυση σύνθετων κοινωνικών προβλημάτων. Οι μαθητές θα πρέπει να συνεργαστούν με κοντινές ομάδες άλλων σχολείων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ή τοπικών ηγετών που ήδη εργάζονται πάνω στο πρόβλημα.
- **Δημιουργία Πρωτοτύπων και Δοκιμή Λύσεων:** Η πραγματική συμμετοχή θα τους επιτρέψει να δοκιμάσουν την πρακτικότητα και την αποτελεσματικότητα των λύσεών τους σε πραγματικές καταστάσεις. Για να δοκιμάσουν τις ιδέες τους, οι μαθητές μπορούν να κατασκευάσουν πρωτότυπα ή να διεξάγουν δοκιμαστικά έργα.
- **Αξιολόγηση του Κοινωνικού Αντίκτυπου:** Εκπαιδέστε τους μαθητές σχετικά με τον τρόπο αξιολόγησης της θετικής επιρροής των σχεδίων τους, συμπεριλαμβανομένων των επικοινωνιακών αποτελεσμάτων που προσφέρουν στην κοινότητα.
- **Ανατροφοδότηση και Προσαρμογή:** Επισημάνετε τη σημασία της λήψης ανατροφοδότησης από τη γειτονιά και της ετοιμότητας για τροποποιήσεις. Η διόρθωση των πρωτοβουλιών τους με βάση την ανατροφοδότηση αποτελεί ουσιαστική πτυχή της διαδικασίας.
- **Κλιμάκωση:** Αν οι μαθητές μπορούν να ξεκινήσουν με επιτυχία τα έργα τους σε μικρή κλίμακα, θα πρέπει να εξετάσουν μεθόδους επέκτασής τους για να επιτύχουν ένα πιο ουσιαστικό αποτέλεσμα. Η επέκταση των έργων μπορεί να συνεπάγεται την αναζήτηση περισσότερων πόρων ή τη συνεργασία με άλλους οργανισμούς.
- **Βιωσιμότητα:** Θα πρέπει επίσης να εξεταστεί η βιωσιμότητα, προτρέποντάς τους να σκεφτούν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του έργου τους. Πώς μπορούν να διασφαλίσουν ότι οι

Project Partners

προσπάθειές τους θα έχουν ένα διαρκές θετικό αποτέλεσμα, ακόμη και όταν οι ίδιοι δεν εμπλέκονται άμεσα;

Καθοδηγώντας τους μαθητές μέσα από αυτές τις πρακτικές και προτρέποντάς τους να αντιμετωπίσουν πρακτικά γνήσια κοινωνικά προβλήματα, θα καλλιεργήσετε την ανάπτυξη μελλοντικών κοινωνικών επιχειρηματιών που δεσμεύονται να προωθήσουν θετικές αλλαγές στις γειτονιές τους και πέρα από αυτές.

Project Partners

6. Συμμετοχή Μαθητών σε Έργα Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας

6.1. Πρακτικά Παραδείγματα Έργων

Τα παρακάτω πρακτικά έργα μπορούν να επιτρέψουν στους μαθητές να δημιουργήσουν θετικό κοινωνικό αντίκτυπο, αντιμετωπίζοντας μια ποικιλία τοπικών και παγκόσμιων ζητημάτων, από την εμπλοκή στην κοινότητα μέχρι την εκπαίδευση και την υγεία. Έτσι, μέσω αυτών των έργων, οι μαθητές μπορούν να μάθουν ενώ ταυτόχρονα κάνουν μια ουσιαστική διαφορά.

- **Σχολικός Κοινοτικός Κήπος**

Η επιλογή μιας κατάλληλης τοποθεσίας στο χώρο του σχολείου για την καλλιέργεια μιας ποικιλίας φρούτων, λαχανικών και βοτάνων είναι το πρώτο βήμα για τη δημιουργία ενός σχολικού κοινοτικού κήπου. Οι μαθητές μπορούν να συνεργαστούν για να σχεδιάσουν, να φυτέψουν και να συντηρήσουν τον κήπο καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Διδάσκοντας βιώσιμες πρακτικές κηπουρικής, κομποστοποίησης και εξοικονόμησης νερού, το έργο αυτό προωθεί την περιβαλλοντική υπευθυνότητα. Προωθεί επίσης την ομαδική εργασία, καθώς οι μαθητές συνεργάζονται για τη συντήρηση του κήπου, την παρακολούθηση της ανάπτυξης των φυτών και τη λήψη αποφάσεων σχετικά με το τι θα καλλιεργήσουν. Τα προϊόντα που συγκομίζονται μπορούν να πωληθούν σε σχολική ή τοπική λαϊκή αγορά και τα έσοδα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη στήριξη τοπικών τραπεζών τροφίμων, καταφυγίων αστέγων ή άλλων πρωτοβουλιών για τη βιωσιμότητα. Εκτός από την παροχή φρέσκων, τοπικά παραγόμενων τροφίμων στην κοινότητα, το έργο αυτό δίνει στους μαθητές ένα αίσθημα υπερηφάνειας και επιτυχίας καθώς βλέπουν τον θετικό αντίκτυπο των προσπαθειών τους τόσο στο περιβάλλον όσο και σε όσους έχουν ανάγκη.

- **Πρόγραμμα Καθοδήγησης Νέων**

Η έναρξη ενός προγράμματος καθοδήγησης των νέων δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να αντιμετωπίσουν κρίσιμα ζητήματα που σχετίζονται με τις εκπαιδευτικές ανισότητες και την έλλειψη καθοδήγησης για τους νέους που βρίσκονται σε κίνδυνο. Οι μαθητές που αναλαμβάνουν αυτό το πρόγραμμα γίνονται οι ίδιοι μέντορες και σχεδιάζουν ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών που επικεντρώνεται σε θέματα όπως η ακαδημαϊκή υποστήριξη, η καθοδήγηση σταδιοδρομίας και η προσωπική ανάπτυξη. Διοργανώνουν εκδηλώσεις και εργαστήρια στο σχολείο ή στην τοπική κοινότητα και προσκαλούν νεότερους μαθητές να τα παρακολουθήσουν. Μέσω αυτών των αλληλεπιδράσεων, οι μέντορες βοηθούν

Project Partners

τους προστατευόμενους τους να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις του σχολείου και της ζωής, παρέχοντας πολύτιμη καθοδήγηση, υποστήριξη και κίνητρα. Το έργο αυτό δεν ωφελεί μόνο τους νέους που είναι μέντορες, αλλά εξοπλίζει και τους μαθητές μέντορες με ηγετικές και διαπροσωπικές δεξιότητες. Τονίζει τη σημασία των θετικών προτύπων και τη δυνατότητα των μαθητών να κάνουν τη διαφορά στη ζωή των συνομηλίκων τους. Συμβάλλει σε ένα πιο ολοκληρωμένο και ενθαρρυντικό μαθησιακό περιβάλλον, καλλιεργώντας μια κουλτούρα καθοδήγησης και υποστήριξης.

- **Πρωτοβουλία Τεχνολογικής Εκπαίδευσης για Ηλικιωμένους**

Πολλοί ηλικιωμένοι αντιμετωπίζουν προκλήσεις στη χρήση της τεχνολογίας για να συνδεθούν με τα αγαπημένα τους πρόσωπα και να έχουν πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες. Οι μαθητές μπορούν να προσφέρουν εργαστήρια ψηφιακού γραμματισμού σε ηλικιωμένους πολίτες της κοινότητάς τους. Οι μαθητές μπορούν να αναπτύξουν μια πρωτοβουλία τεχνολογικής υποστήριξης για να γεφυρώσουν αυτό το χάσμα μεταξύ των γενεών. Μπορούν να παρέχουν ατομική εκπαίδευση για τον τρόπο χρήσης των smartphones, των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των διαδικτυακών υπηρεσιών για την προώθηση της ψηφιακής ένταξης και τη μείωση της κοινωνικής απομόνωσης των ηλικιωμένων. Τα τέλη που εισπράττονται από αυτά τα εργαστήρια μπορούν να κατευθυνθούν σε πρωτοβουλίες που βελτιώνουν την ποιότητα ζωής των ηλικιωμένων, όπως η βελτίωση των εγκαταστάσεων φροντίδας ή η παροχή προγραμμάτων αναψυχής. Το πρόγραμμα αυτό προωθεί την ψηφιακή ένταξη, τον δεσμό μεταξύ των γενεών και την υποστήριξη της κοινότητας.

- **Κοινοτική Αγορά Αγροτών**

Οι μαθητές μπορούν να οργανώσουν μια ζωντανή κοινοτική αγορά αγροτών στο χώρο του σχολείου τους, δημιουργώντας ένα σημείο συνάντησης για τους τοπικούς αγρότες, τους τεχνίτες και την ευρύτερη κοινότητα. Οι τοπικοί παραγωγοί μπορούν να πωλούν φρέσκα προϊόντα, χειροποίητες χειροτεχνίες και χειροποίητα προϊόντα, προωθώντας τις σχέσεις μεταξύ των καταναλωτών και των τοπικών επιχειρήσεων. Κοινοτικά έργα, όπως η κατασκευή παιδικών χαρών, η υποστήριξη τοπικών καταφυγίων ή η χρηματοδότηση εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών, μπορούν να λαμβάνουν μέρος των εσόδων από τις πωλήσεις των πωλητών. Το έργο αυτό προωθεί την επιχειρηματικότητα μέσω της ενδυνάμωσης των τοπικών αγροτών και χειροτεχνών, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή της κοινότητας και βοηθώντας να γίνουν βιώσιμες οι τοπικές επιχειρήσεις.

Project Partners

- **Τοπική Διανομή Τροφίμων**

Οι μαθητές μπορούν να αναλάβουν την πρωτοβουλία να οργανώσουν μια τοπική εκστρατεία συλλογής τροφίμων για τη συλλογή τροφίμων μακράς διάρκειας από τη σχολική κοινότητα. Μπορούν να αντιμετωπίσουν την επισιτιστική αδυναμία της τοπικής κοινότητας διανέμοντας τα συγκεντρωθέντα είδη σε οικογένειες που τα έχουν ανάγκη. Συνεργαζόμενοι με τοπικές τράπεζες τροφίμων και κοινοτικές οργανώσεις, οι μαθητές διασφαλίζουν ότι τα είδη που δωρίζονται θα φτάσουν σε αυτούς που τα χρειάζονται περισσότερο. Το έργο αυτό καλλιεργεί την ενσυναίσθηση, τη συμμετοχή στην κοινότητα και τη σημασία της αντιμετώπισης άμεσων κοινοτικών αναγκών.

- **Κατασκευή Παιδικής Βιβλιοθήκης**

Οι μαθητές μπορούν να εντοπίσουν μια υποβαθμισμένη περιοχή στην κοινότητά τους, ιδίως μια περιοχή που στερείται βιβλιοθήκης, ιδίως για τα παιδιά. Για να αντιμετωπίσουν αυτό το εκπαιδευτικό κενό, οι μαθητές μπορούν να σχεδιάσουν και να συγκεντρώσουν κεφάλαια για την κατασκευή μιας παιδικής βιβλιοθήκης. Η βιβλιοθήκη θα προάγει τον αλφαριθμητισμό και την εκπαιδευτική ανάπτυξη στην κοινότητα παρέχοντας πρόσβαση σε βιβλία και μαθησιακούς πόρους για τα παιδιά. Το έργο αυτό δίνει έμφαση στη δύναμη της εκπαίδευσης, της συμμετοχής της κοινότητας και της δια βίου μάθησης.

- **Δημιουργία Παιδικών Παραμυθιών**

Σε αυτό το εγχείρημα, οι μαθητές απελευθερώνουν τη δημιουργικότητά τους για να γράψουν και να εικονογραφήσουν παιδικά βιβλία με κάποιο σκοπό. Κάθε βιβλίο επικεντρώνεται σε σημαντικά κοινωνικά θέματα όπως η διαφορετικότητα, η ενσυναίσθηση ή η προστασία του περιβάλλοντος. Οι μαθητές γίνονται όχι μόνο συγγραφείς παραμυθιών, αλλά και υποστηρικτές της κοινωνικής αλλαγής. Αυτά τα όμορφα σχεδιασμένα παραμυθάκια δεν προορίζονται να περιοριστούν στους τοίχους ενός σχολείου. Οι μαθητές μπορούν να οργανώσουν συνεδρίες ανάγνωσης ή να δωρίσουν τα βιβλία σε άλλα σχολεία, βιβλιοθήκες ή κοινοτικά κέντρα. Μοιράζοντας αυτές τις ιστορίες, στοχεύουν να εμφυσήσουν σημαντικές αξίες και να εμπνεύσουν την επόμενη γενιά των ανθρώπων που θα αλλάξουν τα πράγματα.

- **Εργαστήρια Υγείας και Ευεξίας**

Σε μια προσπάθεια προώθησης ενός πιο υγιεινού τρόπου ζωής, οι μαθητές μπορούν να σχεδιάσουν και να παραδώσουν μια σειρά από εργαστήρια υγείας και ευεξίας. Θέματα όπως η διατροφή, η ψυχική υγεία και η φυσική κατάσταση μπορούν να καλυφθούν σε αυτά τα

Project Partners

εργαστήρια. Οι μαθητές μπορούν να απευθύνονται σε διαφορετικές ηλικιακές ομάδες και να τονίζουν τη σημασία της λήψης ενημερωμένων επιλογών σχετικά με την προσωπική ευημερία. Στόχος αυτού του σχεδίου είναι να εξοπλίσει τα άτομα με τις γνώσεις και τις δεξιότητες που χρειάζονται για να δώσουν προτεραιότητα στην υγεία τους και να προωθήσουν μια πιο υγιή και ενημερωμένη κοινότητα.

- **Κοινωνικά Ευαισθητοποιημένη Έκθεση Τέχνης**

Για να ευαισθητοποιηθούν οι μαθητές σε σημαντικά κοινωνικά ζητήματα, μπορούν να επιμεληθούν και να φιλοξενήσουν μια έκθεση τέχνης με κοινωνική συνείδηση. Η έκθεση μπορεί να περιλαμβάνει έργα τέχνης που δημιουργήθηκαν από μαθητές και τοπικούς καλλιτέχνες και εστιάζουν σε θέματα που σχετίζονται με τη φτώχεια, την ψυχική υγεία, την προστασία του περιβάλλοντος και άλλα επείγοντα ζητήματα. Τα χρήματα που συγκεντρώνονται από την πώληση των έργων τέχνης και από την είσοδο στην έκθεση μπορούν να διατεθούν σε τοπικές φιλανθρωπικές οργανώσεις ή να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση σχολικών πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων. Το έργο αυτό αναδεικνύει τη δύναμη των τεχνών ως μέσο έκφρασης και επικοινωνίας σημαντικών μηνυμάτων, αύξησης της κοινωνικής ευαισθητοποίησης και συγκέντρωσης της υποστήριξης της κοινότητας για σημαντικούς σκοπούς.

- **Κοινωνικά Υπεύθυνη Μάρκα Ρούχων**

Αυτό το εγχείρημα οδηγεί τους μαθητές σε ένα ταξίδι για να δημιουργήσουν μια κοινωνικά υπεύθυνη μάρκα ρούχων απευθείας μέσα στο σχολείο. Αυτή η πρωτοβουλία έχει τις ρίζες της στη βιωσιμότητα, την ηθική και την κοινωνική ευθύνη. Οι μαθητές συμμετέχουν σε κάθε βήμα της διαδικασίας, από το σχεδιασμό φιλικών προς το περιβάλλον ρούχων μέχρι την προμήθεια υλικών που τηρούν τις αρχές του δίκαιου εμπορίου. Το εγχείρημα περιλαμβάνει επίσης πτυχές όπως οι διαφανείς αλυσίδες εφοδιασμού, η ηθική κατασκευή και η εξέταση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Εκτός από την προώθηση του συνειδητού καταναλωτισμού και της βιώσιμης μόδας, το εγχείρημα έχει και φιλανθρωπικό στοιχείο. Ένα μέρος των κερδών από την πώληση των ρούχων μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη στήριξη μιας φιλανθρωπικής οργάνωσης σύμφωνα με την αποστολή της μάρκας. Εναλλακτικά, τα κέρδη αυτά μπορούν να χρηματοδοτήσουν σχολικά προγράμματα που αντιμετωπίζουν πιεστικά κοινωνικά ζητήματα. Μέσω αυτών των προσπαθειών, οι μαθητές παίρνουν ανεκτίμητα μαθήματα σχετικά με τις ηθικές επιχειρηματικές πρακτικές, την περιβαλλοντική διαχείριση και τη σημασία της χρήσης

Project Partners

του εμπορίου ως δύναμης για θετική αλλαγή. Καθώς οι μαθητές βλέπουν τον από αντίκτυπο που μπορεί να έχει η μάρκα τους στην κοινότητα και τον κόσμο, αυτή η πρακτική εμπειρία ενσταλάζει ένα βαθύ αίσθημα κοινωνικής ευθύνης.

- **Φιλανθρωπικό Κατάστημα Νέων**

Οι μαθητές μπορούν να δημιουργήσουν ένα φιλανθρωπικό κατάστημα μέσα στο περιβάλλον του σχολείου τους, δημιουργώντας έναν κόμβο για τη συμμετοχή στην κοινότητα και την προσφορά. Το κατάστημα χρησιμεύει ως σημείο συλλογής δωρηθέντων αντικειμένων, τα οποία μπορεί να κυμαίνονται από ρούχα και αξεσουάρ μέχρι βιβλία και είδη οικιακής χρήσης. Οι μαθητές κάνουν τα πάντα, από τη διαλογή και την τιμολόγηση των δωρεών μέχρι την οπτική παρουσίαση και τη διαχείριση του καταστήματος. Εκτός από την κατανόηση της κοινωνικής ευθύνης, το πρόγραμμα παρέχει πρακτικές δεξιότητες στη διαχείριση του λιανικού εμπορίου και την επιχειρηματικότητα. Τα κέρδη από τις πωλήσεις δεν τα κρατούν για τον εαυτό τους, αλλά τα δωρίζουν σε τοπικές φιλανθρωπικές οργανώσεις ή κοινοτικά προγράμματα που αντιμετωπίζουν πιεστικά ζητήματα. Μέσω αυτής της προσπάθειας, οι μαθητές αναπτύσσουν μια βαθύτερη αίσθηση ενσυναίσθησης, μαθαίνουν τη σημασία της συμμετοχής στην κοινότητα και κατανοούν πώς μικρές, συλλογικές προσπάθειες μπορούν να έχουν σημαντικό θετικό αντίκτυπο. Το Φιλανθρωπικό Κατάστημα Νέων αποτελεί ένα από παράδειγμα του πώς οι νέοι μπορούν να συμβάλουν ενεργά στη βελτίωση της ζωής των άλλων και της κοινότητάς τους στο σύνολό της.

- **Εκπαιδευτικά Εργαστήρια Νέων**

Οι μαθητές μπορούν να σχεδιάζουν και να παραδίδουν εκπαιδευτικά εργαστήρια σε νεότερους μαθητές ή στην ευρύτερη κοινότητα για θέματα που τους ενδιαφέρουν, όπως η προστασία του περιβάλλοντος, ο ψηφιακός αλφαριθμητισμός ή η ψυχική υγεία. Τα κεφάλαια που συγκεντρώνονται από αυτά τα εργαστήρια μπορούν να στηρίξουν τοπικά εκπαιδευτικά προγράμματα ή πρωτοβουλίες που σχετίζονται με το θέμα του εργαστηρίου. Η ηγεσία, η ανταλλαγή γνώσεων και η εκπαίδευση της κοινότητας ενθαρρύνονται μέσω αυτού του εγχειρήματος.

- **Περιοδικό για το Κοινωνικό Αντίκτυπο**

Το εγχείρημα αυτό, το οποίο δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να γίνουν δημοσιογράφοι - ερευνητές, περιστρέφεται γύρω από τη δημιουργία ενός σχολικού περιοδικού με ιδιαίτερη έμφαση στην κοινωνική επιχειρηματικότητα και τον αντίκτυπό της σε θέματα της κοινότητας.

Project Partners

Οι μαθητές αναλαμβάνουν το ρόλο των δημοσιογράφων και των συντακτών, ερευνώντας τους τοπικούς κοινωνικούς επιχειρηματίες και τα εγχειρήματά τους. Παίρνουν συνεντεύξεις από αυτούς τους επιχειρηματίες για να μάθουν από πρώτο χέρι για την πορεία τους, τις επιτυχίες τους και τις προκλήσεις που έχουν ξεπεράσει. Το περιοδικό γίνεται σημείο προβολής αυτών των αξιοσημείωτων ιστοριών και συζήτησης των πραγματικών ζητημάτων που αντιμετωπίζουν αυτοί οι επιχειρηματίες. Μέσα από άρθρα, συνεντεύξεις και ζωντανό οπτικό υλικό, το περιοδικό ενημερώνει, εμπνέει και αναδεικνύει τις δυνατότητες της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην επίλυση κοινωνικών προκλήσεων.

- **Podcast για Κοινωνικά Θέματα**

Οι μαθητές βυθίζονται στον κόσμο της ηχητικής αφήγησης και της δημοσιογραφίας, ξεκινώντας ένα ταξίδι για τη δημιουργία μιας σειράς podcasts αφιερωμένων σε διάφορα κοινωνικά θέματα. Κάνουν έρευνα, γράφουν σενάρια, αναπτύσσουν δεξιότητες λήψης συνεντεύξεων και μαθαίνουν πώς να συνεργάζονται με εμπειρογνώμονες, ακτιβιστές και ηγέτες της κοινότητας. Αυτά τα podcast μπορούν να δώσουν φωνή σε κρίσιμα ζητήματα που μπορεί να παραγνωρίζονται, βοηθώντας στην ευαισθητοποίηση και την προώθηση της αλλαγής. Εκτός από την απόκτηση δεξιοτήτων παραγωγής πολυμέσων, οι μαθητές μαθαίνουν τη δύναμη της αποτελεσματικής επικοινωνίας και υπεράσπισης μέσω ενός σύγχρονου και προσιτού μέσου.

- **Ντοκιμαντέρ με Κοινωνικό Αντίκτυπο**

Η κινηματογράφηση γίνεται ένα ισχυρό εργαλείο για τους μαθητές ώστε να αναδείξουν πειστικά κοινωνικά ζητήματα ή το αξιοσημείωτο έργο τοπικών κοινωνικών επιχειρηματιών. Οι μαθητές επιλέγουν ένα θέμα ή έναν κοινωνικό επιχειρηματία για να παρουσιάσουν και αρχίζουν να δημιουργούν την αφήγησή τους. Εξοπλισμένοι με κάμερες και δεξιότητες μοντάζ, καταγράφουν συνεντεύξεις, πραγματικές ιστορίες και υλικό που αποτυπώνει την ουσία του θέματος που επέλεξαν. Το ντοκιμαντέρ έχει ως στόχο να εκπαιδεύσει, να εμπνεύσει και να ενθαρρύνει τους θεατές να αναλάβουν δράση, αποδεικνύοντας πώς η κινηματογραφική παραγωγή μπορεί να αποτελέσει καταλύτη για κοινωνική αλλαγή. Πρόκειται για ένα έργο που συνδυάζει την έρευνα, την αφήγηση ιστοριών και την κινηματογραφική παραγωγή, με αποκορύφωμα ένα ισχυρό οπτικό μέσο που συνηγορεί υπέρ ενός καλύτερου κόσμου.

Project Partners

- **Φιλανθρωπική Δημοπρασία**

Αυτό το δυναμικό πρόγραμμα βάζει τους μαθητές στη θέση του οδηγού του σχεδιασμού εκδηλώσεων, του μάρκετινγκ και της συγκέντρωσης χρημάτων για έναν αξιόλογο σκοπό. Διοργανώνοντας μια φιλανθρωπική δημοπρασία, συλλέγουν δωρεές από την κοινότητα, από έργα τέχνης και συλλεκτικά αντικείμενα μέχρι υπηρεσίες ή εμπειρίες. Δεν πρόκειται μόνο για την ίδια την εκδήλωση, αλλά και για την ανάπτυξη στρατηγικών για την προσέλκυση συμμετεχόντων, τη δημιουργία θορύβου και τη δημιουργία ενδιαφέροντος για τη δημοπρασία. Οι μαθητές αποκτούν εμπειρία από πρώτο χέρι στις διαπραγματεύσεις, το μάρκετινγκ και την επικοινωνία. Η εκδήλωση της δημοπρασίας χρησιμεύει ως πλατφόρμα συγκέντρωσης χρημάτων και τα χρήματα που συγκεντρώνονται διατίθενται για την υποστήριξη τοπικών φιλανθρωπικών οργανώσεων. Είναι μια απτή επίδειξη της χρήσης της επιχειρηματικότητας για τη δημιουργία θετικού κοινωνικού αντίκτυπου, ενώ οι μαθητές αποκτούν βασικές δεξιότητες διαχείρισης εκδηλώσεων και φιλανθρωπίας.

6.2. Συνεργασία με Σημαντικούς Ενδιαφερόμενους Φορείς

Η εμπλοκή των μαθητών στην κοινωνική επιχειρηματικότητα επεκτείνεται πέρα από την αίθουσα διδασκαλίας σε συνεργασία με ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων μερών. Για την επιτυχία και τη βιωσιμότητα των εγχειρημάτων κοινωνικού αντίκτυπου, αυτές οι συνεργασίες είναι απαραίτητες. Ακολουθούν τρόποι συνεργασίας με βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς για τη μεγιστοποίηση του θετικού αντίκτυπου των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνουν οι μαθητές:

- **Συμμετοχή στην Τοπική Κοινότητα:** Εμπλοκή με την τοπική κοινότητα, ζητώντας της να συμβάλει, να υποστηρίξει και να συμμετάσχει. Αυτό μπορεί να γίνει με τη διοργάνωση δημόσιων συναντήσεων, ερευνών ή τη διοργάνωση κοινοτικών εκδηλώσεων. Οι μαθητές μπορούν να διασφαλίσουν ότι οι πρωτοβουλίες τους καλύπτουν πραγματικές ανάγκες και τυγχάνουν καλής υποδοχής, εμπλέκοντας τα μέλη της κοινότητας στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των εγχειρημάτων.
- **Εκπαιδευτικά Ιδρύματα:** Συνεργαστείτε με άλλα σχολεία, κολέγια ή εκπαιδευτικούς οργανισμούς της περιοχής. Ο αντίκτυπος των έργων κοινωνικής επιχειρηματικότητας μπορεί να αυξηθεί με την ανταλλαγή πόρων, γνώσεων και βέλτιστων πρακτικών. Οι μαθητές μπορούν

Project Partners

να μάθουν και να αλληλεπιδράσουν με συνομηλικούς από διαφορετικά ιδρύματα, συμβάλλοντας στη διεύρυνση των προοπτικών τους.

- **Μη Κερδοσκοπικοί Οργανισμοί:** Συνεργάζεστε με τοπικές μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που ευθυγραμμίζονται με τους στόχους του έργου. Αυτές οι οργανώσεις μπορούν να παρέχουν πολύτιμες γνώσεις, πόρους και υποστήριξη και συχνά έχουν εμπειρία στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων κοινωνικών ζητημάτων. Μπορεί επίσης να προσφέρουν ευκαιρίες καθοδήγησης για τους μαθητές.
- **Τοπικές Επιχειρήσεις:** Χτίστε σχέσεις με τοπικές επιχειρήσεις που μπορεί να είναι σε θέση να προσφέρουν χρηματοδότηση, πόρους ή εμπειρογνώμοσύνη. Ορισμένες μπορεί να είναι πρόθυμες να χρηματοδοτήσουν έργα ή να παρέχουν εργασιακή εμπειρία, επιτρέποντας στους μαθητές να αποκτήσουν πρακτική εμπειρία και να μάθουν από επαγγελματίες που εργάζονται.
- **Κυβερνητικές και Δημόσιες Υπηρεσίες:** Συνεργαστείτε με κυβερνητικούς ή δημόσιους παράγοντες που ασχολούνται με τα κοινωνικά ζητήματα που εξετάζουν οι μαθητές. Αυτοί οι ενδιαφερόμενοι φορείς μπορούν να αποτελέσουν πηγή συμβουλών και καθοδήγησης σχετικά με ρυθμιστικές και πολιτικές προκλήσεις. Μπορεί επίσης να είναι πηγές επιχορηγήσεων ή ευκαιριών χρηματοδότησης.
- **Κοινοτικοί Ηγέτες και Άτομα Επιρροής:** Συνδεθείτε με κοινοτικούς ηγέτες, ακτιβιστές και άτομα με επιρροή που μπορούν να βοηθήσουν στην ευαισθητοποίηση και την υποστήριξη των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνουν οι μαθητές. Η υποστήριξή τους μπορεί να αλλάξει τα δεδομένα για την προβολή και τον αντίκτυπο των εγχειρημάτων.
- **Μέντορες και Εμπειρογνώμονες:** Αναζητήστε μέντορες και εμπειρογνώμονες που μπορούν να παρέχουν καθοδήγηση και καθοδήγηση στους μαθητές του έργου σας. Τα άτομα αυτά μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να αναπτύξουν αποτελεσματικές στρατηγικές και λύσεις, μοιράζοντας τις γνώσεις και την εμπειρία τους.
- **Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και Κανάλια Επικοινωνίας:** Για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα έργα και τον αντίκτυπό τους, χρησιμοποιήστε τα τοπικά μέσα ενημέρωσης, τους ραδιοφωνικούς σταθμούς και τα κανάλια ενημέρωσης. Περισσότερα ενδιαφερόμενα μέρη και υποστηρικτές μπορούν να προσελκυστούν στον σκοπό μέσω της κάλυψης από τα μέσα ενημέρωσης.

Project Partners

- **Δίκτυα Αποφοίτων:** Συνεργαστείτε με δίκτυα αποφοίτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Οι απόφοιτοι μπορούν να προσφέρουν καθοδήγηση, συμβουλευτικές υπηρεσίες και ευκαιρίες χρηματοδότησης, εάν έχουν εμπειρία στην κοινωνική επιχειρηματικότητα ή σε συναφείς τομείς.
- **Τοπικά Ιδρύματα και Οργανισμοί που χορηγούν Επιχορηγήσεις:** Διερευνήστε συνεργασίες με τοπικά ιδρύματα και οργανισμούς επιχορήγησης που εστιάζουν στον κοινωνικό αντίκτυπο και την ανάπτυξη της κοινότητας. Οι οργανισμοί αυτοί μπορεί να παρέχουν επιχορηγήσεις και οικονομική στήριξη για εγχειρήματα μαθητών.

Η συνεργασία με βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς όχι μόνο αυξάνει τον αντίκτυπο των εγχειρημάτων κοινωνικής επιχειρηματικότητας υπό την καθοδήγηση των μαθητών, αλλά και βελτιώνει την εκπαιδευτική εμπειρία. Αυτό επιτρέπει στους μαθητές να συνδεθούν με την ευρύτερη κοινότητα, να μάθουν από επαγγελματίες και να δημιουργήσουν ένα δίκτυο υποστήριξης που μπορεί να οδηγήσει σε βιώσιμες θετικές αλλαγές.

Project Partners

Προσεγγίσεις για τη Διδασκαλία της Επιχειρηματικότητας

1. Επισκόπηση

Στο σημερινό ταχέως εξελισσόμενο κόσμο, η καλλιέργεια επιχειρηματικών δεξιοτήτων είναι ζωτικής σημασίας για τους μαθητές ώστε να μπορούν να περιηγηθούν στις πολυπλοκότητες του σύγχρονου εργατικού δυναμικού. Αυτή η ενότητα καταδύεται σε παιδαγωγικές στρατηγικές που υπερβαίνουν τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας, δίνοντας έμφαση στην ανάγκη για βιωματική μάθηση και εφαρμογή στον πραγματικό κόσμο. Οι εκπαιδευτικοί θα διερευνήσουν καινοτόμες προσεγγίσεις για το σχεδιασμό του προγράμματος σπουδών, εξασφαλίζοντας μια ολοκληρωμένη μαθησιακή εμπειρία που καλύπτει θεωρητικές γνώσεις και πρακτικές γνώσεις. Η ενότητα εμβαθύνει επίσης στις κρίσιμες πτυχές της αξιολόγησης, ενθαρρύνοντας τους εκπαιδευτικούς να υιοθετήσουν δυναμικές μεθόδους αξιολόγησης που αντικατοπτρίζουν το επιχειρηματικό ταξίδι.

Επιπλέον, η ενότητα διερευνά το συναρπαστικό πεδίο της δημιουργίας διαδραστικών περιβαλλόντων μάθησης, με ιδιαίτερη έμφαση στην παιχνιδοποίηση - ένα ισχυρό εργαλείο για την εμπλοκή των μαθητών και την ενίσχυση των ικανοτήτων τους στην επίλυση προβλημάτων. Εξετάζεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως διευκολυντή, παρέχοντας πληροφορίες για την καθοδήγηση των μαθητών μέσω επιχειρηματικών σχεδίων και την υιοθέτηση προσεγγίσεων καθοδήγησης και καθοδήγησης. Καθώς οι προκλήσεις είναι εγγενείς στο επιχειρηματικό τοπίο, η ενότητα ολοκληρώνεται με πρακτικές συμβουλές που θα βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς να ξεπεράσουν τα εμπόδια και να δημιουργήσουν μια ζωντανή και υποστηρικτική μαθησιακή ατμόσφαιρα. Αυτό το ολοκληρωμένο ταξίδι ενδυναμώνει τους εκπαιδευτικούς να καλλιεργήσουν πνεύμα καινοτομίας και ανθεκτικότητας στους μαθητές τους, προετοιμάζοντάς τους για τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες του επιχειρηματικού κόσμου.

Μαθησιακά Αποτελέσματα

- ✓ Κατανόηση διαφόρων παιδαγωγικών στρατηγικών κατάλληλων για την εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα.
- ✓ Σχεδιασμός ενός ολοκληρωμένου προγράμματος σπουδών που καλύπτει την ιδέα, τον επιχειρηματικό σχεδιασμό και τις πρακτικές δεξιότητες.
- ✓ Ευθυγράμμιση των στοιχείων του προγράμματος σπουδών με σαφείς μαθησιακούς στόχους για μια συνεκτική εκπαιδευτική εμπειρία.

Project Partners

- ✓ Εκμάθηση τεχνικών αξιολόγησης για την αποτελεσματική αξιολόγηση των επιχειρηματικών ικανοτήτων.
- ✓ Διερεύνηση μεθόδων για τη δημιουργία ελκυστικών και διαδραστικών μαθησιακών περιβαλλόντων, συμπεριλαμβανομένης της παιχνιδοποίησης.
- ✓ Εκμάθηση στρατηγικών για τη διευκόλυνση επιχειρηματικών σχεδίων και την καθοδήγηση των μαθητών κατά τη διαδικασία δημιουργίας επιχειρήσεων.
- ✓ Εφαρμογή προσεγγίσεων καθοδήγησης και συμβουλευτικής για την υποστήριξη των μαθητών στο επιχειρηματικό τους ταξίδι.
- ✓ Εξερεύνηση πρακτικών συμβουλών για την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων που σχετίζονται με τη διδασκαλία της επιχειρηματικότητας.

Project Partners

2. Παιδαγωγικές Στρατηγικές για την Εκπαίδευση στην Επιχειρηματικότητα

Η επιχειρηματικότητα μπορεί να γίνει κατανοητή με διάφορους τρόπους. Με μια ευρεία έννοια, είναι η στάση ενός ατόμου που χαρακτηρίζεται από δημιουργικότητα και την ικανότητα να συμμετέχει ενεργά στην κοινωνικοοικονομική ζωή. Σε ένα στενότερο πλαίσιο, είναι επίσης η ικανότητα και η ετοιμότητα να ξεκινήσει και να διευθύνει κάποιος τη δική του επιχείρηση, ιδίως μια επιχείρηση που βασίζεται σε φιλο-οικολογική συνείδηση και δραστηριότητες. Η επιχειρηματικότητα αποτελεί βασικό παράγοντα που επηρεάζει την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη διαφόρων γεωγραφικών περιοχών (Dorocki & Rachwał, 2011).

Modern directions of civilisation development, which are based on the construction of a knowledge-based economy and the formation of an information society, impose the need to constantly update the educational process at all levels of teaching (Borowiec, et al., 2009; Ziolo 2009). This is necessary to ensure that the goals, content, methods and expected results of school education are appropriate to the challenges of preparing the young generation for life in today's world. This means preparing students to find and perform work both as full-time employees and as self-employed people, through the ability to design, start and run their own business (Kurek & Rachwał 2010b; Rachwał, 2019).

Στόχος της ολοκληρωμένης εκπαίδευσης είναι η ολοκληρωμένη ανάπτυξη του ατόμου. Για να επιτευχθεί αυτό, είναι απαραίτητο να χρησιμοποιηθούν διάφορες εκπαιδευτικές μέθοδοι που περιλαμβάνουν διάφορες στρατηγικές που έχουν ολιστικό αντίκτυπο σε όλες τις σφαίρες της ανθρώπινης δραστηριότητας, δηλαδή στη διανοητική, συναισθηματική και πρακτική τους δραστηριότητα (Łazowska, 2005). Οι παραδοσιακές μέθοδοι διδασκαλίας (π.χ. διάλεξη, εργασία με κείμενο) θα πρέπει να συμπληρώνουν μόνο τις μεθόδους δραστηριοποίησης.

Η *στρατηγική συσχέτισης γνώσεων* και οι μέθοδοι τροφοδότησής της είναι χρήσιμες κατά την εισαγωγή νέων θεμάτων και την εξήγηση διαφόρων φαινομένων και σχέσεων. Η γνώση μεταφέρεται με τη μορφή πληροφοριών που είναι έτοιμες να θυμηθούν και να μάθουν. Επιλέξτε αυτή τη στρατηγική μόνο όταν είστε βέβαιοι ότι οι μαθητές δεν θα μπορέσουν να βρουν τη γνώση μόνοι τους, επειδή το έργο είναι πολύ δύσκολο για να επιτύχουν το στόχο.

Η *στρατηγική που βασίζεται στην επίλυση προβλημάτων* βασίζεται στην ανεξάρτητη απόκτηση γνώσεων από τους μαθητές, οι οποίοι αναζητούν σωστές λύσεις κατά τη διαδικασία της δημιουργικής δραστηριότητας. Αυτή η στρατηγική ενδείκνυται όταν θέλετε να παρακινήσετε τους μαθητές σας να

Project Partners

αναλάβουν δράση και να αναπτύξουν τις γνωστικές τους δεξιότητες καθώς και τα ενδιαφέροντά τους. Οι μαθητές θέτουν ερωτήσεις, δημιουργούν υποθέσεις και επιλύουν προβλήματα.

Η *συναισθηματική στρατηγική* βασίζεται σε μεθόδους ενεργοποίησης, στόχος των οποίων είναι η διέγερση της συναισθηματικής σφαίρας του μαθητή, η οποία κατά τη διαδικασία απόκτησης της γνώσης θα επιτρέψει τη διαμόρφωση της προσωπικότητας και των αξιών του ατόμου και θα βοηθήσει στην αποτελεσματική διατήρηση του περιεχομένου που βίωσε. Ο εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί για το σκοπό αυτό τη μουσική, τις εικόνες και τις εικονογραφήσεις.

Η *επιχειρησιακή (πρακτική) στρατηγική* χρησιμοποιείται στη διδασκαλία των επαγγελματικών μαθημάτων. Οι μαθητές αποκτούν γνώσεις και αναπτύσσουν συνήθειες μέσω της δράσης. Κατά τη διάρκεια της μάθησης, χρησιμοποιούνται πρακτικές ασκήσεις, εργαστηριακά μαθήματα και όλα τα μαθήματα που επιτρέπουν τη μεταφορά της θεωρίας στην επαγγελματική πρακτική (Οκοή, 1987).

Οι παιδαγωγικές στρατηγικές στην εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα θα πρέπει να βασίζονται σε μεθόδους ενεργητικής μάθησης που δίνουν έμφαση στη συμμετοχή των μαθητών μέσω της επίλυσης πραγματικών προβλημάτων και της απόκτησης εμπειριών. Το πρόγραμμα εκπαίδευσης στην επιχειρηματικότητα θα πρέπει να χρησιμοποιεί όσο το δυνατόν περισσότερες ενεργητικές μεθόδους - ενδιαφέρουσες, συναισθηματικά ελκυστικές, που ενθαρρύνουν τους μαθητές να σκέφτονται και να ενεργούν ανεξάρτητα.

Οι **μέθοδοι ενεργοποίησης** είναι τρόποι δράσης που θα βοηθήσουν τους μαθητές να:

- εμβαθύνουν τα ενδιαφέροντά τους,
- αποκτήσουν νέες γνώσεις,
- τονώσουν τη δημιουργικότητά τους,
- επικοινωνούν, να συζητούν και να ανταλλάσσουν απόψεις.

Ο εκπαιδευτικός που χρησιμοποιεί μεθόδους ενεργοποίησης εγκαταλείπει το ρόλο του εμπειρογνώμονα εκπαιδευτικού και γίνεται σύμβουλος, εμπυχωτής, συνεργάτης, παρατηρητής και συμμετέχων στη διδακτική διαδικασία.

Μέθοδος αντίστροφης διδασκαλίας (flipped classroom): Η μέθοδος βασίζεται στην υπόθεση ότι οι μαθητές μαθαίνουν θεωρητικά θέματα στο σπίτι - πριν από το προγραμματισμένο μάθημα. Οι δημιουργοί της μεθόδου, Bergmann και Sams (2012), αποφάσισαν να καταγράψουν το θεωρητικό

Project Partners

μέρος με τη μορφή βίντεο, τα οποία οι μαθητές θα παρακολουθούσαν, θα κρατούσαν σημειώσεις και θα ετοίμαζαν ερωτήσεις σχετικά με το θέμα. Το μάθημα προορίζεται για την πρακτική χρήση των αποκτηθέντων γνώσεων. Στην αρχή του μαθήματος εξηγείται το ακατανόητο περιεχόμενο και στη συνέχεια δίνονται στους μαθητές πρακτικές εργασίες που πρέπει να ολοκληρώσουν για να εφαρμόσουν τη θεωρία στην πράξη. Ο εκπαιδευτικός υποστηρίζει τους μαθητές κατά τη διάρκεια της εργασίας τους, παρέχει πρόσθετες εξηγήσεις και παρατηρεί τη διδακτική διαδικασία. Οι Bergmann και Sams (2012) πιστεύουν ότι με τη χρήση αυτού του τρόπου εργασίας, οι μαθητές λαμβάνουν διδασκαλία προσαρμοσμένη στις ατομικές τους ανάγκες. Είναι επίσης δυνατό να συνδυαστεί αυτή η μέθοδος με άλλες τεχνικές διδασκαλίας, όπως η συζήτηση, ο διάλογος ή ο καταγισμός ιδεών.

Εκπαιδευτικά παιχνίδια: Τα εκπαιδευτικά παιχνίδια, τόσο τα ηλεκτρονικά όσο και τα διαδικτυακά, εκτιμώνται ιδιαίτερα από τους μαθητές ως αποτελεσματική μέθοδος διδασκαλίας. Χάρη σε αυτά, οι μαθητές μπορούν να μάθουν διάφορα γνωστικά πεδία με τρόπο ευχάριστο και διασκεδαστικό για αυτούς. Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλά από αυτά τα παιχνίδια υποστηρίζουν αποτελεσματικά την ανάπτυξη επιχειρηματικής συμπεριφοράς, δεξιοτήτων αποταμίευσης, λήψης αποφάσεων και διδάσκουν υπευθυνότητα (Szaławska-Murczyło & Wawryszuk, 2017).

Σύμφωνα με την κατεύθυνση της εκπαιδευτικής ανάπτυξης, η οποία περιλαμβάνει τη χρήση μηχανισμών παιχνιδιών για τη διευκόλυνση της μαθησιακής διαδικασίας (gamification), προτείνεται επίσης η χρήση δημοφιλών ιστότοπων όπως το Kahoot! ή το Quizizz, για εκπαιδευτική διασκέδαση. Η ενσωμάτωση των βασικών στοιχείων της επιχειρηματικής εκπαίδευσης στο πρόγραμμα σπουδών για παιδιά ηλικίας 8 ετών και άνω μπορεί να έχει πολλά οφέλη. Αυτή είναι η περίοδος κατά την οποία τα παιδιά αναπτύσσουν τις γνωστικές τους ικανότητες και μαθαίνουν θεμελιώδεις έννοιες. Η εισαγωγή της γνώσης της οικονομικής διαχείρισης, της αποταμίευσης, της επένδυσης και της κατανόησης των οικονομικών μηχανισμών μπορεί να τα προετοιμάσει να κατανοήσουν και να αντιμετωπίσουν καλύτερα τις οικονομικές πτυχές στο μέλλον.

Μέθοδος προσομοίωσης: Μία από τις μεθόδους που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη διδασκαλία της επιχειρηματικότητας είναι η προσομοίωση της λειτουργίας της δικής σας επιχείρησης μέσω της χρήσης εικονικών στρατηγικών παιχνιδιών. Αυτού του είδους τα παιχνίδια δίνουν τη δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να δοκιμάσουν διαφορετικούς τρόπους δράσης, να αυξήσουν τη συμμετοχή τους, να επιτρέψουν την ανάλυση των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων και να προωθήσουν ενεργητικές και δημιουργικές συμπεριφορές. Για την αποτελεσματική διεξαγωγή της επιχειρηματικής

Project Partners

εκπαίδευσης πρέπει να πληρούνται ορισμένα κριτήρια. Αυτή η μορφή διδασκαλίας θα πρέπει να αυξάνει το επίπεδο κατανόησης της οικονομικής πραγματικότητας και να λαμβάνει υπόψη διάφορες πτυχές της επιχειρηματικότητας, γεγονός που θα επιτρέψει την παροχή ποικίλου περιεχομένου. Αξίζει να υποστηριχθεί ότι η επιχειρηματική εκπαίδευση θα πρέπει να βασίζεται στην επίλυση προβλημάτων ως διδακτική προσέγγιση και να ενσωματώνει στοιχεία μάθησης μέσω της πράξης, γεγονός που συνάδει με την προσέγγιση " learning-by-doing " (San Tan & Ng, 2006). Χάρη σε αυτή τη μέθοδο, οι μαθητές αναπτύσσουν την ευαισθησία τους και μαθαίνουν να σκέφτονται παραγωγικά. Η μέθοδος αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατά την εφαρμογή των ακόλουθων τμημάτων του διδακτικού υλικού: διαπροσωπική επικοινωνία, διαπραγματεύσεις, ορθολογική επένδυση και αποταμίευση (εικονική μεταφορά ενός συγκεκριμένου ποσού στους μαθητές για επενδύσεις στο χρηματιστήριο, λήψη αποφάσεων σχετικά με την αγορά και την πώληση τίτλων και καταγραφή των κερδών ή των ζημιών που προκύπτουν) και ενεργητική αναζήτηση εργασίας (προσομοίωση συνέντευξης εργασίας) (Kwiatkowski & Musiałkiewicz, 2019).

Μέθοδος βασισμένη σε έργα (Project-based method): Η μέθοδος project-based είναι μια μέθοδος κατά την οποία οι μαθητές εκτελούν ανεξάρτητα την εργασία που παρουσιάζεται. Ο εκπαιδευτικός καθορίζει μόνο το πλαίσιο του έργου. Στόχος αυτής της μεθόδου είναι η ανάπτυξη της ικανότητας των μαθητών να σχεδιάζουν και να οργανώνουν τη δική τους εργασία, να συλλέγουν και να επιλέγουν πληροφορίες, να επιλύουν προβλήματα, να εργάζονται σε ομάδες, να λαμβάνουν αποφάσεις, να αξιολογούν και να επικοινωνούν. Η εργασία με αυτή τη μέθοδο είναι μια διαδικασία βήμα προς βήμα (Brudnik, et al., 2000):

- Εξοικείωση των μαθητών με τη μέθοδο και παροχή του θέματος της εργασίας.
- Αναπτύξη οδηγιών για το έργο - στόχους, καθήκοντα και προθεσμίες για την υλοποίησή τους, υπεύθυνα πρόσωπα.
- Υλοποίηση έργου - συλλογή και ανάλυση πληροφοριών.
- Υλοποίηση μερικών εργασιών και προετοιμασία της έκθεσης.
- Παρουσίαση του έργου.
- Αξιολόγηση του έργου.

Η μέθοδος της διδασκαλίας των βασικών αρχών της επιχειρηματικότητας μπορεί να εφαρμοστεί σε διάφορες πτυχές του διδακτικού υλικού, όπως η διαχείριση των προσωπικών οικονομικών ή η λειτουργία της δικής σας επιχείρησης. Κατά τη χρήση αυτής της μεθόδου για την εκμάθηση της

Project Partners

ίδρυσης μιας επιχείρησης, ανάλογα με τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών, μια ομάδα μαθητών μπορεί να εκπονήσει ένα έργο για μια ατομική επιχείρηση, ενώ άλλες ομάδες μαθητών που έχουν περισσότερα ταλέντα και ενδιαφέροντα για το θέμα μπορούν να εκπονήσουν έργα για εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, ομόρρυθμες εταιρείες ή ετερόρρυθμες εταιρείες (Kwiatkowski & Musiałkiewicz , 2019). Η ιδέα του έργου μπορεί να βασίζεται, για παράδειγμα, στην προώθηση φιλο-οικολογικών στάσεων. Για το σκοπό αυτό, μπορούν να οργανωθούν διάφορα οικολογικά προγράμματα στο χώρο του σχολείου, τα οποία απευθύνονται σε μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς του σχολείου, για να ενθαρρύνουν και να πείσουν άλλα σχολεία και νηπιαγωγεία, κατοίκους της πόλης και οργανώσεις από το τοπικό περιβάλλον να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες, δράσεις και εκδηλώσεις. Τέτοιες δραστηριότητες περιλαμβάνουν οικολογικές εκστρατείες, οικολογικές εκδηλώσεις, οικολογικούς διαγωνισμούς, παραγωγή οικολογικών ταινιών, προετοιμασία οικολογικών φυλλαδίων και διαλέξεις για άλλους μαθητές. Ένα άλλο παράδειγμα εκπαιδευτικού προγράμματος που μπορεί να χρησιμοποιηθεί μπορεί να είναι ένα πρόγραμμα κοινωνικής επιχειρηματικότητας, στόχος του οποίου είναι η εμπλοκή των μαθητών σε δραστηριότητες για το σχολείο και την τοπική κοινότητα, η δημιουργία δεσμών με το περιβάλλον και η υποστήριξη ενδιαφερόντων μαθητικών πρωτοβουλιών. (Gorzeńska & Radanowic, 2019).

Η **μελέτη περιπτώσεων** είναι μια πολύ συχνά χρησιμοποιούμενη μέθοδος στη διδασκαλία της επιχειρηματικότητας. Περιλαμβάνει την ανεξάρτητη απόκτηση νέων γνώσεων με βάση την έρευνα πεδίου και το υλικό των πηγών. Σημαντικό στοιχείο αυτής της μεθόδου είναι η διατύπωση συμπερασμάτων μετά τη μελέτη της περίπτωσης. Μια μελέτη περίπτωσης σας επιτρέπει να αναπτύξετε ιδέες, έννοιες, να μάθετε για τις σχέσεις και να δημιουργήσετε θεωρίες που εξηγούν μια δεδομένη περίπτωση. Αξίζει να εμπλέκονται οι επαγγελματίες της εκπαίδευσης στον τομέα της κοινωνικής και οικολογικής επιχειρηματικότητας. Πρόκειται όχι μόνο για εκπροσώπους μη κυβερνητικών οργανώσεων, αλλά και για ιδρύματα που ασχολούνται με την ανάπτυξη του οικολογικού τομέα και επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται σε διάφορους κλάδους (από τη δημιουργικότητα έως την παραγωγή).

Καταιγισμός ιδεών: Μια ενεργητική μέθοδος διδασκαλίας που σας επιτρέπει να αναπτύξετε και να βελτιώσετε τις ιδέες της ομάδας. Το μεγάλο της πλεονέκτημα είναι η ευκολία της προετοιμασίας της. Ο καταιγισμός ιδεών αποτελείται από τρία στάδια:

Project Partners

I. Εισαγωγή: Το πρώτο στάδιο αρχίζει με την παρουσίαση μιας ερώτησης ή ενός θέματος από τον παρουσιαστή. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός προετοιμάζει την ομάδα για το πρόβλημα που πρέπει να επιλυθεί (μπορεί να χρησιμοποιήσει ομιλία ή διάλεξη) και εξοικειώνει την ομάδα με τους κανόνες συμμετοχής στον καταιγισμό ιδεών. Λάβετε υπόψη σας τους ακόλουθους κανόνες:

- Κάθε μαθητής έχει το δικαίωμα να υποβάλει οποιονδήποτε αριθμό ιδεών.
- Σημασία έχει ο αριθμός και όχι η ποιότητα των ιδεών.
- Οι ιδέες δεν μπορούν να αξιολογηθούν, να επικριθούν ή να σχολιαστούν από κανέναν.
- Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ήδη υποβληθείσες ιδέες, να τις αλλάξετε ή να τις αναπτύξετε.
- Ο συγγραφέας της ιδέας δεν σημειώνεται.
- Οι ιδέες μπορούν να είναι οι πιο τολμηρές και οι πιο γελοίες.
- Ο επικεφαλής της συνεδρίας δίνει το λόγο.
- Οι ιδέες πρέπει να καταγραφούν στον πίνακα, ή ενδεχομένως σε ένα τετράδιο (επιλέγουμε γραμματέα). Σε μια άλλη παραλλαγή, για να εξασφαλιστεί η πλήρης ανωνυμία, οι ιδέες υποβάλλονται σε ξεχωριστά φύλλα χαρτιού. Ο γραμματέας (μαθητής) ομαδοποιεί τα φύλλα χαρτιού ανάλογα με τις ιδέες λύσης.

II. Συλλογή ιδεών: Οι μαθητές διατυπώνουν ιδέες για την επίλυση του προβλήματος. Η συνεδρία διαρκεί 5-15 λεπτά. Το τέλος της σηματοδοτείται από τη σημαντική μείωση του αριθμού των ιδεών που υποβλήθηκαν ή από την απόφαση του εκπαιδευτικού ότι το υλικό που συγκεντρώθηκε είναι επαρκές για τη συνέχιση του μαθήματος και την επίλυση του προβλήματος..

III. Ανάλυση ιδεών: Οι λύσεις αξιολογούνται μόνο αφού υποβληθούν όλες οι προτάσεις. Γίνεται συζήτηση για κάθε λύση και την αξιολόγησή της. Μαζί με τον εκπαιδευτικό, οι μαθητές επιλέγουν τις καταλληλότερες λύσεις στο πρόβλημα που θέτει ο εκπαιδευτικός και αιτιολογούν τη θέση τους. Η καλύτερη λύση υλοποιείται και ελέγχεται ως προς την αποτελεσματικότητά της (Gorzeńska & Radanowic, 2019).

Διαβουλεύσεις-Αντιπαραθέσεις (Debates) των οποίων στόχος είναι η συζήτηση μιας συγκεκριμένης θέσης. Σε μια αντιπαραθέση, απαγορεύεται η προσβολή ή η γελοιοποίηση των αντιπάλων ομιλητών. Η συζήτηση εξελίσσεται ως εξής:

Project Partners

Η θέση του ντιμπέιτ είναι μια δήλωση που αποτελεί τη βάση της συζήτησης. Ο ορισμός αυτής της δήλωσης θα καθοριστεί από τον πρώτο ομιλητή του ντιμπέιτ.

- Υπάρχουν δύο ομάδες, η μία από τις οποίες υποστηρίζει μια συγκεκριμένη θέση και η άλλη παίρνει την αντίθετη θέση.
- Η ομάδα που υποστηρίζει την εκάστοτε θέση πρέπει να την εξηγήσει.
- Τη συζήτηση διευθύνει ο υπεύθυνος της συζήτησης.
- Το ντιμπέιτ ολοκληρώνεται με τελικές ομιλίες και από τις δύο πλευρές που συνοψίζουν την άποψή τους.

Τα ντιμπέιτ βοηθούν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως: η κατανοητή ομιλία, η πειθώ και οι επικοινωνιακές δεξιότητες, καθώς και η ικανότητα να μιλάτε λογικά και με διαφάνεια. Η ικανότητα συνεργασίας με άλλους, η ικανότητα συνεργασίας στο πλαίσιο μιας ομάδας, καθίσταται επίσης ζωτικής σημασίας (Gorzeńska & Radanowic, 2019).

Μέθοδος SWOT: Η μέθοδος είναι ένα εργαλείο με το οποίο μπορείτε να αναλύσετε και να αναγνωρίσετε τα δικά σας δυνατά σημεία και αδυναμίες (Strengths - Weaknesses), καθώς και τις υπάρχουσες και πιθανές ευκαιρίες και απειλές (Opportunities - Threats) που προέρχονται από το εξωτερικό.

Παρακαλώ απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Δυνατά σημεία - Ποια είναι τα δυνατά σας σημεία; Τι κάνει καλύτερα η ομάδα σχεδιασμού;
- Αδυναμίες - Τι μπορεί να βελτιώσει η ομάδα έργου; Τι θα δουν οι άλλοι ως το αδύνατο σημείο της ομάδας; Γιατί μπορεί οι άνθρωποι να μην ενδιαφέρονται για το έργο;
- Δυνατά σημεία - ευκαιρίες: Μπορείτε να βασιστείτε στην υποστήριξη και την προώθηση στην τοπική κοινωνία; Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις ΤΠΕ για να ξεκινήσετε ένα εγχείρημα;
- Απειλές - Ποια προβλήματα μπορεί να προκύψουν; Χρειάζεται οικονομική συνεισφορά για να ξεκινήσετε;

Εκπαιδευτικά βίντεο: Εκπαιδευτική μέθοδος της οποίας πρωταρχικός στόχος είναι η παροχή γνώσεων ή η εισαγωγή στο θέμα. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν με τη μορφή:

- ταινίες μικρού μήκους που εισάγουν το θέμα, σκοπός των οποίων είναι να αποτελέσουν αφορμή για συζήτηση,

Project Partners

**WP2: Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών
στην Πράσινη και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα**

**Co-funded by
the European Union**

- κινηματογραφικές συναντήσεις,
- ένα είδος εκδήλωσης που αποτελεί επίσης αφορμή για συζητήσεις, εργαστήρια και περαιτέρω δραστηριότητες (Korzeńska & Radanowic, 2019).

Project Partners

The Green & Social StartUps Erasmus+ Project (Nr. 2022-1-PL01-KA220-SCH-000087194) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

3. Δημιουργώντας Διαδραστικά Μαθησιακά Περιβάλλοντα

Κατά τη δημιουργία ενός διαδραστικού μαθησιακού περιβάλλοντος για την εκπαίδευση σε θέματα επιχειρηματικότητας, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αξιοποιήσουν διάφορες μεθοδολογίες. Η ενσωμάτωση στοιχείων πολυμέσων, όπως βίντεο, podcasts και διαδραστικές παρουσιάσεις, ενισχύει την εμπλοκή και ανταποκρίνεται σε διαφορετικά μαθησιακά στυλ. Οι ομαδικές συζητήσεις και οι δραστηριότητες επίλυσης προβλημάτων προσομοιώνουν σενάρια του πραγματικού κόσμου, ενθαρρύνοντας τους μαθητές να συνεργάζονται, να κάνουν καταγισμό ιδεών και να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις συλλογικά. Οι δυναμικές ρυθμίσεις στην τάξη, όπου οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στο σχεδιασμό και την εκτέλεση έργων, ενισχύουν τη βιωματική μάθηση, ενισχύοντας την πρακτική εφαρμογή των επιχειρηματικών αρχών.

Η ενσωμάτωση της τεχνολογίας και των διαδικτυακών πόρων ανοίγει μια πύλη σε μια πληθώρα πληροφοριών και ευκαιριών μάθησης. Οι πλατφόρμες ηλεκτρονικής μάθησης και οι εικονικές αίθουσες διδασκαλίας διευκολύνουν τα ευέλικτα ωράρια μάθησης, ικανοποιώντας τις διαφορετικές ανάγκες των μαθητών. Τα διαδικτυακά σεμινάρια που φιλοξενούνται από εμπειρογνώμονες του κλάδου εκθέτουν τους μαθητές στις τρέχουσες δυναμικές της αγοράς και στις αναδυόμενες τάσεις. Η πρόσβαση σε διαδικτυακές βάσεις δεδομένων και ερευνητικά εργαλεία δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να διεξάγουν αναλύσεις σε βάθος, καλλιεργώντας μια νοοτροπία προσανατολισμένη στην έρευνα. Επιπλέον, η αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των ιστοτόπων με επίκεντρο την επιχειρηματικότητα δημιουργεί μια εικονική κοινότητα, δίνοντας τη δυνατότητα στους μαθητές να μοιράζονται ιδέες, ιδέες και πόρους με συνομηλικούς τους παγκοσμίως.

Η δημιουργία συλλόγων και εξωσχολικών δραστηριοτήτων με επίκεντρο την επιχειρηματικότητα συμβάλλει καθοριστικά στην καλλιέργεια ενός ολιστικού επιχειρηματικού οικοσυστήματος. Αυτές οι λέσχες παρέχουν στους μαθητές ένα χώρο για να συμμετέχουν ενεργά σε εργαστήρια, διαλέξεις προσκεκλημένων και πρακτικά έργα, ενισχύοντας τις θεωρητικές γνώσεις με πρακτικές εφαρμογές. Διαγωνισμοί με θέμα την επιχειρηματικότητα, hackathons και προκλήσεις για νεοφυείς επιχειρήσεις τροφοδοτούν τον φιλικό ανταγωνισμό και την καινοτομία. Τα προγράμματα καθοδήγησης, όπου έμπειροι επιχειρηματίες καθοδηγούν τους μαθητές στην ανάπτυξη επιχειρηματικών ιδεών, προσφέρουν ανεκτίμητες γνώσεις και ευκαιρίες δικτύωσης. Με την ενεργό συμμετοχή των μαθητών στο σχεδιασμό και την οργάνωση αυτών των δραστηριοτήτων, τα σχολεία μπορούν να εμψυχήσουν

Project Partners

ηγετικές δεξιότητες και την αίσθηση της ιδιοκτησίας, συμβάλλοντας στη συνολική επιχειρηματική νοοτροπία.

3.1. Παιχνιδοποίηση

Η παιχνιδοποίηση, όταν χρησιμοποιείται στρατηγικά, μετατρέπει την εκπαίδευση σε μια καθηλωτική και δυναμική εμπειρία. Όχι μόνο ενισχύει την κατανόηση του αντικειμένου, αλλά και ενσταλάζει κρίσιμες δεξιότητες ζωής, καθιστώντας τη μάθηση ένα ευχάριστο ταξίδι. Με την ενσωμάτωση στοιχείων από τον κόσμο των παιχνιδιών, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ξεκλειδώσουν το πλήρες δυναμικό των μαθητών τους, καλλιεργώντας μια θετική στάση απέναντι στη μάθηση και την επίλυση προβλημάτων.

Η παιχνιδοποίηση είναι η χρήση στρατηγικών και μηχανισμών γνωστών από τα παιχνίδια για σκοπούς άλλους εκτός από την διασκέδαση (Kozłowska, 2016). Πρόκειται για μια μέθοδο που χρησιμοποιεί τυπικά στοιχεία παιχνιδιών, όπως ο ανταγωνισμός, η συνεργασία και η γρήγορη ανατροφοδότηση, για την εμπλοκή των χρηστών και την επίλυση διαφόρων προβλημάτων. Η παιχνιδοποίηση βασίζεται στη χρήση τεχνικών παρακίνησης που σχετίζονται με την ανάλυση δεδομένων (Struzyna & Kania K, 2016).

Το παιχνίδι είναι μια κεντρική έννοια στο πλαίσιο της παιχνιδοποίησης. Το παιχνίδι αντιπροσωπεύει μια προσομοίωση του οικονομικού και κοινωνικού περιβάλλοντος στο οποίο οι συμμετέχοντες λαμβάνουν αποφάσεις που επηρεάζουν την τροποποίηση των συνθηκών στο περιβάλλον και διαμορφώνουν τις μελλοντικές επιλογές των συμμετεχόντων (Bombiak & Cisek, 2019). Τα στοιχεία που δομούν τον μηχανισμό του παιχνιδιού περιλαμβάνουν πόντους, κονκάρδες, επίπεδα, προκλήσεις, βραβεία (Bombiak & Cisek, 2019).

Τα επιστημονικά και ερευνητικά ιδρύματα, όπως και οι εταιρείες, προσαρμόζονται στις ταχέως μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς χρησιμοποιώντας προηγμένες στρατηγικές μάρκετινγκ, συμπεριλαμβανομένης της παιχνιδοποίησης, οι οποίες βοηθούν στη διατήρηση και επέκταση της φήμης τους με βάση τη στενή αλληλεπίδραση με τους πελάτες. Χρησιμοποιώντας την παιχνιδοποίηση, μεταφέρουμε μηχανισμούς και λύσεις από τα παιχνίδια στην καθημερινή ζωή των πελατών με τέτοιο τρόπο ώστε να εμπλέκουμε περισσότερο την ομάδα-στόχο και να την παρακινούμε να προβεί σε συγκεκριμένες ενέργειες, οι οποίες τελικά θα οδηγήσουν σε προσκόλληση στο

Project Partners

διαφημιζόμενο εμπορικό σήμα (Wrona K., 2012). Τρεις πυλώνες μπορούν να εγγυηθούν την επιτυχία της παιχνιδοποίησης (Starzyński, 2012):

- Διασκέδαση - ευχαρίστηση, ικανοποίηση,
- Φίλοι - η ευκαιρία να διασκεδάσετε μέσα στην κοινότητα, η δημιουργία επαφών, η συνεργασία, ο ανταγωνισμός,
- Ανατροφοδότηση - λήψη γρήγορης ανατροφοδότησης για τις ενέργειες που πραγματοποιεί ο παίκτης.

Τα πιο σημαντικά στοιχεία της παιχνιδοποίησης είναι:

- Οι ανταμοιβές, όπως οι βαθμοί ή οι σχολικοί βαθμοί, θα πρέπει να απονέμονται όταν επιτυγχάνεται ένας στόχος.
- Αξίζει να θυμόμαστε ότι η ανταμοιβή δεν πρέπει να αποτελεί σκοπό.
- Το σύστημα επιβράβευσης πρέπει να είναι δίκαιο και να καλύπτει όλους τους μαθητές, όχι μόνο εκείνους που επιδεικνύουν πρωτοβουλία ή δημιουργικότητα.
- Οι ανταμοιβές θα πρέπει να απονέμονται σε πολλαπλά στάδια - αξίζει να εισαχθούν επίπεδα ή κονκάρδες στο σύστημα ανταμοιβής για την ολοκλήρωση επόμενων προκλήσεων ή επιτευγμάτων που επιτυγχάνει ο παίκτης.
- Όλοι οι πόντοι, τα εμβλήματα ή τα βραβεία που αποκτώνται για τα επόμενα στάδια της πρόκλησης θα πρέπει να παρακινούν τον μαθητή και να τον ενθαρρύνουν να καταβάλει ακόμη μεγαλύτερες προσπάθειες στον ανταγωνισμό με άλλους χρήστες.
- Αξίζει να διασφαλιστεί ότι ο ανταγωνισμός που προκύπτει μεταξύ των μαθητών διατηρείται σε υγιές επίπεδο και ότι οι γονείς εμπλέκονται όσο το δυνατόν λιγότερο στις εργασίες - ότι οι εργασίες ή τα έργα προετοιμάζονται κυρίως από τα παιδιά και όχι από τους γονείς.

Οι μηχανισμοί που είναι γνωστοί από τα παιχνίδια μπορούν να αποτελέσουν ένα πολύ αποτελεσματικό εργαλείο για την τόνωση των κινήτρων και της δέσμευσης, τα οποία είναι ζωτικής σημασίας στη διαδικασία επίτευξης εκπαιδευτικής επιτυχίας. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό διότι η εισαγωγή καινοτόμων μορφών μεταφοράς γνώσεων, αξιολόγησης και δημιουργικών μεθόδων ενθάρρυνσης του ενδιαφέροντος για την ανάπτυξη και τη μάθηση ανοίγει νέες ευκαιρίες και προοπτικές (Zakowicz & Sochacka, 2017).

Project Partners

Η παιχνιδοποίηση στην εκπαίδευση δεν βασίζεται στη χρήση των ίδιων των παιχνιδιών, αλλά στη χρήση μηχανισμών που ρυθμίζουν το παιχνίδι και επηρεάζουν τη συμπεριφορά των παικτών. Η ιδέα αυτή αποσκοπεί στην ανάδειξη των εσωτερικών κινήτρων και της ετοιμότητας για σημαντικές προσπάθειες, που συχνά παρατηρούνται στους παίκτες. Η εισαγωγή της παιχνιδοποίησης στο σχολείο σε μεμονωμένες τάξεις (μαθήματα) δεν είναι εύκολη, απαιτεί - ιδιαίτερα στην αρχή - πολλή πρόσθετη εργασία από τον εκπαιδευτικό. Πρέπει να αναπτύξετε την πλοκή του παιχνιδιού, να καθορίσετε τους κανόνες του, τους στόχους του καθώς και τους κανόνες αξιολόγησης των μαθητών. Ο ευκολότερος τρόπος για την εισαγωγή της παιχνιδοποίησης στην εκπαίδευση είναι η χρήση παιχνιδιών στις τάξεις.

Ωστόσο, αν ο σκοπός του παιχνιδιού είναι μόνο η χαλάρωση χωρίς γνωστικές πτυχές, είναι δύσκολο να μιλήσουμε για πραγματική παιχνιδοποίηση. Η παιχνιδοποίηση αρχίζει όταν χρησιμοποιούμε ένα παιχνίδι ως εργαλείο μάθησης. Τι μπορούμε να μάθουμε; Μέσω των παιχνιδιών μπορούμε να διδάξουμε την ομαδική εργασία, τη διαχείριση του χρόνου, συγκεκριμένο περιεχόμενο στα μαθηματικά, τη γεωγραφία, τα οικονομικά και άλλους τομείς. Ένα ενδιαφέρον παράδειγμα είναι το παιχνίδι [EVE Online](#), το οποίο σας επιτρέπει να δημιουργήσετε εικονικές εταιρείες που απασχολούν χιλιάδες παίκτες. Οι εκπαιδευτικοί που ασχολούνται με τα οικονομικά και τη διοίκηση και οι εκπαιδευτές σε εταιρείες χρησιμοποιούν συχνά αυτό το παιχνίδι ως πρακτικό εργαλείο για τον έλεγχο των γνώσεων που έχουν αποκτήσει (Sobociński, 2012). Μια άλλη δημοφιλής επιχειρηματική προσομοίωση είναι το παιχνίδι [Farmersi.pl](#), το οποίο διδάσκει πώς να χρησιμοποιούνται οι οικονομικές γνώσεις στην πράξη και να διδάσκονται οι μαθητές επιχειρηματικότητα

Άλλοι προτεινόμενοι τύποι παιχνιδιών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο μάθημα:

- Παιχνίδια προσομοίωσης - μίμηση του πραγματικού κόσμου.
- Παιχνίδια ανακάλυψης - σας επιτρέπουν να ανακαλύψετε κάτι και να κατανοήσετε τις σχέσεις.
- Σωματικά παιχνίδια - εξασκούν τις κινητικές δεξιότητες, την ταχύτητα, τα αντανακλαστικά κ.λπ.
- Επιχειρησιακά παιχνίδια - ο στόχος είναι η εκτέλεση μιας συγκεκριμένης εργασίας.
- Επιτραπέζια παιχνίδια
- Σταθμοί εργασίας
- Κουίζ
- Δωμάτια απόδρασης

Παράδειγμα εργασιών:

Project Partners

- - Οι μαθητές - αφού ενημερωθούν για τους κανόνες, τα οφέλη και τις πιθανές απώλειες - λαμβάνουν μέρος σε ένα παιχνίδι με στόχο την "επένδυση" χρημάτων, για παράδειγμα στο Χρηματιστήριο ή σε επιλεγμένα επενδυτικά κεφάλαια. Οι μαθητές διαθέτουν το ίδιο ποσό "εικονικών" χρημάτων, τα οποία επενδύουν εικονικά σε επιλεγμένες πηγές. Ωστόσο, αργότερα παρακολουθούν τα εικονικά τους χρήματα να λειτουργούν στην πραγματική επένδυση που έχουν επιλέξει. Οι μαθητές μπορούν να "αποσύρουν" τις εισφορές τους και να τις "επενδύσουν" κάπου αλλού. Ο στόχος του παιχνιδιού είναι να επιτύχετε το υψηλότερο κέρδος από το κεφάλαιό σας. Μπορούν επίσης να "καταθέσουν" χρήματα σε επιλεγμένες καταθέσεις, η οποία είναι μια ασφαλέστερη μορφή.
- - Μπορείτε να προκαταλάβετε την επένδυση βρίσκοντας τα απαραίτητα χρήματα, αναλύοντας τις εταιρείες δανείων, την κερδοφορία κ.λπ.
- - Στο τέλος του σταδίου, οι μαθητές διευθετούν τις "φορολογικές δηλώσεις" τους.

Μια άλλη ιδέα για τη χρήση της παιχνιδοποίησης στην κοινωνική επιχειρηματικότητα είναι μια εργασία που σχετίζεται με τη συλλογή τροφής για ζώα και άλλων αξεσουάρ που χρειάζονται τα ζώα σε ένα καταφύγιο. Οι μαθητές και ο εκπαιδευτικός αποφασίζουν πώς θα μοιάζουν οι ανταμοιβές για τις επιμέρους εργασίες. Οι εργασίες περιλαμβάνουν όχι μόνο ατομικές απαντήσεις, αλλά και ομαδική εργασία, για παράδειγμα τη δημιουργία κολάζ ή σχεδίων εργασίας για ένα συγκεκριμένο θέμα. Αντί για πόντους, τα παιδιά συλλέγουν κύβους. Ο εκπαιδευτικός αξιολογεί όχι μόνο τις γνώσεις και το έργο ενός συγκεκριμένου μαθητή, αλλά και την προσέγγισή του/της στη συνεργασία σε μια ομάδα και τη συμμόρφωση με τους κανόνες της συνεργασίας με άλλους. Στο τέλος του μήνα (αφού συμφωνηθεί με τους γονείς και το σύλλογο γονέων), κάθε παιδί ανταλλάσσει τον αριθμό των κύβων με ζωοτροφές ή άλλα αξεσουάρ που χρειάζεται το καταφύγιο ζώων. Για να εισάγουμε ένα πρόσθετο εκπαιδευτικό στοιχείο, δημιουργούμε ένα ειδικό σχολικό κατάστημα και έναν τιμοκατάλογο ανάλογων αντικειμένων, στον οποίο ο αριθμός των κύβων αντιστοιχεί στην τιμή του φαγητού ή μιας κουβέρτας. Μετά τα ψώνια, τα παιδιά, μαζί με μια συγκεκριμένη τάξη ή ηλικιακή ομάδα, πηγαίνουν να μεταφέρουν τα προϊόντα στο καταφύγιο. Εκτός από τον στόχο της μάθησης και της απόκτησης κύβων που μπορούν να ανταλλαγούν με τρόφιμα, οι μαθητές και ο εκπαιδευτικός πέτυχαν τον στόχο της ανάπτυξης μιας θετικής στάσης απέναντι στον κόσμο, τους ανθρώπους και τα ζώα κατά τη διάρκεια τέτοιων μαθημάτων.

Μια άλλη εφαρμογή της παιχνιδοποίησης στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι η αλλαγή του συστήματος αξιολόγησης από τους παραδοσιακούς βαθμούς στην απόκτηση πόντων και επιπέδων.

Project Partners

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, οι μέθοδοι διδασκαλίας παραμένουν αμετάβλητες, αλλά εισάγουμε ορισμένους "μηχανισμούς και δυναμικές του παιχνιδιού" που παρακινούν τους μαθητές να αποκτήσουν εμπειρία και την εσωτερική ανάγκη να επιτύχουν υψηλότερα επίπεδα. Αξίζει να εμπλουτίσουμε το μάθημα με στοιχεία που προέρχονται από τα παιχνίδια, όπως: πρόσθετες εργασίες και πόντους, ειδικές εργασίες, πρόσθετες ζωές και τη δυνατότητα να τις χάσουμε όταν δεν ολοκληρώνουμε ορισμένα καθήκοντα και εργασίες.

Τα κύρια συστατικά των εργασιών και των παιχνιδιών που χρησιμοποιούνται στην παιχνιδιοποίηση στον τομέα της εκπαίδευσης:

- συλλογή πόντων, εμβλημάτων, αντικειμένων.
- κατατάξεις - όταν ένας μαθητής βλέπει πόσους πόντους έχουν συγκεντρώσει οι φίλοι του, ασχολείται ακόμη περισσότερο, είναι σημαντικό οι κατατάξεις να ενημερώνονται σε συνεχή βάση.
- επίπεδα - το πέρασμα ή η είσοδος στο επόμενο επίπεδο είναι πολύ ελκυστικό για τον μαθητή και παρέχει μεγαλύτερη ανατροφοδότηση από την απόκτηση μεμονωμένων πόντων, αν και τίποτα δεν εμποδίζει τα δύο συστήματα - πόντοι και επίπεδα - να συνεργάζονται.
- στόχοι - οι μαθητές πρέπει να γνωρίζουν για τι αγωνίζονται και ποιος είναι ο στόχος του παιχνιδιού.
- προκλήσεις - το παιχνίδι θα είναι πολύ πιο ελκυστικό εάν οι εργασίες που τίθενται σε αυτό δεν είναι πολύ εύκολες, αλλά μάλλον απαιτητικές.
- πλοκή και ανάληψη ρόλου - οι πλοκές είναι ένα στοιχείο που αρέσει πολύ στους μαθητές σε πολλά στάδια της εκπαίδευσης, και όταν γίνονται συμμετέχοντες σε μια δεδομένη ιστορία, αναλαμβάνουν ρόλο, γίνονται δημιουργοί και δεν παραμένουν μόνο στο επίπεδο του αποδέκτη, είναι για το έργο είναι πολύ πιο ενδιαφέρον γι' αυτούς.

Project Partners

4. Σχεδιασμός Προγράμματος Σπουδών Επιχειρηματικότητας

4.1. Διάρθρωση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος σπουδών για την επιχειρηματικότητα

Η διάρθρωση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος σπουδών για την επιχειρηματικότητα περιλαμβάνει προσεκτικό σχεδιασμό και ενσωμάτωση διαφόρων στοιχείων για την παροχή μιας ολιστικής μαθησιακής εμπειρίας. Παρακάτω παρατίθεται ένας κατάλογος ορισμένων χρήσιμων πρακτικών που μπορούν να εξετάσουν οι εκπαιδευτικοί:

- **Αξιολόγηση Αναγκών:** Ξεκινήστε με τη διενέργεια αξιολόγησης των αναγκών για να κατανοήσετε τις συγκεκριμένες απαιτήσεις και τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Προσδιορίστε τα κενά γνώσεων, τις δεξιότητες και τα ενδιαφέροντά τους που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα.
- **Διαδοχικές Ενότητες Μάθησης:** Σχεδιάστε το πρόγραμμα σπουδών με διαδοχικό τρόπο, εισάγοντας θεμελιώδεις έννοιες πριν προχωρήσετε σε πιο προχωρημένα θέματα. Ξεκινήστε με τις βασικές αρχές της επιχειρηματικότητας και εμβαθύνετε σταδιακά σε τομείς όπως ο επιχειρηματικός σχεδιασμός, το μάρκετινγκ, η χρηματοδότηση και η κοινωνική επιχειρηματικότητα.
- **Χαρτογράφηση Προγράμματος Σπουδών:** Χαρτογραφήστε το πρόγραμμα σπουδών για να διασφαλίσετε μια ισορροπημένη κάλυψη των βασικών θεμάτων επιχειρηματικότητας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη δημιουργία ιδεών, τον επιχειρηματικό σχεδιασμό, τον χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό, το μάρκετινγκ, τη δεοντολογία και την κοινωνική επιχειρηματικότητα.
- **Μάθηση με βάση το έργο (Project-Based Learning):** Ενσωματώστε εμπειρίες μάθησης βασισμένες σε έργα, όπου οι μαθητές μπορούν να εφαρμόσουν επιχειρηματικές έννοιες σε σενάρια του πραγματικού κόσμου. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την ανάπτυξη επιχειρηματικών σχεδίων, τη δημιουργία πρωτοτύπων και τη συμμετοχή σε προσομοιωμένες επιχειρηματικές δραστηριότητες.
- **Διαθεματική Ενσωμάτωση:** Ενσωματώστε τις έννοιες της επιχειρηματικότητας σε διάφορα μαθήματα, όπως τα μαθηματικά, οι φυσικές επιστήμες και οι κοινωνικές σπουδές. Αυτή η διεπιστημονική προσέγγιση βοηθά τους μαθητές να δουν τη διασύνδεση της επιχειρηματικότητας με άλλα πεδία και ενισχύει την ολιστική τους κατανόηση.

Project Partners

- **Προσκεκλημένοι Ομιλητές και Επισκέψεις στη Βιομηχανία:** Προσκαλέστε προσκεκλημένους ομιλητές από διάφορα επιχειρηματικά περιβάλλοντα για να μοιραστούν τις εμπειρίες τους. Προγραμματίστε επισκέψεις σε τοπικές επιχειρήσεις ή οργανώστε εικονικές περιηγήσεις για να δώσετε στους μαθητές πρακτικές γνώσεις σχετικά με την επιχειρηματικότητα.
- **Διαδραστικά Εργαστήρια και Σεμινάρια:** Διεξάγετε διαδραστικά εργαστήρια και σεμινάρια που εστιάζουν σε συγκεκριμένες πτυχές της επιχειρηματικότητας. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν στρατηγικές μάρκετινγκ, χρηματοοικονομικό σχεδιασμό και νομικά ζητήματα.
- **Ενσωμάτωση Τεχνολογίας:** Αξιοποιήστε την τεχνολογία για την ενίσχυση της μάθησης. Χρησιμοποιήστε διαδικτυακούς πόρους, εφαρμογές σχετικές με την επιχειρηματικότητα και εικονικά εργαλεία για να κάνετε το πρόγραμμα σπουδών δυναμικό και σχετικό με την ψηφιακή εποχή.
- **Προκλήσεις και Διαγωνισμοί Επιχειρηματικότητας:** Διοργανώστε επιχειρηματικές προκλήσεις ή διαγωνισμούς όπου οι μαθητές μπορούν να παρουσιάσουν τις καινοτόμες ιδέες τους και τις ικανότητες επίλυσης προβλημάτων. Αυτό καλλιεργεί το πνεύμα του υγιούς ανταγωνισμού και ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα.
- **Όψεις Δεοντολογίας και Κοινωνικής Ευθύνης:** Δώστε έμφαση στη σημασία της ηθικής συμπεριφοράς στην επιχειρηματικότητα. Συζητήστε μελέτες περίπτωσης που αναδεικνύουν ηθικά διλήμματα και τη λήψη αποφάσεων, προετοιμάζοντας τους μαθητές για την αντιμετώπιση των ηθικών προκλήσεων που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν.
- **Αξιολόγηση και Ανατροφοδότηση:** Αναπτύξτε μια ολοκληρωμένη στρατηγική αξιολόγησης που περιλαμβάνει τόσο διαμορφωτικές όσο και συνοπτικές αξιολογήσεις. Παρέχετε εποικοδομητική ανατροφοδότηση για να καθοδηγήσετε τους μαθητές στη βελτίωση των επιχειρηματικών τους δεξιοτήτων.
- **Ευέλικτες Μαθησιακές Διαδρομές:** Αναγνωρίστε ότι οι μαθητές έχουν διαφορετικά μαθησιακά στυλ και προτιμήσεις. Προσφέρετε ευέλικτα μαθησιακά μονοπάτια, επιτρέποντάς τους να εξερευνήσουν τους τομείς ενδιαφέροντος στο πλαίσιο της επιχειρηματικότητας.
- **Συνεχής Επαγγελματική Ανάπτυξη:** Παρότρυνση των εκπαιδευτικών να συμμετέχουν σε συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη, ώστε να ενημερώνονται για τις τρέχουσες τάσεις και πρακτικές στον τομέα της επιχειρηματικότητας. Αυτό διασφαλίζει ότι το πρόγραμμα σπουδών παραμένει σχετικό και δυναμικό.

Project Partners

- **Κοινωνική Δέσμευση:** Ενθαρρύνετε τους μαθητές να εφαρμόζουν τις επιχειρηματικές τους δεξιότητες για τη βελτίωση της κοινότητας. Πρωτοβουλίες όπως κοινοτικά έργα, έρανοι ή συνεργασίες με τοπικές επιχειρήσεις μπορούν να προσφέρουν πρακτικές εμπειρίες και να ενσταλάξουν το αίσθημα της κοινωνικής ευθύνης.

Συμπερασματικά, η διάρθρωση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος σπουδών επιχειρηματικότητας για τους εκπαιδευτικούς των σχολείων περιλαμβάνει μια πολύπλευρη προσέγγιση που υπερβαίνει την παραδοσιακή διδασκαλία στην τάξη. Με την υιοθέτηση διαδοχικών μαθησιακών ενοτήτων, την ενσωμάτωση παραδειγμάτων από τον πραγματικό κόσμο και την ένταξη διαδραστικών δραστηριοτήτων, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να καλλιεργήσουν μια ολιστική κατανόηση της επιχειρηματικότητας από τους μαθητές. Η διαθεματική ενσωμάτωση, οι προσκεκλημένοι ομιλητές και οι επισκέψεις σε βιομηχανίες εμπλουτίζουν τη μαθησιακή εμπειρία, συνδέοντας τη θεωρητική γνώση με τις πρακτικές εφαρμογές. Η αξιοποίηση της τεχνολογίας και των ποικίλων στρατηγικών αξιολόγησης διατηρεί το πρόγραμμα σπουδών δυναμικό και ευθυγραμμίζεται με τις εξελισσόμενες απαιτήσεις της ψηφιακής εποχής. Οι ηθικοί προβληματισμοί, η συνεχής βελτίωση και η εμπλοκή στην κοινότητα ενισχύουν περαιτέρω τον αντίκτυπο του προγράμματος σπουδών, καλλιεργώντας όχι μόνο επιχειρηματικές δεξιότητες αλλά και την αίσθηση της κοινωνικής ευθύνης. Καθώς οι εκπαιδευτικοί περιηγούνται στο εκπαιδευτικό τοπίο, αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση διασφαλίζει ότι οι μαθητές αποφοιτούν με ισχυρά θεμέλια, έτοιμοι να περιηγηθούν στις πολυπλοκότητες της επιχειρηματικότητας με καινοτομία, ηθική ακεραιότητα και δέσμευση για θετικό κοινωνικό αντίκτυπο.

4.2. Ευθυγράμμιση του προγράμματος σπουδών με τους μαθησιακούς στόχους

Με τη διάρθρωση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος σπουδών σε θέματα επιχειρηματικότητας, οι εκπαιδευτικοί ξεκινούν ένα δυναμικό ταξίδι διαμόρφωσης της επόμενης γενιάς καινοτόμων στοχαστών, επιλυτών προβλημάτων και ηγετών επιχειρήσεων. Αυτή η διαδικασία είναι κάτι περισσότερο από απλή οργάνωση μαθημάτων - πρόκειται για τη διαμόρφωση μιας εκπαιδευτικής εμπειρίας που εξοπλίζει τους μαθητές με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τη νοοτροπία που είναι απαραίτητες για την πλοήγηση στις πολυπλοκότητες της επιχειρηματικότητας. Καθώς οι εκπαιδευτικοί εμβαθύνουν σε αυτή την προσπάθεια, θέτουν τα θεμέλια για την καλλιέργεια της δημιουργικότητας, της ανθεκτικότητας και της βαθιάς κατανόησης των επιχειρηματικών εννοιών από τους μαθητές τους. Η διάρθρωση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος σπουδών για την επιχειρηματικότητα

Project Partners

περιλαμβάνει προσεκτικό σχεδιασμό, ευθυγράμμιση με τους μαθησιακούς στόχους και δέσμευση για προσαρμοστικότητα, διασφαλίζοντας ότι οι μαθητές όχι μόνο κατανοούν τις θεωρητικές έννοιες αλλά και καλλιεργούν την πρακτική οξύνουσα που απαιτείται για να ευδοκιμήσουν στο επιχειρηματικό τοπίο. Οι ακόλουθες πρακτικές εμβαθύνουν στην τέχνη και την επιστήμη της δόμησης ενός προγράμματος σπουδών επιχειρηματικότητας που υπερβαίνει τα εγχειρίδια, με στόχο να πυροδοτήσει το πάθος για καινοτομία και επίλυση προβλημάτων στα μυαλά των επίδοξων επιχειρηματιών.

- **Καθορίστε σαφείς μαθησιακούς στόχους:** Διατυπώστε με σαφήνεια τι θέλετε να μάθουν οι μαθητές. Οι μαθησιακοί στόχοι πρέπει να είναι συγκεκριμένοι, μετρήσιμοι, εφικτοί, σχετικοί και χρονικά περιορισμένοι. Για παράδειγμα, αν ο στόχος είναι η κατανόηση της χρηματοοικονομικής διαχείρισης, διευκρινίστε αν περιλαμβάνει την κατάρτιση προϋπολογισμού, τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση ή την ανάλυση επενδύσεων.
- **Αντιστοιχίστε τους στόχους με τα στοιχεία του προγράμματος σπουδών:** Διαχωρίστε το πρόγραμμα σπουδών σε συστατικά στοιχεία, όπως μαθήματα ή διδακτικές ενότητες. Αντιστοιχίστε κάθε συστατικό με τους αντίστοιχους μαθησιακούς στόχους. Αυτό διασφαλίζει ότι κάθε πτυχή του προγράμματος σπουδών συμβάλλει στην επίτευξη των επιθυμητών μαθησιακών αποτελεσμάτων.
- **Αλληλουχία μαθησιακών δραστηριοτήτων:** Οργανώστε τις μαθησιακές δραστηριότητες σε μια λογική σειρά που ευθυγραμμίζεται με την εξέλιξη των δεξιοτήτων και των γνώσεων. Ξεκινήστε με θεμελιώδεις έννοιες πριν προχωρήσετε σε πιο σύνθετα θέματα. Για παράδειγμα, εάν ο στόχος είναι η ανάπτυξη ενός επιχειρηματικού σχεδίου, οι μαθητές θα πρέπει πρώτα να κατανοήσουν την ανάλυση της αγοράς, τον οικονομικό σχεδιασμό και τις επιχειρησιακές εκτιμήσεις.
- **Επιλογή κατάλληλων μεθόδων διδασκαλίας:** Επιλέξτε διδακτικές μεθόδους που ευθυγραμμίζονται με τους μαθησιακούς στόχους. Εάν ο στόχος είναι η ενίσχυση της κριτικής σκέψης, ενσωματώστε δραστηριότητες όπως μελέτες περιπτώσεων, συζητήσεις ή ασκήσεις επίλυσης προβλημάτων. Προσαρμόστε τις μεθόδους διδασκαλίας σας ώστε να ανταποκρίνονται σε διαφορετικά μαθησιακά στυλ.
- **Ενσωματώστε αξιολογήσεις:** Αναπτύξτε αξιολογήσεις που μετρούν άμεσα την επίτευξη των μαθησιακών στόχων. Αυτές οι αξιολογήσεις μπορεί να περιλαμβάνουν κουίζ, εργασίες, παρουσιάσεις ή εξετάσεις. Βεβαιωθείτε ότι τα κριτήρια αξιολόγησης είναι διαφανή και

Project Partners

ευθυγραμμίζονται με τους συγκεκριμένους στόχους που περιγράφονται στους μαθησιακούς στόχους.

- **Παρέχετε σαφείς οδηγίες:** Γνωστοποιήστε με σαφήνεια τους μαθησιακούς στόχους στους μαθητές. Εξηγήστε τη συνάφεια κάθε στόχου και τον τρόπο με τον οποίο συμβάλλει στη συνολική κατανόηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων τους. Αυτή η διαφάνεια βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν τον σκοπό κάθε μαθήματος και προάγει τη δέσμευση.
- **Εφαρμόστε στρατηγικές διαφοροποίησης:** Αναγνωρίστε την ποικιλομορφία των ικανοτήτων και των μαθησιακών συλ των μαθητών. Παρέχετε διαφοροποιημένη διδασκαλία ή δραστηριότητες για να ικανοποιήσετε τις διάφορες μαθησιακές ανάγκες. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την προσφορά πρόσθετων πόρων, την παροχή εναλλακτικών εργασιών ή την ενθάρρυνση της συνεργατικής μάθησης.
- **Αναθεωρήστε και αναπροσαρμόστε τακτικά:** Συνεχής αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος σπουδών ως προς την επίτευξη των μαθησιακών στόχων. Συγκεντρώστε ανατροφοδότηση από τους μαθητές και προβληματιστείτε σχετικά με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης. Εάν ορισμένοι στόχοι αποτελούν σταθερά πρόκληση για τους μαθητές, εξετάστε το ενδεχόμενο προσαρμογής του προγράμματος σπουδών ή των μεθόδων διδασκαλίας για την καλύτερη αντιμετώπιση αυτών των τομέων.
- **Ενσωματώστε εφαρμογές του πραγματικού κόσμου:** Συνδέστε τους μαθησιακούς στόχους με εφαρμογές του πραγματικού κόσμου. Δείξτε στους μαθητές πώς οι γνώσεις και οι δεξιότητες που αποκτούν στην τάξη σχετίζονται με πρακτικές καταστάσεις. Οι προσκεκλημένοι ομιλητές, οι επισκέψεις στη βιομηχανία ή οι μελέτες περιπτώσεων μπορούν να ενισχύσουν αυτή τη σύνδεση.
- **Ευθυγράμμιση με πρότυπα και πλαίσια:** Βεβαιωθείτε ότι το πρόγραμμα σπουδών ευθυγραμμίζεται με τα εκπαιδευτικά πρότυπα και πλαίσια. Αυτό διασφαλίζει ότι οι μαθητές ανταποκρίνονται σε ευρύτερους εκπαιδευτικούς στόχους, ενώ παράλληλα τους προετοιμάζει για τυποποιημένες αξιολογήσεις.

Ακολουθώντας αυτά τα βήματα, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να διαμορφώσουν ένα πρόγραμμα σπουδών που όχι μόνο καλύπτει το βασικό περιεχόμενο αλλά και συμβάλλει ενεργά στην επίτευξη ουσιαστικών μαθησιακών στόχων.

Project Partners

5. Εκτίμηση & Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην εκπαίδευση σε θέματα επιχειρηματικότητας, λειτουργώντας ως πυξίδα που καθοδηγεί τόσο τους εκπαιδευτικούς όσο και τους μαθητές στο ταξίδι της απόκτησης δεξιοτήτων και της εφαρμογής των γνώσεων. Στο δυναμικό τοπίο της επιχειρηματικότητας, όπου η προσαρμοστικότητα, η δημιουργικότητα και η επίλυση προβλημάτων είναι υψίστης σημασίας, οι αποτελεσματικές μέθοδοι αξιολόγησης υπερβαίνουν τις παραδοσιακές εξετάσεις. Γίνονται το μέσο για την αξιολόγηση όχι μόνο της θεωρητικής κατανόησης των θεμελιωδών εννοιών αλλά και της πρακτικής εφαρμογής αυτών των αρχών σε σενάρια του πραγματικού κόσμου. Μέσω διαφόρων τεχνικών αξιολόγησης, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να εκτιμήσουν τις επιχειρηματικές δεξιότητες των μαθητών, τη νοοτροπία και την ετοιμότητά τους να περιηγηθούν στην πολυπλοκότητα του επιχειρηματικού κόσμου. Επιπλέον, οι αξιολογήσεις χρησιμεύουν ως ισχυρά εργαλεία για την ενίσχυση της αυτογνωσίας, την ενθάρρυνση της συνεχούς βελτίωσης και τη διαμόρφωση της επιχειρηματικής νοοτροπίας δίνοντας έμφαση στην ανθεκτικότητα, την κριτική σκέψη και την αποτελεσματική επικοινωνία. Στην ουσία, η στρατηγική χρήση των αξιολογήσεων ευθυγραμμίζεται με τους ολιστικούς στόχους της επιχειρηματικής εκπαίδευσης, εξοπλίζοντας τους μαθητές με τις ικανότητες που είναι απαραίτητες για την επιτυχία στις μελλοντικές επιχειρηματικές τους προσπάθειες.

Ορισμένοι χρήσιμοι τρόποι και τεχνικές για την αξιολόγηση της προόδου των μαθητών παρατίθενται παρακάτω:

Διαμορφωτικές Αξιολογήσεις:

- **Παρατηρήσεις στην Τάξη:** Να παρατηρείτε τακτικά τους μαθητές κατά τη διάρκεια συνεργατικών δραστηριοτήτων, συζητήσεων ή εργασιών για να αξιολογείτε τις δεξιότητες ομαδικής εργασίας, επικοινωνίας και επίλυσης προβλημάτων. Σημειώστε περιπτώσεις ηγεσίας, αποτελεσματικής επικοινωνίας και συμβολής στη δυναμική της ομάδας.
- **Αξιολογήσεις από Ομότιμους:** Εφαρμόστε αξιολογήσεις από ομότιμους όπου οι μαθητές παρέχουν εποικοδομητική ανατροφοδότηση για τις συνεισφορές των συμμαθητών τους. Αυτό όχι μόνο προάγει την αυτογνωσία αλλά και ενθαρρύνει τη υπευθυνότητα για τις ατομικές και ομαδικές επιδόσεις.
- **Ημερολόγια Αναστοχασμού:** Ενθαρρύνετε τους μαθητές να διατηρούν ημερολόγια αναστοχασμού για το επιχειρηματικό τους ταξίδι. Αξιολογήστε την ικανότητά τους να

Project Partners

αναλύουν κριτικά τις προκλήσεις, να προτείνουν δημιουργικές λύσεις και να συνδέουν τις εμπειρίες με θεωρητικές έννοιες.

Συγκεντρωτικές Αξιολογήσεις:

- **Επιχειρηματικά Σχέδια:** Αξιολόγηση της κατανόησης των επιχειρηματικών εννοιών από τους μαθητές μέσω της ανάπτυξης και παρουσίασης ολοκληρωμένων επιχειρηματικών σχεδίων. Αξιολογεί την ικανότητά τους να διατυπώνουν μια βιώσιμη επιχειρηματική ιδέα, να επιδεικνύουν κατανόηση της αγοράς και να δημιουργούν ένα στρατηγικό σχέδιο.
- **Παρουσιάσεις:** Αξιολογεί τις δεξιότητες επικοινωνίας και πειθούς, βάζοντας τους μαθητές να παρουσιάσουν τις επιχειρηματικές τους ιδέες σε ένα πάνελ. Αξιολογήστε την ικανότητά τους να μεταφέρουν την πρόταση αξίας, να απαντούν σε ερωτήσεις και να επιδεικνύουν αυτοπεποίθηση και πάθος.
- **Εξετάσεις:** Χρησιμοποιήστε παραδοσιακές εξετάσεις με έμφαση στη θεωρία, διασφαλίζοντας ότι οι μαθητές κατανοούν τις θεμελιώδεις επιχειρηματικές αρχές. Αξιολογήστε τη γνώση τους για βασικές έννοιες, πλαίσια και θεωρίες.

Εργασίες Απόδοσης:

- **Ασκήσεις Παιχνιδιού Ρόλων:** Αναπτύξτε σενάρια όπου οι μαθητές αναλαμβάνουν διαφορετικούς επιχειρηματικούς ρόλους (π.χ. ιδρυτής, επενδυτής, πελάτης). Αξιολογήστε την προσαρμοστικότητά τους, τις διαπραγματευτικές τους ικανότητες και τις ικανότητες λήψης αποφάσεων σε δυναμικές και ρεαλιστικές καταστάσεις.
- **Προσομοιώσεις:** Εισάγετε επιχειρηματικές προσομοιώσεις ή μελέτες περιπτώσεων που αναπαράγουν πραγματικές επιχειρηματικές προκλήσεις. Αξιολογούν την ικανότητα των μαθητών να εφαρμόζουν θεωρητικές γνώσεις για την επίλυση πρακτικών προβλημάτων.

Αξιολογήσεις βάσει Έργου:

- **Επιχειρηματικά Έργα:** Αναθέστε έργα που περιλαμβάνουν τη δημιουργία και διαχείριση μιας μικρής επιχείρησης. Αξιολογήστε τους μαθητές ως προς την ικανότητά τους να εκτελούν επιχειρηματικές ιδέες, να λαμβάνουν στρατηγικές αποφάσεις και να αντιμετωπίζουν προκλήσεις.
- **Αναθέσεις Έρευνας Αγοράς:** Αξιολογήστε τις αναλυτικές και ερευνητικές δεξιότητες αναθέτοντας έργα που απαιτούν από τους μαθητές να διεξάγουν έρευνα αγοράς, να

Project Partners

αναλύουν δεδομένα και να προτείνουν εφαρμόσιμες επιχειρηματικές στρατηγικές με βάση τα ευρήματά τους.

Rubrics (Ρουμπρικές) και Λίστες Ελέγχου:

- **Ρουμπρικές Δεξιοτήτων:** Ανάπτυξη ρουμπρικής που περιγράφει συγκεκριμένες επιχειρηματικές δεξιότητες (π.χ. δημιουργικότητα, κριτική σκέψη, ανάληψη κινδύνου). Παρέχετε ένα λεπτομερές πλαίσιο αξιολόγησης τόσο για τη διαμορφωτική όσο και για την αθροιστική αξιολόγηση, καθιστώντας τα κριτήρια διαφανή για τους μαθητές.
- **Λίστες ελέγχου:** Δημιουργήστε λίστες ελέγχου για συγκεκριμένες εργασίες ή κριτήρια στο πλαίσιο έργων. Αυτό παρέχει έναν συστηματικό τρόπο αξιολόγησης της προόδου των μαθητών, διασφαλίζοντας ότι πληρούν προκαθορισμένα κριτήρια αναφοράς.

Χαρτοφυλάκια:

- **Επιχειρηματικά χαρτοφυλάκια:** Οι μαθητές να συντάξουν χαρτοφυλάκια που παρουσιάζουν την επιχειρηματική τους πορεία. Συμπεριλάβετε αντικείμενα όπως επιχειρηματικά σχέδια, προβληματισμούς και αποδείξεις ανάπτυξης δεξιοτήτων. Αξιολογήστε το βάθος και το εύρος των επιχειρηματικών τους εμπειριών.
- **Ψηφιακά χαρτοφυλάκια:** Χρησιμοποιήστε διαδικτυακές πλατφόρμες για να παρουσιάσουν οι μαθητές πολυμεσικές αναπαραστάσεις των έργων τους. Αξιολογήστε την ικανότητά τους να επικοινωνούν αποτελεσματικά μέσω διαφόρων μέσων και να αναδεικνύουν βασικές πτυχές των επιχειρηματικών τους προσπαθειών.

Συνεντεύξεις και Παρουσιάσεις:

- **Συνεντεύξεις εξόδου:** Διεξαγωγή συνεντεύξεων εξόδου, όπου οι μαθητές αναστοχάζονται για τη συνολική μαθησιακή τους εμπειρία. Αξιολογήστε την ικανότητά τους να εκφράσουν τον αντίκτυπο του προγράμματος σπουδών επιχειρηματικότητας στις δεξιότητες, τη νοοτροπία και τις μελλοντικές τους φιλοδοξίες.
- **Διαγωνισμοί παρουσίασης:** Διοργανώστε διαγωνισμούς παρουσίασης ως αθροιστική αξιολόγηση. Αξιολογήστε τους μαθητές με βάση την ικανότητά τους να διατυπώνουν ιδέες, να απαντούν σε ερωτήσεις και να επιδεικνύουν μια ολοκληρωμένη κατανόηση των επιχειρηματικών εννοιών.

Project Partners

Συνεχής Ανατροφοδότηση:

- **Τακτικές Συνεδρίες Ανατροφοδότησης:** Προγραμματίστε ατομικές ή ομαδικές συνεδρίες ανατροφοδότησης για να παρέχετε συνεχή καθοδήγηση. Αξιολογήστε την ανταπόκριση των μαθητών στην ανατροφοδότηση, την ικανότητα ενσωμάτωσης προτάσεων και τη δέσμευση για συνεχή βελτίωση.
- **Ανατροφοδότηση 360 μοιρών:** Συγκεντρώστε ανατροφοδότηση από συναδέλφους, εκπαιδευτές και αυτοαξιολόγηση για να προσφέρετε μια ολιστική άποψη των επιχειρηματικών δεξιοτήτων και χαρακτηριστικών των φοιτητών. Χρησιμοποιήστε αυτή την ολοκληρωμένη ανατροφοδότηση για να καθοδηγήσετε την περαιτέρω ανάπτυξη και τον καθορισμό στόχων.

Project Partners

6. Ο ρόλος του Εκπαιδευτικού ως Συντονιστή

Η διαπαιδαγώγηση επιχειρηματικών ατόμων είναι μια διαδικασία που επιθυμούν όλες οι κοινωνίες σήμερα. Ωστόσο, η διαδικασία αυτή είναι αρκετά δύσκολη. Για το λόγο αυτό, μπορεί να ζητηθεί να διδάσκεται η κουλτούρα της επιχειρηματικότητας στα σχολεία από την παιδική ηλικία και να συνεχίζεται μέχρι την είσοδο του ατόμου στην αγορά εργασίας. Όταν εξετάζουμε τη διαδικασία από αυτή την οπτική γωνία, οι σημερινοί και οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί έχουν πολύ σημαντικά καθήκοντα στη δημιουργία αυτού του κλίματος. Τα επιχειρηματικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών τους επιτρέπουν να συμβαδίζουν με τις αλλαγές σε σύντομο χρονικό διάστημα και να αναπτύσσουν νέα περιβάλλοντα και μεθόδους διδασκαλίας. Σύμφωνα με τους ορισμούς των Neto κ.ά. (2018), η ικανότητα των εκπαιδευτικών να ενεργούν ως επιχειρηματίες κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ονομάζεται επιχειρηματικότητα των εκπαιδευτικών.

Στη μελέτη που διεξήγαγαν οι Yagim και Çelik (2020) με τη συμμετοχή 19 εθελοντών μαθητών λυκείου που φοιτούσαν στο κέντρο της πόλης Erzurum, εξετάστηκαν οι απόψεις των μαθητών σχετικά με τα προσόντα και τους ρόλους των σημερινών εκπαιδευτικών. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι μαθητές έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες που χρησιμοποιούν στην καθημερινή τους ζωή κυρίως από το διαδίκτυο (ιστότοποι, ιστολόγια, μηχανές αναζήτησης, εκπαιδευτικοί ιστότοποι κ.λπ.) και λογαριασμούς στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (X, Instagram, Facebook κ.λπ.). Τα αποτελέσματα της ίδιας έρευνας δείχνουν ότι οι σημερινοί εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν γενικά μεθόδους που βασίζονται στην άμεση εξήγηση και την απομνημόνευση και παρέχουν στους μαθητές μόνο γνώσεις. Διεξάγουν τα μαθήματα με μονότονο τρόπο, τηρώντας τη διδακτέα ύλη, περιορίζονται μόνο στις ώρες διδασκαλίας και διεξάγουν την αξιολόγηση με σκοπό την ταξινόμηση και όχι την καθοδήγηση.

Στη μελέτη που διεξήγαγαν οι Akyürek και Şahin (2013), σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς, ο λόγος που δεν αποκτούν επιχειρηματικές δεξιότητες σε επαρκές επίπεδο είναι ότι έχει διαπιστωθεί ότι υπάρχουν προβλήματα όπως η αδιαφορία των γονέων, ο υπερβολικός αριθμός των μαθητών, η ανεπάρκεια των εκπαιδευτικών εργαλείων, η οικονομική ανεπάρκεια του σχολείου και οι απαιτήσεις φυσικής αγωγής και κατάρτισης. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι οι εκπαιδευτικοί είναι ανεπαρκείς στη διδασκαλία δεξιοτήτων επιχειρηματικότητας. Στη μελέτη του Bacanak (2013), συμπεραίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν επαρκείς γνώσεις σχετικά με την έννοια της επιχειρηματικότητας, επομένως έχουν διαφορετικές αντιλήψεις και πρακτικές στη διδασκαλία δεξιοτήτων επιχειρηματικότητας στους μαθητές τους. Για τους λόγους αυτούς, οι μαθητές δεν θεωρούν τους εκπαιδευτικούς επαρκώς

Project Partners

καταρτισμένους και αναμένουν νέους ρόλους και προσόντα από τους εκπαιδευτικούς. Αυτοί οι ρόλοι περιλαμβάνουν τον ρόλο του υποστηρικτή, του προπονητή ζωής, του προτύπου, του απελευθερωτή, του θεραπευτή και του φίλου. Οι ιδιότητες που αναφέρθηκαν από τους μαθητές ήταν να είναι δίκαιοι, να είναι αρμονικοί, να είναι σχετικοί, να είναι ανοιχτοί στην κριτική, να βελτιώνονται συνεχώς και να βελτιώνουν τους μαθητές, να γνωρίζουν την τεχνολογία και να χρησιμοποιούν στοιχεία των τεχνολογιών της πληροφορικής στα μαθήματα. Έχει παρατηρηθεί ότι η χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία αυξάνει τα κίνητρα των μαθητών, τη συγκέντρωση και τους δίνει τη δυνατότητα να είναι ανεξάρτητοι στις σκέψεις τους. Με αυτόν τον τρόπο, έχει διαπιστωθεί ότι οι μαθητές είναι πιο ενεργοί στη διδακτική διαδικασία. Επιπλέον, έχει διαπιστωθεί ότι οι εκπαιδευτικοί με ψηφιακές ικανότητες διευκολύνουν τη δουλειά τους, μπορούν να παρακολουθούν ευκολότερα την πρόοδο του μαθητή και να αξιολογούν ευκολότερα τις πληροφορίες (Selimi, 2018). Ως εκ τούτου, η χρήση και η ανάπτυξη ψηφιακών ικανοτήτων κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι πολύ σημαντική για την υποστήριξη των επιχειρηματικών δεξιοτήτων των μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί δεν θα πρέπει να μεταφέρουν μόνο τις ακαδημαϊκές τους γνώσεις στους μαθητές τους, αλλά και να τους παρέχουν επιχειρηματικές δεξιότητες. Ο παράγοντας της εκπαίδευσης θεωρείται ως ο σημαντικότερος παράγοντας που συμβάλλει στο να βοηθηθούν οι νέοι να κατανοήσουν τη σημασία της επιχειρηματικότητας και να ενθαρρύνουν τις επιχειρηματικές τους προθέσεις (İrmiz and Barutcu, 2012).

Τα προσωπικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών που μπορούν να βοηθήσουν στη δημιουργία επιτυχημένων επιχειρηματιών μπορούν να εκφραστούν ως εξής (Yilmaz and Sünbül, 2009):

- Δεξιότητες δημιουργικής σκέψης.
- Επιθυμία να εργάζεστε σε υψηλό επίπεδο.
- Θάρρος, πάθος και αποφασιστικότητα.
- Ικανότητα δημιουργίας σχέσεων υψηλού επιπέδου με ανθρώπους.
- Ικανότητα γραπτής και προφορικής έκφρασης.
- Αγάπη για τη δουλειά και κίνητρο για εργασία.
- Πλούσιο υποσυνείδητο και μεγάλη δύναμη φαντασίας.
- Τάση στην ομαδική εργασία και την ομαδικότητα.
- Ύπαρξη προσωπικού οράματος και προσωπικής αποστολής.
- Να είναι ανοιχτός και πρόθυμος για αλλαγές και μετασχηματισμούς.

Project Partners

- Ικανότητα να ενεργεί με ευελιξία και ανοχή.
- Ειλικρινής, αξιόπιστη, συμπαθητική και χιουμοριστική προσωπικότητα.
- Υψηλή ικανότητα να πείθει και να μεταπείθει τους ανθρώπους.
- Διαχειριστικές ικανότητες και ηγετική ικανότητα.
- Αποφασιστικότητα και ενθουσιασμός για την ολοκλήρωση της εργασίας.

Η εξάπλωση της επιχειρηματικότητας είναι πολύ σημαντική για την τεχνολογική και κοινωνική ανάπτυξη, καθώς και για τον οικονομικό τομέα. Για το λόγο αυτό, η αύξηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, η ανάπτυξη περιβαλλόντων όπου τα άτομα με επιχειρηματική προσωπικότητα μπορούν να εκφραστούν και η αφομοίωση της επιχειρηματικότητας σε κάθε εκπαιδευτική διαδικασία αναδεικνύονται ως αναγκαιότητα.

6.1. Στρατηγικές για την καθοδήγηση των μαθητών μέσω επιχειρηματικών σχεδίων

Η δημιουργία ενός δυναμικού και ελκυστικού μαθησιακού περιβάλλοντος για επιχειρηματικά σχέδια προϋποθέτει στρατηγική καθοδήγηση από τους εκπαιδευτικούς. Μια αποτελεσματική στρατηγική είναι η εφαρμογή της μάθησης με βάση το έργο, που επιτρέπει στους μαθητές να εφαρμόζουν τις θεωρητικές γνώσεις σε πρακτικά σενάρια και προάγει τις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων. Για παράδειγμα, σε ένα μάθημα γλωσσικών τεχνών, οι μαθητές θα μπορούσαν να αναπτύξουν ένα ολοκληρωμένο επιχειρηματικό σχέδιο ως μέρος ενός έργου, ενσωματώνοντας τις αρχές της επιχειρηματικότητας σε διάφορα μαθήματα.

Τα προγράμματα καθοδήγησης διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο, καθώς συνδέουν τους μαθητές με τοπικούς επιχειρηματίες, παρέχουν πολύτιμες γνώσεις για τον κλάδο και προσφέρουν καθοδήγηση για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του πραγματικού κόσμου. Η ενσωμάτωση των αρχών της επιχειρηματικότητας σε διάφορα μαθήματα προωθεί τη διεπιστημονική μάθηση, καταδεικνύοντας πώς οι επιχειρηματικές δεξιότητες είναι εφαρμόσιμες σε διάφορους τομείς.

Οι προσκεκλημένοι ομιλητές και οι επισκέψεις είναι ανεκτίμητα στοιχεία, προσφέροντας έκθεση σε επιχειρηματικά περιβάλλοντα από πρώτο χέρι. Αυτή η άμεση αλληλεπίδραση επιτρέπει στους φοιτητές να παρακολουθήσουν επιχειρηματικές διαδικασίες, να κατανοήσουν τις καθημερινές λειτουργίες μιας επιχείρησης και να συνεργαστούν με επαγγελματίες του χώρου.

Project Partners

Οι διαγωνισμοί καινοτομίας συμβάλλουν καθοριστικά στην ενθάρρυνση των μαθητών να σκέφτονται δημιουργικά και να επινοούν νέες λύσεις. Αυτές οι προκλήσεις προσομοιώνουν προβλήματα του πραγματικού κόσμου, ωθώντας τους μαθητές να εφαρμόσουν την επιχειρηματική σκέψη για να βρουν καινοτόμες λύσεις. Ταυτόχρονα, δίνεται έμφαση στην ομαδική συνεργασία μέσω ομαδικών εργασιών, αντικατοπτρίζοντας τη συνεργατική φύση της επιχειρηματικότητας, όπου διαφορετικές δεξιότητες ενώνονται για την επίτευξη ενός κοινού στόχου.

Οι προσομοιώσεις κατανομής πόρων παρέχουν στους μαθητές μια πρακτική κατανόηση των οικονομικών πτυχών, βοηθώντας τους να κατανοήσουν τον προϋπολογισμό, τον οικονομικό προγραμματισμό και τη λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο μιας επιχείρησης. Επιπλέον, οι ασκήσεις κριτικής σκέψης έχουν σχεδιαστεί για να βελτιώσουν τις αναλυτικές δεξιότητες, βασικό συστατικό των επιχειρηματικών προσπαθειών.

Οι ευκαιρίες δικτύωσης, τόσο εντός όσο και εκτός της σχολικής κοινότητας, διευκολύνουν τις επαφές με αποφοίτους και επαγγελματίες του κλάδου. Αυτές οι συνδέσεις μπορούν να προσφέρουν πολύτιμες γνώσεις, καθοδήγηση και δυναμικούς δρόμους συνεργασίας. Η ενθάρρυνση των μαθητών να αναζητούν και να ενσωματώνουν ανατροφοδότηση προάγει μια κουλτούρα συνεχούς βελτίωσης, διδάσκοντάς τους να μαθαίνουν από τις εμπειρίες τους και να βελτιώνουν τις ιδέες τους.

Η καθοδήγηση των μαθητών μέσω της ολοκληρωμένης ανάπτυξης ενός επιχειρηματικού σχεδίου τους εφοδιάζει με βασικές δεξιότητες για επιχειρηματικά εγχειρήματα. Η αξιοποίηση της τεχνολογίας ενισχύει περαιτέρω τη μαθησιακή εμπειρία. Οι διαδικτυακές πλατφόρμες και τα παιχνίδια προσομοίωσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την προσομοίωση πραγματικών επιχειρηματικών σεναρίων, επιτρέποντας στους μαθητές να δοκιμάσουν τις στρατηγικές τους σε ένα περιβάλλον χωρίς κίνδυνο πριν εισέλθουν στην πραγματική αγορά.

Αυτές οι στρατηγικές δημιουργούν συλλογικά ένα διαδραστικό και υποστηρικτικό περιβάλλον, καλλιεργώντας το επιχειρηματικό πνεύμα των μαθητών, προωθώντας μια ολιστική κατανόηση της επιχειρηματικότητας και προετοιμάζοντάς τους για τις πολύπλευρες προκλήσεις του επιχειρηματικού κόσμου.

Project Partners

6.2. Προσεγγίσεις Συμβουλευτικής και Καθοδήγησης

Οι αποτελεσματικές προσεγγίσεις καθοδήγησης και καθοδήγησης προσαρμοσμένες για νέους επιχειρηματίες είναι καθοριστικής σημασίας για την παροχή καθοδήγησης και υποστήριξης καθ' όλη τη διάρκεια της επιχειρηματικής τους πορείας. Μια επιτυχημένη στρατηγική είναι η καθιέρωση προγραμμάτων καθοδήγησης που συνδυάζουν τους μαθητές με έμπειρους επιχειρηματίες ή επαγγελματίες στον τομέα που έχουν επιλέξει. Αυτοί οι μέντορες προσφέρουν εξατομικευμένη καθοδήγηση, μοιράζονται γνώσεις και βοηθούν τους νέους επιχειρηματίες να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που αφορούν ειδικά τα εγχειρήματά τους. Τα δομημένα προγράμματα καθοδήγησης μπορούν να περιλαμβάνουν τακτικές συναντήσεις, συνεδρίες καθορισμού στόχων και ευκαιρίες για τους καθοδηγούμενους να ζητούν συμβουλές για συγκεκριμένα θέματα.

Μια άλλη προσέγγιση περιλαμβάνει την ενσωμάτωση της καθοδήγησης από ομοτίμους εντός του σχολείου ή της κοινότητας. Αυτό επιτρέπει στους νέους επιχειρηματίες να μοιράζονται εμπειρίες, να ανταλλάσσουν ιδέες και να παρέχουν αμοιβαία υποστήριξη. Η καθοδήγηση από ομοτίμους προάγει ένα περιβάλλον συνεργασίας όπου οι μαθητές μαθαίνουν ο ένας από τις επιτυχίες και τις προκλήσεις του άλλου, ενισχύοντας τις συνολικές επιχειρηματικές τους δεξιότητες. Τα συνεργατικά έργα και οι ομαδικές δραστηριότητες μπορούν να ενισχύσουν περαιτέρω αυτές τις συνδέσεις, ενθαρρύνοντας την ανταλλαγή διαφορετικών προοπτικών.

Τα διαδραστικά εργαστήρια και οι εκπαιδευτικές συνεδρίες υπό την καθοδήγηση έμπειρων επιχειρηματιών ή εμπειρογνομόνων του κλάδου παρέχουν πολύτιμες πρακτικές γνώσεις. Αυτές οι συνεδρίες μπορούν να καλύψουν θέματα όπως ο επιχειρηματικός σχεδιασμός, οι στρατηγικές μάρκετινγκ, η οικονομική διαχείριση και οι δεξιότητες παρουσίασης. Τα εργαστήρια όχι μόνο ενισχύουν τις επιχειρηματικές ικανότητες των σπουδαστών, αλλά προσφέρουν επίσης ευκαιρίες δικτύωσης με επαγγελματίες από διάφορους κλάδους.

Η καθοδήγηση, ιδίως σε ομαδικό πλαίσιο, επιτρέπει στους νέους επιχειρηματίες να λαμβάνουν συνεχή υποστήριξη και καθοδήγηση. Οι καθοδηγητές μπορούν να διευκολύνουν τις συζητήσεις, να αντιμετωπίζουν τις κοινές ανησυχίες και να παρέχουν στρατηγικές για την υπέρβαση των εμποδίων. Η ομαδική καθοδήγηση δημιουργεί μια κοινότητα μαθητών, ενισχύοντας την αίσθηση της κοινής εμπειρίας και της συντροφικότητας μεταξύ των νέων επιχειρηματιών.

Project Partners

Η ενσωμάτωση μελετών περιπτώσεων από τον πραγματικό κόσμο στο πρόγραμμα σπουδών επιτρέπει στους μαθητές να αναλύσουν τις διαδρομές επιτυχημένων επιχειρηματιών. Αυτές οι μελέτες περίπτωσης χρησιμεύουν ως πολύτιμα διδακτικά εργαλεία, προσφέροντας γνώσεις σχετικά με τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν και τις στρατηγικές που χρησιμοποιούν έμπειροι επιχειρηματίες. Η ανάλυση τέτοιων περιπτώσεων βοηθά τους μαθητές να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής σκέψης και βαθύτερη κατανόηση του επιχειρηματικού τοπίου.

Η ενθάρρυνση των μαθητών να αναζητήσουν καθοδήγηση πέρα από το σχολικό περιβάλλον, όπως η συμμετοχή σε τοπικά επιχειρηματικά επιμελητήρια, επιχειρηματικά δίκτυα ή διαδικτυακές πλατφόρμες, διευρύνει την έκθεσή τους. Η σύνδεση με ένα ευρύ φάσμα μεντόρων προσφέρει μια πιο ολοκληρωμένη προοπτική και εκθέτει τους νέους επιχειρηματίες σε ποικίλες γνώσεις και εμπειρίες του κλάδου.

Η ενσωμάτωση της τεχνολογίας μπορεί να ενισχύσει τις πρωτοβουλίες συμβουλευτικής και καθοδήγησης. Τα εικονικά προγράμματα συμβουλευτικής και οι διαδικτυακές πλατφόρμες καθοδήγησης παρέχουν ευελιξία και προσβασιμότητα, επιτρέποντας στους νέους επιχειρηματίες να συνδεθούν με μέντορες πέρα από γεωγραφικούς περιορισμούς. Τα διαδικτυακά σεμινάρια, τα διαδικτυακά φόρουμ και οι ψηφιακοί πόροι συμβάλλουν σε ένα πλούσιο μαθησιακό περιβάλλον.

Συνολικά, ο συνδυασμός αυτών των προσεγγίσεων συμβουλευτικής και καθοδήγησης δημιουργεί ένα ισχυρό σύστημα υποστήριξης για τους νέους επιχειρηματίες. Αξιοποιώντας την εμπειρία των μεντόρων, προωθώντας τη συνεργασία μεταξύ ομοτίμων, παρέχοντας πρακτικά εργαστήρια και αξιοποιώντας την τεχνολογία, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ενδυναμώσουν τους μαθητές να περιηγηθούν στο επιχειρηματικό ταξίδι με αυτοπεποίθηση και ανθεκτικότητα.

Project Partners

7. Ξεπερνώντας τις προκλήσεις

7.1. Προκλήσεις και Δυσκολίες

Η επιχειρηματικότητα, η οποία έχει αναδειχθεί ως τομέας ικανοτήτων τα τελευταία χρόνια, περιλαμβάνεται μόνο σε ένα μικρό μέρος των σχολικών προγραμμάτων σπουδών. Οι παλιές μέθοδοι, στις οποίες ο δάσκαλος ήταν η αυθεντία και η γνώση μαθαίνονταν με κλασικά μέσα, έχουν σταδιακά αντικατασταθεί από μεθόδους στις οποίες ο μαθητής είναι ενεργός και συμμετέχει στη μαθησιακή διαδικασία χρησιμοποιώντας τις δικές του ικανότητες. Ενώ αυτές οι μέθοδοι υποστηρίζουν τις επιχειρηματικές δεξιότητες, έχουν επίσης προκύψει ορισμένες δυσκολίες στη διαδικασία απόκτησης επιχειρηματικών δεξιοτήτων, και οι σημαντικότερες προκλήσεις και δυσκολίες είναι οι εξής (Yurtseven and Ergün, 2018):

Όσον αφορά τα βασικά στοιχεία του προγράμματος:

- Έλλειψη επιτευγμάτων και πρακτικών που επιτρέπουν την ενεργό συμμετοχή των μαθητών.
- Ανεπαρκή συγκεκριμένα παραδείγματα πραγματικής ζωής (εμπειρία) όπου οι μαθητές μπορούν να αναπτύξουν τις επιχειρηματικές τους δεξιότητες.
- Ανεπαρκής χρόνος που διατίθεται για τα επιτεύγματα.
- Αφηρημένα επιτεύγματα, θέματα και δραστηριότητες (ειδικά για τα επίπεδα του δημοτικού σχολείου).
- Η πυκνότητα των θεμάτων δεν επιτρέπει στον εκπαιδευτικό μεγάλη ευελιξία.
- Οι επιτυχίες και οι δραστηριότητες δεν είναι ενδιαφέροντα.
- Θέματα όπως η ανάπτυξη ενός σχεδίου σχετικού με την επιχειρηματικότητα, ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη ενός νέου και πρωτότυπου προϊόντος, η επιχείρηση, ο επιχειρηματίας, η επιχειρηματικότητα, τα χαρακτηριστικά των επιχειρηματιών, η καινοτομία και η διαφορά δεν περιλαμβάνονται στα προγράμματα κατάρτισης ή παραμένουν πολύ περιορισμένα.
- Δεν διατίθεται αρκετός χρόνος για τη διδασκαλία εννοιών όπως "αυτοπεποίθηση, αξιοποίηση ευκαιριών, επιμονή, ανάληψη κινδύνου, επίλυση προβλημάτων, ηγεσία και δημιουργικότητα".

Για τους μαθητές:

- Οι μαθητές είναι απρόθυμοι να συμμετάσχουν ενεργά στο μάθημα.
- Οι μαθητές έχουν ανεπαρκείς δεξιότητες αυτοέκφρασης και επικοινωνίας.

Project Partners

- Χαμηλά επίπεδα ετοιμότητας των μαθητών
- Ακόμη και αν οι μαθητές ονειρεύονται, δεν μπορούν να το εκφράσουν, φοβούνται μήπως τους κοροϊδέψουν.

Για τους εκπαιδευτικούς:

- Δραστηριότητες για τους μαθητές που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα δεν υλοποιούνται λόγω της ανησυχίας για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών ή δεν υπάρχει χρόνος για αυτές τις δραστηριότητες.
- Έλλειψη επαρκούς καθοδήγησης για τους εκπαιδευτικούς σχετικά με την ανάπτυξη δεξιοτήτων επιχειρηματικότητας στα προγράμματα.
- Ανεπαρκείς επιχειρηματικές δεξιότητες των εκπαιδευτικών.

Όσον αφορά τα σχολεία:

- Φυσική/περιβαλλοντική ανεπάρκεια και ανεπάρκεια εξοπλισμού του σχολείου.
- Δυσκολίες στην προμήθεια υλικών για τις εκδηλώσεις.
- Αδιαφορία της διοίκησης του σχολείου/έλλειψη στάσεων και συμπεριφορών που υποστηρίζουν τις δραστηριότητες.
- Πολυπληθείς τάξεις.
- Προτεραιότητα της "ακαδημαϊκής επιτυχίας" στα σχολεία και έλλειψη πρακτικών που ενθαρρύνουν την επιχειρηματικότητα στην επιχειρηματική ζωή.

Όσον αφορά την κοινωνία-οικογένεια:

- Έλλειψη ευαισθητοποίησης και υποστήριξης από τις οικογένειες.
- Κοινωνική και περιβαλλοντική πίεση, η κοινωνία δεν είναι υποστηρικτική.
- Έλλειψη συνεργασίας μεταξύ οικογένειας και σχολείου.
- Οι μαθητές μεγαλώνουν εσωστρεφείς υπό την επίδραση της οικογένειας και της κοινωνίας και δεν μπορούν να εκφραστούν ελεύθερα από φόβο μήπως δεν γίνουν αποδεκτοί ή επικριθούν. Αυτές οι συμπεριφορές επηρεάζουν επίσης αρνητικά την ικανότητα των μαθητών να γίνουν επιχειρηματίες.

Project Partners

7.2. Συμβουλές για την αντιμετώπιση των προκλήσεων

Μια θετική προσέγγιση μπορεί να σας βοηθήσει σημαντικά να κινητοποιηθείτε και να ξεπεράσετε τις αναδυόμενες προκλήσεις. Ακολουθούν ορισμένες βασικές πτυχές που πρέπει να λάβετε υπόψη σας:

- Καθορισμός των στόχων σας: Το πρώτο βήμα για να ξεπεράσετε την κάθε πρόκληση είναι να ορίσετε με σαφήνεια τους στόχους σας. Αυτό σας βοηθά να καταλάβετε γιατί πρέπει να προσπαθήσετε να τους επιτύχετε και ποια οφέλη θα σας αποφέρει η επιτυχία.
- Θετική στάση: Η νοοτροπία σας έχει μεγάλη σημασία. Αντί να εστιάζετε στα εμπόδια, επικεντρωθείτε στις ευκαιρίες και τις λύσεις. Αντί να λέτε "δεν μπορώ", πείτε στον εαυτό σας "θα προσπαθήσω" ή "θα βρω έναν τρόπο".
- Σχέδιο δράσης: Αντί να βλέπετε την πρόκληση ως κάτι τεράστιο και ανέφικτο, χωρίστε την σε μικρότερα, ευκολότερα βήματα. Αυτό θα κάνει το έργο πιο εφικτό και κατανοητό.
- Βιωματική μάθηση: Κάθε πρόκληση μπορεί να είναι μια ευκαιρία μάθησης. Ακόμη και αν δεν επιτύχετε πλήρη επιτυχία, θα αποκτήσετε νέες εμπειρίες και δεξιότητες που θα σας φανούν χρήσιμες στο μέλλον.
- Υπομονή και επιμονή: Η αντιμετώπιση των προκλήσεων δεν είναι πάντα γρήγορη ή εύκολη. Είναι σημαντικό να είστε υπομονετικοί και επίμονοι. Ακόμη και αν συναντήσετε δυσκολίες, μην τα παρατάτε.
- Εσωτερική επιτυχία: Να θυμάστε ότι η επιτυχία δεν χρειάζεται πάντα να μετριέται με εξωτερικά επιτεύγματα. Συχνά το πιο σημαντικό πράγμα είναι η ικανοποίηση και η αυτοπεποίθηση που προέρχεται από το ξεπέρασμα των δυσκολιών. Προσπαθήστε να σπάσετε κάθε πρόκληση σε μικρότερα κομμάτια που μπορείτε να ολοκληρώσετε, αντί να προσπαθείτε να τα κάνετε όλα μαζί. Αυτό μπορεί να σας βοηθήσει να παρακολουθείτε την πρόοδο και να εντοπίζετε τα εμπόδια στο έργο σας.

Η αίσθηση της αποτυχίας των μαθητών - η αποτυχία δεν είναι το αντίθετο της επιτυχίας, αλλά μέρος της. Μας διδάσκει την ανθεκτικότητα, το θάρρος, την ανάπτυξη και την υποστήριξη. Η αποτυχία είναι το σκαλοπάτι για την επίτευξη όλων των στόχων μας. Κάθε φορά που αποτυγχάνετε, υπάρχει 100% πιθανότητα να μάθετε κάτι. Είναι σημαντικό να χρησιμοποιείτε την αποτυχία ως εργαλείο διδασκαλίας για να βελτιώσετε τον εαυτό σας και τις δεξιότητές σας.

Να είστε σίγουροι για τις ικανότητές σας και να αντιμετωπίζετε τις προκλήσεις στην εργασία σας ως ευκαιρίες! Αν είστε κάποιος που θέτει υψηλά πρότυπα για τον εαυτό του, οι προκλήσεις και η

Project Partners

αποτυχία μπορεί να σας αποθαρρύνουν. Αν και δεν είναι κακό να έχετε αυτές τις υψηλές προσδοκίες, το πρόβλημα έρχεται όταν περιμένετε να είναι όλα τέλεια με την πρώτη φορά. Είναι πολύ καλύτερο να εργάζεστε προς τη συνεχή βελτίωση παρά προς μια μη ρεαλιστική τελειότητα που έχετε θέσει για τον εαυτό σας. Απλώς δεν μπορείτε να τα κάνετε όλα σωστά με την πρώτη φορά. Όταν κάνετε ένα λάθος, μην είστε σκληροί με τον εαυτό σας. Αν έχετε μια φυσική τάση προς την τελειομανία, το πιθανότερο είναι ότι είστε κάποιος/α που εργάζεται σκληρά. Προσπαθήστε να μετατρέψετε την κατάσταση σε θετική. Εξακολουθείτε να κάνετε ό,τι καλύτερο μπορείτε, οπότε σύντομα θα πετύχετε τους στόχους σας (Rachwał, 2019).

Η χρήση της τεχνολογίας και του διαδικτύου συνεπάγεται το ζήτημα της διαδικτυακής ασφάλειας των μαθητών. Αναμφίβολα, πρόκειται για μια από τις σημαντικότερες και ταυτόχρονα πιο δύσκολες εκπαιδευτικές προκλήσεις των τελευταίων ετών. Για να τους προστατέψετε από τις απειλές, πρέπει να τους μιλήσετε προσεκτικά γι' αυτό. Αξίζει πάρα πολύ να αντιμετωπίζετε με συνέπεια το θέμα αυτό στις επαφές με τους γονείς (Fazlagić, 2022).

Το έργο ενός δραστήριου εκπαιδευτικού είναι ευχάριστο, σπάει τη ρουτίνα, αποτρέπει την πλήξη, συναρπάζει και σας επιτρέπει να ανακαλύψετε τα πάντα εκ νέου. Μερικές φορές βιώνετε την κούραση και την αβεβαιότητα. Ως συστάσεις που προκύπτουν από τις παραπάνω εκτιμήσεις, μπορεί να προταθεί ο "δεκάλογος του επιχειρηματικού εκπαιδευτικού" (Śliwińska, 2021):

- Να είστε θετικοί.
- Δημιουργήστε ευκαιρίες για να κερδίσετε.
- Να είστε δημιουργικοί.
- Εξηγήστε γιατί οι μαθητές πρέπει να ολοκληρώσουν την εργασία που τους ανατέθηκε.
- Αφήστε τους μαθητές να εργαστούν σε ομάδες.
- Αφήστε τους να χρησιμοποιήσουν ψηφιακά εργαλεία.
- Μην χάνετε ευκαιρίες για επαίνους.
- Παρέχετε συνθήκες για πειραματισμό.
- Μοντελοποιήστε τις επιθυμητές συμπεριφορές.
- Πείτε την αλήθεια.

Εν τέλει, η αντιμετώπιση των προκλήσεων στη διδασκαλία απαιτεί μια πολύπλευρη προσέγγιση. Ακολουθούν πρόσθετες συμβουλές για τους εκπαιδευτικούς ώστε να περιηγηθούν και να κατακτήσουν αποτελεσματικά τα εμπόδια:

Project Partners

- **Αγκαλιάστε την ευελιξία:** Η διδασκαλία είναι ένα δυναμικό επάγγελμα και μπορεί να προκύψουν απροσδόκητες προκλήσεις. Μείνετε ευέλικτοι και ανοιχτοί στο να προσαρμόζετε τα σχέδιά σας όταν χρειάζεται. Η ευελιξία σας επιτρέπει να προσαρμόζεστε στις μεταβαλλόμενες συνθήκες και να βρίσκετε εναλλακτικές προσεγγίσεις για την αποτελεσματική εμπλοκή των μαθητών.
- **Συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη:** Επενδύστε χρόνο στην επαγγελματική σας ανάπτυξη. Παρακολουθήστε σεμινάρια, συνέδρια ή διαδικτυακά μαθήματα για να ενημερώνεστε για τις τελευταίες διδακτικές μεθοδολογίες και τεχνολογίες. Η συνεχής μάθηση σας εξοπλίζει με νέες στρατηγικές για την αντιμετώπιση των προκλήσεων και ενισχύει τη συνολική σας αποτελεσματικότητα ως εκπαιδευτικός.
- **Συνεργατική επίλυση προβλημάτων:** Προωθήστε ένα περιβάλλον συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών, των μαθητών και των γονέων. Ενθαρρύνετε την ανοιχτή επικοινωνία και τη συνεργασία για τη συλλογική αντιμετώπιση των προκλήσεων. Η συνεργατική επίλυση προβλημάτων όχι μόνο μοιράζεται το βάρος, αλλά φέρνει επίσης διαφορετικές προοπτικές για την εξεύρεση καινοτόμων λύσεων
- **Αξιοποιήστε τα συστήματα υποστήριξης:** Αξιοποιήστε τα συστήματα υποστήριξης που έχετε στη διάθεσή σας, όπως προγράμματα καθοδήγησης, ομάδες υποστήριξης συναδέλφων ή επαγγελματικά δίκτυα. Η αναζήτηση συμβουλών και η ανταλλαγή εμπειριών με συναδέλφους μπορεί να προσφέρει πολύτιμες γνώσεις και στρατηγικές για την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων στην εκπαίδευση.
- **Αναστοχασμός και προσαρμογή:** Να αναστοχάζεστε τακτικά τις διδακτικές σας πρακτικές και να είστε πρόθυμοι να προσαρμοστείτε. Αξιολογήστε την αποτελεσματικότητα των μεθόδων σας και να είστε ανοιχτοί στην προσαρμογή τους με βάση την ανατροφοδότηση και τις επιδόσεις των μαθητών. Η αναστοχαστική διδασκαλία επιτρέπει τη συνεχή βελτίωση και την καλύτερη ανταπόκριση στις προκλήσεις.
- **Προωθήστε τη νοοτροπία ανάπτυξης:** Ενσταλάξτε μια νοοτροπία ανάπτυξης τόσο στον εαυτό σας όσο και στους μαθητές σας. Τονίστε ότι οι προκλήσεις αποτελούν ευκαιρίες για ανάπτυξη και μάθηση. Καλλιεργήστε την ανθεκτικότητα και την επιμονή, γιορτάζοντας τις προσπάθειες και διαμορφώνοντας τις αποτυχίες ως μέρος του μαθησιακού ταξιδιού.
- **Εμπλέξτε ενεργά τους γονείς:** Δημιουργήστε μια ισχυρή συνεργασία με τους γονείς, ενημερώνοντάς τους για τη μαθησιακή διαδικασία και τις προκλήσεις. Εμπλέξτε τους γονείς

Project Partners

στην εξεύρεση συνεργατικών λύσεων και ζητήστε τη συμβολή τους σε στρατηγικές για την ενίσχυση της δέσμευσης και της επιτυχίας των μαθητών.

- **Δώστε έμφαση στην ευημερία:** Δώστε προτεραιότητα στην ευημερία τόσο του εαυτού σας όσο και των μαθητών σας. Η αντιμετώπιση των προκλήσεων μπορεί να είναι συναισθηματικά εξαντλητική, οπότε η καλλιέργεια ενός θετικού και υποστηρικτικού περιβάλλοντος στην τάξη συμβάλλει στη συνολική ψυχική υγεία και τα κίνητρα όλων των εμπλεκομένων.
- **Παρακολουθήστε τη χρήση της τεχνολογίας:** Αναγνωρίστε τη σημασία της τεχνολογίας στην εκπαίδευση, αλλά να είστε σε εγρήγορση για την ασφάλεια των μαθητών στο διαδίκτυο. Επικοινωνήστε τακτικά με τους μαθητές σχετικά με την υπεύθυνη χρήση του διαδικτύου και εμπλέξτε τους γονείς σε συζητήσεις σχετικά με την ασφάλεια στο διαδίκτυο. Παραμείνετε ενημερωμένοι σχετικά με τα ψηφιακά εργαλεία και τις πλατφόρμες για να διασφαλίσετε ένα ασφαλές διαδικτυακό μαθησιακό περιβάλλον.
- **Γιορτάστε τις μικρές επιτυχίες:** Αναγνωρίστε και γιορτάστε τις μικρές νίκες στην πορεία. Αναγνωρίστε τις προσπάθειες τόσο των ιδίων όσο και των μαθητών σας να ξεπεράσουν τις προκλήσεις. Ο εορτασμός των επιτευγμάτων, όσο μικρά κι αν είναι, συμβάλλει σε μια θετική και παρακινητική ατμόσφαιρα στην τάξη.

Με την ενσωμάτωση αυτών των πρόσθετων στρατηγικών, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να οικοδομήσουν ανθεκτικότητα, να προωθήσουν τη συνεργασία και να δημιουργήσουν ένα θετικό μαθησιακό περιβάλλον που αντιμετωπίζει και ξεπερνά αποτελεσματικά τις προκλήσεις στο εκπαιδευτικό ταξίδι.

Project Partners

Βιβλιογραφικές Πηγές

- Abirami, M., Sofia, R., Anand, B., Varalaxmi, P., & Mamoria, P. (2023). The role of Social Entrepreneurship in stimulating innovation and economic growth. *European Chemical Bulletin*, 12(8), 3490-3502.
- Akar, H. & Üstüner, M. (2017). Mediation Role of Self-Efficacy Perceptions in the Relationship Between Emotional Intelligence Levels and Social Entrepreneurship Traits of Pre-service Teachers. *Journal of Education and Future*, 12, 95-115.
- Akyürek, Ç. & Şahin, Ç. (2013). Evaluation of Elementary Teachers' Entrepreneurship Skills. *Ekev Akademi Journal*, 17(57), 51-68.
- Anderson A. (1998), *Cultivating the Garden of Eden: Environmental entrepreneurs*.
- Bacanak, A. (2013). Teacher Opinions on the Effect of Science and Technology Course on the Development of Entrepreneurial Skills in Students. *Educational Sciences in Theory and Practice*. 13(1), 609-629.
- Bacq, S., & Janssen, F. (2011). The Multiple Faces of Social Entrepreneurship: A Review of Definitional Issues Based on Geographical and Thematic Criteria. *Entrepreneurship and Regional Development*, 23(5-6), 373-403.
- Bartlett, A., & Preston, D. (2000). Can ethical behaviour really exist in business. *Journal of Business Ethics*, 23(2), 199-209.
- Bazkiaei, H. A., Heng, L. H., Khan, N. U., Saufi, R. B. A., & Kasim, R. S. R. (2020). Do entrepreneurial education and big-five personality traits predict entrepreneurial intention among universities students? *Cogent Business and Management*, 7(1).
<https://doi.org/10.1080/23311975.2020.1801217>
- BBC. (2023). *Who is Elon Musk and what is his net worth?* News.
<https://www.bbc.com/news/business-61234231>
- Bergmann, J., & Sams, A. (2012). Flip your classroom: Reaching every student in every class every day. *International Society for Technology in Education*, 120-190.
- Bergmann, J., & Sams, A. (2012). Flip your classroom: Reaching every student in every class every day. *International Society for Technology in Education*, 120-190.
- Bloom, B. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives. Book I: Cognitive Domain*. New York: David McKay.
- Bombiak, E., & Cisek, M. (2019). Gamification as an innovation in the area of the personnel function. *Contemporary Challenges*, 29.
- Borowiec, M., Dorocki, S., & Jenner, B. (2009). The impact of human capital resources on shaping the information society and innovativeness of industrial structures. In Z. Ziolo & T. Rachwał (Eds.), *Industry functions in shaping the information society. "Works of the Industrial Geography Commission of the PTG"*, No. 13 (pp. 95-109). Wydawnictwo Naukowe UP.

Project Partners

Brøndum & Fliess (2009), Vocational and continuing education in a cleantech perspective.

Britannica. (n.d.). *Grameen Bank*. Retrieved October 25, 2023, from
<https://www.britannica.com/topic/Grameen-Bank>

Brudnik, E., Moszyńska, A., & Owczarska, B. (2000). My student and I work actively: A guide to activating methods. Zakład Wydawniczy SFE. Kielce.

Bull, M., Ridley-Duff, R., Foster, D., & Seanor, P. (2008). Seeing social enterprise through the theoretical conceptualisation of ethical capital. *International Small Business Conference*. Belfast.

Carsrud, A. L., & Brannback, M. (2009). Understanding the Entrepreneurial Mind. In *International Studies of Entrepreneurship*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-0443-0_1

CEDEFOP (2014). Terminology of European education and training policy

Çelik, H., Gürpınar, C., Başer, N. & Erdoğan, S., (2015). Opinions of Science Teachers on Students' Creative Thinking and Entrepreneurship Skills. *International Journal of Educational Sciences*, 2(4), 277-307.

Chell, E., Spence, L. J., Perrini, F., & Harris, J. D. (2016). Social Entrepreneurship and Business Ethics: Does Social Equal Ethical? *Journal of Business Ethics*, 133, 619-625.

Cho, Y. H., & Lee, J.-H. (2018). Entrepreneurial orientation, entrepreneurial education and performance. *Asia Pacific Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 12(2), 124–134.
<https://doi.org/10.1108/apjie-05-2018-0028>

Clifford, J. (2014). *Impact Evaluation by Social Enterprises: Measuring the un-measurable?* Stockholm: 10th annual meeting of the OECD LEED forum on partnerships and local development.

CNBC. (2020). *How a 32-year-old turned a high school yearbook idea into a \$3.2 billion business*. Make It. <https://www.cnn.com/2020/01/09/cnbc-how-melanie-perkins-built-a-3point2-billion-dollar-design-start-up.html>

Cornelius, N., Todres, M., Janjuha-Jivra, S., Woods, A., & Wallace, J. (2008). Corporate social responsibility and the social enterprise. *Journal of Business Ethics*, 81, 355–370.

Cremer, D., & Vandekerckhove, W. (2017). Managing unethical behaviour in organizations: The need for a behavioural business ethics approach. *Journal of Management and Organization*, 23(3), 437-455.

Deveci, İ., (2018). Comparison of 2013 and 2018 Science Course Curriculums in Turkey in Terms of Basic Elements. *Mersin University Faculty of Education Journal*, 14(2), 799-825.

Dorocki, S., Kilar, W., & Rachwał, T. (2011). Assumptions and goals of the "Step into entrepreneurship" project for secondary school teachers. *Entrepreneurship-Education*, 7, 308-320.

Drayton, W. (2002). The citizen sector: becoming as entrepreneurial and competitive as business. *California Management Review*, 44(3), 120–132.

Project Partners

Emerson, J., Wachowicz, J., & Chun, S. (San Francisco). *Social return on investment: Exploring aspects of value creation in the non-profit sector*. 2000: The Roberts Foundation.

en.wikipedia.org. (n.d.). Retrieved October 26, 2023, from
https://en.wikipedia.org/wiki/Patagonia,_Inc.

European Commission (2007). *Key Competences for Lifelong Learning – A 73 European Framework*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Eurostat (2022). *Environmental economy – statistics on employment and growth*.

Eurydice (2016). *Entrepreneurship Education at School in Europe*. Publications Office of the European Union.

EWOR Team. (2022). *5 Famous Female Entrepreneurs and How They Reached Success*.
<https://ewor.io/blog/5-famous-female-entrepreneurs-and-their-success/>

Fazlagić, J. (2022). *Good practices in supporting creativity, innovation and independence of students in secondary schools*. Education Development Center, Warsaw.

Ferrell, O. C., & Fraedrich, J. (2015). *Business ethics: Ethical decision making & cases*. Toronto: elson Education.

Forbes. (2023). *Profile - Jeff Bezos*. <https://www.forbes.com/profile/jeff-bezos/?sh=192c6b3d1b23>

GEM. (2018). *Global Entrepreneurship Monitor 2017/18*. In *Global Entrepreneurship Monitor*.
<http://www.gemconsortium.org/report/50012>

GEM. (2023). *Global Entrepreneurship Monitor 2022/2023 Global Report: Adapting to a “New Normal.”* <https://www.gemconsortium.org/reports/latest-global-report>

Gibb, A. (1988). The Enterprise Culture: Threat or Opportunity? *Management Decision*, 26(4), 5–12.
<https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1108/eb001500>

González, Y. M. (2019). The Social and Solidary Economy and the Objectives of Sustainable Development. *Cooperativismo y Desarrollo*, 7(3), 286-289.

Gorzeńska, O., & Radanowic, E. (2019). Changes, innovations, experiments. In search of inspiration: A guide for school principals and teachers. Education Development Center, Warsaw.

Gibb, A. (1988). The Enterprise Culture: Threat or Opportunity? *Management Decision*, 26(4), 5–12.
<https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1108/eb001500>

Greenhaus, J. H., Callanan, G. A., & Godshalk, V. M. (2019). *Career Management for Life* (5th ed.). Routledge, Taylor & Francis. <https://doi.org/10.4324/9781315205991>

Gundlach, M. J., & Zivnuska, S. (2010). An Experiential Learning Approach To Teaching Social Entrepreneurship, Triple Bottom Line, And Sustainability: Modifying And Extending Practical Organizational Behavior Education (PROBE). *American Journal of Business Education*, 3(1), 19-28.

Project Partners

- Hadad, S., & Găucă, O. (2014). Social impact measurement in social entrepreneurial organizations. *Management & Marketing. Challenges for the Knowledge Society*, 9(2), 119-136.
- Haugh, H. (2005). A research agenda for social entrepreneurship. *Social Enterprise Journal*, 1(1), 1-12.
- Hirsch, D. R., Peters, P. M., & Shepherd, A. D. (2017). *Entrepreneurship* (10th ed.). McGraw-Hill Education.
- IFC (2016). "Climate investment opportunities in emerging markets", International Finance Committee.
- International Cooperative Alliance. (1995). *Statement on the Cooperative Identity*.
- IPCC (2018). Global warming of 1.5°C.
- İrmiş, A. & Barutçu, E., (2012). Factors Affecting Students' Perception of Themselves as Entrepreneurial Personalities and Their Intentions to Start a Business: A Field Research, Atatürk University. *Journal of Economics and Administrative Sciences*, 2, 1-24.
- Isaak, R. (2002). "The making of the ecopreneur", Greener Management International.
- Koh, H.C., (1996). Testing Hypotheses of Entrepreneurial Characteristics a Study of Hong Kong MBA Students. *Journal of Managerial Psychology*, 11, 12-25.
- Kolodinsky, J., Stewart, C., & Bullard, A. (2006). Measuring economic and social impacts of membership in a community development financial institution. *Journal of Family and Economic Issues*, 27(1), 27-47.
- Kozłowska, I. (2016). Gamification - specificity of using the tool in Poland. *Studia Ekonomiczne. Scientific Journals of the University of Economics in Katowice*, 255, 37-45.
- Kuratko, D. F. (2005). The Emergence of Entrepreneurship Education: Development, Trends, and Challenges. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 577–597.
- Kurek, S., & Rachwał, T. (2010a). Assumptions and preliminary results of the European research project FIFOB in the field of developing the competences of junior high school students to run a business. In Z. Ziolo & T. Rachwał (Eds.), *The role of entrepreneurship in the conditions of European integration. "Entrepreneurship - Education"*, No. 6 (pp. 472–485). Nowa Era.
- Kurek, S., & Rachwał, T. (2010b). *The Role of Business Education in the Development of Entrepreneurship in the Member States of the European Union*. Europa XXI. Warsaw, 127–142.
- Kwiatkowski, G., & Musiałkiewicz, J. (2019). Teaching program for the basics of entrepreneurship for secondary schools. High quality of the education system. ORE.
- Labrador Machín, O., Alfonso Alemán, J. L., & Rivera Rodríguez, C. A. (2017). Approaches about the social and solidarity economy. *Cooperativismo Y Desarrollo*, 5(2), 137–146.
- Łazowska, E. (2005). Methodology of teaching the basics of entrepreneurship and the basics of economics. In "Entrepreneurship - Education No. 1. Kraków: Wydawnictwo" MiWa.
- Liñán, F., & Chen, Y.-W. (2009). Development and Cross-Cultural Application of a Specific Instrument

Project Partners

- to Measure Entrepreneurial Intentions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33(3), 593–617.
- Mazzarol, T., & Reboud, S. (2020). *Entrepreneurship as a Social and Economic Process* (4th ed.). Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-13-9412-6_1
- Morris, M. H., Schindehutte, M., Walton, J., & Allen, J. (2002). The ethical context of entrepreneurship: Proposing and testing a developmental framework. *Journal of Business Ethics*, 40(4), 331–361.
- Naeini, A., Dutt, A., Angus, J., Mardirossian, S., & Bonfanti, S. (2015, June 07). *Case Study: How TOMS Shoes made a cause the centre of its activities*. Retrieved October 25, 2023, from Business Todat: <https://www.businesstoday.in/magazine/lbs-case-study/story/toms-shoes-shoes-for-free-cause-marketing-strategy-case-study-49364-2015-05-22>
- Neto, R. D. C. A., Rodrigues, V. P., Stewart, D., Xiao, A., & Snyder, J. (2018). The influence of Self-Efficacy on Entrepreneurial Behavior Among K-12 Teachers. *Teaching and Teacher Education*, 72(1), 44-53.
- Nicholls, A. (2007). *What is the Future of Social Enterprise in Ethical Markets*. London: Office of The Third Sector.
- Nirenberg, J. (1994). An introduction to probe: Practical organizational behavior education. *Journal of Management Education*, 18, 324-331.
- Nikolaou, I., K. Tasopoulou and K. Tsagarakis (2018). “A Typology of Green Entrepreneurs Based on Institutional and Resource-based Views”, *The Journal of Entrepreneurship*, Vol. 27/1, pp. 111-132.
- Noya, A., & Clarence, E. (. (2007). *The Social Economy. Building Inclusive Economies*. (A. Noya, & E. Clarence, Eds.) Paris: OECD Publishing.
- OECD. (1999). *Social enterprises*. Paris: OECD Publishing.
- OECD. (2003). *The Non-profit Sector in a Changing Economy*. Paris: OECD Publications Service.
- OECD. (2018). *Job Creation and Local Economic Development 2018: Preparing for the Future of Work*. Paris: OECD Publishing.
- OECD. (2022). Legal frameworks for the social and solidarity economy: OECD Global Action “Promoting Social and Solidarity Economy Ecosystems. *OECD Local Economic and Employment Development (LEED) Papers, No. 2022/04*.
- Okoń, W. (1987). Introduction to general didactics. PWN, 347-348.
- Paswan, R. K. (2018). *Ethics in Social Entrepreneurship*. Porto: University of Porto.
- Portales, L. (2019). *Social Innovation and Social Entrepreneurship*. Switzerland: Springer Nature Switzerland.

Project Partners

- Rachwał, T., Zając, M., & Ratajski, P. (2012). Innovative Education Strategy "Step into entrepreneurship", January. Nowa Era Publishing House.
- Rawhouser, H., Cummings, M., & Newbert, S. L. (2019). Social Impact Measurement: Current Approaches and Future Directions for Social Entrepreneurship Research. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 43(1), 82-115.
- San Tan, S., & Ng, C. K. F. (2006). A problem-based learning approach to entrepreneurship education. *Education and Training*, 48(6), 416-428.
- Selimi, A., Saracevic, M., & Rushiti, A., (2018). The Importance of Multimedia Devices in Interactive Mathematics Education – Macedonia Example, Balkan Educational Research. *Trakya University Journal*, 195, 31-41.
- Selimi, A., & Üseini, A., (2019). Developing Digital Competence and Entrepreneurial Skills through Innovative Education – The Case of North Macedonia. - International Congress of Economics and Business.
- Shaw, J. B. (2004). A Fair Go for All? The Impact Of Intragroup Diversity and Diversity-Management Skills on Student Experiences and Outcomes in Team-Based Class Projects. *Journal of Management Education*, 28(2), 139–169.
- Shaw, J. B., Fisher, C. D., & Southey, G. N. (1999). Evaluating Organizational Behavior Teaching Innovations: More Rigorous Designs, More Relevant Criteria, and an Example. *Journal of Management Education*, 23(5), 509–536.
- Śliwińska, A. (2021, June 7). *Enterprising teacher*. FRSE Publishing House.
- Sobociński, M. (2012). Gamification in education. Rules, applications, problems and examples. [2012] "Group Report" after the study visit "Academic Writing Skills, Necessity for Education & Work." Text prepared during the study visit STUDY VISIT No. 179.
- Spence, L. J. (1999). Does size matter? The state of the art in small business ethics. *Business Ethics: A European Review*, 8(3), 163–174.
- Splawska-Murmyło, M., & Wawryszak, A. (2017). Developing an entrepreneurial attitude and rational decision-making as part of IT education. Education Development Center, Warsaw.
- Starzyński, S. (2012). Gamification, a fashionable trend used by marketers. *Game Industry Trends 2012 Report*, Nowy Marketing, 46-47.
- Strużyna, J., & Kania, K. (2016). Strategic challenges of gamification. *Science Notebooks. Organization and Management / Silesian University of Technology*, 88.
- Svensson, G., & Wood, G. (2008). A model of business ethics. *Journal of Business Ethics*, 77(3), 303–322.
- Teachforall.org. (n.d.). Retrieved October 26, 2023, from <https://teachforall.org/our-purpose>.
- Toffler, B. L. (1986). *Tough Choices: Managers Talk Ethics*. New York: Wiley and Sons. Inc.

Project Partners

Tracz, M., & Rachwał, T. (2008). Teaching methods and resources used by teachers of the basics of entrepreneurship - research results. In Z. Ziolo & T. Rachwał (Eds.), *The role of entrepreneurship in the knowledge-based economy*. "Entrepreneurship - Education", No. 4 (pp. 325–330). Nowa Era.

Wainwright, S. (2002). *Measuring impact: A guide to resources*. London: NCVO Publications.

Wrona, K. (2012). Gamevalization and games and their potential use in marketing. *i*, 4(225), 233-245.

www.bigissue.com. (n.d.). Retrieved October 25, 2023, from <https://www.bigissue.com/about-the-big-issue-group/>.

www.fairtradeamerica.org. (n.d.). Retrieved October 25, 2023, from <https://www.fairtradeamerica.org/>.

www.thecasesolutions.com. (n.d.). Retrieved October 25, 2023, from <https://www.thecasesolutions.com/fair-trade-usa-159488>.

Yarım, M. A., & Çelik, S., (2020). The Necessity and Role of Teacher from the Perspective of the Student in the Age of Industry 4.0. *Mehmet Akif Ersoy University Social Sciences Institute Journal*, 31, 76-92.

Yılmaz, E. & Sünbül, A., (2009). Development of the Entrepreneurship Scale for University Students, *Selçuk University Social Sciences Institute Journal*, 21, 195-203.

Yurtseven, R., & Ergün, M., (2018). Teacher's Opinions about Development of Entrepreneurship Skills of Primary School Students. *International Journal of Social Science Research*, 7(1), 118-140.

Zahra, S. A., Gedajlovic, E., Neubaum, D. O., & Shulman, J. M. (2009). A typology of social entrepreneurs: Motives, search processes and ethical challenges. *Journal of Business Venturing*, 24(5), 519–532.

Zakowicz, I., & Sochacka, J. (2017). Gamification – a way to support students' motivation to achieve educational success?

Project Partners

